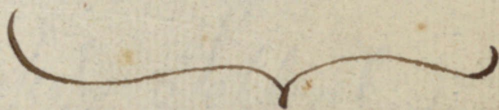

1544.

1 Slegels Proces

2. Indledning til Criminalretten af Ørsted

3. Inddeling af Systemet

Forelæsninger

over

endeel af Processen

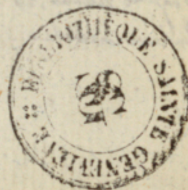
ved

Professor Schlegel.

33.d Capitel.

Om Trediemands Mellemkomst og andre tilfældige Begivenheder, der kunne have Indflydelse paa Sagens Drift.

Ved Intervention (1834.) forstaaes, at en Trediemand under Sagens Drift maae foretræde, for, paa en eller anden Maade at tage Deel i Sagen. — Dette kan skee, enten saaledes, at han gjør fælles Sag med en af Parterne, f. Ex. Sagvolderen, eller han har en fra dem begge forskjellig Interesse, og bliver derfor en nye Hovedpart; og kaldes han i begge disse forskjellige Qvaliteter Staaende af enten Intervenient accessorius eller principalis i sidste Fald, endskjønt han i Loven Hjemmel eller Hjemmelsmand s. auctor, men ikke i Kilde. —
Det første Tilfælde, er det allene Loven 1-11 taler; og forudsættes der i dette Capitel, at Hjemmelsmanden, hvis som de gamle Romanere causarum patroni altsaa træder i Sagvolderens Sted, saa at Dommen skikkes imod ham, ikke imod Anmer, hvilket dog sjælden for nærværende Tid finder

Sted, med mindre han var den rette competente Sagvolder f: Ex: hvor at den Ting, den naturlige Førligter for, hvoraf følger, at de, i dette Capitel indeholdende Bestemmelser, naar man undtager den ene, at Stævnemanden maa følge Sagsoldrens Berettigelse, ere at anse som en juridisk Antiqvitet. –

Intervenienten kan iøvrigt blande sig i Sagen, enten frivilligen eller efter Opfordring af en af Parterterne, eller efter Befaling f: Ex: Commerceadvocaten efter Ordre. –

Anm: Intervention bør uden Tvivl skee, forend Sagen er optagen til Doms, med mindre han er interveniens principalis, og kan godtgjøre at han indtil nu var uvidende om Sagens Anlæg. Men er Dom gangen, er intet tilbage, endog for interveniens principalis, uden enten at ansøge Kongelig Bevilling, eller at anlægge en ganske ny Sag. –

Anmerkning

Hvad udenlandske Stæninger – som jævnlig er – Commissionairer paa det Sted, hvor de er, ska anlægge Sagen imod dem, og de er vel da, ej efter Stævning, men efter Sagens Natur, at tage Intervenienter. –

§.35.

Om litis denuntatio

Ved litis denuntatio f: Sagens Anmeldelse:/ forstaaes

den Handling, hvorved en af Parterne, f. Ex. Hiemmelsøgeren tilkalder Hiemmelsmand, at en Sag er anlagt, der mere eller mindre vedkommer ham, med tilføiet Anmodning at paatage sig Interessen under Sagen, for at han ikke ved den endelige Dom i Sagen middelbar maatte komme til at lide Tab. Den behøver ei nødvendig-vis at skee ved Stævning. Den skeer sædvanligen ved Beskikkelse; undertiden ogsaa ved en mindre høitidelig Tilkaldelse, skiønt man dog Forsigtighed byder at indrette saaledes, at den i al Fald kan be-viises. Hiemmelsøgeren bør især bruge en saadan litis denunciatio, naar han sagsøges for en Ting eller Rettighed, der er bleven ham overdragen ved en Contract, imod den, som har overdraget ham den, da denne, efter Loven, er pligtig at hiemle ham den, det er: forsvare ham i dens Besiddelse imod Enhvermand, saalænge han ikke selv har forskertset sig denne Rettighed. Da imidlertid Loven ikke udtrykkeligen har paabudt litis denunciatio i ethvert Tilfælde, kan denne Forsømmelse i og for sig selv

5-3-29 & 30 Art.

Det Modsatte kan dog giøres ved Contracten være betinget

og berøve ham den Ret at søge sin Regres hos den Overdragende, naar det kan tilbørlig oplyses, at denne vidste Kunde, hvis han ikke i rette Tid var bleven underrettet om Sagen, hvorved oplyses den Indsigelse at Tingen eller Rettigheden ej var bleven Sagvolderen fravunden. Dette sidste maa vel ikke kunne gjelde, naar Sagen er afgjort ved Høiesteretsdom, da Beviser ellers kan fremlægges ved Overretten. conf. Frdn. af 6 Juli 1758.

§ 1836.

Om Reasumtio litis

Frdn af 3 Juni 1796 § 32.

Ved Reassumtio litis forstaaes den Handling, hvorved Arvingerne erklære, at de ville vedblive at forfølge den af Arvelateren begyndte Sag. — Hertil udfordres hos os ingen udtrykkelig Erklæring, men Sagens Fortsættelse fra Arvingernes Side formodes i N: L: 1-22-29. Dødsfald kan ellers være en lovlig Aarsag til Anstands Bevilgelse. Opgive Arvingerne den anlagte Sag, bør de dog betale Sagvolderen Kost og Tæring, med mindre denne renuncerer, enten udtrykkelig eller stiltiende. Skulde Sagvolderen døe, og det efter at Kontumacedom mod ham efter Loven er falden, saa kan Executionen skee i hans Boe. —

Ved Underretten erindres, at efter N. L. 1-22-40 dom man ej lysfrene kan erigneres, men först maa stadfästes af Overretten. Samme sidste Artikel indeholder et af de sjeldne Exempler paa nödvendig Appell i en Civil Sag med Hensyn til saadanne Dommes Execution.

Anm. Practica forstaaer i Almindelighed med reasum tio litis Sagens Fornyelse eller naar Sagens Optagelse til Doms ophæves, og Sagen af Parterne forhandles paa nye ved den samme Ret; men dette strider mod den romerske Talebrug.

34. Capitel

Om Modbeviis og de Regler, hvorefter Strid imellem Parternes förte Beviisligheder bör hæves.

§ 183.

Modbeviis (reprobatio) er det Beviis Sagvolderen förer, for at svække, eller reent tilintetgjöre det af Sagsögeren förte Beviisligheder. Det finder Sted naar Sagvolderen har contesteret litem, eller indlader sig i Sagen, og det ej blot ved den simple Benegtelse af det af Sagsögeren förte

Beviser, eller paaraaber sig en eller anden afgiørende (peremtorisk) Indsigelse imod Sagsøgeren, det første kaldes Modbeviis i egentlig Forstand, (probatio contraria); det andet Exceptionsbeviis (probatio elisiva).

§ 1838.

Modbeviisføreren kunne ligesom Hovedbeviisføreren angaae enten jus eller factum. Hvad det sidste Slags i Særdeleshed angaaer, kan det bestaae i at forhen anførte, egen Beskaffenhed undtagen. Naar Vidner føres imod de af Sagsøgeren førte Vidner, maa nøie iagttages, at slige efter Loven 1-13-13 fornødes til at føre hine.

Iøvrigt behøver ei Modbeviset at være af samme Natur, som Sagsøgerens Beviis. Saaledes kan f. Ex. et kunstlet Beviis gjendrives ved et ukunstlet; at Gjeldsbrev indløst med Vidner; at Gjelden er betalt eller eftergivet, og omvendt kan, naar hine beviser Gjelden med Vidner, denne godtgiøre exceptio solutionis ved Creditors Qvittering. —

§ 1339.

Dommerens Pligt bliver det derefter nöje at prøve, hvad af begge Parter førte Beviisligheders Natur og Beskaffenhed, og derefter at afgjøre, hvo der har Retten paa sin Side.

Han bør først søge at forene Beviserne og Modbeviserne med hinanden; men er dette ugjørligt, maa han undersøge hvilke der ere de stærkeste og meest confluderende.

Ere Vidner mod Vidner, maa han ingenlunde tælle, men veje dem, d. e. han maa undersøge deres større eller mindre Habilitet, om deres Forklaringer indeholde Modsigelser o. s. v.

Ere der ført Beviis ved Documenter paa den ene, men Beviis ved Vidner paa den anden Side, maa han see, om Sagen efter sin Natur, bedst oplyses paa den ene eller anden Maade. I faste Eiendomstrætter have Beviserne af første Slags det afgjørende Fortrin. Overalt kan et offentligt Document ej svækkes med Vidner, end mindre disse nøjagtigen skulle oplyse dette Documents Indhold.

I tvivlsomme Tilfælde maa Sagvolderen frifindes, som den, der, efter Loven, har Formodningen for sig.

35te Capitel
Om Sagens Indladelse og Optagelse til Doms, samt beggess Virkning.

§ 1840

Ved en Sags Indladelse til Doms forstaaes den Handling, hvorved Parten erklærer, eller agtes at erklære, at han ikke videre har at fremføre i Sagen, og derfor nu begjærer at den maa paakjendes af Retten.

Nødvendig kan Indladelse til Doms kun finde Sted i saadanne Sager, der ifølge Lovene skulle være tilendebragte inden en vis Tid. Fr: 14 Juni 1771. 5–13 og Fr. af 8de Martii 1799.

Den inddeles i den frivillige, og den nødvendige, ligesom den enten skeer efter Parternes udtrykkelige Begjæring, eller ikke.

Den frivillige inddeles atter i den betingede og ubetingede. Det første er naar den skeer med Forbeholdenhed af videre Tilsvar om fornødent gjøres. En saadan Reservation er dog ej fornøden efter vore Love, da Parten, om vid saadant var forsømt, ligefuldt var berettiget at svare paa de nye Argumenter, Modparten dryster maatte fremføre. –

den anden, naar der gives ikke saadan Forbeholdenhed. –
Den nødvendige undskilles derimod i den combinerede, der
grunder sig paa Lovens udtrykkelige Bydende, og den ube-
stemte, der grunder sig paa Dommerens Befaling. –
Den højeste finder alene Sted ved Højesteret, saasom ingen
af Parterne maa kaldes mere end 2den Gange. Den første
maa Dommeren alene bruge i publique og crimi-
nelle Sager; thi i private og Civile Sager, kan han
i det højeste advare Sagførerne, og ved unødvendig
Vidtløftighed og idelige Opsættelser at forhale Sagernes
Afgjørelse; men dersom de og ikke sig efter den givne
Advarsel, maa han siden endog Frd. af 3 Juni 1796
berettiger ham, at paalægge Parterne Caution – alene
med Sagens endelige Afgjørelse og Paakjendelse,
anse Parterne med en passende Mulct efter Om-
stændighederne, ja vel endog forbeholde dem Erin-
dringer det til dem, for den derved foraarsagede
Omkostning. Frd. af 3 Juni 1796 Cap. 2, § 10.

§ 1841.

<u>Om Conclusio Causæ</u>

Ved en Sags Optagelse til Doms forstaaes den Handling, hvorved Dommeren erklærer, at Parternes Procedure nu er sluttet, og at han efter foregaaende Overveielse vil afsige Dom i Sagen. Den finder ordentligviis alene Sted efter Parternes Begiæring. – Dog anmerkes de i det foregaaende § anførte Undtagelser. D: af 21 Maij 1761 § 8, og 3 Juni 1796 § 35.

Virkningen af en Sags Optagelse til Doms, er altsaa:

1 At herved giøres Ende paa Parternes Procedure

2 At Dommeren inden en vis, ved Loven nøiere bestemt Tid, maa afsige Dom i Sagen. Denne Tid var ved Loven 1–5–8. bestemt til 6 Uger, uden Forskiel om en eller flere Dommere betiente den; men in praxi forklares denne Artikel ikke overeensstemmende saaledes, at, naar en Domstol

Dommeren kan efter sluttet Conclusion paalegge Actor og Defensor at oplyse nøiere noget de have udladt samme og den er optaget til Doms. Giøres der Conclusion Optagelse af en Sag til Doms.

bestaaed af flere Medlemmer, at hvert Medlem skal forundes en Tid af 6 Uger til Sagens Gjennemgaaelse.

Denne Forklaring erklærer Fd: af 3die Juni 1796 §. 23 og 34 pag 7 for urigtig, og tillader blot, at ethvert Dom=stols Medlem i Vidtløftighed maa i Vidtløftighed i vidtløftige Sager, 8, 10 og i det höjeste 12 Uger til Sagens Gjennemlæsning, saa Dommerne skal paasee, om ufornödent Ophold har fundet Sted.

Dommerne, hvor fler skal tillige paategne Akten hvad Tid den af hver især er modtaget og igjen afsendt.

§ 1842.

En Sags Udsættelse til Dom, kan ordentligviis ikke begjæres. Dog kan det skee:

1. Paa Grund af begge Parters Samtykke, naar det er en civil Sag, eller Sagen angaaer en privat Forbrydelse, men aldrig efter eensidig Begjæring med mindre der fremlægges for Tingeting Bevilling dertil, ej heller efter Sagførerens Begjæring og Forening med Vederparten, uden efter medfølgende Fuldmagt fra Principalen. Fd af 3 Juni 1796 § 12.

Det gjelder ogsaa i visse Sager conf: Fd af 3 Juni 1796 §§ 11, 7. [?] naar Parterne begjære Anstand uden Opsæt.

Ti Criminelle Sager udfordres stundom, at Dommeren undersøger om de Grunde, hvorfor Parterne begjære saadan Opsættelse, og at han approberer dem. Uden Parternes Samtykke, eller efter Dommerens Befaling kan den ej op-sættes i en civil Sag, men vel i en Criminal; thi er Sagen civil, maa Parterne selv søge at oplyse den, og forsømmer de det, maa de tage Skade for Hjemgjeld, undtagen det var en Almuesmand, der selv førte sin Sag, da Dommeren efter Fd af 3die Juni 1796 § 13, er pligtig at veilede ham. Dommeren frifinder altsaa Sagvolderen, saafremt Sagsøgeren, ej tilbør-ligen har oplyst sin Sagstand, men derimod dømmer han Sagvolderen imod, naar denne ej beviser sine undlagte Exceptioner. – Er Sagen derimod Cri-minal, er Dommeren pligtig at sørge saavidt muligt for Sagens Oplysning. Opsættes conclusio causæ, saa tale Parterne skrifter paa nye, hvorefter Sagen atter, som tilforn, indlades (og optages til Doms. conf: Norregels Capt. 40.

Egentlig kun begrændset i Henseende til Sagens Førelse ..

31te Capitel

Om Domme og deres Formaliteter

§ 1843.

Dom eller Kjendelse :/: Sententia :/: kaldes i egentlig Forstand, Dommerens Bestemmelse om, hvad der i en omtvistet Retssag skal være Ret i Henseende til Parterne.

Ellers tages Ordet Dom i en saa udstrakt Betydning, at derved forstaaes den hele Domsakt, og derimod undertiden i en saa indskrænket, at den blot Doms Slutning tillægges dette Navn. Endelig tages det ogsaa i Lovens Sprog for den Ret, der er beføiet til at dømme - 1-10-1.

Domme inddeles i Interlocutoriæ, hvorved et eller andet, under Sagens Drift opkommet Spørgsmaal afgjøres.

Anm: Interlocutorie Domme kaldes i Almindelighed, ogsaa Kjendelser, Eragtninger, Afskeder /: Rd af 15 Maji 1690 :/ og de endelige Domme. Dog bruges ogsaa det sidstnævnte Ord, saavelsom ogsaa Decision, for at betegne de Domme, der afsiges i Skiftesager, fordi det

efter noor kom, men først til Overigheds- paa
kommerne tenbeder at afsige slem. Ogsaa bruges
disse Ord om Voldgiftsmænd om Megler 1-6-2,
3 og 6. —

§ 1444.

Interlocutorii Kjendelser afsiges ordentligviis strax, naar
Spørgsmaalet af Parterne indlades til Rettens Paakjendelse
eller dog snarest mueligt, og maa ingenlunde staa til Ud
=dekningstid, efter tilstaaede Commentar i Lovens
1-5-8 og Fd af 4 Junii 1796 Cap. 7 forklares om disse.
Grunden for Kjendelsen behøves ikkun korteligen at
angives. Den indføres i Protocollen og forelæses
strax for Parterne for Retten, dog med mindre Høitide
=lighed end ved Endelige Domme. For at forre=
bygge at der ikke af en Dag skal vise sig hvormange
Interlocutorii Kjendelser og Forordninger derved udstrække
i sit Vanskelige har Fd af 17de Maj 1690 nøiende be=
stemt at Interlocutorii Kjendelser, ej maa formeli=
=gen gives bestemte. For strengt korteligen at ag-

Fd. af 17 Mai 1690
udtrykkes strengt, at for
kunne foreløbige Restitution
og Interlocutorii Kjendelser
bestemme. Interl: Kjendelser
skrives at kunde giøres
bestemme, undtagen naar Sud
commande og ville indstaae
for Rettens Kiendelse, i
Fald Nogetsom øjensynlig
ville medføre at Sagen
blev tirrenist. F. E. naar
en peremtorisk Exception
var fremsat og denne ej var
gandske ugrundet. Praxis er
hos Profes.

=gjeldere, med mindre Parten vilde indskrænke sig for det=
tens Forandelse, hvor da Sagen maatte indstævnes lige til
Höjesteret ifölge 16–19 N: L: 1–6–17 Art.

Den Part som troer sig forurettet ved en Interlocutorie
Kjendelse, dog ej i den Grad, at han var beföjet til
at indskrænke den, maa iagttage at forbeholde sig sine
Exceptioner imod den, og at lade denne Reservation
Protocollen tilföre, for at kunne gjöre disse Exceptio=
=ner gjeldende ved Hovedsagens Indstævning til Höjesteret

conf: Prov: Anord: af 1815.

Nyt jur. Archiv No 3, pag 1–30.

§ 1845.

Ethvert endelige Domme og disse indenrette Domme angaar, da
indeholdt det en Fornuftslutning (Syllogismus) hvori Loven
udgjör Oversætningen: propositio major og Anvendelsen af
Loven paa Factum Fölgeslutningen (conclusio) eller kom=
=mer i nogen indskrænket Forstand.

Praxis medförer at Factum i Sagen anföres först, og er Factum
eller Jus omtvistet imellem Parterne, eller med Grunde
dragne i Tvivl bör Dommeren sætte det i et klart Lys.
Her bör han, endnu mere i Indlægget, søge Kortfhed og Kjend=
forenet med Tydelighed. Höjesterets Domme indeholde blot

Endelige Domme tages i flere Bemærkelser:
a) for endelig for [illegible] appellere.
b) for en [illegible] dom.

Underretsdommere foer Præmisser:
1 Lære pligt at udtrykke Meiningen af 1-5-13 Kommissionerne 16 Art.
2 Hvilket pligt vel tilbrugt eller anordnet at Høiesteretsdommere skulle være uden Præmisser, naar pligt sikker ej var almindelig Regel.
3. Præmisser er pligt Aarsdom for Overretssager domme, som og en tydelig Kundskab om Overretssager.
4. En Undtagelse – almindelig Bekvem taler ej om derfor.

Aug. 20 Sept. 1799.

Constitutionerne og Kommissioner tilføres i Voteringsprotocollen i Overeensstemmelse med Referentens afgivne Vota, hvortil Aarsagen er: at Høiesteretsdomme ej, under noget slags Lov appelleres; men andre Retter kunne ej undlade at anføre Præmisser til deres domme, uden at de anses aldeles ugyldige 1-5-13,16.

§ 1846

[illegible]

Ved visse Underretter og Domstole, hvor der ikkun er en Dommer, afsiger denne Dommen alene, dog erindres at efter 1-5-20, skal Dommeren i Liv og Æressager og Odels- og Eiendoms Sager tage Meddomsmænd til sig, hvis Antal ved 3 Juni 1796 § 24 fastsættes til 4.

Ved de Retter derimod som bestaaer af flere Medlemmer, kan der opstaae Uenighed, og da følges Loven 1-5-26, saasnart Retten deler sig i 2de Parter; men deler den sig i 3de eller flere Parter, have vi ingen Bestemmelse derfor. Man pleier i dette Tilfælde at bringe de forskjellige Meeninger til 2de, ved at udfinde det Punct, hvori Parterne ere enige og overeensstemmende, og dernæst undersøger man hver særskilt Meening, i Hensende til det Punct, de afvige fra hinanden, der er Pluralitet. Mellempartiets Meening

bliver da i Almindelighed den f. Ex. 3 Assessorer voterer, at Indstævnte skal bøde 20 Rd; 3, at at han skal betale 10 Rd og endelig 3, at han skal frifindes. Dommen bliver, da gjøres at han skal ~~frifindes~~ betale 10 Rd.

Jur. Arkiv № 26 pag 1 til 57.

§ 1847

Ligesom en Votering maa stemme overeens med dens Præmisser maa Conclusionen stemme saavel med Jus som med Factum. Siden Stævningen er, efter vore Love, Grundlag til Process, maa Dommen ligeledes stemme med den. Dersom Parten har under Sagførelsen paastaaet mindre end det, der var paastævnt, følges hans Paastand fremfor denne. Har han derimod paastaaet mere, følges Stævningen fremfor Paastanden i Indlægget.

Anderledes forholder det sig derimod med criminelle Sager

§ 1848

En endelig Dom skal efter sin Bestemmelse giøre Ende paa Sagen. Derfor er det ved 1-5-12 Dommeren forbudt at afsige uendelige Domme f. Ex. sententia indefinita, det er saadanne som foraarsage nye Uenigheder mellem Parterne i samme Sag. Naar en Dom dog skulle afsiges, er Omgangsmaaden i Almindelighed den, at Dommen indstævnes til Overretten til Hjemvisning.

Man maa skjelne imellem uendelige og alternative Domme. Ved de sidste bestemmes at enten skal noget efterkommes af en af Parterne, eller og skal noget bestemt finde Sted. Saaledes de Domme hvori Benegtelses eller Sigtelses Eed paalegges. En alternativ Dom, er altsaa ligesaavel endelig som andre Domme.

thi Overretten kan i ikke Tilfælde ikke endeligen dømme i Sagen, eftersom den afsagte Dom ved Underretten, er ingen Dom, og Sagen som in prima instantia skal qvalificeres; og Overretten ville handle tvertimod sin Bestemmelse, komme til at dømme i højeste Instants. Derimod begge Parter ere, kan ogsaa ændre Parter Mangelen afhielpes, ved at indstevne Dommen paa nye til den Domstol der afsagde den. 1-2-19.

Dersom en Højesterets Dom selv skulde være ugyldig, gives ingen anden Udvej, end at indstevne den til Høje-sterett selv, under Titel "Til Højesterets Doms Erklæring" /: Vid Højesterets Instruction.

§ 1849.

Conf. Fd 23 Decbr 1735 § 1, 21 Martii 1800 og 24 Octb. 1806.
Om Omkostningers Udredelse for ubefoiet Sags Anlæg cf. Fd 19 Maii 1741 § 9. Fd 3 Juni 1746 § 3. Fd 30 Decbr 1771 § 6. og Caper Regl. af 14 Sep. 1807 § 4 og 19, som hjemle at Straf imod den Grundsætning, som i de øvrige Lovbud er fastsat.

En Dom bør være endelig, ej alene i Henseende til Hoved-sagen, men ogsaa med Hensyn til Omkostningerne ved Processen 1-5-14. 27. 16-22. Processens Omkostninger ophæves, naar Sagen er problematisk, eller naar den bestaaer af flere Poster, og Parterne vinder i nogle, men taber i andre Poster. — Ved Overretten sees derligeledes paa om den tabende har mindet Sagen ved Under-retten. Derimod tildømmes et den vindende Part,

naar Sagen ikke er criminel, og den Lidende faaer ingen Medhold i Dommen saare. Retten bestemmer da en vis Sum med Hensyn til Sagens Vigtighed, og Actens Weitløftighed med Loven; hvor Loven udtrykkelig bestemmer, at skadesløse Omkostninger skulle finde Sted, navnlig i reene og klare Gjeldssager ~~4-14-6~~ N.L. 5-13-3. Forordn 18 Novb 1718 og i Arvesager 6-8-13.

i saadanne Tilfælde maa efter Forordn af 18 Novb 1718 den Tabende betale Sagens Acter. Dog forstaaes <u>ved skadesløse Omkostninger</u> alene alle billige Udgifter, som Sagen har foraarsaget den Vindende, men ikke overdrevne og ubillige, hvorom ofte opstaaer betydelig ny Sag, hvorfor skadesløse Omkostninger med Rette ansees odiøse. Overretten tildømmer sædvanlig Parten Proces Omkostninger tillige med Underretten, og Højesteret med alle Retter, naar Parten ej har faaet dem med de foregaaende Instantser og hans Sag er reen og klar. Jur. Arkiv No 13, pag 1 til 45.

Anm: Generalfiskalen (og Kammeradvokaten efter Instruxer altid Processens Omkostninger naar de paa Embeds Vegne anlægge Sag imod Nogen, og vinde den, men ikke naar Sagen tabes. Beskikkede Procuratorer, som udføre Sager, for offentlige Stiftelser og Fattige, skulle af Retten

Instrux bekiendtgjort ved Cancellie Skrivelse af 28 Martii 1816. s: N. 3. han Indrømmelsen af … s. l.)

tilkommer et billigt Sallarium, naar Sagen vindes paa Stedets Vide. Fd af 3 Juni 1796 § 42. Conf. Bj. af 21 Mart 1800 § 1850.

Man maa ikke forvexle Processens Omkostninger med Reparation. Den tilkommer Parterne for en af Vedderparten udstaaet Forandring; thi denne udgiør Anerkjendlige Fornøjelse for Citantens eller Contracitantens Sagsmaal f. Ex. i Injuriesager, i hvilke der sættes af fremmelig Crolonische eller Besvaergelse (F. Fd. af 5 Mart. 1734.) for ulovlig Varmest o. s. w. Da derimod Processens Omkostninger udgiøre Bisagen. Ligeledes bör Processens Omkostninger adskilles fra Kost og Tæring. Thi naar eller dem bestaar Processens Omkostninger egentlig i Kost og Tæring, hvorfor disse Ord endog i CS Lov paa

15-22 mange Steder bruges om hinanden, formedelst Lovgivningssvarens Skiødesløshed. Thi den samme Forgiering og Proces indbefatter under Processens Omkostninger alle de paa Sagen anvendte Omkostninger, som Dompenge, Stemplet Papiirs Udgifter, Procurator Sallarium og billig Kost og Tæring.

Efter den nuværende Lovgivning kaldes Processens Omkost-
-ninger alene Ord, naar Sagen endelig paadømmes; Kost
og Tæring naar Sagen hjemvises. Det første betales af
Modparten til Parten; det Sidste ogsaa til Dommeren
naar Ingen møder eller møder lade, saa og af Dommeren
naar han har nødt Parten til at appellere omsonst f. Ex. naar
Sagen hjemvises til nye og lovligere Behandling. Domme-
ren stander til Mulkt for sin Dom saavelsom med eller uden
lovlig Varsel; endeligen til Vidnerne L. 1-4-34-35. 1-6-11-19
Frd. af 3 Juni 1796 § 5 og 14 1-5-3 og 9. Ogsaa til alle
af Voldgiftspersonerne.

Anm. Efter Lovens Termer og en Part dømmes til at betale
Kost og Tæring til sin Modpart ved Underretten,
fordi det præsumeres, at han ingen Omkostninger
havde haft.

conf. Frd. 3 Juni 1796 cap. 2 § 5.

§ 1851.

Frd. af 23 Decb. 1735 bestemmer, at Dommeren, naar han tilfinder
Parten at betale Processens Omkostninger, tillige skal tilpligt
ham at betale ved Over (og Underretterne) for unødig
Trætte til Justitskassen saa meget som Dommeren vil By-
lede lyste, ved Overretten at betale 10 Rd og ved Højesteret
24 Rd til Justitskassen, hvorfor Ingen skal blive befriet, som
dømmes til at betale Processens Omkostninger, undtagen

Hvorledes Mulcten
skal bestemmes i Stæv-
ningssager Canc. Pl. af
15de Sept. 1804 i Coll.
Tidenden for s. Aar
No 39 S. 622. som
vel egentlig er givet
for Danmark men som
dog giver tilstrækkelig
Veiledning for andre
Retter.
Rd 23 Jan. 1807 og 28 Aug.
1812.
Rf. 27 Febr. 1760 og 7 Martz
1766

Lov for Höiesteret af 12 September 1818 § 29.

i Skyldsager og hvad deraf dependerer, hvor Betalingen søges paa den i Loven foreskrevne Maade og Skylden erkjendes o: s: v: — Ved Höiesteret maa den Tabende efter Fd af samme Dato § 11, i alle civile Sager betale fra 1 til 5 Rd til Justitskassen. Desuden begge Parterne maa ansees som tabende, fordi enhver af dem vinder i nogle Poster men taber i andre, erlægge disse 5 Rd af hver af dem. Ligesom Parter eller deres Sagförere der gjörde sig skyldig i lovstridig eller selvraadig Adfærd eller anden utilbörlig Omgang i Sagen, skal den Skyldige mulcteres og skal betale tilsammenlagt som Mulcten til Justitskassen efter Fd af 23 Decbr 1735, om temere litigantes § 2 og 3 Fd 3 Juni 1796 § 10 og 11 har end ydermere fastsat, at den Part eller Sagförer, som ved [illegible] Udsættelser beviisligen forhaler Sagen, med endelig Dom, foruden Skadeserstatning til Modparten, skal tilpligtes at erlægge i Straffebøder fra 10 til 100 Rd til Stadens Fattige, med Henseen til dets kortere eller længere Ophold, og en Procurator som 3 Gange findes skyldig i denne Overtrædelse, skal dömmes til at have sin Bestalling forbrudt. —

§ 1852

Ordentligviis er det den Tabende, der dømmes til at betale Processens Omkostninger; dog hænder det sig undertiden, at det er den Vindende, der maa pålegges dem til den Tabende. Et saadant Tilfælde indeholdes allerede i Lovens 1-5-7, et andet grunder sig paa Fd af 10 Juli 1795 § 39, som vil at den, der ikke møder med Forl: Com:, altid tildømmes at betale foraarsagede Omkostninger ved endelig Dom til sin Modpart. Fd: af 1 Maij 1782 § 5, 7 og Pl: af 30 Octb: 1798.

Ligeledes vender at den Part, der foraarsager sin Modpart unødvendige Omkostninger, tildømmes at betale sin Modpart, om han endogsaa iøvrigt maatte vinde Sagen med Omkostninger ~~FL 6-14-7~~ Fd 3 Junii 1796 § 10 Fd 1 Maij 1782 § 9 n. L: 5-13-5, 1-5-31.

Hvis dommeren finner Sag til nøje og lovl: Behandl: Og dommen falder med Caracteer maa dommeren betale Processens Omkost. Pl: af 30 Octb 1798.

1853.

Naar den Part, dommen gaaer imod, tilpligtes at give eller gjøre noget maa der altid efter 1-5-15, bestemmes en vis Tid, inden hvilken dommen bør efterleves. Denne Tid er, efter Lovens almindelige Forskrift, saafremt Indstevnte dømmes til at give noget, 15 Dage, hvilket i Praxis med Føje regnes fra dommens lovlige Forkyndelse for den idømte Part: 1-22-19; men ved Fd 18 Feb. 1752

Følge Fd: 10 Nov 1797 er Termin exec: for Overretterne 8 Uger

Fd 19 Aug 1735 § 3.

er Tiden i Henseende til Norge bleven udstrakt med Var-
selen til 6 Uger og med Varselsfristen til 8te Uger efter
Dommens lovlige Forkyndelse. I Høiesterets-Politi-
og andre Sager, som forhandles Høiesterets-viis, bliver Dom-
mene paa 3 Dage efter Dommens lovlige Forkyndelse.
1-22-19. Ved Höiesterets Domme tillægges ingen
vis Tid, inden hvilken den bør efterkommes, siden de
bør efterkommes strax efterat de ere Vedkommende
forkyndte. Naar der paalægges den Dömte at giöre
Noget, er ofte, efter Sagens Natur, skeen bestemt
Termin dertil, og i saa Fald bør Dommeren forlænge
den, efter Omstændighederne. Rescr. af 10 Nov. 1797. og af
25de Januar 1805 § 29. I slige Tilfælde fastsættes ogsaa
en vis Termin i Høiesterets Domme. —

§ 1854.

Naar Dommen byder paa at prestere Noget, maa der
altid tilföies en Strafclausul. —
Naar Dommen paalægger at giöre Noget, tillægges
alene de Ord "under Nam og Execution", eller "under
Adfærd efter Loven 1-22-19, hvorfor de og kaldes

15

Kaumodomme. Naar den Skyldige paalægges ved Dommen, at gjøre Noget inden en vis bestemt Tid, fastsættes en vis Mulct for hver Dag, han sidder Dommen overhørig 1-5-15 og Fd. af 10de Juli 1795. § 44. Höjesterets-dommen tillegges vel i Sagen man ikke i Heint Til-felde, efter Praxis, en Strafsclausul 1-22-43 i Henseende til Dommen § 1855.

De udvortes Formaliteter ved en Dom, ere:

1 At Dommeren efter Parternes forregaaende Indkaldelse til at høre den oplæses af Dommeren (staaende) efter Dom-protocollen. — Indkaldelsen er ikke Lovbefalet og bruges heller ikke in praxi

2 Bestaaer Retten af flere Medlemmer, oplæses Dommen af den øverste Assessor-Justitiarius eller Præses. Rigsdag 1735 § 7.

2, Naar den er bleven afsagt, kunne enten begge Parterne eller en af dem begjære den beskreven af Rettens Skriver. 1-8-9,10.
Uden dette kunne enten for at kunne appellere den, eller gjøre Execution.
Misfündelses domme, begjæres derfor ofte ikke beskrevne. — ved mindre Parten vil gjemme Dommen som en Adkomst

3. Beskrivelsen skeer i den Form, og inden den Tid, der er bleven angivne i Processens 1ste Cap: 5te om Rettens Skrivere 1-8-9, 10

hvorfor anmerkes: at en formelig Domsact maa indeholde Parternes Stemninger, Indlegge, o.s.v.; og en Overretsdoms Act tillige forhen afsagte Underretsdomme i Sagen, samt at en Underretsdom skrives paa 3die sorts Ark paa 24ß; en Overretsdom i 1ste Stemplet Papir conf. Fd. af 25 Maii 1804.

4. En saadan befrieren Dom forkyndes strax Parten, Den er gaaet imod, efter Domhaverens Begjæring, enten ved Fogden, eller ved 2de Mænd. Fd. af 19 Aug. 1735 § 7. Og da iagttages, ligesom ved Stevningers Forkyndelse, at den maa skee efter Solens Opgang, og inden dens Nedgang. –

37te Capitel

Om Processen i Ægteskabssager.

§ 1856

Hvorfor Fd. af 10de Juli 1795 § 25 og Fd. af 20 Feb. 1797 § 16.

Ved Fd. af 1 Decbr. 1797 har afskaffet Consistorierne og henlagt Ægteskabssager under Verdslige Dommeres Under=søgning, saa ordnes disse Sager nu ikke som andre Sager i Henseende til deres Behandling, undtagen naar de procederes til Skilsmisse paa Grund af Desertion, som i følgende § omtales. –

§ 1857.

Henhørende til de Lægdsudskrivninger, hvor de producere til Militairsessionen paa Grund af Desertion. Hertil er Fd. af 29 Mai 1750, der udførligere bestemmer Omgangsmaaden i Retsgang.–

1. Naar Indstævntes Opholdssted ej vides, i slige Sager udstedes en offentlig Stevning med 6 Ugers Varsel, efter Lovens 1-4-10.

2. Forelæggelse skulle efter Fd. finde Sted, uagtet der allerede slige Sager med offentlige Stevninger, men maa nok nu ansees at bortfalde, da Fd. af 3 Juni 1796 i Almindelighed har afskaffet Forelæggelse i alle Sager cfr. Canc. Skr. af 21 Octbr 1797.

3. Dersom ei Sagen oplyses, hvor Indstævnte er at finde, bør Stevningen forkyndes ham, og Sagen saalænge udsættes.

4. Citanten maa, førend Stevningen udtages, begjære, at Øvrigheden beskikker en Defensor til Indstævnte, for hvilket den Stevningen lovligen forkyndes.

5. Citanten maa selv personligen møde for Retten, og give al den Oplysning om Sagen, som han er i Stand til, saa vel med Beviis som Documenter, som ved mundtlig, saa cfr. Sagens Inqvisition

maa han og svare paa et Spørgsmaal, Indstevntes Svar
eller Sagen selv, maatte gjøre ham. – Derefter maa han
bedrage sin afgivne Forklaring og Svar, samt med Eed bekræfte,
at han ikke veed at afgive anden og større Forklaring og
Oplysning i denne Sag, end den af ham allerede meddeelte.
Negter Citanten at efterkomme dette, afsiges Sagen paa
hans Bekostning og hans Ansvar, og ansees straffet med Mulct
for sin ubeføiede Sæte..

38 Capitel

Om Aasteds og Eiendoms Trætter i Almindelighed

§ 1858

Ved Aastedssager forstaaes de, som angaae Land
eller Grund og ei kunne paadømmes uden foregaaende
Synsforretning, samt i hvilke Retten selv skal komme i Øie-
Syn Tilstande og ordentligviis holdes paa selve omtvistede Sted.
Der skal i Domme altid, efter Fr. 31 Martii 1719 i slige Sager,
saavelsom i faste Eiendoms Sager i Almindelighed, optages

at Situations Kaart af Kyndige og upartiske Mænd i et stridigt Parters Overværelse, og ellers maa, førend det foretages, afvises Sagen.

Sagen selv paadømmes iøvrigt ved de ordentlige Retter, og den sædvanlige Rettergangsmaade bruges. Herfra maa dog undtages alle de Sager, som reise sig af Fælledsskabs Ophævelse, thi disse skulle efter Fd af 23de April 1781 § 31 paakjendes af Amtmanden og Landvæsenscommissairerne paa Aastedet, hvilken Kjendelse af den [illegible] misfornøjede Part kan paaankes for Rentekammeret, hvilket Collegium endeligen decideres i Sagen. N: L: 1-16-1. Fd af 25 Januar 1805 (og 11 Aug 1797 § 27 - Ørsteds Supp: 2det Bind pag 240 No 21:)

§ 1859.

N: L: 1-4-7. og 3 fastsætter, at Grandets og Tingstrætter, eller Sager, der reise sig af den Skade, een Mand har gjort paa anden Jord eller Ænger, og bestemmer, at i dem, som og i alle slige, der angaae [illegible] Skjøndommer, skal Sorenskriveren med 6 Lagrettesmænd (hvis efter Rescr af 20 Septb 1799 kun 4) paa Aastedet, for der at kjende og dømme. Dette i Norge, men i Aasolige

Rescr. maa endnu være i Kraft følgelig Rescr. af 21 Octob. 1800

Sager, forfattes et Situations Kort i Fd. af 31te Martz 1719.

Ved Udskiftninger skulle sd. samme faaet ved Rescr. af 9 Novbr 1781 for Bergens Stift og Rescr. af 15 Martz 1799 for Christiansands Stift og Rescr. af 13 Juli 1787 for Trondhiems Stift ere uden Lovgivning for største Delen forenet med Fd. af 11 Augst. 1797. om et nyt Skifte Underretter, som i § 27 fastsættes: at ske i de i N.L. 1–16 nævnte Sager skal optages et Situations Kaart, for at sætte Underretten i Stand til at dømme sikkert, uden at møde paa Aastedet. Skulde Underretsdommerens Synsforretning paaklages som falsk og urigtig, skal Amtmanden udnævne 2de kyndige Mænd, til, som Commissarier, at besee Aastedet; og skal deres Over-synsforretning tilligemed Situations Kaartet fremlægges for Overretten. Hvilken skal dømme den Skyldige, enten det er Dommeren eller Klageren, til at betale et paa samme Forklaring medgaaende Omkostninger.

Vidnerne, der afhøres i slige Sager, aflægge, efter N.L. 1–13–9, Eed efter at have afgivet deres Forklaring.

39de Capital

Om Rettergangen i Odelslösnings Sager.

§ 1860

Dersom Ejeren af Odelsjorden ej godvilligen vil flytte, maa Løsningsmanden udtage Stevning, hvilket efter N: L: 5-3-10, maa udtages i sit Vinghe for Juul, og indstevnes han til at møde paa Odelstomten, Løverdagen næstefter Paaskedagen (hvilken kaldes Fardtiirsdag:) til at høre Vidner førte af Løsningsmanden og ved Dom tilpligtes at lade sig udløse.

Ere flere Sager indstevnte til samme Retsdag, kan Sorenskriveren udsætte nogle af dem til beleilig Tid, hvilken Udsæt bør communiceres Parterne ved almindelig Varsel.

De Vidner, der afhøres i slige Sager, gjøre Løfte, hvis [illegible] Straf haves afgivet ved ~~Forsikring~~, Forklaring, N: L: 1-7-1. 5-3-10. Fd. af 3 Juni 1796 Cap: 8.

Ved Fgt af 20de Sept. 1799 er Meddomsmændenes Antal i saadanne Sager nedsat til 4. —

Jorden tildømmes Løsningsmanden for den Sum, som ansættes for

i gamle

Bortfalder ifølge Rd af 5 April 1811

Skiöder og Documenter, men i Mangel heraf efter Lov
N: L: 5-3-5. Gaarden ryddiggiöres til næste Fardag; N:
L: 3-14-40. conf: Rd af 5 April 1811. – De brugelige
Forbedringer maa Lösningsmanden erstatte, forsaavidt Be-
sidder, saafremt Besidderen lod tage lovligt Syn ved
Gaardens Modtagelse, ligesom Besidderen er pligtig at godt-
giöre Eier, de i hans Besiddelsestid skeete Forringelser.
Rd af 14 Januar 1771. Dog behandles dette, som om fra Lös-
ningssummens forfaldne Dag.

N.B: <u>Om Rettergangsmaaden i Sager angaaende Jordskifte
og Markeskiels Trætter har Forfatteren forbigaaet</u>, see Nörreg. Bd. p. 115.

40de Capitel

Om Rettergangsmaaden i Skifte efter afdöd Mand og Opbuds- og Fallit Boer.

§ 1861

Skifte er retmæssig Boes Deling imellem rette Vedkommende, foretaget af compe-tente Personer.

<u>Skifte finder Sted</u>, enten paa Grund af <u>Dödsfald</u> eller i
Eierens <u>levende Live</u>, naar denne, enten ikke for nærvæ-
rende Tid, eller aldeles ikke kan fyldestgjöre sine Credito-
rer, og derfor enten maa giöre <u>Opbud</u> eller gaae <u>Fallit</u>

§ 1862.

Skifterne forrettes enten af Arvingerne eller af Skifteforvalteren, som dertil ere beमyndigede af Regjeringen.

Arvingerne kunne selv skifte:

1. Naar de alle ere udenmyndige, eller de fraværende have lige given deres Samtykke dertil, og befuldmægtige Nogen at møde paa deres Vegne. I dette Tilfælde beskikkes ved Curator bonorum til at udføre de fraværende Arvingers Sag.

2. Naar de ere umyndige, saa kunne Mindreaarige skifte med Curator, men ingenlunde Umyndige med eller ved deres Værger, uden ved Kongl. Bevilling. Canc. Skr. af 15 Apr. 1780, 17 Novb. 1792, Instrux af 14 Juni 1800 § 3 og Fd af 25 Maii 1804 § 14.–

3. Naar de ere enige, at Skiftet skal skee paa den Maade 5-2-1-16

4. Naar Boet ikke er beheftet med Gjeld, enten offentlig, med mindre Arvingerne kunne stille Caution. Fd af 9 Juni 1696 og 18 Martii 1720 Cap. 2 § 15 og 18.

Alle disse 3 Betingelser maa være tilstede for at Arvingerne selv kunne skifte, hvorimod ikke enhver for sig saaledes som her er anført giver saadan Ret. 5-2-16.

Det sees at naar Øvrigheden skifter, Undersøgningerne de

maa ligere paa de Arvinger, der have forlangt Umyndiges Skifte, og ei paa dem, som siden have nøiet Skifte. 5-2-[illegible].

§ 1863

De offentlige Skifteforvaltere ere enten offentlige eller ordentlige. De ordentlige udøve deres Ret enten efter de almindelige Landslove, eller efter særdeles Privilegier

Skifteskriverembedet forrettes af Raadstuer eller Byfogderne.

A. De ordentlige Skifteforvaltere ere efter Landsloven i Kiøbstæderne Byfogeden, og i de Kiøbstæder, hvor der er Magistrat, tillige denne, dog sædvanlig efter Omgang. 5-2-91. Resc: af 6te Decb: 1729 for Christiansand, 1 Juni 1730. 12 Juli 1739. Rsc af 11 Aug: 1797 § 18 og Fd: af 25 Januar 1805 § 19

Paa Landet i Norge have Amtmændene forhen forvaltet Skifterne; men Sorenskriverne ere nu de ordentlige Skifteforvaltere, og Amtmændene have alene Indseende med dem efter Fd af 19 Aug 1735 § 19 og 25. 5-2-91 Resc: af 31 Mai 1690 Resc: af 24 Febr 1708 § 7 og 19 Aug: 1735 § 19. 25.

Gunstigst Amtmanden er ikke Overformynder.

Det man ei paastaae at Amtmanden ere Overformyndere, tillige skulle være Skifteforvaltere. Suppl: 2 Deel pag 254 No 5.

Blandt dem som ifølge et særskildt Beneficium ere berettigede til at forrette Skifter, fortiener især at anmærkes:

1. Hos de gejstlige Embedsmænd – hvortil regnes ogsaa Rectores, Conrectores, Skoleholdere og Candidater i Theologien, deres Enker og Børn – forrettes Skifterne udenfor Kiøbenhavn efter L. 2–9–ij af Provsterne og 2 Præster, hvoraf den yngste i Embedet fører Protocollen. Siden dette Beneficium forklares strikte, saa tabe de Gejstliges Enker samme idet, naar de bruge borgerlig Næring; thi da behandles deres Skifter af den ordentlige Skifteret. R. af 25 Juni 1771 har ellers indskrænket samme Gejstlighedens Skifteret. Nu maa conf. R. af 5te Decbr 1806 og 7de April 1809.

Boeholdere ved indtrædende Præsters Afgang følgelig R. af 7 April 1809 6

Organistens Skifter forrettes efter Rs. af 23 April 1790 af Civile.

2. Garnisons eller Regimentsauditeurerne forretter Skifterne efter de Militaire, der ere i Tjenesten, eller staae paa Vartpenge, fra Menige til Capitainer incl. tilligemed 2de Officerer; men hos de højere Officerer, forretter de af Generalauditeuren med 2de Officerer. Ved Fortificationerne i Friderichsværn

forrette Skifterne for Generalen og lige til Regimenternes inclus: med en Auditeurs Bfg: af 29 Decbr 1791. Generalauditeuren befuldmægtiger gierne Regimentsauditeuren til at forrette Skifterne paa et Stæde, hvor ett formedelst Stedets Afstand, ej er ham selv mueligt. - Conf. Bfg. af 29 Decbr 1791. Fd af 19 April 1805, Instrux af 20 April 1806 § 8. Fd. 3 Martz 1749 § 20. 8 Septbr 1812. Rscr. af 2den Decbr 1757. 17 April 1732. 7 Augt. 1789. 12 Martz 1805. Canc. Skr. 20 April 1771.

Fd 14 Juli 1730
Rscr. 20 Decb 1768.

§ 1865.

B. De extraordinaire eller priviligerede Skifteforvaltere ere:

1. Skifte Commissairier
2. Executores testamenti, der tillige have Jurisdiction.
3. Samfrender, som skifte efter Kongl. Bevilling.

Deres Decisioner indstevnes lige til Højesteret.

Skiftecommissarierne kunne beskikkes af Kongen, enten for at forrette hele Skiftet, eller alene for at paadømme en eller anden Question, der er opkommet

under Skiftet, og ere kummer at ligesom i andre Tilfælde,
uden Formand eller contra-Commissarier. 1-5-27. 5-2. og
Rs: af 14 Juni 1771 § 7 til 10.
Efter kan det finde Sted naar Arvingerne selv skifte,
og der imellem dem opkommer en Arvetrætte. Disse
Sammie indstævnes lige til Højesteret. efr. Rd. 11 Aug 1797 § 18.

Executores testamenti ere efter Rd af 29 April 1785 ikke
berettigede til at øve Jurisdiction, naar der i Testa-
=mentet ere tillige indsatte et eget Skifteraad, som
Skiftecommissarier og Testator fastsatte enten med
facultas testandi, eller med reservat og confirma-
tion var erhvervet, thi en privat Mand kan ej uden
facultas testandi overdrage Skifteret, da det er
en Regierings Handling.

Samfrende Skifte i egentlig Forstand er det, der
fuldføres af Arvingernes Lavværende i Almindelighed
een paa Fædrene og een paa Mødrene Side. Dog
kaldes in praxi ogsaa det Skifte, Arvingerne selv
besørge, paa den forhen anførte Maade, med dette Navn.

Samfrænderne ere efter 5-2-69 alene berettigede til at søge at forlige Stridighederne, men ej til at paakiende deres Uenigheder, hvilket Lovstedet vel ikke hindrer deraf at N. L. 1-5-23 bruger Ordet: „kiønne" om dem. Her bruger Ordet kiønne i sin vidtløftigste Forstand, for: „at afgive Kienning" conf. 5-2-88, som er taget af Chr. 5tes Recess. Her forklares det mindre tydelige Lovsted med det mere tydelige. Naar de imidlertid efter Kgl. Bevilling skifte, nyde de samme Ret, som Commissarier forene, uagtet Bevillingen ej udtrykker Personer, hvilket og stadfæstes ved Rd. af 10 April 1795, der vil at slige Samfrændeskifter skulle anskues for et Decreet, under hvis paakiendelse den almindelige Skifterets Behandling henhører. Efter Bl. af 14 Junii 1771 finder Substitution Sted, naar een af Commissarierne udtræder af Commissionen. Her ere Personerne altsaa ikke heller bestemte.

Bundet af N. L. 1-5-27.

At Samfrænder som skifte uden Kgl. Tilladelse, ere ej bundne ved Rd. af 10. April 1795. Om dem er Sagen endnu dubiøs

Anmerkninger:

1. De ordentlige Skifteforvaltere ere bemyndigede til at beskikke Værger for de Umyndige, men denne Ret tilkommer ikke de privilegerede Skifteforvaltere. Derimod maa de efter Rescr af 26de Octb 1714, 12 Septb 1792 § 8, under 100 Rd Straf, melde Dødsfaldet til den ordentlige Skifteforvalter, for at denne kan beskikke Værger for de Umyndige, og siden tilstilles med Skiftets Slutning, for at disse Arvelodder, strax efter behørigen kunne tages under Værgemaal. Rescr af 31 Marts 1719 § 1; 23 Aug 1793, Cftr: 29 April 1796 og 14 Decbr 1793. Sch. Suppl. Værk pag 302 til 303.

2. Naar saadanne privilegerede Skifteforvaltere forrette Skifter i det Tilfælde, hvor efter Loven, Skiftet tilkommer den ordinaire Skifteforvalter, maa denne dog intet ~~foretage~~ fragaae i sine lovlige Indkomster, hvilken Clausul pleier at tilføies Bevillingen. Rescr. af 10 Aug. 1697.

3. Bevilling at skifte med Samfrænder pleier at erholdes tilligemed Bevilling at sidde i uskiftet Bo.

Skifte Decisioner kunne og, naar Værdien er 200 Rd Sølv, umiddelbar komme for Høiesteret efter Fr af 11 Aug. 1797 § 16, Almindeligt.

§ 1866.

Alm: Rescr: af 2 Juni 1775 og et af 14de Novb. 1781 bestemmer i hvilke Decisioner skal fastsættes inden hvilken Tid de skal indankes for Overretten.

Hvad Omgangen med Skifter angaaer, saa er der nogle Forholdsregler at iagttage, førend Skiftet begyndes (og endeel andre efter at Skiftet er sluttet. Skiftejurisdictionens Grændser har foranlediget en stor Deel Tvistigheder, af hvilke adskillige nu ere afgjorte ved Fd: af 21 Juni 1793.

§ 1867.

A:, Førend det egentlige Skiftes Begyndelse, iagttages følgende:

I Nordlandene og Finmarken skeer Anmeldelsen for Bondelensmanden, der ogsaa forretter Skifter i et mindre Boer. Rescr: af 14 Juli 1769.

1. Den Længstlevende Ægtefælle eller andre Medkommende, der er tilstede, hvor den Afdødes Gods og Midler findes, skulle under 10 Rd Straf til Vor Frelsers Kirke, inden 24 Timer tilkjendegive den ordentlige Skifteforvalter Dødsfaldet, og tage Attest, at det betimeligen er bleven anmeldt.
Skifteretten maa under lige Straf, indfinde sig uden Ophold, og forsegle Alt, hvad der findes i Boet, undtagen det Nødvendige, der udfordres til den Afdødes Begravelse eller til Husholdningen. 5-2-1 og Fd: af 10 Aug: 1697. Dog kan der

længstlevende Ægtefælle og de er fælles, men ingen Arvelod-börn fra den Afdödes Side, eller vidtløftig Gield, Forseglingen efter 5-2-2 og 27 conf. med 5-2-8 og Resc. af 14de Juli 1769 udsættes indtil 30 dagen, hvilken Tilladelse dog er tilbagekaldt ved senere Anordninger. | Ikke Tilfældet er, det uden Tvivl Lovens Meening at, Forsegling ej behøves 5-2-Def: med 3 art. vergl: Norsk og Dansk.

2. Den 30te Dag efter Dödsfaldet, aabnes ordentligviis Boet, 5-2-3, med dettes Middel, da Hver efter af Fordeles Varsjoger, undertiden for, undertiden seldigere. Resc. af 26 Junii 1775 § 7, og i Anordningen af de nöjagtige og nærværende Forretninger, samt at Umyndiges Værger, Tilsynsværge, hvad der forefindes og underrettes af uvillige Personer, om og antegnes Indgield og Udgield, saavidt muligt kan. Vægrer den efterlevende Ægtefælle sig at være med Barn, forholdes efter 5-2-12.

Anm: a) Lovens Bestemmelse om 30te Dagen er tagen af J. L. 1-23, der mageste kommer af en ældre Skikke, da man fastede, sörgede og bad for den Afdöde i 30 dage.

b) Indgield er active Fordringer; Udgield derimod passive Fordringer.

3. Dödsfaldet tilmeldes af Skifteforvalteren de fraværende

5-2-4 er forsæt nidt og saa nøiagtig som her bestemmer hvad der forstaaes ved Aar og dag; nemlig 1 Aar og 6 Uger.

Umyndige, saafremt der haves Kundskab om deres Opholdssted, hvilken Kundgiørelse skeer paa Boets Bekostning. Disse bør ifl. efter Lovens 5-2-4 indfinde sig enten selv eller ved Fuldmægtig inden 6 Uger, hvis de ere indenbyes eller uden for Stiftet, men dog i Jurisdictionen, og i Provindsen, inden 12 Uger, hvis de ere udenfor Provindsen, men dog i Riget; inden Aar og dag ~~mister~~ hvis de ere udenrigs. I modsat Fald miste de vel ikke deres Arv, førend efter 15de Aar, men ifl. indsættes den, saafremt Skiftet eller anden maade udtrukket, i den Kongl. Kasse i Forvaring 5-2-11 og flere Anordninger. —

Res. af 24 April 1815

Same Umyndigeret mødt under Skiftet, men ej efter dets Slutning; mødt for at modtage Arven, forholdes efter 5-2,9 og den sættes i Kongens Kasse. Skifteretten bør og strax beskikke Værger for de Umyndige, eller tilmelde den fødte Værge Dødsfaldet 3-19-4, men er det en priviligeret Skifteforvalter, melder han det til den ordinaire 3-19-4 R. af 23de Aug. 1793 og 12te Septbr. 1792 § 1(9)9.

4.) Dernæst udstedes et Proclama, eller et Documment, hvorved Crediterne indkaldes inden en vis

Tid at møde i et Aar og bevise deres Fordringer, under sammes Fortabelse. Disse skulle, efter 5-13-27 lyses med alle disse Vidtløftigheder, og billige præscriberes alle Sager, undtagen de udenlandske Fordringer, efter Fd. af 19 Aug. 1735 føies at giøre Indskrænkning i Henseende til disse, ansøges Kongl. Bevilling at faae, at saadant Proclama med den tilforn anførte Clausul hvorved alle Fordringer, som ikke inden den fastsatte Termin af Aar og Dag vare anmeldte uden Undtagelse præscriberes, saafremt dette Proclama, som Bevillingen tilholder, er bleven lyst ved et i samme nemte Retter saavel ligesom den Afdødes Værnething og nærmeste Kiøbsted; og indført i et der angivne Aviser. De Exemtioner man ubetinget ellers giort sig, deels paa Grund af Fd. 19 Aug. 1735, 8 April 1768 og deels paa Grund af Pl. 26de Aug. 1785 i Henseende til offentlige Fordringer og uden=landske Creditorer, ere hævede ved Fd. af 7 Novb. 1790 og Pl. af 26de Martz 1790, der viser det Modsatte. Pl. af 26de Octbr. 1792 bestemmer, at Proclamata med 12 Ugers Varsel kunne bruges, naar Boet er saa

ringet, at der ikke er mere end 100 Rd beholden Formue,
efter at Begravelses Omkostninger og de prioriterede
Fordringer ere fradragne, med mindre den Afdöde
har havt Handel eller Negotie. I förste Fald ind-
=föres Proclamerne i de Berlingske (og Stiftets) Aviser;
i sidste Fald tillige i den altonaiske Mercur, med
Otte og tyve Dages Varsel. Rs: af 21de Juni 1799.
Efter bemeldte Rs: af 26de Octobr 1792 kan, ved Skifter efter
Bönder og andre Almuesfolk, al Indkaldelse
forbigaaes, naar Arvingerne erklære sig villige at
paatage sig al retmæssig Gjeld.
Endelig anmerkes: at Rs: af 18 Augst 1790 tillader
Skifteforvaltere og Arvingerne at bekiendtgiöre
de igiennem Cancelliet erhvervede Proclama
alene extractenus i Aviserne.
Er Creditors Ret til Boet præcluderet, maa han
og miste sin Ret til at söge Cautionisten, da dennes
Forpligtelse er accessorisk, saafremt han ikke tillige
har underskrevet sig som Selvskyldner, skiönt uden
Tvivl er Lovens Mening, naar N: L: 5-13-27 sammenholdes

N. L. 5-13-34. Har Creditor forsikret sig med Pant, bør efter almindelige Retsgrundsætninger det samme gjelde 5-13-34 synes dog at bestemme det Modsatte.

Ved Proclamata indkaldes gjerne tillige Boets Debitorer og de Fraværende Arvinger; hvis Opholdssted ikke vides: man de første kunne dog ikke af Skifteretten stævnes til Betaling eller til at møde, med mindre de tillige skulle være Creditorer i Boet; thi da kan Liqvidation finde Sted 5-13-5 cfr. med 1-2-3 og 1-4-1, og hvad Arvingerne angaar, da præscriberes deres Ret efter Loven 5-2-11 først efter 15 Aar. – Bb af 23 Mai 1800 § 13 og Pl. af 18de April 1800, samt 18 Aug. 1790, med conf. m. denne Materie. –

5. Skifteforvalterne besørge Boets Løsøre, efter foregaaende Vurdering, bortsolgt med offentlig Auction, men Jordegodset alene, hvis Gjældens Afbetaling gjør det aldeles fornødent, og Arvingerne ej kunne stille fornøden Sikkerhed, eller ej ere enige i at beholde det Solgte. 3-19-21 og 23. Fr. af 19 Decbr. 1693 og 21 Juni 1793. –

§ 1868.

B. Under Skiftet iagttages Følgende:

1. Naar Boets Creditorer udkaldes, og de udestaaende Fordringer indfordres, forinden der kan tilkomme Arvingerne. — Creditorerne melde sig i Almindelighed først ved mundtligt Dictamen i Protocollen, og fremlægge paa Anmeldelsesdagen Beviisligheder hvorpaa de grunde deres Fordringer. Dersom Fordringen ikke modsiges, enten af Arvingerne, eller Curatores bonorum, saa tilkjendes den Creditor, af Skifteretten og [illegible] Udlæg i sin Orden; men modsiges den af Arvingerne, eller den af Skifteretten udnævnte

§ 21 Fr. af 16 Octbr 1802 og Resc. af 27 Novbr 1767.

Curator bonorum, der og alene beskikkes i Arv og Gjelds Fragaaelses Boer og Concurs Boer, men ogsaa i andre Tilfælde, naar Boets Midler ere utilstrækkelige til at betale Gjelden, men

Fordringerne og over tilstode, med den Fornøjelighed
at examinere Fordringerne, og modsige dem,
der anmeldes, saavelsom Creditor, uden foregaa-
ende Indkaldelse til Forligs Commission: Fd af 10 Julii 1795 og
20 Januar 1797 § 10 b. og Advocater som det ikke fornø-
digt Indlæg, der skrives paa stemplet Papiir, og be-
svares af Vedkommende med Contra Indlæg o: s: m: i Proces-
sens Omkostninger opstaaes ikke, og bevilges ej heller i Skif-
tets Sager, ligesom ogsaa ingen Omkostninger kunde
Sted; men naar Skifterettens Decisioner paaankes til høiere
Ret, da kunne Omkostningerne ved dette Tribunal, efter
Sagens Omstændigheder vorde godtgjorte.
Skifterettens Kiendelser kaldes ikke Domme men Eragt-
ninger eller Decisioner, fordi de ansees som Actus
magistrales, hvorfor der ej heller i Slutningen bruges
den sædvanlige Formular: "Thi kiendes for Ret"
men: "Thi eragtes for Ret".
Straffepaalæg, der tillægges Domme, bortfalder for Lyd-
lodes, da Skifteretten ikke har andet Tvangsmiddel
med Boets Debitorer end Liqvidation, og der, hvad
Creditorerne angaaer, selv opgjørende Kiendelser,

See Ørst. Suppl. 1ste D: pag 70-72 og om Curator bon. 2 D 151-152 og C. Skr: af 23 Febr 1799, hvorefter udtrykkelig at Fd af 3 Junii 1796 § 7 og 8 saavel gjældende for Skifteretten, og at Skifte- og at Skifteforvalteren samme Myndighed og Pligt som de øvrige Dommere, med Hensyn til at udstrække og afvende Sagens Forhaling ved unødvendige Udsættelser.

der ere afsagte i deres Sager, naar samme Kjendelser gives beskrevne, bør de begjærede udstedes paa stemplet Papiir. Endeligen mærkes at Stemning ej finder Sted i slige Sager, saalænge de forhandles ved Skifteretten.

Overalt, hvad der passerer i Skifteretten, maa der holdes en ordentlig Protocoll, hvilken efter Fdg af 12te Febr 1790 af vedkommende Øvrighed, maa være gjennemdraget, forseglet og authoriseret, i hvilken under en nøie Mulct indføres strax, hvad der forhandles; og er det Skifterettens som ellers andre Rets Pligt, at paategne de Documenter, som der fremlægges, og at tilbagelevere dem Ejerne. I vidtløftige Skifter bestilles Incassatorer, men aflægge Regnskab til Skifteforvalteren. Ofte ere Curator bonorum tillige Incassatorer. Naar man ved Skifteretten paadrager sig Forpligtelser, skal man, efter Fdg af 12 Febr 1790 § 5 underskrive sin Erklæring derom i Protocollen; saa skulle og de Vedkommende og Paagjeldende, som

I henseende til Skifteprotocollens Authorisation, hvor endog Forordningen Berører under Anmærkningen.

Fdg af 21 April 1731 om Protocollen
Fdg 30 Octb 1769
ang: Incassatorerne.

være tilstede ved Skiftehandlingerne til Vitterlighed
undertegne alt som forhandles ved ethvert Møde.
Ethvert Boe, hvor der findes Papirer og docu-
menter, som fordre Udregninger, udnævnes i
Skifteretten, naar ikke vi selv vil paatage sig
det, Curatorer, som efterse alle Papirer, og gjøre
Vedkommende Erindringer, især om ikke noget er af Vig-
tighed eller kunne skaffe Boet Indtægt. Denne Forret-
ning kaldes Curators Forretning.

Efter D: L: 5-13-31, skulle Creditorerne gives Lodsedler, ligesaa-
vel, som Arvingerne, med Anviisning, hvorfra de skulle
erholde deres Betaling. Til at opgjøre Boets Regnska-
ber kan Skifteretten bruge Liquidationsmænd hvis Beta-
ling den dog ikke ligefrem er pligtig at tilsige. Af
Skifteforvalteren indeholdes af Boets Midler de Sportler
tilfaldende 4 pCto. af de Arvemidler eller Legater, som tilfalde
andre end Livsarvingerne, Forældre, Ægtefolk og Søskende.
conf. Fr: af 12 Septb: 1792 § 8 og 9. 1 og 2. — Indenrigs Forløvs-
penge i sin Afgift, som erlægges, naar Arvemidler flyttes
ud af Riget, eller fra et Overformynderie til et andet. Pl:
af 2den Marts 1798, saavidt pligter ifølge 5-2-75 og 78 til.

Skifter som under Landsthat
Straf indført
i Fr: hvad der for-
handles Fr. af 31 April
1731.

Conf. Lov af Juli
1816 om Skattevæsenet

Forløvspenge hvorved
ved Lov i Juli 1816
maa ikke 6te og 10de
Penge efter 5-2-77
thi disse maa endnu
erlægges.

Hørt med Lov af 1 Juli 1816 Cap. 1 § 3 No 5
Hørt med s. Lov:

tilfalde Kongens Kasse. Ligeledes Udgiften efter Fr: af 13 Januar 1792 og Bl. af 17 Augt. s. A: til Amtstuens Contoirernes Ved=holdelse. Endelig Udgiften efter Fd af 8 Febr 1810.

§. 1869.

c) Efter Skiftets Slutning iagttages følgende: Naar Kreditorerne ere blevne udbetalte og Gjælden betalt og Fordringerne inddrevne tilfalder Resten Arvinger efter Testa-mentet, eller Lovens Bestemmelser. Opkommer Uenighed angaaende Arvemidlernes Deling, som tilforn er bleven omtalt i Henseende til Uenigheder imellem Kreditor og Debitor, nemlig med Indlæg og Contraindlæg. Over Delingen mellem Arvingerne udstedes Lodsedler over Arvemidlerne. Lodsedler behøves dog kun, naar Arvin-gerne ere umyndige, eller fraværende; thi ere de myn-dige og tilstedeværende, angives in praxi Delingen alene i Skiftebrevet.

Naar der i Boet er uvis Gjæld, afsluttes Skiftet ikke; men det deles imellem Arvingerne pro quota efter deres Arvelodder. Derefter qvittere Arvingerne for deres modtagne Arvelodder. Dog forsyner Skifte-forvalteren sig stundom, til at tage større Sikkerhed med

Afkald eller frivillig Erklæring fra Arvingernes Side, til-
lige derefter læses til Tinge. Lodsedler udstedes paa stemplet
Papiir, indeholde en kort Fortegnelse paa Boets Masse,
Angivelse af Ind- og Udgjeld, samt Boets rene Behold-
ning, og hvad der ifølge Arvelinien tilkommer enhver
Arving i Fordelingen, samt paa hvad Maade Arvelodden
skal udbetales. Endelig underskrives den af Retten
5-2-15 Rf af 25 Mai 1804. Derefter udstedes Skiftebrevet.
Dette indeholder en Afskrift af Skifteprotokollen, Regi-
strerings og Vurderings Forretningerne, en udførlig An-
givelse af Boets Ind- og Udgjeld med vedkommende
Documenter, og hvad af første er indkommen, saa og Boets
Beholdning, og de udstedte Lodsedler, eller hvorledes Arven
er bleven deelt imellem Arvingerne, og derefter læses
ikke til Tinge. Det udstedes paa stemplet Papiir,
underskrives og forsegles af Arvingerne, de Umyndi-
ges Formyndere og Rettens Middel. 5-2-15 Rf af 25
Mai 1804. I Venskabsskifter er Skiftebrevet meget
bedre, end naar det udstedes af Skifteretten

fordi slig ikke allernaadigst alene anføres. Dog maa de af Skifteforvalteren udstedte Skiftebreve ikke forlanges. Regl: af 11 Junii 1788 § 24.

Canc: Skr: af 8de Martii 1800 erkl: det nødvendig at have Skiftebrev naar Arvinger ere umyndige eller fraværende. 5-2-15 Derimod kunne Arv., naar de ere alle myndige og tilstede, aldrig [illegible] Skiftebreve renuncere paa 5-2-16.

Skiftebrevet udstedes paa Boets Bekostning og leveres den af Arvingerne, der anses at være den Afdødes nærmest, eller har mest Interesse af at faae det. f. Ex: Sønnen fremfor Datteren, den ældste af Sønnerne eller Brødrene fremfor den yngste, og ervel der efter Testamente, leveres det til den, der arver mest.

De andre kunne imidlertid erholde Afskrift af Skiftebrevet, naar de forlange det, men imod særskildt Betaling. Regl: af 11 Junii 1788 § 24.

Sandfrender (og andre overordentlige Skifteforvaltere maa anmelde Boets Slutning, især naar der ere umyndige Arvinger, for at den almindelige Skifteret, under 100 Rd Mulct til Stedets Fattigkasse. Fr: af 31te Martii 1719 § 1 Fr af 23 Aug: 1793 § 2 og 3.

§ 1870.

Cont. Platt: af 1 Julii 1816 1 og 11 Capt.

Angaaende Skifterettens Salarium m. v. conf. N. L. 1-23-25 og 26. Fr af 19 Aug: 1735 § 19, Fr af 13 Jan: 1792 R. af 17 Aug: 1792 5-2-75 Fr af 2 Martii 1798 og Fr af 8de Febr: 1810. Res: af 6 Julii

1799, bestemmer at Debtens Midler, ej tilkommer nogen Godtgjörelse for disse Omkostninger etc. conf. R. af 25 Sept. 1812.

§ 1871.

Concours Boer kaldes de Boer, hvor der er Formodning om, at ikke alle Creditorer kunne erholde deres Fordringer betalte. Følgende Arter af Concours Boer ere,

1. Arve og Gields Fragaaelses Boer,

2. Opbudsboer, og 3 Falitboer. – For uformuende Boer især iblandt Bondestanden gjelde særskildte Bestemmelser. See iblandt andet Pl. af 26 Aug. 1785 og 26 Octbr. 1792, R. af 13 Jan. 1792 § 1, men for Fyen see R. af 21 Juni 1799. Canc. Pr. af 20 Juni og 19 Octbr. 1799.

§ 1872.

Opbud kaldes det, naar en Debitor formoder ved Boets endelige Opgjörelse *at være istand til at betale sine Creditorer*, men formedelst indløbende Omstændigheder ikke for nærværende Øieblik kan fyldestgjøre de løbende Fordringer eller betale sine Renter, og desformedelst seer sig nødt til at opgive sit Boe til Realisation. Under Ch. 4de er Opbud først opfunden til Fordeel for Adelen

Res. af 1643. 2-15-1. Bringer nogen trengende Nød=
:mandighed ham til at gjöre Opbud; thi dette maa skee
af fri Willie.

Den, som opbyde maa:

1. Ikke være lovligen arresteret eller maant, eller for det til Böder, eller nogen Kamedom overgangen. 5-3-33.

2. Beviise at han ikke er Kongen noget skyldig. 5-13-38.

3. Opgive en Fortegnelse over sine Creditorer og sin Status bonorum, for at det af Øvrigheden kan skiønnes, om han vel vorde kunne udbetale sin Gield, naar Boet opgjöres. N. L. 5-13-39.

Til udvalgte Creditorer udelukkes er Proclama nødvendig.

4. Opbudsboer forskindes med Overretten efter N. L. 5-13-40, fordi Indsigelser derimod kunne gjöres

Opbudsboer staae og under Control af Re=visions Contoiret Canc. Pr. af 9 Martii 1793.

5. den Opbiudende forstaaer 2de Opbudsmænd, som efter udnævnes af ~~Øvrigheden~~ Overretten. Han bør selv betale dem for deres Umage, af hvilket de blive tilovers, naar Gielden er betalt 5-13-43. Rs af 18 Novbr 1757 § 4

6. efter N. L. 5-13-40 skulle Creditorer og Opbudsboer indkaldes med 6 Ugers Varsel, og Forretningen tilende=bringes inden 6 Ugers [illegible]; men med Rs af 18 Novbr=

1757 § 1 gives Opbudsmanden 6 Maaneder efter Proclamats Expiration, og derefter tilstedes at ansøge om Prolongations Bevilling, naar Boet, formedelst særdeles Vidtløftigheder, i den Tid ikke kunne sluttes. Hvorforuden, som for ommeldte Tid, er forbunden for debitor med at giøre Opbud, er, at Creditorerne maa melde sig i Boet og forgieldt sagsøge ham, om han ej strax kan fyldestgiøre deres Fordringer. Dette er grundet paa 5-13-42 og ydermere stadfæstet med Fd. af 28 Octbr 1702 § 5, hvilken endog tillægger ham Personlig Frihed paa Person i 14 dage efter Boets Slutning, om ej Creditorerne ej kunde betales eller de kommer til Accord. 1-4-37 siger at Gield ej befries for Godsets Opbydelse. Et andet er at Opbydelsen til Tinge skal forkyndes; thi der supponeres, at Opbudet alt er bevilget, og fremmed indholdes ej Creditorernes forgieldt. Fd af 18 Novbr 1757 § 5 merkes angaaende svigagtig Opbydelse. Fd af 18 Novb 1757 § 4 Canc. Br. af 4de Marts og 7de Octbr 1793. vid. 5-13-38 (og 39. Anm: efter Rs. af 15de Januar 1771 /nedkommen er ikke :/

Hvor lang Varsel skal med Proclama gives?

§ 1873.

Fallitboer ere de Boer, hvor Debitor formedelst sin Undvigelse, eller af anden lovlig Aarsag formodes ikke at kunne fyldestgiøre Creditorernes Fordringer, eller dog siden ikke befindes at være uden af Stand at betale uagtet hans Formodning ej først fandt Sted. Derfor kan et Boe gierne opslages, først under Navn af Opbudsboe eller sædvanlig Skifte, og efter blive Fallitboe.

Rs af 28 October 1702 foreskriver Omgangsmaaden i henseende til slige Boer:

1. Skal Stedets Øvrighed, strax efter Debitors Undvigelse, med dennes Midler, i 2de af den Undvigtes Naboers eller Tjeneres Nærværelse, og i deres Fraværelse, da i 2de lovfaste Kammeraders Overværelse, lade registrere Alt, hvad i Boet forefindes, men især forvare og forsegle den Undvigtes Bøger og Breve, og siden, uden Ophold, eftersee dem ved Boets Rakning.

2. Alle Varer og Løsøre bortsælges strax ved offentlig Auction. —

3/ Vedkomm. Øvrighed, fra den ordentlige Skifteforvalter
indkaldes alle Creditorer med et offentligt Procla-
-ma med Aars og dags Varsel, under Fortabelse af
deres Fordringer. Denne samme Forordning sætter
endvidere 3 Mg Straf for svigagtige Fallenter, der
ved deres egen Forseelse ere komne i slet Til-
stand: Men uformuende Debitor erholder, naar
han kun ej er svigagtig Fallent, efter Ansøgning
Protectorium i Cancelliet, hvorved han befries
for Arrest paa sin Person. Der bevilges ham
og Kostpenge af Boet til nødtørftig Underhold,
saalænge Boet staaer under Behandling, dog
med Creditorernes Samtykke; hvorimod han bør
give Skifteforvalteren al fornøden Oplysning
hans Boe angaaende. Naar Boet er util-
-strækkeligt til Gieldens Betaling, søger Skifte-
-retten at formaae Creditorerne til en billig
Accord med Debitor. Naar efter Fd 15 Maji 1690
2/3 Dele af Creditorerne have indgaaet Accord

kunde hun övrigen ei vel nödes til at lade sig accor-
dere, men denne Fd. blev hævet ved Fd. 10. Septb 1701;
fordi denne Bestemmelse saaledes som den var
antagen, med Hensyn til Creditorernes Antal,
og af med Hensyn til Fordringernes Störrelse, var
ubillig og gav Anledning til Svig. Fd. af 15 Juni
1771 § 15. Fd. af 1 Novb. 1779 § 3 og 6 Decbr. 1799 § 3.

§ 1874.

Ved Concoursboer er det vigtigste Spörgsmaal, i
hvad Orden Creditorernes Fordringer skulle
fyldestgjöres. Man henförer i Almindelighed
Creditorerne til fölgende 2de Klasser:
1. de som have Ret i Tingen (: jus in re :) og 2.
de som have Ret til Tingen (: jus ad rem :)
og de sidstes Fordringer ere enten privilegerede eller
uprivilegerede.
De privilegerede ere det enten i den Grad, at de
endog foretrækkes dem, der have Panteret eller anden

have Præferencer for de personelle Fordringer, og iblandt disse iagttages atter en vis Rang. –

De Uprivilegerede inddeles i:

1. de Legvide; og 2. de Sligvide, hvoraf hine foretrækkes disse. Hvem de Lovvidne findes Adskillig Sted.

Anm: De Umyndiges Fordringer hos deres Værger, er personligen privilegerede. De hamburgske Stilti under Fallitter følge Frd. 9 Decb 1773 § 3, 6 April 1775 og 11 April 1776 conf. med Pl. af 10 April 1795 § 6. —

De priv: Creditorers Fordringer grunder sig deres i den almindelige Landslov.

§ 1875.

A. Til den der have Ret i Tingen henføres:

1. Ejendoms Ret til en eller anden Ting der maatte findes i Boet. – Disse kunde egentlig ikke henføres til Creditorernes Klasse. Det findes Sted naar Tingen, de søge, er den Afdøde laant, leiet, eller han havde den, som usufructuarius, eller som usurarius, eller som depositum. 5-8-15. Tiendetagerne har efter Frd af 31 Juli 1801 § 10 for sidste Aars Udestaaende Tiender Fortrin endog for Pantehavere og Kgl: Skatter.

og som Argumenter forsegled ikke, eller paa det nöjeste
specificerede Eiendom saa at man tydeligen kan skiel-
-ne dem fra andre Ting, der maatte forefindes i
Boet. Legerede Penge uforseglede eller uspeci-
-ficerede bör man og angaae ikke for at drage Arbeidet
lad være ikke, der modtog Pengene, har i det
udfordrede Tilfælde erklæret dem fortor, man man
bör angaae dem for at simpelthen taae og i Grun-
den vare det ikke at simpelt taae til Eiendommen;
thi i modsat Fald vil Kreditor kunne paa den Maade
tilsvige sig en Fordeel, at, med Pantsætter kunde
sagsvar til Skade, og Boets og övrige Kreditorers
største Skade. Rescript af 25 Maii 1804 § 6.
Naturligviis paaligger det dem der reclamerer
en Ting som sin Eiendom at bevise det i Ejegaardes
Besiddelse angaaer som Husbondens Eiendom s.-
Hvad de Kreditorer angaaer der vare forsynede
med Pant, saa have de ordentligviis Ret paa

Pantets Alder, men ikke paa, om det er offentligt eller privat, nødvendigt eller contractmæssigt, almindeligt eller specialt, o: s: m:, dog maa erindres den Undtagelse med Hensyn til Bodmeribreve, at efter 4-5-4. det yngre foretrækkes det ældre. Naar Bodmeribrevene skulde komme i Concurrence med Laanebreve over Skibet, ud sættes i Overensstemmelse med 5-7-7, eller med Bielbrevene, maa disse have Fortrinet til samdalende Befordring.

Respondentia-Breve medføre efter Fdg: af 19 Oct. 1794 kun en saare ufuldkommen Panteret; thi denne varer kun, saalænge Godset forbliver i Debitors Besiddelse, men tabes, saasnart det kommer i en anden Besiddelse. Disse Respondentia Breve skulle efter deres Forord:, saavelsom efter Fg: af 29de Juli 1752 og Fd: af 18 April 1787, i hvor de kaldes Bodmeribreve, concurrere pro quota, uden Hensyn til deres Datum. Dog har efter Sagen et specificeret Respondentia Brev Fortrin for et uspecificeret eller almindeligt

Bodmeribreve maa have et Slags Fortrin for Pantebreve, thi de gjør jo et Slags Pantebreve, hvis Beskaffenhed medfører, at et yngre Bodmeribrev gaar foran et ældre, følgelig bør det og have Fortrin for et ældre egentlige Pantebrev og da disse igjen ifølge deres Natur udelukke et yngre, saa maa Bodmeribreve saa meget mere præfereres for dem. Altsaa have Bodmeribreve Fortrin saavel for ældre som yngre Pantebreve. Dette synes det overeensstemmende med Billighed, thi Bodmeribrev er Hazard, som ofte er til Gavn for Pantdebitor, men Skibets Pantsætning kan aldrig blive fordelagtig for Bodmeri Creditor.

Kundgiøringer med Henseende til Brilbrennds Concurrence med Vedlbr. er følgelig let. Respondencia Kierne Domme efter Badernes og Forkierne Rt af 19 Decbr 1794 &c.

Da ingen bør lobe nedpaa andens Skiøde naar man tillige Creditor Betaling naar han kan giøre det. Skal man her tenke sig at Lovgiveren her i 5-13-44 bestemt at Debitor skalle giøre Eed eller han skulle være fri for Betaling, men derimod Creditor i tald han skulle søge [illegible] maade i Arve og Gieldsfragaaelses Boer maa Eeden tagen afleggis, da Aarsagen er forskiellig.

Anm: Her maa anmerkes, at, naar der skulde være nogen Formodning om, at det af Debitor udstedte Pantebrev eller Skiøde var Proformaverk, skal efter Lovens 5-13-44 saavel Creditor som Debitor aflegge deres Eed, og ingen Bedrageligheed er derunder. — Ogsaa maa, efter denne Artikel see iagttaget, naar Afhændelsen er skeet til Forældre, Ægtefæller, Børn eller Arvinger, efterat Debitors Vilkaar er kommen saa slette, at han ikke kan betale sin Gield. — Pl: af 8 Junii 1787. Danmark

§ 1876.

B. a, Til de Fordringer, der maa agtes priviligerede fremfor alle andre, og som der have Panteret, eller dog sættes ved Siden af dem, henføres:

1. Rettens Betienteres Sallarium i Arve og Gields Fragaaelses- Opbuds- og Fallit-Boer 1 pro Ct af af alle de Midler, der findes i Boet, indtil 20000 Rd og det forrige Kundgiørerne noget bestemmes N: L: 5-13-43 Fr af 19 Januar 1692 for Danmark og 19de Augst 1735 § 18 og 19 for Norge.

Dog haftaaer adskillige Lovkyndige at denne

Hvorefter altsaa bør forstaaes med Henseende til de Credi-
-torer, der have Ret til Tingen; men ikke anvendes paa
dem, der have Panteret, beraabende sig paa 5-7-7 og
Brs.(?) Regl. for Kiøbstæderne af 12 Aug. 1777 § 45. –
Men Lovstedet taler ikke om dette Tilfælde og Forord-
-ningen er en speciel Lov for Huse, og undtager
altsaa de Panthavere, der have særligt(?) Pant. Regl.
af 11 Juni 1788 for Norges 1 Afd. § 23, gjør ingen Und-
-tagelse til Fordeel for Panthaverne. Curator bono-
-rum synes(?) ligel. at kunne fordre samme fortrinlige
Betaling.

2. Skibsmandskabet nyder for sin tilgodehavende Hyre
og Føring, Skipperen, Styrmanden og alle Ski-
-bets Officianter for deres Lønninger, forlods
Betaling og Udlæg i Rederens Løncontoers(?) Bøger(?),
først i Fragten, dernæst i Skibet med Tilbehør,
og endelig i det indladte Gods, forsaavidt
samme er Rederens Eiendom, alt fremfor
Bodmerie- og andre Creditorer, ɔ: altsaa.

Skibbruds Tilfælde, efter D: L. 4-4-8, men og naar
Skibets Reise er hældig. F. af 28de Decb. 1792 § 1,
naar eller Fordringerne giöres anhængig i Tide
efter Skibets Losning i [illegible] hjemkommer; thi el-
-lers sættes Fordringen alene i Klasse med de chirogra-
phiske [illegible] Creditorer.

3. Ved samme Forordning har en Skipper Forret i Rederens Concursbo for udlagde Penge til nödvendige Udgifter paa den sidste Reise, samt for Hyre, han i sidste Tjeneste har tilbudt paa sin Rede, men som med Fragt er kommen tilbage paa Havn, som Udreder, forlade Betaling og Udlæg, Fragten, samt Skibets og det indladte Gods, forsaavidt det tilhörer Rederen, ligesom Bodmeribrevene; dog bör Skipperen godtgiöre at Indsigelser, som af andre Creditorer maatte giöres imod Angivendes Riktighed, eller Om-kostningernes Nödvendighed. –

4. Om det sees efter D.L. 5-2-24. 5-13-29 og 5-2-12

skal udtages til den Afdødes Begravelse, og til dagligt Ophold for dem, der have levet med ham i Huset, skal regnes fortil, eller alene blandt de fremmeste privi-ligerede Fordringer, kan omtvistes; dog skues det høyste at være det Rigtigste paa Skifteforvalterens efter Lovens Bydende, endog maa udtage det, forend Registeringen er skeet, og at altsaa ere uvedrørende, om ikke selv Boet er pantsat.

dog kunne magt-Vedk: fordres til Regnskab for de som anvendt mere end den tilst. Stand og Vilkaar tilsteder

§ 1877.

b/ Alle Fordringer, som alene ere privilegerede fremfor fremfor dem der have Act til Længen, hvorer:

1. Umyndiges Fordringer hos deres Værger NL: 5-13-35. og Norge tilkommende Umyndige Jyllands Kasteret hos deres Værger, efter Ast af 9de Decbr 1773 § 3 6 April 1775, 7 Septbr 1775 og 11 Aug 1776 conf. Fd. af 10de April 1795 § 6.

Conf: Fd: af 10 April 1795 § 25de Marts 1795 og 30 Marts 1774.

2. [illegible] i Skaane;

3. a/ Apothekers Fordringer for ~~ved Auction~~ Medicamenter. Prov: af 6te Febr. 1686. b/ For-dringer for ved Auctionen bortsolgte fremmede ~~Varer~~

nere naar Kiöbern Creditores paa 6 Maaneder fra Udfolgtes Datum. Fd. af 19 Decbr. 1693 § 19.
Alle disse Fordringer ere efter Anordninger-nes udtrykkelige Bydende præfererede efter Borgengaa, men have imellem sig lige Ret. c. Huuslejen for sidste Termin; dog have Haandværkere i Ske[?] en større Ret, nemlig Stillende Haandverk. Bg. 7de Febr. 1771 § 1 og 3. d Landgild Skat, Forstrækningen af Huusbonden til Leilændingen, samme Gaardsfold, et heelt eller halvt Aars Løn for Tjenestefolk, ligesom og enten der i Betingelsesmaade med Leman og Anordningen skede paa ½ Aar. NL. 5-13-35 _1-22-26 Rsl af 25 Martii 1791 § 18. 9de Aug. 1754 Bg. af 5 Aug. 1751 Rsl af 30te Septbr. 1773 og 8 Juni 1788 e. Umyndiges Vergers Formynderes Fordringer hos de Forhandlende Bg. 11 Aug. 1751 og 30te Septbr. 1773.
4, a, Christiania Tugthuus Tilgodehavende Anord af 2de Decbr 1741. C. Kiöbmandenes For

dringer for Opsendelse af Penge eller Varer til dem, der vil levere Affrierne Nordenfjelds i Norge Fd af 12 Septbr 1753 Cap 2 § 7. | conf. Fd af i Decb 1787 § 75 No 2 Fdg af 18 Jan 1788 Fd 9 Decbr 1794 § 195, 12 Martz 1790

c. Lotterie Fordringer for Collecteurerne. d. Den Finmarkske Handel for Almuen i Finmarken for creditered Varer. Fd af 12 Septbr 1753 Cap 2 § 7. e. Böder, der tildømmes Consumtions Cassen, Fd 6 Decbr 1743 § 12. 5 a. Participanternes Indskud til Bjergværker Fd af 23 Juni 1683 § 18. b. Forskud til paaløbende Betaling til Skatter, Fd af 24 Septbr 1708, Post 2 § 7. c. Det, som afgaaende Præst er skyldig for Præstegaarden og til Kirkeskaden 2-14-4 Rescr af 4 Octob 1754. d. Det som geistlige skylde til Brand Cassen for Sjellands Stift.

Anm. 1. Iblandt disse privilegerede Creditorer udbetales det ene Nummer førend det andet, men de som staa under et Nummer, concurrere pro quota.

§ 1878.

Efter de privilegerede Fordringer følge de Liqvide
det er saadanne, der hviler paa et vist Anner-
kjendelse, formedelst Debitors lovformelige Tilstaaelse
om deres Rigtighed, forinden Boet blev concours;
man kalder derimod efter disse Udbetaling de Illiqvide eller
omtvistede, det er saadanne, hvorved denne Debitors
Tilstaaelse mangler N. L. 5-13-36.

Til de Liqvide (og rene og klare Gjeldsfordringer
høre Vexler, Pantobligationer, Haandobliga-
tioner, ~~Haande Obligationer~~ Domme, Anviis-
ninger, [illegible], Accepterede Regninger,
Kjøbmænds Contocuranter.

Til de Illiqvide eller Omtvistede derimod, uaccep-
terede Regninger og Fordringer, der kun grunde sig paa mundt-
lig Contract.

Anm: Liqvide Fordringer pleie og at benævnes at være
klar Gjeld, hvorimod ingen Tvivlighed kunne gjøres,
man imod at Haandskrift kan fremsættes flere Excep-

de illiqvide Fordringer maa det qualificerede Fordrende at bevise, og kan han det, saa maa han concurrere pro rata med de liqvide, ligesom de ogsaa ved Beviis blive til liqvide, ligesom ~~de ogsaa ved~~

tioner. Debitors Udskaarelse af post facto tages i Betragtning, naar den maa ske inden Boet bliver fallit concours.

De Creditorer, hvis Fordringer er liquide, kaldes chirographiske Creditorer. Naar et Boe er Fallitboe, udbetales den ene Classe af Creditorer efter den anden og fremfor den anden og efterfølgende, og det høyere Nummer blandt de Priviligerede foretrækkes det andet, staaende i samme Classe, og samme Nummer concurrere pro quota i Forhold til Fordringens Størrelse, naar Boet ej strækker til deres fulde Udbetaling.

man en Skifteforvalter ikke udbetale de liquide Fordringer før Bevisførelsen for de illiquide ere geendte. Ved bevises de da at være illiquide efterat Dagen ved ..., Widerrett er ..., saaledes at ingen Betaling skjer, men Fordringen bliver ved Skifterettens Decision afbrudt.

§ 1879.

Skifterettens Sallarium er i Kiøbstedsboer ikke lovbestemt (§ 1872), men derimod i Amts og Gields Frugaarde– samt Fallit-Boer; thi da findes den Betaling Sted, der er angivet i § 1876. N af 19 Jan: 1692. Anf: 11 Juni 1788 og 7de April 1812.

41de Capitel

Om den summariske Proces

§ 1880

Omgangsmaaden ved summariske Processer er ingen Stads bestemt i Formen. Ved Jd: Processen medfører Afbegjæres for den Varsel, Terminus executionis er kortere, Anstandbrevi ges vanskeligere og Proceduren er i det Hele saa kort som muelig.

Summarisk Proces kaldes den, hvori kun de væsentligste Formaliteter iagttages, for at Sagen kan desto hastigere tilendebringes, den finder Sted, deels paa Grund af Personerne, deels paa Grund af Sagens særdeles Beskaffenhed.

Efter Loven og Anordningerne bruges den summariske Proces i følgende Tilfælde:

1. i Gjæsteretssager, der ere saadanne, hvor en af Parterne er Gjæst paa det Sted, hvor Sagen anlægges, og Sagen er opkommen i Anledning af Sagsøgerens Ophold der paa Stedet, NL. 1-22-19. Ved Gjæst forstaaes ej blot Udlændinge, men og Landets egne Borgere, der ere bosatte paa et andet Sted.

   Til at afhøre vedkommende Vidner kan og bruges Gjæsteret paa Grund af 4-8-2.

Conf. v: Jur. Archiv 3 Bind pag 171

2. i Duelsager. 6-8-9 og 11.

3. i Søretssager 4-8-1. Artk. 25 Jan. 1707 § 10. Ifølge af

3 Juni 1752. Fd af 6te Decbr 1793. Arkt. for Bergen 16 Febr 1725 § 10.
Hertil regnes ogsaa Sager angaa: Lotsvæsenet i Norge af 19 Mai
1763 § 45 og 29 Octbr 1799 § 30, og de Sager, der angaae Skibbruder;
Fd af 21 Martii 1705 § 20.

4. Politie Sager: Fd af 22de Octbr 1701 Post. 1 § 4, Fd af 10 Martii 1745.
Instr. af 10 Martii 1741 Fd af 5 Juli 1793, 4 April 1809, Fd af
12 Febr 1745, 25 Martii 1791 § 20, 13 Decbr 1793 § 96. Forod
af 25 Martii 1791 § 18.

5. Kongelige Skovsager, i Henseende til Forhøret men ikke
i Henseende til dens Sager, og Underretsdommen ind-
stevnes lige til Høiesteret Rs. af 6 Juni 1788 § 3, Fd af
18 April 1781. — Fd af 12 Juni 1771 ophæver Forstretten i Norge, dog saa Sager skal Amtmanden foretage og Lovrenden under Dom

6. Brandvetsager Fd af 9de Mai 1749 § 62, 29 Jan. 1761 Cap.
8; 18 Augt. 1767 Cap 8. 29 Febr 1792 Cap. 4 og 1te Novb 1805 Cap.
7, 26de Martii 1800 § 7.
Brandretsdommene indstevnes lige til Høiesteret. Rs: af
1 Novb. 1768.

7. Confiscationssager for Told og Konsumtions Fæig Fd af
1 Febr 1797 Cap. 2.

8. Sager ved Sild og Torske-Fiskerierne i Trondhiems
Stift. Fd af 21 Decbr 1792, § 3. — Fd af 1 Juli 1816 angaa. Fisket i Lofoden

9. Angl: Sager, vedkommende Hannorddeskatte Vedligeholdelse i Norge. Fd af 16 Septb: 1735, Cap: 1.

10. Militaire Sager især naar Standret holdes Kr: Artl: Br: af 9 Marti 1683 og Artl: Br: for Landt: med Vaertakem af 29 Juli 1756 § 167.

11. Sager angaaende practiserende Læger skulle naar Sagsøgeren forlanger det behandles med Extraret og gjæsterende Lov af 12 Septb 1818.

§ 1881.

Ved Politie Sager er især i at mærke:

1. Retten holdes i Politie Sager til usædvanlige Tider.

2. Der gives i Almindelighed ikke Rettemarshall.

3. Ingen formelig Stævning bruges i Politiesager, men en blot Tilsigelse med et ordentligt Stævningsmaend Fd af 22d Octb 1701 og 25 Marti 1791 § 21.

4. I Politie Sager optages Forhøret undertiden ikke paa Tingstedet, men paa det Sted, Handlingen er foregaaet, og Rettens Betjente nyde ikke saa Tilsfolde fri Befordring til og fra Stedet. Fd af 25d Marti 1791 § 28 og 29. Dog maa dommeren ikke paa Tilsfolde med sig

tage 2de Vidner, naar der er periculum in mora, tillader 4-8-2
at Vidner maa i Sögne, forhöres i Dommerens Huus i 3de
Vedkommendes Overværelse, hvilket og maa gialde om andre
Sager, der behandles ved Gjæsteretten.

5. i Politiesager og Gjæsteretssager o: s: v: der er angaaende — i Pol: S: bruges ikke stævnings Sager
offentlige Forbrydelser, maa Dommeren søge at for- — [illegible]
lige. Fd af 25de Marts 1791 § 23. 5 Juli 1793 § 8. 10de
Juli 1795 § 26 og 27. De ere altsaa undtagne fra den
almindelige Forligelses Commission.

6. Politie Sager maa behandles ved en særskildt Extra
underrett Protocoll, Fd af 25 Marts 1791 § 25.

7. Ingen af disse Sager tilstedes nogen Procurator
at møde for Retten. Fd. af 8de Marts 1799. 25
Marts 1791 § 23 — Fd af 16 Febr 1725 § 10.

8. Disse Sager, skulle efter 4-8-1 paadömmes inden 3de Sol- — da Praxis forstaaer
mærker, men dette er som ofte uigiörligt Fd 25de Marts 1791 — det saa: at Dommeren skal afsige
siger; blot at Sagen uden Ophold, skal til Doms befordres. — dommen, inden 3de Solmærke efterat

9. Dommen skal efterkommes inden 3de Solmærker 1- — den er optagen til Doms.
1-22- og Fd af 22de Octbr 1701, 1ste Afd. § 4. Fd af 25de — dette har ogsaa Hiemmel
Marts 1791 § 26. — for sig i Anord af 16 Febr 1725 § 10.

10. Execution kan skee blot efter en Udskrift af Domsslut-
ningen, conf Fd af 25de Marts 1791.

11 For at Sager kan desto hastigere tilendebringes forbigaaes undertiden Mellem-Instantserne.
Politisager og Politicommissioners domme gaae lige til Höjesteret. Fdg af 1ste Decbr 1797. Brandretssager ligesaa Fdg af 1ste Novb. 1768.

12 Fd af 9de Augt 1754 § 14 fastsætter at i Henseende til Sager mellem Husbonder og Tiænestefolk, kan Amtmandens Kiendelse ikke paaankes.
Dette alder om andre Pol: Sager Fd af 1 Decb. 1797.

42de Capitel

Om den executive Process i Almindelighed eller Omgangsmaaden med Arrest i Særdeleshed.

§ 1882.

Den executive Process, er den Fremgangsmaade, som brugs i reene og klare Gieldssager, for at kunne giöre Execution.
Anm: En reen og klar Gieldssag er den, som debitor end ikke under Proceduren selv har modsagt. Fd af 13 Jan. 1792.

1 Den executive Process finder Sted i Almindelighed i alle reene og klare Gieldssager, men i Særdeleshed i Vexel og Vexelobligationssager N. L. 5-13-24. Fd af 26de Novb. 1731. Fd af 20 Januar 1797, saa og i Sager, hvor der er giort Arrest.

Vexelobl: Sager skal efter Fd af 20de Jan. 1797 ikke mindre först indankes for Forl. Com.
Vexelsager ind[illegible] lige for Retten Fd af 1795 § 19 og 1797 § 10.

Forbyttelse

2det I Norge skulle disse Sager foretages netop efter de ordentlige Sager
Rd af 19 Aug: 1735 § 8; formodentlig af den Aarsag, at Tingene
holdes sjeldnere, og at det kunne befrygtes, at debitor imid-
lertid skulde blive insolvent. Forøvrigt findes ingen sum-
marisk Process brugt i slige Sager.

Anm: Angaaende Arrest for Politie Forseelser maa mærkes:
Rd af 25de Martii 1791 § 20 og 28, og i saavidt private
Forbrydelser Rd af 10de Julii 1795 § 20 og 8de Martii 1799.
Paa Grund af det Ord "Execution" i N: L: 5-13-24
kan nogle troe, at debitor af Fogden under Dom kunne
arresteres – men Execution er betydende Udpantning.

3. Naar nogen Underdanig[?] i nu være og Ejer Gjelds Sag
stævnes til Højesteret nogen Overretsdommeres Dom, hvor-
med han er tilfunden at betale Noget, da skal han, efter
N: L: 1-16-21 stille Vished eller nøjagtig Borgen for sig,
for det Idømte og paagaaende Omkostninger; men
da denne Bestemmelse gav Anledning til adskillige
Undrigeldserier[?], ved Rd af 13de Januar 1792 bleven
fastsat, at naar nogen det, der staae umiddelbar under
Højesteret, nogen, paa Grund af sin umodsagte Erkjen-
delse, er tilfunden at betale noget, bør Appel ikke forhindre
Domhaveren fra at erholde Execution, med mindre den

Resterende Skatter nøjagtig Sikkerhed, saavel for det Skiønte, som for de Omkostninger, Sagens videre Forfølgelse kunde medføre; men er der under Sagførelsen giort Indsigelse imod Fordringen, bør Commissarierne alene nyde Afsetning paa den i N. L. 1-22-24 foreskrevne Maade. –

Her anmerkes (og, at ved Bg. af 21 Jan. 1778 er den foreskr. som N. L. 1-22-38 tillegger Adelige med Adel Privilegerede at kunde paastaae at de ved Underretterne mod dem ergangne Namsdomme, naar de skulle exeqveres, maa appelleres for at der kunde skee Execution, i vaere og klare Skyldsager, er indskrænket saaledes, at de maa, hvis de ville nyde godt deraf, stille Sikkerhed for det Skiønte med paagaaende Omkostninger. conf. Rs. af 25 Januar 1805.

4) Er der flere Creditorer, hvis Fordringer ere lige klare, og som have udtaget Stevning paa een og samme Dag eller Tid, (~~[illegible]~~ maa, efter Rs. af 30 Septb 1778, Dom afsiges (og gives bestemt paa een (og samme Tid, og skal den Dommer eller Skriver, som forseer sig herimod, og skatte Vedkommende alt det Tab, de formedelst maatte komme til at lide. –

§ 1883.

Arrest: er en Persons eller hans Gods Anhol-

delsen, for at skaffe sig Sikkerhed for hans Tilstedeblivelse.
Den inddeles i den civile og den criminelle Arrest, ligesom Anhol-
delsen enten grunder sig i en Gields og anden privat Fordring,
eller i en offentlig Misgierning, om den sidste tales i N: L: 1-17 og
den første i N: L: 1-19.

Den civile Arrest, især forsaavidt den grunder sig paa Gields Fordring; thi om den criminelle Arrest tales paa et andet Sted, inddeles igien i den reelle og den personelle Arrest, ligesom enten Godset alene, eller Personen alene arre=steres, og endelig blandet, naar baade Person og Gods arresteres. Er det Gods, der arresteres, efter sin Natur urørligt, kaldes det Beslag især naar det ej er i Debitors Værge.

§ 1884.

Civil Arrest skulde efter 1-19-8 og 9 alene finde Sted for reen og klar Gield, det er saadan, der grunder sig paa Haandskifter, hvis Rigtighed ej benægtes, men i Særdeleshed paa Grund af Vexler og Vexelobligationer. N: L: 5-13-24 og Fd af 26 Novbr 1731, hvorfra dog man undtages det i den 10, 11. 13 Artic: 19 Capt: specificerede Tilfælde, men siden kommen dog

Om end Gielden ej var vitterlig, pleie Dogter ifølge 1-19-8 at kunne gjøre Arrest; thi 1: siger denne Artic: ej eller andet; 2 den i 9de Artic: befalede Caution blev i andet Fald overflødig 3, er der ingen Straf fastsat

for Retten om han gjør Arrest for uvisse Gield.
Conf Gr: Loven 99.

ikke sætter nogen Straf for Fogeden for at giøre Arrest for illiquid Gield, sees den i praxi endog af den Aarsag, imod Arrestantens Caution, naar Debitor ej troster sig til at undgaae Fordringen under Arrestforretningen. Den Forskiel Loven selv giør med liquid Gield med Hensyn til Indenbyes og Udenbyes, Indenherreds og Udenherreds Mand o: s: v. iagttages ligesaalidt, men for skiner Tilsidesættelse af Lovens Bydende have Fogderne dog nu at tage Hensyn til Pl: af 8 April 1771, der siger, at Arrest maa giøres uden Personens Anseelse.

Hvorl: kan en Anord som blot ophæver Forskiel i Henseende til Stand ophæve Lovens Forskiel i Henseende til Fordringens Beskaffenhed. -

§ 1885.

De gives baade Personer og Ting som ved udtrykkelige Love, ere fritagne for Arrest, og giøre sig skyldig i Vold.

Anm: Her tales kun om civile, ej om den criminelle Arrest, hvorfra Tingen befrier: Res: af 11 Dec: 1795.

A: De som ere fritagne for at tage civil Arrest, baade de personelle, reele og blandede, ere følgende.

1. Danmarks Gesandter, og Ares: Følger N: L: 1-19-6. Fd: af 8. Octb: 1708; dog tillader Res: af 2. Decb: 1741 Politiet at arrestere deres Betiente, naar disse maatte giøre Allarm paa Gaden i deres Opholdelse anmeldes skrap for Ge-

santen, saa at han kan lade ham selv ~~afforatte~~ afstraffe, og siden,
efter Godtbefindende, udøve Jurisdiction over ham, hvilken Und-
-tagelse bestyrker Reglen. Resc: af 4de Juli 1800.

Anm: Dette gjælder kun om Gesandten, saalænge han er det. Tilba-
gekaldes han, men dog forbliver i Landet som Privat-
-mand, staaer han under Landets Love. — Resc: af 1741
synes at maatte gjælde om Gesandten selv, naar han begik
grove Excesser paa Gaden.

2. De som have faaet Moratorium eller Protectorium. — Den paagjældende kan ikke befries ved Protectorium fra Arrest. Cf. Gr. Lovens § 95.
Dog fritager Moratorium ikke for at betale Vexler offent-
lige Skatter og Umyndiges Penge, Bankens Fordrin-
ger, Stipulerede Renter, og Kongl: Fordringer. 11: L: 5-13-22
og 23 art. Fd af 31 Martz 1719 § 2. Octr af 16de Febr 1791 § 64.
Men saadant Moratorium forhindrer ikke mer, hvorimod Pro-
tectorier ere sterkere. Fd af 20 Feb. 1717 § 22.

3. De, som ~~forb~~ begive sig til Friderichstad i Norge, saalænge
de der forblive, paa Grund af det Jus asyli, der er forundt
denne Kiøbstad. Privil: af 11 Martz 1682 § 22 conf. Resc: 5te Novbr 1777 — Ophævet ved Gr: Lovens § 103.

B. De som ere fritagne for Arrest paa Person i
civile Sager, ere følgende:

1. Grever og Baroner: Privil: af 25 Maii 1671 § 7 og 6. med
mindre de selv enten udtrykkelig eller stiltiende renuncere — Gjælder ikkun for Grever der besidder Lehn. Suppl: i Red: p: 28.

paa samme Arrest-Kreiser, uden ved at udstæde en Vexel
N. L. 5-13-24 Fr. af 16de Junii 1683 eller en Vexel Obligation
Fd. af 26 Novb. 1731. Grevernes og Baronernes Privile-
gier i Henseende til Arrest Kreiser, og hævet ved Bz. 8 April
1771, siden en almindelig Lov ej hæver en Speciel.

2 De som komme i Kongens Tieneste N. L. 1-19-5.

3. Kongelige civile Embedsmænd maa, efter Fd. af 10de Decb.
1790 ej arresteres uden foregaaende Anmeldelse, hvorom
til deres Chef, eller vedkommende Collegium, og efter
deres skriftlige Tilstaaelse, for at saa offentlige An-
liggender, ej ved en saadan Arrest, skulle lide. –
I Henseende til Told- og Consumtions Betiente, da
er allerede en saadan Bestemmelse gjort ved Bz. af
27 Febr. 1782, og i Henseende til Søofficerer ved Rfr.
af 10de Martii 1786.

4. De i virkelig Krigstieneste staaende, kunne efter For-
ordningen af 24 Febr. 1734 ej arresteres for Gield.
Dette maa og saa for Krigsagens lige Skyld gjelde
om Auditeurer.

Fundats § 62. 5. Bankens Betiente ikke uden Attest fra Bankdirecti-
onen er meldt. Octr. Afsk. conf. Fr. § 66.

C. For Arrest paa Gods, findes følgende Undtagelser fra Ord:

A: efter Loven:

1. Stamhuse: dog kan der ske giøres Beslag paa Indkomsterne 5-2-65.
2. Vexler N: L: 5-13-22.
3. Skibsfolks Køjeklæder og Gangklæder 4-1-36.

B: efter forskiellige særdeles Privilegier og Anordninger:

4. Grevskaber og Baronier, undtagen for Gjæld til Kongen. Grev: Priv: § 11 og 8. Bar: 5 og 6.
5. Officerernes Gage, Mondering og Eqvepage Fd: af 24 Febr 1734 og 7de Marts 1749. 54.
6. Brandredskaber efter Fd: af 3 Novbr 1690.
7. Pensioner af den almindelige Enke Kasse. Fd: af 5te Marts 1762 § 2 og den alm: Enkekasses Fundation af 30 Aug: 1775 § 16. Geistligheds Enkers Pension, efter de geistl: Enkekassers Forskiellige Privilegier.
8. Den de Kgl: Betiente forundte Gage maa der hverken giøres Arrest eller Caution i, undtagen Debitor selv giver Anviisning derpaa; Pl: af 27de Juni 1781. samt Pl: af 8de Januar 1784 udstrækker samme

Arrest kræves til Sold og Consumtions Betjentes Ak-
tigheder og andre visse Indkomster. Pl: af 18de Aug: 1797
fritager Cassereren for den Forpligtelse at modtage Cre-
ditors Anviisning paa sin Gage.

9. Det skeer ei ind i Speciesbanquen. Cir: af 14 Juni 1816 § 68.

10. Det skeer ei paa faste Kongl: Skatter. Pl: 10de Martz 1786.

§ 188 b.

Arrest skeer med Fogden, efter N: L: 1–19–1 Fd af 19 Aug 1735 § 20, som skeer paa Stedet har Jurisdiktion, og tager han med sig 2de Mænd, som Vidner. Er Fogden ikke tilstede og der er periculum in mora (: saer med Forhalingen) kan Arresten efter forannførte Lovens Artikel skee med 2de Dannemænd. For civile Betjente ved Værftetaten skeer Arrest paa Person eller Gods med Auditeuren, conf Pl: Cir: Br: for Landtjenesten ved Værftetaten (og Fd af 24 Maii 1793.

§ 188 c.

Arrest finder giernes Sted for Dom, Execution efter en Dom

Omgangsmaaden med Arrest er følgende.

1. Creditor eller den, som vil udvirke Arrest paa en an-
den Person eller Gods, begierer en Requisition til Fogden

mende Døgnet paa stemplet Papiir. Forord. 25 Mai 1804 § 13. No 4.
fødte Skyldfordringer eller Klagesagen, hvorfor Arrest
begjæres, maa underrettes, bedsaget med de fornødne Beviser
for Fordringens Rigtighed.

2do Han maa efter N: L: 1-19-4 stille Dygtig Caution
eller anden nøjagtig Sikkerhed f: E: med Penges eller
Obligationers Deponering, og dette ikke for at betrygge
Dygtigheden, men for at svare til Skade, naar Arresten
siden maatte findes ulovlig, og Arrest-Dommeren bør
commendere til at give slig Arrest Reparation.

Arti. 21. Ikke Udlænder kunne Caution eller Dygtighed
for Retten, om han skulle gjøre Arrest paa Person
eller Gods, før ej er Arrest undergivne: Art 3.

thi da bevares han ved N: 1-17-3 og 6. – 60 Lod Sølv.

3tio Arrest maa sees til enhver Tid, Nat eller Dag, Hellig
dage ligesaavel som Søgnedage, formedelst der er
Fare med Forhalingen, uden at denne 1-3-4 og 5
herimod kunne anføres.

4to Dygtighed kan fordre sit Sallarium forud. Dette var
efter Ord. af 19 Aug. 1735 § 20 Ort, naar Arresten skete
hos Kongeperson, men 4 Rd. hos Uprivilegerede.

Fuller No 8
Pag. 15 1757

Særdeles indskrænket ved Forord. personlig Arrest.

efter Forordn. af 11 Junii 1788 2 Afs. § 1 Forskiel imellem Arrest paa Gods og paa Person; thi i første Fald bestemmes Faldt eller Fordringens Størrelse, naar den kan anslaaes til Penge, fra 1 til 5 Rd, og kan den ikke anslaaes til Penge 4 Rd; men i sidste Tilfælde er Bestemmelsen som efter Fd af 19 Aug 1735.

5. Derpaa begiver Fogden sig til Debitor i Requirentens eller hans Fuldmægtiges Overværelse, oplæser Requisitionen, og forlanger Betaling eller tilstrækkelig Caution i hans Sted N. L. 1-19-7.

Hvis de Fragtninger afføres paa Stedet. møder Fogden Fuldmægtighedsfolk at gjøres til hans egen Haandakt kan indsendes. I probl. Tilfælde er det dog bedst ei at arrestere, sal Volds Tiltale er værre end Tiltale for Actens Spilde

6. De Indsigelser Debitor maatte gjøre imod Arresten, samt Requirentens Svar derpaa paategnes af Fogden. Kan Debitor strax beviise dem, maa Fogden ei gjøre Arrest, men i modsat Fald henviiser han til Actens Paakjendelse og fremme Arrestforretningen; thi udgjør han Arrest uden lovlig Adgang, dømmes han ligeledes til Reparation N. L. 1-19-2 og tiltales han for Actens Spilde.

7. Derpaa gjør Fogden Arrest i saamegt af Debitors rørlige og urørlige Gods, der udfordres til Requirentens Sikkerhed, hvilket Gods han nøje opteger. Der maa tages Hensyn til,

en Debitor forinden Arresten var begiert, var forsøgt for
en eller anden, selv liqvid Gield, og om der endog alle=
rede var falden Kiendelse imod ham, saa at en anden
kunde komme til at giöre Execution i det arresterede
Gods med Fordringen beløber sig til N: 1-22-22. Rsc.
30te Septbr. 1778 og 13 Jan: 1792.
der kan og giöres Beslag paa det urørlige Gods, der maatte
tilhöre Debitor, men ikke er i hans Værge, og paa hans
udestaaende Fordringer; dog maa det findes under Fog
dens Jurisdiction.

Giöres der sig Arrest i en Udenstad af 3 mand, maa det tilmeldes ham og giöres Forbud for ham i Henseende til Betalingen

8 Arrestforretningen endes med den sædvanlige clausula
salvatoria Hvorved sin Ret forbeholden for at Eiermand
sit Gods maatte være i den Arresteredes Værge, kan
faae det tilbage, uden at paaanke Arrestforretningen
som ulovlig og urettelig, hvorved Sagen ville paa=
=drage sig Expenser.

9/ Arrest paa Debitors Person finder ordentligviis alene
Sted, naar hans Gods ikke er tilstrækkeligt til Creditors
Sikkerhed, dog kan Arrest paa Person skee uden Hensyn
til denne Omstændighed, dersom det er en Vexel eller
Vexelobligations Fordring, N: L: 5-13-24 Rsc. 26 Novbr.
1735, eller Debitor vil undvige. Den Arresterede bør

først arresteres Skyldner, i sit eget Huus N. L. 1-19-18, især naar det var paa begaaet Brand, og først naar han foragter Arresten d: v: søgte at undrage, bringes paa et sikkert eller offentligt Arresthuus indtil Dagens Uddrag, hvilket dog ikke iagttages. Den Arresterede skal erholde til sin Underholdning af Arrestanten, efter N: L: 1-22-46. ugentlig 1 Rd Sølv og Arrestforvareren ½ Rd Sølv i Vaerpenge. Underholdningen er ved Fdg: af 12 April 1793 forhøjet til 72 Sk: ugentlig, og tillige fastsat, at de ligesaalidt som Værtspengene ej maa lægges til Debitors Gjeld. I Kiøbenhavn skulle disse Penge, efter Pl: af 9de Septb 1761 og Rescr af 14 Martz 1777 erlægges i Arresthuuset, thi i mangelende Fald ansees Arresten som ophævet. Det samme fastsættes ved Rescr af 15 Octb 1777. i Henseende til Provindserne. Om disse Bestemmelser og saa gjelde u=denfor de foranførte Steder eller om Fdg af 18de Martz 1693 her skal gjelde, ifølge hvilken, naar disse Penge ikke erlægges i 6 Uger, Arresten ansees ophævet, og ligesaa=ledes, at Debitor ikke for samme Gjeld kan arresteres paa nye kan omtvistes.

Pl af 7 Augt 1807 bestemmer 1 Rd ugentlig. Pl: 24 Septb 1813 bestemmer Underh: til 1½ Rbd S.V. ugentlig.

10. I Arrestforretningen, som af Fogden gjøres bestemt, indføres Requisitionen tillige med den af Requiren

Realiteten bør ikke Fogedretten at indlade sig;

den stillede Caution, Arrestantens Navn, der have været med at giøre Arresten, de Exceptioner, der ere fremsatte af den Arresterede, med Arrestantens Svar derpaa, Dog-stævnings(?) paafølgende Fragtning(?), og endelig en Forbydelse(?) paa det arresterede Gods og hvor samme maatte forefindes, at holde ende med den sædvanlige Clausula Salvatoria

Dog kan han nøgte Arresten, men for-giøres derved, der-som den burde have været fremmet. Er Sagen endog i mindste fremstaaende problematiske giør han rigtigst i at fremme den imod tilbørlig Caution, Formaliteten er det der imod Fogeden(?) Dagab(?) bedømmes(?) 1-21-21. 1.2.3.

§ 1888.

Arrestens Forfølgning, er den Rettergang, hvorved Creditor søger med Dom at faae Arrestforretningen stadfæstet, og Debitor tilpligtet at betale den Gieldsfordring, der har foranlediget Arresten. N. L. 1-19-20.

1. N. L. 1-19-20 byder, at den der har ladet Arresten giøre, skal forfølge den til næste Ting, som han kan faae Stævning til, og hvis det forsømmes, være Arresten som opløst. Efter Fdn af 10 Juli 1795 § 20 kan mer(?) slig Sagen forst.(?) til Forl. Com.; med mindre det er en Vexelfordring.

Forsømmer han altsaa Sagen at med Stævning til Forl. Com: er Arresten hævet

2. Der spørges: Hvad Gield(?) skal Sagen forfølges, naar Arresten er giort under en anden Jurisdiction, end den, der er Debitors Værneting?

Arrest Forfølg-ningen skeer uden tvivl ved Debitors Værnething alene, thi skulle den skee under det hvorunder Arresten var foretagen, da var det stridende med 1-2-3, og skulle den foretages saavel med denne som med Debitors Værnething, saa vil det kun med sig føre flere Omkostninger, hvilke naturligviis falde tilbage paa Debitor, derunder vil man ved Arrestforfølg-ningen faae Fog-dens Forretnings Lov-lighed, og det kan jo ikke interessere ham eller nogen anden at Fogden bliver anlagt ved hans Værnething. 1-19-21 er naturligviis og hvorimod, thi der taler ikke om, hvor Arresten skal

Herom er 3de Meeninger:

a. nogle holde for, at Fogden skal foretage alene med det Thing, Arresten er gjort.

b. Andre at det bör skee med Debitors Værnething

c. Endeel andre paastaae, at deraf maae gjöres 2de Da-ger, en Formalitets Dag, for at faae paakiendt Arrestens Lovlighed, hvilken anlægges ved det Ting, hvorunder Arresten er gjort, og en Realitets Dag, for at faae paakiendt Gieldsfordringens Gyldighed, der har foranlediget Arresten, hvilken anlægges med Debitors Værnething, og denne sidste Meening antages i praxi. Grunden for den sidst anførte Meening er at hverken Fogden, der har forrettet Arresten, eller Debitor hos hvem Arresten er gjort, hvorimod 1-2-3 skulle drages fra deres rette Værnething. Imidlertid er disse Dagenes Adskillelse undertiden vanskelig, og altid forbunden med flere Omkostninger og Vidtløftigheder,

end naar den ikke haandt Sted, og hvis Stævnen at
strid mod 4: 2: 1-19-20 og 21, der hvorudi ikke
ikke er anmeldt Dag. Hvor Forum arresti og Debitors
Værneting ikke ere forskiellige, bliver Sagen [illegible]
ikke i 2den Instants, dog stundom hvor in praxi.

3/5. Ligesom den Arrestanten finder sig fornærmet
ved Arresten, udtager han Contrastevning imod
den, der har requireret den, og imod Fogden
der har indretholdet hvorved han paastaaer Arre-
sten kiendt som ulovlig eller i Grunden unødvendig
at være og sig tildømt Reparation for den han
ved Arresten paaførte Tort og Skade, Costning
Credit Spilde, og stævner den i det Contraforholde Con-
trasøgsmaals Værneting Sted, alt efter 1: 2: 1-19-21
Er Fogden selv Dommer, maa han nødvendigviis
nyt [illegible], og en Setdommer i hans Sted, i
Dommersag bestilles af vedkommende Øvrighed.

forfølges, men om
hvor Requirenten
kan tiltales hvis
Arresten befindes
ulovlig. Requiren-
ten bestemtes at
anmeldes for Fogden

§ 1889.

Fr. 6. af 18 Jan. 1788 forhindrer Skiftedom at Arrestforretn. eller Debitor i Aar og Dag at disponere over Godset.

Arrestens juridiske Virkning bestaaer aleene deri, at Creditor, eller den der begierer Arresten, erholder Sikkerhed for Debitors Gods eller hans Persons Tilstedeblivelse, og at Debitor, ved Arresten, sættes ud af Stand til, paa lovlig Maade, at afhænde eller gandske sætte det arresterede Gods N. L. 5-3-33. – Derimod giver Arrest ingen Panteret, Prioritets Ret eller Preference, som efter den sagiste Ret, uagtet denne Meening har været fremsat in praxi.

N. L. 1-22-24 præsenteres for denne Meening, men urigtigen; thi Loven taler for hun om Arrest og det Tilfælde, hvor Degeneration følger efter, ved Laudom, da Arrest allerede gaaer foran Execution

1. Loven har ej fastsat, at den, der udvirkede Arrest, skulde have i en saadan Arrest, men udenfor Loven man den ikke antages, da den er til Forurettelse for de øvrige Creditorer.

2. Fd af 24d Octob. 1702 § 2 viser i Henseende til Fallit og Opbudene

3. Bev. og Pl. af 1 Juni 1738 i Henseende til Vestindien det modsatte.

4. Endelig er ved Præmisserne til Fd af 30. Septb. 1778 al mulig Strid forgaaende hævet med følgende Ord: "da Arrest paa Gods ej giver den, der har giort den, nogen Prioritets Panteret i det arresterede Effecter fremfor de øvrige Creditorer, o.s.v.

Heraf følger altsaa, at den, der erholder Laudom over

Sagen skal efter 1-22-22 være paa følgagtig som Varer eller Indtægtsdom har erholdt. Nu kan det hænde sig at en allerede har erholdt Dom, men en Arrestmand lader

Debitor, kan faae Udlæg i hans Gods, hvorfor den, der har bevirket Arresten, saafremt denne Sidste ikke ligesaa tidlig, faaer en saa-dan Kiendelse, og at altsaa en Anden end Arrestanten kan komme til at høste Nytte af den gjorte Arrest.

5. Fd af 24 Maii 1793 § 10 viser det Samme.

§ 1890.

Forbud er en Handling, hvorved han, med Rettens Middel, paalægger en Anden at undlade en eller anden Handling, der er til Requirentens Fornærmelse. Imellem Arrest og Forbud er den Forskiel, at Arrest gjøres paa Person og Gods, Forbud gjøres i henseende Handlinger. Forbud gjøres ligesom Arrest med Fogden, men i Mangel af hans Nærværelse med 2de Dannemænd. Det forfølges ligesom Arresten, strax til næste Thing, efter at Sagen først har været for Forl: Com: Fd af 10 Juli 1795 § 20. Og det baade i henseende til Realiteten og Formaliteten Processen, hvorfor i denne Anledning de samme Spørgsmaale i henseende til Forfølgningsmaaden kunne opkastes, som de der ere blevne afhand-lede i Materien om Arrest. Overalt omgaaes med Forbud efter N. L: 1-19-22, i alle Maader som med Arrest.

Arresten gjøre og forfølger denne og derefter bekommer Dom, den der først begjærede Dom begjærer Udlæg medens den Anden Dag sidder for Retten, eller før han den faar Dom erhvervet, uagtet den imidlertid gjør Udlæg for Skyldneren, hvis Gods er arresteret. cf. Fd af 30 Septb 1778. man kan altsaa sige at Arrest giver Sikkerhed for Dispositioner med Pantsætning, Salg og Afhendelse, samt for senere erhvervede Domme, naar der ikke begjæres Udlæg –

6-15-9 og 15. Hvor dette kan blive Landnam.

Anm. a. Hand, der ikke agter et lovligt Forbud, straffes som for Vold. 1-9-7, 22. Det nye Ægt. Fdgs. lader ogsaa Forbud i Klager med Arrest. b Forbud finder Sted i Egteskabs Sager, naar, efter Lysningen, Forældre, Værger, o.s.v. gjøre Indsigelser imod Egteskabet. c Formalitets Processen gaaer ud paa, at faae Forbudet gyldigt. Realitets Processen paa at faae Gjenstanden for alle Forsagen til Forbudet kjendt gyldig. –

§ 1891.

Lovfæstelse er et Slags Forbud, der bruges i Norge i Handelssager. Efter N. L: 1-4-7 finder i ikke tilfælde 5te Stevning Sted, og det arresterede Gods Forvarer, følge for det, der lovfæstede, naar han kan stille Borgen og nøjagtig Sikkerhed derfor.

Personen der, imod hvilken Lovfæstelse bruges, udbliver [illegible] Forretagende maa han efter N. L: 1-22-17, betale dobbelt Stævnegjeld og dobbelt Landnam, dersom den af Retten befindes lovlig.

§ 1892.

Maning (: Obstagium :) er et Slags personlig Arrest, som en adelig eller lige med Adel privilegeret Person, forpligter sig til, med et Gjeldsbrev, at lide, saafremt han ej til rette Tid indfrier det, hvilket ~~han~~ bestaaer, [illegible];

at han begiver sig til sit rette Sted, hvilket han under sin Ære
Tab, ej maa forlade, förend han enten har betalt sin Gjæld,
eller Creditor samtykker deri. Herom tales N: 1-20.

1. Maaningen skeer skriftligen og forkyndes med 2de Stevne-mænd N. L. 1-20-1.

2. Maaningsbrevet læses derefter til Tinge.

3. Den Maande maa derefter uopholdeligen begive sig til det i Gjældsbrevet bestemte Sted, eller til det af Creditor i Maaningsbrevet opgivne Sted og forblive der indtil han betaler.

4. Holder debitor ikke Maaning, ved enten ikke at begive sig til det bestemte Sted, eller ved at forlade det för Tiden, dömmes han fra sin Ære, enten ved Höjesteret, eller Over-retten f. ex. Stiftsoverretterne i hvor Maaningssagen forhandles i förste Instantz, fordi det er Adeliges og privilegerede Personers Værnething i Livs og Æressager. N. L. 1-22-46, 1-5-23, 5-13-52, og han dömmes til at lide Straf. — Den, hvis Maaning ikke holdes, indstevnes ved Dagen til Höjesteret; men ej Gjelds-Sagen selv.

Anm: Maaning er maaské först opkommen i det 3die Aarhundrede i Holsteen, hvor den kaldes Einlagerung.
Man har og andre Midler til at tvinge den Adelige, f. Ex. at Creditor indtrækker hos debitor med et talrigt Fölge hvilket han er pligtig at underholde. Dette finder ej her Sted,

vaar en Bødgaardsejer skal udpantes for Skatter, da kan be-
-komme Indqvartering af Dragoner.

5. Maning har den samme Exsecvtering, som Arrest, at nemlig Debitor sættes ud af Stand til at afhænde eller pantsætte sit Gods. N: L: 5-7-33. Men forekommer Creditor at indstævne Sagen til Højesteret eller Overhofretten, en Rigsretten, kan han ikke komme den hindre saadan Afhændelse. N: L: 1-20-2.

6 Ingen kan i sin egen Sag bruge en andens Maning, men den gjelder kun i den Sag, Maningen er gjort for. 1-20-3. Meningen er nok ikke den, at forbyde Creditor at transportere sit Gjeldsbrev, og den med samme følgende Maning til en Anden, men alene at fastsætte, at den personlige Ret til Maning ej kan særskildt over-
-drages til en Anden, men alene at fastsætte, at den personlige Ret til Maning ej kan særskildt overdrages til en Anden, thi ellers kunne Debitor komme til at lide Maning for Fordringer i Henseende til hvilke han ikke havde paadraget sig en saadan Forpligtelse.

Forøvrigt er Maning nu ganske gaaet af Brug, siden Privilegerede ikke fritages for den almindelige Arrest

i Gjeldssager, og saa Grever og Baroner er saaledes undtagne, da de efter deres Privilegier ej for nogen Gieldssag kunne dømmes fra deres — d. 8 April 1771.

43de Capitel

Om Indstævning til højere Ret

§ 1893.

De Midler, som Loven har givet os i Hænde, for at forhindre, at en falden dom eller Retshandling ej skal erholde fuldkommen eller juridisk Virkning, kaldes Paaankningsmidler.

Disse ere enten ordentlige, som almindeligviis kunne bruges, eller overordentlige, som alene finder Sted i enkelte Tilfælde, og i visse slags Sager. Et ~~over~~ordentligt Paaankningsmiddel er Appel, eller Sagens Indstævning til højere Ret eller Instants.

Appel, maa ansees som et Værn mod Dommerens Partiskhed eller Uforstand, men den maa paa den anden Side ikke misbruges til at trække Sagen i Langdrag, og saaledes spilde en anden Mands Ret, hvilket skeer, deels naar der gives for mange Instantser, Sagen før at gjennemgaae, deels naar Appellations Terminerne ere alt for lange. —

§ 1894.

I Norge vare tilforn 4 og undertiden 5 Instantser, nemlig:

I Kjöbstæderne:

1 Byething

2. Raadstueretten.

3 Laugthinget, men havde Byen Laugthingsret, gik Sagen den Instants forbi

4. Overhofretten

5. Höjesteret.

Paa Landet:

1 Bygdething

2 Laugthinget

3. Overhofretten

4. Höjesteret.

I Lehngodser

1 Birkething

2 Overbirkething

og 3. Höjesteret.

Heri skede dog ved Rscr. af 30 April 1783, den Indskrænkning, at alle Tilligmentssager skulle gaae Overhofretten forbi, og indstevnes lige fra Laugthinget lige til Höjesteret.

Men ved Fdn. af 11 Aug. 1797 er Instantsernes Antal i Norge bleven formindsket, eftersom Overhofretten, Laugthinget og Raadstuerettene ere blevne afskaffede og i Stedet for alle disse Retter i hvert af Rigets 4re Stifter oprettet en Stiftsoverret eller en Provincial Overret, hvortil Sagerne fra alle Stiftets Byething og Sædegaardenes Birkething indstevnes, og hvorfra Appel lige til Höjesteret staaer aaben, saaat der nu i Norge, kun 3 Instantser finder Sted.

§ 1895

Det er ikke tilladt med en Sags Appellation at springe Mellemretsinstantserne forbi, men Appellanten er forpligtet til at indstevne Sagen til nærmeste Overret. I modsat Fald afvises Sagen, og Appellanten dömmes til at betale sin Modpart Kost og Tæring 1-6-18,20. Dog indstevnes de Sager, hvori Nogen anklages for Rettens Fornægtelse eller voldsommer Tvang, ligefor Höjesteret 1-6-17, ligesom og de Retters Domme, der staae umiddelbar under Höjesteret; f. Ex. Grevskabernes og Baroniernes Birketings=domme, Politiretternes, Gjesteretternes og Söretternes Domme i Kbhvn, samt Politicommissionernes Domme i Norge.

Efter Canc: Pr. af 7 Septb 1799 skal Politisager fra Kjöbstæderne först under den alm: Underret.

Her er Summa appellabilis 50 Rd.

Anm: Ordet "maa" i 1-6-17, bör nok forklares tilladende: conf. Rs af 11 Aug: 1797 § 18; 11te Juli 1800, 25 Maii 1804; 25 Jan: 1805 § 11, og 23 Jan 1807.

§ 1896

Appel inddeles i frivillig og nödvendig.

I civile Sager er den i Almindelighed frivillig. Dog har denne Regel fölgende Undtagelser:

1. Naar Privilegerede ere, ved Underretten, dömte til

at lade Execution for Gield paa Landet, naar Dagen af Dommeren indstevnes til nedkommende Landsthing eller Provincialretten til Confirmation forinden Dommen kan exeqveres. D: L: 1-22-38, men her er dr. ved Pl. af 6te Decbr 1743, § 11 skeet Indskrænkning først i Henseende til Frugebaader og, ved R. af 21 Jan: 1778 i Henseende til rene og klare Gieldssager, saa at det Priviligerede maa nu, i det anførte Tilfælde stille Caution for det Dømte og paaguarende Omkostninger, ifald han vil paastaae Appel førend Execution maa skee.

2 Naar Indførsel skeer i urørligt Gods saavel Kiöbsted-huus og Jord som Bondegaarde, maa det stadfæstes af Overretten. D: L. 5-6-2 til 5 art.

Anm: Ingen Appel er betinget nødvendig, thi approberer han ej, faaer han dog uigienkaldelig Eiendom, men først efter 3 Aars Forløb; Altsaa skiftes her ej stricte-cant; thi ellers kunde han ej efter 3 Aar handle efter 5-5-2, men kun gienkaldelig Eiendom.

3 Dersom Manden døer efter at Namdom over ham er gangen

med Underretten, maa Dommen ej strax exeqveres, men først indstevnes til vedkommende Overret. N:L: 1-22-40.

§ 1897.

Hensigten med Appel er forskiellig:

1 Enten at faae den eengang[?] Dom kiendt ugyldig, og Sagen hjemviist til nye og lovligere Behandling, hvilket altsaa egentlig er en qverela nullitatis.

2. Eller at faae den aldeles underkiendt og tilsidesat.

3 Eller deels forandret, deels stadfæstet.

4. Eller aldeles stadfæstet. Fr: af 18 Marts 1796 § 2. Man kan altsaa appellere uagtet man er tilfreds med den faldne Dom, enten fordi Appel er nødvendig, eller fordi, man formoder at Modparten vil appellere, og man altsaa ved Appellen vil forekomme ham, og i Høiesteret erholde Recesser, hvilket ansees som fordeelagtigst.

§ 1898.

Hidentil har Appel i alle Sager været tilladt fra Underretterne til de vedkommende saakaldte Overretter, alene med den

Undtagelse, at der i Bergen og Trondhiem ej tilstedes
Appel fra de der oprettede saakaldte smaa Gjælds Commis-
sioner, men nu er i Henseende til Norge bestemt en Summa
appellabilis med Fd af 11 Augt. 1797 § 17 fra Underretterne

Nu 8 Specier

til de nye Stiftsoverretter, nemlig 10 Rd. Conf. Fd 11 Juli
1800 § 10, 25 Maii 1804 § 12, 25 Jan: 1805 § 18, 6te Septb 1805 og
28de April 1812. —

Lov af 12 Septb 1818 § 6.

Derimod er der for Appel til Høiesteret allerede med Chr. 5 Lovs
1-6-16 fastsat at en norsk Sags Hovedstol maa være
200 Lod Sølv, eller 100 Rd., saafremt den skal være appel-
label.
De tilkiendte Omkostninger derimod tages ikke her i
Betragtning. Bestaaer Sagen af flere Poster, maa
hver enkelt Post udgiøre ovenmeldte Sum; thi i modsat
Tilfælde afvises Sagen, i Henseende til de Poster, der beløbe
sig til mindre, og alene de øvrige Poster paakiendes.
s. d. Patent af 10de Novb. 1774 § 3. Angaaer Sagen en
Pengemulct, som afsones ved Straf, lad være den er meget
ringere, end den i Loven bestemte Summa appellabilis,

tilstedes uindskrænkelig Appel til Højesteret, siden det er nu Æressag (og deslige Sager), efter Forordningens udtrykkelige Bud, ikke hører under hine Bestemmelser.

Angaaer Sagen en vis aarl: Indtægt eller en Rettighed der hefter ved en fast Eiendom en Servitut, saa kan der appelleres, fordi den da holdes af end saa stor Interesse, som om den beløb sig til den i Loven bestemte Pengesum.

Politicommissionernes Domme i Norge kunne ikke, efter Fd af 1 Decbr 1797, paaklages ved Højesteret, naar Bøderne ei beløbe til 50 Rdr eller Dommene ikke fastsætter corporlig Straf af 14 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Summa appellabilis for de norske Consistorier til Højesteret er beregnet 50 Rdr efter en anden Fd af 1 Decbr 1797.

Anm: I Henseende til Grevskabernes og Friherskabernes Birketingsdomme finder Summa appellabilis ei Sted, saasom de staae umiddelbar under Højesteret. Fd af 10 April 1750 conf. Fd: af 6 Septbr 1805.

§ 1899.

Maaden hvorpaa Appel skeer, er at man enten strax erklærer udtrykkeligen, at man vil paaanke den engang som

Den Frdg: behøves ikke, nok naar man forlanger Acten.

eller med Approbation af sin Lovlige Act, begjærer Dommens be-
skiermen. Dommens Beskrivelse er nemlig fornøden, for
at kunne erholde en saadan Appellations Stevning udstedt
ved Underretten.

Skulde imidlertid, maa man forsyne sig med Skrivernes
Attest for, at Domacten er begjært beskreven, men
formedelst Mængde af Sager ei straks har været at
erholde. N. L. 1-6-16.

Derefter udstedes Appellations Stevning af Underretten,
i Underretsdommerens Navn efter af Appellanten indgiven
Concept.

I Henseende til Appellations Stevninger skal erindres,
at man strax maa kunne see hvortil Appellanten sigter
(§ 1897.) og at ei allene Vedderparten men ogsaa Dommeren
som tilforn har dømt i Sagen, saa og alle de som tilfor
har dømt i Sagen, paa nogen Maade maatte vedkomme,
maa stevnes. (See from Nørgaards Process 1 Deel 19 Cap. pag 342 og
328. § 1686.

§ 1900

Ved fatalia appellationis forstaaes den Tid, inden hvil-
ken Appel. efter Loven bør skee, eftersom den skal,

disse Underrets Stevninger ere alle saadanne Stevnin-
ger udstedes nu i Høiesterets Justits Contoir.
Man har nedlagt i Høiesteret, at man ej kan faae Dom over Dommeren, med mindre han er stevnet til "at staae til Rette for sin Dom". Dette samme og Skrivelse i en Canc: Br. af 20 Febr. 1790.

kunne antages. Man bør skjelne imellem den Tid,
der er fastsat for at declarere Appel, hvor man derved
vil forhindre Executionen og den efter hvis forløb, den
faldne Dom vorder en ufrækket Dom. Vil man
hindre Executionen efter den faldne Dom, maa Appel-
lationsstevningen eller Brevet for at den er begjært,
ordentligviis forkyndes Parten til den Tid. Execu-
tionen eller i Medhold af den faldne Dom kunde ske
imellem Tid ordentligviis er 15 dage efter dommens
lovlige Forkyndelse. N. L. 1-22-19. Rescr af 19de Aug: 8 Uger for Overretsdomme
1735 § 3, 18 Feb: 1752 og 17 Jan: 1792.

Fatalia introducendi appellationis er fra Under-
retten til Overretten 6 Maaneder, men ere ingen
dømt til Bøder, formedelst hvis Udbetaling skee,
efter Loven kunde vorde fradømt, da 6 Uger. 1-6-10
1-22-13 og 15. Jævnfør Rescr af 6 Decbr 1743 forordnede Appel.
Fra Overretterne til Høiesteret er efter Inst: af 7 Decb.
1771 conf: ved Rescr af 11te Aug: 1797 § 28, Aar og Dag.
Herfra findes følg: Undtagelser ved:
1., Naar dommeren sin Dom paaanker, der

Rs af 13 Jan. 1792, efter at Execution kan udføre Tilfælde før, ...t Appel finder Sted.

skal Appel skee inden 6 Maaneder efter hans Død. 1.6.13.
Dette kan skee med Sommerdommen, almindelig gjelde om Appel
til Høyesteret eller da værende Overhofret i Norge; thi
ellers blev Appellations Terminen i dette Tilfælde
forlænget, efter den Dag ... efter Longimmens ..., skulle
forkortes N. L. 1-6-13 til 1 Aar.

2. Naar en Dom kun kommer til Stadfæstelse 1-6-14.
Fd af 18 Martii 1796 § 5-6-2.

3. Naar Opreisning erholdes 1-6-12. Fd af 23de Maii
1800 § 12, ... af 4 Juli 1800 og Pl. af 17 Decbr 1803.
Den kan erholdes efter 3de Aars Forløb fra den faldne
Doms Datum at regne Pl. af 20 Febr 1797 lit. A § 12.
Denne Opreisning giver ingen Tiltale til Dommeren, med mindre det udtrykkelig er skeet, hvor
i Bevillingen.

4de) Efter N. L. 1-6-15 kan og, efter at Dommen har
overstaaet fatalia appellationis, erholdes Opreisning,
naar Nogen er dømt til at betale det som siden
efter befindes allerede at være betalt.

Appellationsterminen forkortes betydelig i følgende

Tilfælde:

1. i Politisager paa Landet i Danmark.
Vil nogen ellers paaanke Politirettsdommer bör det skee inden 4 Uger. –

2. Sager angaa. Tiid for Retten indstævnes og paaankes inden 14 dage Fr: af 13de Aug. 1766 og Do: af 15de Junii 1771 § 20. for Danm.

3. Rescr. om Skifternes Behandling i Aggershuus Stift af 2den Junii 1775 og af 14de Novbr 1781 for Bergen, fastsætte, at Skifteretten maa bestemme en vis Tid, inden hvilken Parterne skulle declarere Appel, om de ville paaanke Skifterettens Decisioner. –

Do af 13 Jan: 1792 viser, at Execution kan finde Sted i mange Tilfælde, uagtet Appel er declareret.

§ 1901

Naar Sagen efter Loven, er appellabel, afvises den ikke af Overretten, om end og Appellantens Klage er öiensynligen ugrundet, som bevisligt er Tilfælde, men Appellanten dömmes efter Omstændighederne, ved endelig Dom, til at betale Processens Omkostninger til sin Vederpart, og ansees for mödig Rette- Trættedom tilfindes han tillige til at betale Kost og Tæring til Underdommeren, naar han har stevnet

stævnes til at staae til Akte for sin Dom, uden lov-
lig Aarsag; og Underretsdommeren selv har mødt
Canc. Rs: 20 Juni 1790. eller ladet møde, for at forsvare den.
Nye Documenter kunne ikke fremlegges, ej heller
nye Exceptioner fremsættes ved Overretten, naar
disse kunne have været fremlagte eller fremsatte
ved Underretten, med mindre dertil erhverves
speciel Bevilling igiennem Cancelliet Rs: af
12 Maii 1784 (og 6 Juni 1788.
Naar Retten finder Sagen moden til Paakjendelse
og sig competent dertil, saa, enten stadfæste den
paaankede Underretsdom, naar den er enig med
Underretsdommeren, saavel i Henseende til Præ-
misserne, som Conclusionen med de Ord:
„Underrettens Dom bør ved Magt at staae." Afvi-
-ger den i Conclusionen i mindre vigtige Dele,
tillegges „dog saaledes o: s: v:"
Er Overretten enig i Conclusionen, men ikke i
Præmisserne, gjentages Underretsdommerens Slut-
-ning, og uden at nævne den. Er Overretten

af anden Mening, men finder Sagen problematisk, forfatter en nye Dom uden at nævne den, der er formeret. Man finder den Sagen klar, frafalder Underrettsdommen, og dersom den forudsætter grov Uvidenhed hos Underrettsdommeren, frafaldes den med Karakteer af ugrundet, urettelig o: s: v: Og kan mulcteres tillige pro meliori informatione. Frd: af 23de Decembr 1735 § 4 og 5.

§ 1902.

Virkninger af Appel er:

1. At Executionen derved kan hindres efter en falden Kammerdom N.L. 1-22-56. 1-6-21. 1-22-24. Frd af 13 Januar 1792.

2. At den faldne Dom ei bliver en [illegible] Dom, inden Overretten har afsagt en ikke længere appellabel Dom.

44 Capitel.

Om de overordentlige Paaankenings Midler

§ 1903.

Nullitets Klagen angaaer mest Formen af Processen. Appellen mere dens materie. Hvor iøvrigt denne Klage egentlig hjemme hører, det ej at være nødvendigt at Sagen hjemvises til nye og lovligere Behandling. Thi saadan vilde ofte medføre Uvirkelighed. Exempelvis, det viste sig at en incompetent Dommer havde paakiendt Sagen.

1. Nullitets Klagen, eller den Klage hvormed Citanten for Overretten paastaaer, at den faldne Underretsdom maa ansees uforbindtlig, adskilles i Tydsk omhyggeligen fra Appel. Men her er man i Almindelighed enig, at den ej kan eller bør adskilles derfra, det er vist, at den maa henregnes i Form af Appel, og at man bør antage, at en Nullitets Klage paadrives ligesaa hastigen som anden Appel; men der kiendes dog bliver den vigtige Forskiel tilbage, at man i slige Tilfælde er beføjet til at paaanke Dommen, uagtet Gienstanden ikke for Sagen ej udgiør Summa appelabilis, vel ikke til endelig Paakiendelse, men for at Sagen kan hiemvises til nye og lovligere Behandling, fordi en uforbindtlig Dom ej er nogen Dom.

§ 1904.

Leuter: Dem med den samme Ret som for al Byes Dommer

Vi have intet, som kan sættes i Ligning med Tydskernes Leuterationer eller Oberleuterationer, hvorved stundom

begjæres, at en Utydelig Dom nøjere bestemmes, og at hans Utydelighed hæves af den samme Ret, der har afsagt dommen, med mindre det skulle være, naar en Dom indstevnes til Højesterets domme Efterretelse en Procedure, der er grundet ved Højesterets Inst: af 7 Decbr 1771 § 17 og 27 og Pat: af 10 Novb 1774 § 21; Ligne Omgangsmaade er brugelig ved andre Tribunaler (og finder Sted, naar, formedelst en Utydelighed eller Mangel paa Bestemmelse i Højesteretsdommen, Fogden ej tør sætte den i Execution. Udenfor an-dre, kunde der en lignende Omgangsmaade være tienlig, i Medhold af Lovens 1-2-22 [19].

§ 1905.

3. Opreisning hvorved en uindstevnt eller inappellabel Dom igjen sættes i Kraft, efterat fatalia appellationis ere forløbne, kan hos os alene resolveres i Cancelliet, en Justits Sager. (og maa ikke blive tilstaaet, med mindre ganske besynderlige Omstændigheder skulle indtræffe, naar 3 Aar fra den Tid, dommen faldt, er forløben. R: af 20 Feb 1717 Litr A § 12 - 1-6-12 R af 19 Augt 1735 § 17.

hvortil ej om den Opreisning, som gives i almindelige Sager.

§ 1906.

Gr: Lov § 90.

4 Supplication eller Ansøgning om en Domes Forandring ved Kl. Resolution, ifølge anførte Aktegrunde. Fordum brugtes dette Middel i Henseende til Højesterets Domme, men ved Rs: af 20 Febr 1717 Litr. LL § 11 og Patent af 10 Novbr 1774 § 21 er det udtrykkeligen forbudet. Herfra man adskiller, naar Højesteret gjør Forestilling til Kongen om Straffens Formildelse for Delinqventen, efter Fr. af 12te Maii 1730, som og bruges i visse Toldsager og efter Fr. af 5 Febr 1759 ved Directionens Decisioner angl. Varemagasinet i Kbhn, men samme sidste Fr. er ophævet ved Fr. af 11te Maii 1768.

§ 1907.

Gjelder kun i Krigstider. I Fredstider paadømmes de ved Højesteret

5. Den faldne Domes Revision finder især Sted i sammensatte Sager, som forhandles ved Krigsretterne; thi efter Krigsrettens Instrux og Kr. Art. Br.: for Landtjenesten ved Forskaten af 29de Juli 1756, § 771 og 774 skulle militaire Sager, naar det er Tjenestesager og angaar Liv, Ære og [illegible], eller Officerernes

Charge, igjennemsees af Generalauditeuren og med hans Forestilling indsendes til Kongen. I civile Sager bruges den alene paa en vis Maade f. E. naar Fogden angaaer Betlerne i Khvn etc

45de Capitel
Om Execution, Nam og Udførsel.

§ 1908.

Execution er den Handling, hvorved Een, ved Aktens Middel, tilpligtes at efterkomme det, som er juridisk forpligtet at efterkomme. Execution adskiller sig fra Udlæg, at den bruges baade i civile og kriminelle Sager, men alene i civile Sager, den sker altid ved Aktens Middel, men ogsaa ved Skifte. – Arterne af den civile Execution ved Aktens Middel, ere Nam og Udførsel. Nam kaldes det, naar rørlige; og Udførsel, naar urørlige Ting udlægges. Om Execution, Nam og Udførsel tales paa 2det Sted i Loven, i 1-22, og 5-6;

Execution er et generisk Ord, som begriber og indbefatter, saavel Nam, som Udførsel

men paa det første Sted, forsaavidt Processen angaaer,
skulde derfor alene medkommer os her i 19 paa det sidste
Sted, forsaavidt det er en Executionsmaade.
Fd af 20 Martz 1795 § 1 definerer en Naamdom at
være en saadan Dom, hvorved Nogen er Grandt plig-
tig *at betale Penge*:

§ 1909.

Execution er en Øvrigheds Handling, der forudsætter
Transport, og forrettes derfor af Fogden, nemlig Bye- Her-
reds- og Birke-Fogden.
Hos [illegible] paa Landet, skulde efter N. L: 1-22-19,
38, Executionen skee ved Laugmænder eller Commissarier,
men nu forrettes samme af Fogden følgel: Fd af 25 Jan: 1805
Konf: Fd af 16de Decb: 1743 § 11. Fd af 21 Janu: 1778. Fd af 18de
Martz 1720, 11 Aug: 1797 § 19. o: s: m:.
Har Debitor Gods under forskjellige Jurisdictioner gjøres
Execution af hver competente Foged paa ethvert Sted
Supl: 2den Deel, pag 273.

E)

§ 1910

Execution kan i Almindelighed ikke skee uden efter forgaaende Dom, med mindre Loven udtrykkelig bemyndiger Fogden dertil. Ei engang naar Debitor udtrykkeligen maatte forpligte sig til at lide Execution uden forgaaende Dom, burde Fogden giøre den, siden han, som offentlig Embedsmand, ej med private Mænds Tilstaaelse, kan berettiges til Skridt imod Loven. Ved saadan Forskrivning har efter Fdn. 31 Martii 1688 alene de Virkninger, at Debitor strax, i Mangel af Betaling, kan arresteres. — I visse Tilfælde, kan efter Lovene udtrykkelige Bestemmelse, Execution skee, uden forgaaende Dom. 1-22-19 Anal. af Bl. af 7 Augt. 1776.

De vigtigste ere:

A: i følge Lovbogen:

1. For at bande i Acten: 1-12-4/5.

2. Pandemænds Betaling. 1-16-18. Grundlommand.

3. Böder, som Bönder skulle betale efter Vedtægt. 3-13-31-32. Den me Execution uden forgaaende Dom, kaldes i Almindelighed Udpantning. og pleier at forrettes af Sognefogden og 2de Mænd. —

Der maa ogsaa i [illegible] Tilfælde at [illegible] Tyendets —

B; efter senere Anordninger.

Fd 12 Decb 1806 om Udpt: i Kjøbst:

1. Afstraade Lig-Skatter. I Norge skal, efter Fd. af 18 April 1781 § 1 og 2, paa Landet for Bondestanden, bruges Udpantning med Stevnevidne, Bondelensmand og 2de Mænd som Vidner og Vurderingsmænd; men for Andre bruges ikke ved Fd: af 9de Jan: 1683 foreskrevne militaire Execution.

Forandret ved Lov af 1 Juli 1816 § 23.

Indførsel i faste Eiere, efter Rs: af 16de Juli 1788 til [illegible] men at tage Eiendomspanter, er, efter Rs: af 11 Juni 1790 ufornødent.

Cft Canc: Br: af 2den Novb 1799 som paabyder at i de Tilfælde hvor i Forretningen indgaaer ved en Opsiddende Betjent [illegible] skal udtrykkelig [illegible]

2. Bøder for ulovlig Maal og Vægt, efter Fd af 10 Jan: 1698. nu udfordres ikke Dom.

3. Efter Udskrifter af Forl: Com: Protocoller, Fd af 10 Juli 1795 § 43; 20 Janu: 1797 § 30; 28 Aug: 1795 § 8

4de Studiepenge og Ephoratium til Lister; Rs: 28 Jan: 1735.

5. Bøder for Børns [illegible] med Helligdage Fd af 16de Aug: 1745. nu udfordres Dom.

Lov af 17de August 1821

6. Det Bidrag som uægte Børns Fædre skulle udrede til deres Børns Opfostring, inddrives i Mangel af godvillig Betaling med Udpantning Fd af 14 Octb. 1763, 10de Decb: 1790 og 30 Mai 1794, Rs: 28 Octbr 1805.

7/ efter Rescr. af 19 Septbr. 1800 Bidragene til Bygdemagasinerne.

8/ [illegible]angifter efter Forordn. af 31te Juli 1801 §8, for sidste Aar.

§ 1911.

Omgangsmaaden med Executionen er efter Loven følgende:

1. Domhaveren maa tage sin faldne Dom beskreven, lade den lovligen forkynde for den Dømte, og først naar de i Dommen bestemte fatalia ere forløbne, kan han henvende sig til Fogden for at erholde Dommen exeqveret 1-22-37, 38. 44. 45. Fg. af 28 Januar 1803 og Canc: Pr: af 31 Aug: 1793. Fg. af 4de Juni 1800 med Fd. af 1801.

I visse Sager behøves ikke Dommen in forma beskreven, men Executionen kan skee efter en blot Udskrift af Dommen Fg. af 28 Jan: 1803

2 Begjæres Execution af flere hos den samme Mand paa samme Tid, maa Fogden være den følgagtig, hvis Dom er ældst; men begjærer den, der har en Dom af yngst Datum, Execution først, nyder han Fortrinet. Ere Dommene lige gamle, og Execution begjæres paa samme Tid, maa Fogden giøre begge Domhaverne pro qvota Udlæg af Debitors Gods, og i al Fald skiftes et [illegible] i samme Ting. conf 1-22-23 med 5-3-28 og 29. 39, 40 arts.

Anm: Dersom Fordringen ei bliver modsagt af Debitor

ved Underretten, hindrer Appel, at Dommens Execution, ved mindre Debitor tillige stiller Sikkerhed for det Idømte med paagaaende Omkostninger, efter Fo af 13 Jan: 1792.

Chr: 1-5-3; altsaa kun, naar Krig finder Sted.

3. Vegrer Fogden sig ved at gjøre Execution uden lovlig Aarsag, skal han erstatte den Forurettede al Skade, og staaende for Aktens Forsømmelse miste sin Bestilling 1-22-37, Dersom Executor hos Criminalisererde gjør utilbørligt Ophold, skulle de efter 1-22-45 oprette Sagsøgeren al Skade, og betale Dagene hver Tæremaal.

4. Naar Executionen er reqvireret, begiver Fogden sig til Debitor, oplæser for ham Dommen og tilspørger ham, om han vil efterkomme den, hvis ikke skeer, skrides til Forretningen, ved mindre Appellations-Stævning forevises og dog kan endda Opsættning finde Sted. 1-22-; Fo af 13 Januar 1792, hvilken Opsættning erholder fuldkommen Executionskraft, naar Kammerdommen confirmeres. -

§ 1912.

Domme, som skulle sættes i Execution, kunne enten gaae ud paa at give eller gjøre Noget. Det sidste paalægges

ske, Dommen gaaer imod, under en vis Mulct for hver
Uge eller Dag, som sidder Dommen overhörig, og da kan
Mulcten af Fogden inddrives flere Gange saaledes som
den successive forfalder, indtil Dommen efterkommes.
Er han dömt til at give Noget, eller en egentlig
Namsdom som overgaaet, kan dette være enten en vis
bestemt Ting af et bestemt Slags, eller en Pengesum.
I förste Fald er dette enten en rörlig Ting, og da
udleveres den til Domhaveren, eller en urörlig Ting,
og da sættes den dömte ud af Besiddelsen, og Domhaveren
i samme. Er Tingens Slags alene bestemt, udtages
en Ting af samme Slags i Boet, dersom den forefindes,
men i Mangel deraf saameget i Værd, som svarer der-
til, dersom ellers Dommen lyder derpaa. Er det en
vis Pengesum, som skal præsteres, er hele Boet Execu-
-tion underkastet, indtil Domhaveren erholder Fyl-
-destgjörelse. –

§ 1913.

I Hensyn til Tingene, der kan skee Execution i;

erindres at samme skeer ordentligviis i alle den Dømtes Eien-
dele, endog i tilkommende Arv, skiøndt det da snarere
er Beslag, med Undtagelse af nævnte Arv. D: L: 1-22-32,
33,34. F. 2-82. — Ikke skeer ei giort Arrest i ~~gen~~ den lige-
ledes udlægges, siden Arrest ei giøres fuldført. Fd: af
30te Septb: 1778 (og 24 Mai 1793 § 10. Der kan ogsaa skee Execu-
-tion i det, som en ældre Domhaver har faaet Udlæg i,
dog uden dennes Præjudice 5-6-2,8. Ligeledes i det, som
den Dømte har afhændet, efter at Kaaredom var overgan-
-gen, eller han var bleven overbeviist til at afhænde. D: L.
1-22.28 - 5-3-33. Pl: af 18de Jan: 1788. Execution maa
~~undgaaes~~, imidlertid ikke skee i Lehnsgodser eller Stamhuse-
ne, men vel i Stamhusers Indkomster, 5-2-65. Er den Dømte
i Fællesskab med Andre i Henseende til Ting, kan Ud-
-læg skee i den Andeel, der tilhører ham, D. L. 1-22-32,
men er han i et fuldkomment Fællesskab med en Anden,
hvilket er Tilfældet med Ægtefolk, er hele Boet Execu-
-tion undergivet 1-22-29.

Har den Dømte Tingens Proprietet, og en Anden
Nytten og Brugen, kan Execution skee i Proprieteten,

men ikke, naar Tilfældet er omvendt. 1-22-32.

Anm: Fallit-Boer og Gields-Afstaaelsesboer kan ei som ellers skee efter Execution, saa naar Dommen faldt forandret, den i Dommen gik fallit. 1-22-42. Pl: af 18 Jan: 1788. Ford: af 28de Octob: taler for, den Distinction —

§ 1914.

I Henseende til den Orden, Fogden maa iagttage ved Udlæg, indeholde Lovene og Anordningerne følgende vigtige Bestemmelser:

1. Der maa først skee Execution i Løsøre, og kun naar dette ikke strækker til, skee i faste Eiendomme, forsaavidt af hiint Creditor kan opgive, end saavidt af disse 1-22-27.

2. Af Løsøre skeer Udlæg først i det, der bedst kan undværes, og tilsidst i det, der regnes til Livets første Nødvendigheder. —

Debitor kan selv angive, hvad han helst ønsker at beholde. L: 1-22-27.

3. Over Udlæg og Execution hos en Bonde, med N: L: 1-22-25, at der ikke maa udlægges Korn, Øg eller Foder, hans Avlingsbæster eller nødvendige Plovredskaber, saalænge der findes Andet i Boet, og endda skal Fodret fortæres paa Stedet.

Ved senere Anordninger er det endog udtrykkeligen forbudet, for Selvbønder og Leilendinger at udlægge saadanne Ting til andre Creditorer, end Husbonden eller dem, der have betroet dem deres Avls Fortsættelse. Fd af 5te Febr. 1685 § 7., 15 Jan: 1701, 13 Febr. 1722, Pl. af 19 Septbr. 1800. Canc. Skr. af 15 Jan: 1785. Fd af 8 Juni 1787.

§ 6.

Naar Execution skeer hos Bønder for Skatter, ved Fd af 30te Jan. 1793 § 30, at den ikke tilstedes skal skee i Avlings-redskaberne og Bondens Gaardsbesætning. Endvidere er i Lovens Bud 1-22-26 af, der ey maa gjøres noget Udlæg i Bondens Boe, førend der er afføyet al beviislig Forstrækning, som Bonden gjort er til hans Avling, enten af Husbonden eller af Andre, saa og Kongens Skatter, og Landskyld til Husbonden; conf. Fd af 28de Febr. 1679.

4. Er Debitor en Haandværksmand, maa, efter Fd af 15de Decb 1797 Udlægget ikke skee i Haandværks-redskaber, eller andre saadanne Ting, der ere nødvendige til Skyldnernes Næringsveys Fortsættelse, saalænge

at hindre andre Laug i Brot. Fd af 12te Decb. 1806, og hvorvidt Fordring derved kan fyldestgjøres .:.

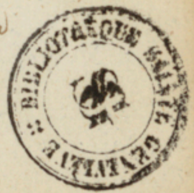
5. Naar Execution maa skee i umyndiges Laug udlægges først Kjøbsted Huus og Jord, dernæst Strøgods, men derhos ikke uden Hans eller er tilstrækkeligt, da det under Hovedgaarden liggende Bøndergods. N: L: 1-22-27. Debitor kan give Anviisning paa den Jord, han selv vil undvære.

6. Det udlagte Løsøre eller Jordegods bortsælges efter foregaaende lovlig Vurdering, med offentlig Auction; Fd af 19de Decb. 1693, dog med Forbeholdenhed at den Løsningsret, som, naar det er Jordegods, tilkommer Ejeren efter N: L: 5-3-35 - 5-6-1 litt 5. Om Caut. etc. med Fd for Danm. etc. Fd af 16 Octb 1802 og Udl. Anf af 7de Febr 1794 § 6.

Anm: Udlæg Anord af 7 Febr 1794 § 6. Fd af 16 Octb 1802 og 12 Decb 1806 § 4.

§ 1915.

Fogeden gjør ej alene Udlæg for Debitor for det Skyldige, men tillige for hans egne Salarium og de paa Executionen medgaaende Omkostninger, hvilke Contravenienten, naar det hæves er pligtig at betale fuldt. N: L: 1-22-27 og 5-6-6.

ikke Salariums Størrelse er bestemt ved Resc: Regl: af 11 Junii 1788. Lovens Sigt og Sagefaldsret efter 1-22-19 er nylig ophævet ved Fd: af 31 Octbr 1800.

Har Debitor af Modvillighed, ikke villet efterkomme en Høiesterets-dom, skal der tillige skee Udlæg for Lovens Salomaal, 27 Lod Sølv 1-22-43.

Disse 27 Lod Sølv finder kun Sted, naar Dommen lyder paa at giøre noget, ej naar det er en Kravsdom, som gaaer ud paa at give noget. —

Naar Dommen fuldkommen er bleven indfriet, skal den af Fogden udleveres med Qvittering til Debitor; i modsat Fald afskrives alene paa Dommen, hvad der er bleven betalt 1-22-36. Erholder Creditor ikke sin fulde Betaling, kan han hefte Debitor paa sin Person. N: L: 1-22-28, 44 til 47 Arts:

§ 1916.

Executionsforretningen skal forfattes skriftligen paa Stedet, med Dag og Datum; og anføres deri, hvad der

er blevne udlagt tilligemed Vurderingen. Den endes med den sædvanlige Clausul: "Enhver sin Ret forbeholden"! Der skal efter Fr. af 19de Aug. 1735 § 5, holdes en egen Protocoll over slige Forretninger. Fogden har 2de Vurderingsmænd med sig. —

Denne Clausul er for at 3die Mands Ret ej skal præjudiceres.

§ 191.

Egentlige Namsdomme, hvorved Een er kiendt pligtig at give Noget, maa exeqveres inden Aar og Dag; thi efter den Tid taber de deres Executionskraft (fatalia executionis). Dog kunne de efter Fr. af 18de Martii 1796 fornyes, med at indstævnes enten til Debitors Værneting, eller til den Ret, der har afsagt Dommen, eller til nærmeste Overret til Stadfæstelse, eller til Højesteret, efterat Debitor først har været indkaldt for Forl. Commissionen. Dette gielder og om ældre Højesteretsdomme, som man tilforn ikke troede havde Executionskraft. Fr. af 18 Martii 1796. — En 20 Aars gl. Namsdom kan efter Lovens Grundsætninger om Hævd, ikke længere fornyes. D. L. 5-13-2. conf. Fr. af 17de Maji 1690

Cog 20 Martii 1795 § 1. Anm: fra saadan forældet Höjeste- -retsdom kan søges i Executions Anledning, naar man ved at and... umiddelbar til benævnte Art til Foreningen eller Cog med, samt at Gjeldsbrev, at paatales med Mynd- -ernes Bevilling. Sd af 18 Maii 1796 § 2.

Processens 2den Hoveddeel.

Den criminelle Proces.

§ 1918.

Den criminelle Proces (processus criminalis) er den Fremgangsmaade, der ifølge Loven, skal bruges ved offentlige Misgjerningers Undersøgelse, Paa- -tale ved Retten, Paadømmelse og Execution. Den bruges altsaa ved offentlige Misgjerninger (delicta publica:) det er saadanne, som Øvrigheden, ex officio, er forpligtet til at paatale, og ikke ved private Forbrydelser (delicta privata:) eller

saadanne, som det tilkommer den private Fornærmede
eller hans Arvinger at paatale; thi i Henseende
til disse er Processen den samme, som den der
bruges i civile Sager. — 2) saa maae der omhygge-
-ligere adskilles fra dem, der finder Sted formed-
-delst Politie Forseelser :/: delicta politica:/

Anm: Delictum publicum i streng Forstand er et saa-
-dant Factum, hvorved Staten ansees som umid-
-delbar fornærmet, og som det tilkommer Øvrig-
-heden at paatale. —

b) Delicta publica i udstrakt Forstand, eller delicta
mixta, ere de, hvorved private fornærmes, og som
nærmest tilkommer dem at paatale, og kun
Øvrigheden in subsidium.
Om disse tales her.
I delicta publica er Processen inqvisitorisk og
kortere, i delicta politica inqvisitorisk og summarisk.

§ 1919.

Den criminelle Proces inddeles i den ankla-
-gende og undersøgende, eftersom der, enten

strax, ved Processens Begyndelse, fremstiller sig en formelig Anklager, eller der begyndes med, at Dommeren efter embeds Medfør, optager et Forhør.

I den anklagende Proces maa atter skielnes, om Anklageren er den private Fornærmede, eller en offentlig Person, der paa embeds Vegne, eller efter Øvrighedens Ordre, møder.

Den inqvisitoriske Proces inddeles i den Almindelige, ved hvilken man søger at forvisse sig om Misgierningen, corpus delicti, og søger at komme efter Gierningsmanden, og til Kundskab om ham, og den Særdeles, som er rettet mod en vis bestemt enkelt Person, om hvilken der ved den foregaaende almindelige Undersøgelse er opstaaet en betydelig Mistanke, at han er Gierningsmanden. –

§ 1920.

Man paastaaer i Almindelighed, at den anklagende Proces var mer Dommeren bekiendt, og der under-

-søgende Proces først er bleven indført af Pave Innocentius 3die i det 12te Aarhundrede med den canoniske Ret, men ikke er mægtigt; Sandheden er at Dommerne ved Grundsætten inquisitoriske Proces, og brugte den med de gruesomste Misgierninger, f: Ex: ved Majestæts-forbrydelser; men ved den canoniske Ret er den bleven udstrakt til flere Forbrydelser, og tillagt adskillige Bestemmelser, hvoraf nogle ere gode og nødvendige, men andre saadanne at de snarere sigte at undertrykke Uskyld, med at de snarere sigte at undertrykke Uskyld med at saavidt ret og retfærdighed. Vore Forfædre kiendte allerede denne Proces, hvilket og saa gielder om de nordiske Retsslag i Almindelighed, og især af Sandemænds Udnævnelse og Ordaliers Brug. Ordalier var et slags Appel til Guddom men f: E: Kronprintsen o: s: v: Christian 5tes Lov bestemmer dens Brug alene paa een viss Maade, i de gruesomste Majestætsforbrydelser og i ejere Sager. N: L: 1-18. 6-17-14. Imidlertid bruges den

lag ordentligviis i criminelle Sager, stöttende sig
ikke paa udstrakte, efter den Tid udgangne An=
=ordninger og Rescripter, men ogsaa paa Praxis. conf.
Fd: af 21. Maii 1751 og 3 Juni 1796. Naar en Pro=
=cessen nu i Begyndelsen inqvisitorisk, saa bliver
den siden ved Preliminair Forhörets Slutning an=
=klagende, hvorfor man kan sige, at criminelle
Process, ligesom paa de fleste Steder i Tydskland,
er blandet, eller sammensat af den undersögende
og anklagende Process.

§ 1921.

Den criminelle Process adskiller sig fra den civile i
fölgende Hovedposter.

1. Sædvanlig findes ikke Sted i criminelle Sager i det
mindste ikke hvad det criminelle Spörgsmaal
egentlig angaaer. N: L: 1-22-8. Fd. 5 Juli 1793
§ 8., 10 Juli 1795. § 22-26 og 20de Januar 1797 §
13 § 14, men derimod i civile Sager.

2 Criminelle Sager holdes til Ende saa hastigen Befor-
dring, en Extract Rd af 19 Augt. 1735 § 1, 19de Maii
1741 § 2 (og) 17 Decbr 1745. Fd af 3 Juni 1796 § 29.
Saadanne Sager anticiperes ipso jure i ~~Høiesterets~~ — Lov af 12 Sept
Høiesteret ikke holdes der for Ende og Collateral-Søgsmaal — 1814 § 53
for Skyld Fangepersoner. Rd af 5 Juni 1793:

(3. Den criminelle Proces begyndes ofte med den — Paa Grund
Skyldiges Arrest, naar han nemlig gribes paa — af 1-17-1 der
ferske Fod eller tilstaaer Misgjerningen, aller- — indeholder en
helst er dog vist, man holder med Formodning, at — Bestemmelse
der i det mindste haves Bevis, hvilket dog ikke — i denne Henseende
dog nogle Lovkyndige ej holde for nogen til- — bruges nogen anden
strækkelig Grund til at fængsle som 1-17-1. — Grad end blot
6-17-1. Fd af 3die Juni 1796 § 25 (og) Rd af 5te — Formodning, den
April 1793. — vel nok saa for
— Skyldnerne for
— det ... ; ...
— ... Caution som det
— følger 1-17-1 ...
— forde.

4 Der kan i slige Sager dømmes for Paastanden, ja endog
udenfor Stevningen, naar Sagen befindes publiq
(og intet nyt genus causa etableres. Dog gjør Dom-
merne

bedre i at paalegge Actor at udtage en nye Stev-
-ning, med alt paa hans Vegne og egen Bekostning,
da Proceduren eller Deigangsmanden [illegible] i modsat
Tilfælde for en mindre ordentlig Gang. [illegible]
1735 § 6 og 3die Junii 1796 § 35.

5. I civile Sager er det i Almindelighed ikke Dom-
merens Pligt at paaanke, at Parterne søger til
-veiebringe de fornødne Oplysninger og Bevis-
ligheder, da Parten selv for saadan sin Forsømmelse
maa tage Skade for Hiemgield; men i criminelle
Sager, naar Dommeren paalegger Actor og Defensor,
forinden Sagen paadømmes, at forskaffe dem, og
overalt passe, at Intet forsømmes til Sagens
fuldkomne Oplysning. Forordn. af 21 Maii 1751, 3 Junii 1796 § 32
og 35.

6. Vidnerne, den Anklagede og hans Forsvar
erholder ei stedmaalig Værnet, men alene

Aftens Varsel, naar det ej er længere end 1dn Miile fra det Sted, hvor Extra Retten holdes. Fd 3 Juni 1796 § 29

7. Defensorer bevilges mandskeligere i criminelle Sager end i civile. Fd af 3 Juni 1796 § 30 og 31, og Commissionen paalægges under 20 Rd Straf, i alle Justits-Sager udtrykkeligen at anmelde, om der er begaaet nogen Forsømmelse i Sagførselen eller Behandlingen, og maa Sagføreren, om han har begaaet nogen Forsømmelse, ved Dom tilpligtes, foruden Skadeserstatning, at böde fra 10 til 100 Rd. Fd af 3die Juni 1796 § 35.

8 Der paalægges tillige Commerance og Skiønnerne største Hurtighed i Alignementssager. Behandles de, som offentlige, maa Retten bestaa af flere Personer eller Medlemmer, tegnes paa Domsacten hvor længe ethvert Medlem har haft Sagen til Votering. Fd af 3die Juni 1796 § 34.

9. Det anføres i Almindelighed som en betydelig Forskiel imellem de civile og criminelle Processer, at Appel i criminelle Sager er nødvendig fra Underretten til vedkommende Overret, naar Underretten har tildømt Straf er haardere end at hensættes i Fængsel, og at den derimod i civile Sager aldeles er frivillig. Dette er rigtigst efter de ældre Anordninger; conf. Fd. af 19 Aug. 1735 § 6, 19 Maii 1741 § 4 og 5; 13 Jan: 1747 § 2. men efter de senere Anordninger er denne Appel ej længere nødvendig, men maa alene tilstedes, naar den Anklagede begiærer det inden en vis Tid og det uden Forskiel, om Sagsøgeren er en privat Mand, eller en offentlig Person. Fd. 5te Juli 1793, som forbyder i visse Tilfælde at exeqvere Underretsdommen, forinden den dømte har erklæret, om han vil appellere, eller ikke. Fd. 3 Junii 1796 § 33, hvorefter udtages Stævning til Overretten, naar den Anklagede forlanger det, eller Øvrigheden finder

Jur. Arch. No. 17. pag 207–227.

Fd. af 31 Maj 1805 § 1 synes at antage at de ældre Bud om nødvendig Appel ej ere hævede, og Fd. af 5te Juli 1793 synes just ikke at ville afskaffe nødvendig Appel, men kun at forebygge Executionen, naar Delinquenten ej har erklæret sig tilfreds med Dommen ved Underretten; hvorfor ogsaa bekræftes Fd. af 3 Junii 1796 § 33.

det fornødent. Stundom udtages Contrastevning fra den Anklagedes Side til Frihedsdeske eller og til Reparation. Dog er i første Tilfælde Contrastevning ikke nødvendig.

D. L. Livssager, 1-22-53, tilstedes, naar den Anklagede begjærer det, Appel igjennem alle Retter. Fr. 31 Maii 1805 § 1 og 7. Fr. af 7de Junii 1760.

10. Saligmaalssager anticiperes ipso jure i Høiesteret. Fr. af 7 Junii 1760 § 5, 5 Juli 1793. I Kommerretsmaal-malse fornødent udstedes Ordre fra Cancelliet til Justitiarius, at Sagen saasnart muligt maa foretages, og holdes Fraaringstag Extraseßioner i Høiesteret Fr. af 5 Juli 1793.

11. I Saligmaalssager behøves det ikke Contrastevning for at faae den ergangne Dom forandret alt under Grunde; Fr. af 31 Maii 1805 § 7, hvilket derimod i saa Tilfælde fornødent i civile Sager. —

12. Livsstraffe maa ikke exeqveres førend det er Kongen forestillede. 1-22-54. Fr. af 13de Janu. 1747 § 3. Rfr. af 28de Mai 1735, 22 Apr. 1758, 14de April 1759. Fr. af 7de Juni 1760 § 4 conf. Fr. af 27de Apr. 1771 og 20de Febr. 1789. —

taler med samme Udtrykke efter Sagens Natur: Saaer imod, end for at nøde: Appel skulle være afskaffet. — Appel maa derfor ikke uden i visse Sager ansees nødvendig fra Underretten til Overretten. cfr. Fr. af 7 Junii 1760. —

Angaaende Straffedommes Execution paa Umyndige, conf: R. af 2den Nov: 1798. Hvorvidt Udsættelse af Sagen, formedelst Indberetning til Kongen, finder ikke Sted i civile Sager.

§ 1922.

Der er nogen Forskiel i Henseende til en criminel Sags Behandling, naar Søgsmaalet anlegges af en privat Mand, og naar det skeer efter Øvrighedens Befaling.

1. Naar den private Forurettede døer, førend Søgsmaalet er anlagt, kunne hans Arvinger ikke paatale Sagen, med mindre at de ogsaa selv skulle have lidt ved den første Forurettelse, hvilket, efter Lovgiverens Præsumtion blandt andet er Tilfældet i adelige Drabssager, som Lovens 6-6-3 - 6-11-1, 4, 11 og 12 Art. o: s: v: omtale, men døer Sagsøgeren under Processen, kunne Arvingerne fortsætte den om de ville 1-22-39. Døer derimod

den bestikkede Actor, eller borthaldes fra Sagen, for-
medelst anden Magsag, udvelges altid en Anden af Øv-
-righeden i hans Sted. 6-17-29, Fd af 24d Aug: 1741

2 En privat Sagsøger kan ikke alene paastaae den i Loven over Forbryderne bestemte private Straf, men ogsaa den offentlige — Forsømmer han det, dømmer Dommeren ligefuldt efter Lovens Strenghed, eller anmelder det for Øvrigheden, for at offentlig Action kan anlægges imod Forbryderen. Fd af 6te Dec. 1743 § 6 og 7, da det ej staaer i en privat Mands Magt at bortgive Statens Ret. N: L: 1-22-8.

En offentlig Sagsøger kan kun paastaae den offentlige Straf

3. Den private Sagsøger paatale Sagen af egen fri Villie, den offentlige derimod efter Ordre, der gives ham enten umiddelbar af Cancelliet, eller af Stiftamtmanden, undertiden af Retten selv, hvilken han maa fremlægge strax ved Sagens Begyndelse, for at begrunde sin Ret. —

4 Den Skyldige kan lettere belægges med corporlig Straf f: Ex: naar Sagen behandles som en offentlig, end naar den behandles som en privat Sag, hvilket sluttes af N: L: 1-17-1 og 3 Artikel. Fd 20de Feb. 1797 § 13.

5. En privat Persons Sagförer maa bruge stemplet Papir, erlegge Acters Afgivter og kan ikke paastaa Erstatning af det Offentlige for hans Reiser v: s: v: En offentlig Sagförer er derimod fritagen for alt dette. Fo: af 24 Juli 1789, 24de Aug: 1792, 5te April 1793, 2 Cap: §5. Pl: af 21de Martz 1800. Fo af 24de Octobr 1806.

6. Angaaende Proces Omkostninger maa den private Sagsöger selv betale, hvis den Skyldige ikke selv er istand dertil, men er ~~Sag~~ Sagsmaalet offentligt, maa Omkostningerne, efter Forbryderens Beskaffenhed, enten lignes paa Almuen, eller tages af Sigt- og Sagefalds Kassen, Fo: af 17de Januar 1747 og 5te April 1793.-

7. Den private Sagsöger kan lettere dömmes til Skadeserstatning, end den offentlige.-

§ 1923.

Den criminelle Proces begynder, naar Forbryderen ikke er bleven greben paa friske Gierninger, (in flagranti delicto,) gierne med en almindelig Inqvisition, for at

der skal kunne finde Sted, maa der være corpus delicti,
eller et almindeligt Rygte om, at en saadan Misgierning
er bleven begaaet, eller en formelig Angivelse samt fun-
det Sted, under Angiverens, eller Klagerens Navn; og
Forbrydelsen maa være af det Slags, som Øvrigheden,
efter Loven, ex officio er forpligtet at inqvirere. Ei
blot ved Angivelse af Cardinalmand; thi naar den
er anonym, og udetailleret, maa agtes som Chartequé,
hvorefter ingen formelig Undersøgelse kan begyndes,
uden at Borgemester Øvrigheden, træed videre kommer til
at lide. Fd af 2den Aug. 1786 § 10 & 12. Imidlertid
gives der Tilfælde, hvor der, i Medhold af Loven, kan
skee Inqvisition, endog hos enkelte Mand, uden
at der er Corpus delicti eller en formelig Angivelse.

1. Politie-Inqvisitioner i Værtshuse, om der er Giester
efter Kl. 10 om Aftenen. –

2. den aarlige almindelige Brandinqvisition
i Kiøbstæderne om Brandredskaber o: s: v.

3. Hos Bagerne, om deres Brød holder den Taxtmæssi-
-ge Vægt. –

4. For Kommercen om lovlig Maal og Vægt, efter dens flere Anordninger. –

5te Efter Løsgjængere. 3-21-18. Fd af 25 Martii 1791 § 3 og 4

6. Sager om ulovlig Kroehold paa Landet Fd af 23 Nov 1757 § 2

7. Sager om Told og Consumtions Svig. Fd af 15 Octbr. 1778. dog tilstedes Amtm., Inqvisitioner og i private Huse om contrabande Varer efter at have Afskrift under særdeles Ordre fra General Toldkammeret. – Dog ere saadanne Huusinqvisitioner kun tilladte ved Fd om forbuden Handel af 23 Mai 1812 § 17 a.

Grundloven § 102.

Hvorledes der skal omgaaes med Inqvisitioner i Tyve-Sager paa Landet, naar Een beklager sig, at Noget er ham frastjaalet, bestemmes nøje i N.L. 6-17-14, for at uskyldig Mand ikke derved skal paadrages Mistanke. –

§ 1924.

Corpus delicti maa i enhver Criminel Sag paa det nøjeste undersøges. Fd af 21 Mai 1751 § 1.

I Drabssager har denne Frd. § 4 fastsat, at det døde Legeme strax paa Stedet, hvor det forefindes, lovligen skal synes, samt siden, saasnart mueligt, examineres af Land- eller Stads Physicus med forfaren Chirurgo, og en tilforladelig Obductions Forretning (: visum repertum :) strax forfattes. Af denne Obductions Forretning maa Dødsmaaden kunne skiønnes. Var den Saarede ikke strax, bør Legen forfatte en udførlig historia morbi, for at strax kan skiønnes, om han er død af Saaret eller formedelst andre Omstændigheder. I tvivlsomme Tilfælde begiæres det medicinske Facul=tets eller det chirurgiske Academies Betænkning. Ved Fostermord finder den saakaldte Lungeprøve Sted, ligesom ogsaa den formeentlige Moder af Jordemødre eller Accoucheurer nøje undersøges om hendes Tilstand. I alle slige Sager maa Stedet med de tilfældige Sager, Instrumen=tet hvormed Gierningen er giort, nøje undersøges. I civile Injuriesager, delicta carnis, Mordbrand o:s:v:

anstilles begrebets Undersøgelse af Sagens Omstændigheder.

I Tyverisager skal efter Fr. 21 Mai 1751 § 5, de stjaalne Sager lovligen vurderes, hvilket endnu bør iagttages, da efter Fr. af 20 Febr 1789, det Stjaalnes Værdie har nogen Indflydelse qua Straffens Bestemmelse og hvilke, naar Sagerne ikke kunne tilveiebringes, paa Erstatningen. Skylden bestemmes efter en saadan Vurdering, som i visse Tilfælde skeer af den Bestjaalne selv, ved hans edelige Angivelse.

Ørsteds om Tyverie § 72, 73, 74. 84 og 85.

Ellers maa i saadanne Sager den Bestjaalne vedkiende sig Sagerne, og bevise sin Eiendomsret til Tingen, dersom den modsiges, og gjøre den saakaldte Tilhiemlingseed, hvorved han bekræfter, at Tingen er ham frakommen imod hans Villie og Vidende. Fr. af 21 Mai 1751 § 5. 6-11-10; og denne Eed er Eieren undtag naar Sagen paatales af Justitien, fuldkommen forpligtet til at aflegge. — Fr. af 31 Mai 1790 og Pl. af 28 Marti 1800. Naar den fuld-

nøjagtige Lyses udtrykkeligen vedkommende paa sin
Sted, er den ikke fornøden. — Har Misgjerningen
aldrig været begyndt /: delictum intentatum :/ eller atten-
tert /: attentatum :/ bliver Delinquentens trufne For-
anstaltninger, hvorved han søgte at opnaae sin Hen-
sigt, en Gjenstand for streng Undersøgelse. Saa
maa og undersøges, om det var physisk muligt at
sætte den attenterte Misgjerning i Værk eller ikke.

§ 1925.

Forhøret begyndes i saadan Inqvisition med den, der
er mindst underrettede om Sagen eller formodes
at være mindst tilbøjelige til at legge
Skjul paa Sagens sande Sammenhæng og derefter
afhøres de, der ere bedre underrettede, og formodes
at være mere interesserede i at skjule Forbrydelsens
sande Beskaffenhed. — Det forelægges enhver
at stille saadanne Argumenter og Spørgsmaale,
som selv Sagens Natur, eller som nogen Svar
maatte foranledige, efterat han selv har efter

Dat 30 Decbr 1771, 59

Opfordring forklaret sig, han vend om Sagen.

En som afhøres, tages ikke i Ed førend Forhøret er til Ende, siden Inqvisitor saa først kan bestemme om og hvorvidt de selv ere implicerede i Sagen, eller ikke, eller med Rette blot kunne ansees som Vidner.

Inqvisiter der ei ville afgive Forklaringer kunne ifølge Resc. af 23de Octb. 1795 sættes paa Vand og Brød

De, der efter Tilsigelse, negte at møde, afhentes med militair eller anden physisk Magt. Faldsmaals Straf er kun saa anvendelig, naar Sagen udtrykkeligen indstævnes som Vidner. Canc. Br: af 3 Mai 1800.

§ 1926.

Dersom, ved den almindelige Inqvisition en vis Person er bleven meget graveret, underlægges denne et særskilt Forhør, og kaldes saa Inqvisit. – Sagen begynder og strax med en saadan special Inqvisition, dersom Delinquenten er bleven greben i Gjerningen, eller strax vedgaaer den. I første Fald vil Frd. af 3die Junii 1796, at han skal strax arresteres, og atter, inden 24 Timer, af Commissionen over ham holdes

Canc. Pl: 12 Juli 1798 om Fæstforretn. cfr: Canc: Pl: af 18 Dec 1804.

et Forhør, hvilket man kalder Præliminair Forhør,
med mindre Documenter skulde være tydeligt Forhold.
Under dette Forhør medtages Documenterne tillige
Forklaring af alle dem, der vare tilstede ved Gjer-
ningen, og kunne give Oplysning om den
§ 25 og 26, hvilket Forhør ikke bør være afbrudt, man
fortsætter det § 27. I visse Fald maa han
aldrig arresteres, naar der i det mindste er nogen
Formodning s: v: i det mindste halvt Beviis imod Fr af 20 Octbr 1777 § 6.
ham. 1-17-1.; men ifald han end arresteret, maa
han dog altid forhøres uden Baand og Tvang.
Fr af 21 Mai 1751 § 2 og 5 April 1793.
Er Forbrydelsen af den Beskaffenhed, at den ikke
kan medføre Formuesstraf, kan Borgen befrie
ham fra Arrest. Forhøret begynder gjerne
med generalia, ligesom Vidners Forhør om
Delinquentens foregaaende Liv og Levnet,
Fødested, Alder, Haandtering med mere, hans
Person betræffende, og om han tilforn har

giort sig skyldig i Forbrydelser, eller er blevne til-
=talt og straffet for saadanne. Cfr. Præsters fore=
=lagte Specialia Fd af 21 Maii 1751 § 1.
Hvad hans Alder i Særdeleshed angaaer, da maa,
siden denne Omstændighed er af Vigtighed med
Hensyn til, om han har opnaaet Lavalder i cri=
=minelle Sager, og siden hans Ungdom stundom
tages i Betragtning som en Formildelsesgrund
Fd af 20de Febr. 1789 § 1, skal oplyses med Attest
af Kirkebogen, Fd af 21 Maii 1751 § 1; men naar
saadan Attest ikke kan tilveiebringes, fordi den
Tiltalte er en Udlænding, eller af andre Aar=
=sager, vil Fd af 3 Juni 1796 § 38, at den Ankla=
=gedes Udseende tilligemed Lemmernes og Lege=
Rescr. af 20 Decbr. 1799. =mets Vext, skal ansees som tilstrækkeligt Beviis
herom, naar Sagen ikke er Livssag, eller angaaer
hans Frihed for bestandig; men ved en senere
Rescr. af 5te Maii 1797, er det igjen blevet udstrakt

til Vagt at sidste Klage, og tillige angive andre Kjendemærker, hvorefter hans Levealder med Vished kan bestemmes; f. Ex. om han er gift, har Børn o.s.v. Underretsdommerne maa iøvrigt, med alt hvad saadant Forhør iagttage de Pligter, som Pl. af 8de Martii 1799 paalægger. —

§ 1927.

Dersom den Anklagede, førend Sagen anlægges eller under Sagens Drift, undviger, efterlyses han, og der udstedes Stilbreve, hvilke ogsaa ind-føres i Aviserne. — I disse beskrives hans Person, og vedkommende Øvrigheder, saavelsom Andre, opfordres til at anholde ham. Er han kom-men paa et Sted, hvorfra han ej kan vorde ud-leveret ifølge Cartel eller Forbrydelsens Beskaffen-hed, erholder han et sikkert Lejdebrev, som betrygger ham for Arrest indtil Sagens Udfald, imod at han stiller sig frivilligen for Retten. —

Pl. af 3 Juni 1796. Dsgl. Art. til Fredstractaten 10de Decbr. 1809. —

Det er enten almindeligt eller særdeles, ligesom
det enten gielder for alle Sags Forbrydelser, eller
kuns for een enkelt Sag. — Et Leidebrev af første
Slags gives sielden; conf. D: L: 6-12-3.
Man procederer ogsaa in prop. imod den Undvigte,
som om han var tilstede; og udtages da først
en offentlig Stevning og en defensor beskikkes
ex officio 1-4-10. I Tyskland kaldes en saadan
Stevning en Edictalstevning.

§ 1928.

Beviserne i criminelle Sager ere de samme som
bruges i civile. Og kommer her Indicia mere
i Betragtning, hvilket kommer saa paa adskillige
Steder tilkiendegivet. D: L: 1-17-2 og 3. 6-9-13
6-13-3, 15 og 16. 6-17-14 og 15 o: s: v:
Indicier ere saadanne Omstændigheder, der give
en Formodning om, at Forbrydelsen er begaaet

og af fram. Jusgtærne endeels kun i Kollex, der passe
sig paa alle, eller idag til flere Forbrydelser, og Tegn,
der ikkun gielde for Forbrydelser af et vist Slags, i
Almene eller Bestemte og Nærmere eller Uvisse.
Ere Indicierne betydelige, kan den mistænkte paa
Grund deraf arresteres, og paalægges Undskyldnings
Eed. – Man tør derfor antage, at, naar Mangelen
i Beviset afhjælpes paa anden Maade f. Ex. ved
at alle troværdige Vidner, er det fuldkommen
Beviis i Sagen.

§ 1929.

I Almindelighed ansees det som tilstrækkeligt Beviis
til at dømme Een som skyldig, naar der er Corpus
delicti og tillige den Anklagedes egen Bekien-
delse ikke nok. – Saa maa og undersøges,
om den Anklagede havde nogen Interesse
af at lyve paa sig selv, f: Ex: om det skeete af
Melancolie, eller for at paaføre sin Avindes

-mand Sag, hvilken han angiver som Medskyldig, eller og for at befrie sin Moder, som han angiver for et anden større Onde, med den borgerlige Straf han kunde komme til at lide 3-18-14.

Dommeren maa ikkun regne Bekiendelse som frivil-lig, og ikke afnødt ved Tortur og Tvang. Fd af 21de Maii 1751 § 2. Tortur er overalt forbuden undtagen i de i N: L: 1-18 angivne Tilfælde; Nu bortfalder den gandske efter Grund Lovens § 96.

§ 1930.

Er der vis Formodning, det er, i det mindste halvt Beviis, mod den Anklagede, men hans egen Tilstaaelse fattes, paalægges ham i Medhold Lov 1-14-6, Benegtelses Eed, men det er i criminelle Sager altid saare betænkeligt, saasom Fristelsen til at begaa Meened er alt for stor. — I det mindste bør den i Livssager altid finde Sted.

Dommeren burde efter den almindelige Retslæres Grundsætninger, altid blive at være ligeret; men for os afsiges da en Frifindelses Dom. — For mistænkeligt Forhold bør aldrig Nogen dømmes, uden forsaavidt han, under Sagen overbevises andre ulovlige Gjerninger, end den, han egentligen er bleven tiltalt for; men da bør han for disse ikke straffes haardere, end Loven bestemmer.

§ 1931.

Med Hensyn til den Proces, der bruges i Criminelle Sager, efter Forhørets Slutning, gjentages Alt, der allerede er bleven sagt i § 1922 og 1923. De vigtigste Bestemmelser angaaende indeholder Fd. af 3 Juni 1796, Cap. 9de, der befaler: § 28, at naar Forhøret er sluttet, skal det uopholdelig sendes til vedkommende Øvrighed, som da strax udnævner Aktor og Defensor i Sagen, til dens lovlige Forfølgelse og den Anklagedes

Kopie af disse Forhører, samt tilstiller den Defensor af disse Forhører og de dertil hørende Documenter, hvorefter Actor uden mindste Forhaling, fører Vidner (og besørger de øvrige Beviisligheder og Attester, som maatte ansees fornødne til Sagens fulde Oplysning, og kunne forskaffes tilveiebragte, samt derefter forfølger Sagen til Dom. — Actor paaligger det at udtage Stevning efter Sagens Ordre, hvilken forkyndes Defensor, paa det Anklagedes Vegne; opdages under Sagens Drift andre Forbrydelser, som den Anklagede maatte have begaaet, udtages Contra Anklagestevning. Defensor kan derimod udtage Contrastevning om det gjøres fornødent. — Efter Modsigelser i de førte Vidners Forklaringer, enten imellem dem selv eller imod den Anklagede, eller der er Strid i de Medskyldiges Depositioner, findes Confrontation Sted. —

Fd af 21 Maii 1751 § 3.

Gjør den Tiltalte under Sagens Drift sig skyldig i nye Forbrydelser, maa nye Forhør optages, sender Overøvrigheden én Actor derefter af samme beordres at actionere ham for denne sidste Forbr. ligesaavel som for den første — Fd af 31 Maii 1805 har afskaffet Contrastevning i criminelle Sager ved Overretten Fd af 2den Novb 1798.

§ 1932.

I Tyve og Ærresager, at de saadanne hvor Sagstanden udlægges imod den Skyldige til at miste Livet eller Æren, skal Underretsdommeren, efter L. 5-20 tiltage Meddomsmænd. Denne uvæsentlige Formalitets Forsømmelse foranlediger at Sagen, af Overretten hjemvises. —

Ved Tyvesager, førend Fdg af 20de Febr 1789 udkom, altid naar Æressager, maatte Underdommeren i disse, som andre tiltage Meddomsmænd; men efterat denne Forordning var udkommen, opstod Tvivl om, hvorvidt disse endnu behøvedes. Disse ere nu hævede ved Fdg af 3die Juni 1796 § 37, som bestemmer at Meddomsmænd ej udfordres til at dømme i simple Tyvesager, naar disse første eller 3die Gang begaaes; men derimod i andre Tilfælde, hvor Straffen tillige er Kagstrygning, med eller uden Brændemærke. –

§ 1933.

Om Delinquentens Appel eller Indstevning til Kongen, gjelder det, som er bleven anført i § 1906 og 1921, No 9 til 52.

§ 1934

Hvad den criminelle Doms Execution angaaer, da maa den ikke finde Sted, forend Dommen er bleven en uforandret Dom; men da skal den uden videre Forhaling exeqveres, med mindre Øvrigheden skulle have nogen Betænkelighed i Henseende til Executionen; thi da maa den strax gjøre Indberetning til Kongen, og Executionen udsættes, indtil Kongl: Resol: er falden N: L: 1-22-51.

Efter Executionen, medens Sagen endnu svæver under Appel, (og den Anklagede med Dommen befindes uskyldig), ansees Øvrigheden med Talions Straffen. 1-22-55 og 1-5-3.

Naar Executionen angaaer Bøder, Kags-Strygning eller gaaer ud paa den Skyldiges Formue, skeer den ved civile Betjente; men angaaer den corporlig Straf ved Skarpretteren og hans Folk, som og staaer under Fogdens Befaling. Naar Sagen er udfaldt til Boeslods Forbrydelse, maa Fog- -den efter Fd af 6te Decbr 1743 § 21 forsegle hans Boe. — Naar Dødsdom er gaaet, eller For- -brydelsen er af den Beskaffenhed, at den med større Sikringsmidlernes bestandige Tilsyn taale, skal Delin- quenten flittigen besøges af Stedets Præst, helst hans Skriftefader, og andre geistlige Mænd, hvilke skulle følge ham til Retterstedet. 1-22-55. 2-7-8. og Fd af 13de Martz 1761.

{ er Bortfalden. —

Om Skarpretternes Pligter og Betaling anmærkes Fdr: 12 Martz 1698 og 23de Martz 1725. —

Anmærkninger til § 1900.

No 2. N. L. 1-6-14 maa uden Tvivl med Dommere forstaaes de i den 13 Art: nævnte Overretsdommere, hvis Dommes Appel staaer lige til Höjesteret; thi

1 Viser Ordet "dog" denne Art: Sammenhæng med den 13de.

2 fund (og ydre forudnævnte Termini tilkjendegiver: at denne Art: meener den i foregaaende 13 Art: bestemte, hvilken, Art: kun taler om Over-dommere.

3. Fd af 23de Mai 1800 § 12, Res° af 4de Juli 1800, Pl: af 17de Decbr 1803.

4. 1-6-15. Ligefrem Forstand synes at medföre, at man kunde paaanke en nok saa gammel Dom, men denne Mening er nok denne: at det maa staae Parten frit for at indstævne sin Vedderpart som den der med Bedragerier har vundet den allerede exeqverede Sag, naar han kun, tröster sig til samme at beviise og ikke paaanke Dommen selv.

Indledning til Criminalretten af Ørsted

Om Criminalrettens Omfang og Stilling i Retssystemet.

[illegible]

[illegible]

8f

[illegible]

Indledning til Criminalretten af Ørsted

Om Criminalrettens Omfang og Stilling i Retssystemet.

§ 1.

Naar Criminalretten tages i sin vidtløftigste Forstand indbefatter den det hele System af Retsregler, som angaae Misgjerninger. Den er enten almindelig (philosophisk) eller particulair (positiv) ligesom det enten er Tingens Natur eller bestemt Stats positive Love hvorpaa den grunder sig Retsregler. —

Criminalret i vidtløftig Forstand. — Dens Inddeling: almindelig og partial.

De Retsregler, der angaae Misgjerningerne, vise enten hvilke juridiske Følger disse have eller hvorledes de bør paatales. Med Hensyn hertil kan man afsondre Criminalretten i indskrænket Forstand, der afhandler den første Gjenstand fra Criminalprocessen, som gaaer ud paa at

Dens Inddeling i Criminalret i indskrænket Forstand og Criminalprocess. —

Beviis for at Criminalretten bør tages i vidtløftig Forstand at den tillige indbefatter Criminal-Processen

opløse det sidstanførte Spørgsmaal. —

Adskillige holde vel for, at Criminalretten, paa ingen Maade, bør tages i en saa udstrakt Betydning, at den tillige indbefatter Criminalprocessen. Men da Reglerne for den Procedure, der bør anvendes i Misgjerningssager, i det mindste resultere, der ~~bør anvendes~~ i ligesaameget af Læren om Misgjerninger, og disses juridiske Følger, som af Reglerne for Processen i borgerlige Sager, indsees det ikke, hvorfor det, enten i en Lovgivning, eller i et videnskabeligt System, skulde være mindre naturligt at afhandle Criminalprocessen i Forbindelse med hin Lære, end at sætte den i Forbindelse med den borgerlige Proces. Men i det første Tilfælde bliver den ovenangivne Terminologie passende, ligesom den og er overeensstemmende med Ordenes naturlige Betydning og har de flere Lovgivningers og Systemers Authoritet for sig.

§ 2.

Den Videnskab som ovenfor (§ 1) er kaldet Criminalretten i indskrænket Forstand indbefatter ikke blot

Læren om Misgierninger og disses Straffe, hvortil den
ved at læses Definitioner, indskrænkes; men den havde
tilligemed at afhandle den Skadeserstatning Misgierninger,
som saadanne medføre. Vel kan herimod siges at For=
pligtelse til Skadeserstatning ikke blot opstaaer af
Misgierninger, men og af saadanne Forseelser, der
ikke ere Misgierninger*, hvorfor det synes at den ej
henhører til Criminalretten. Uagtet den al=
mindelige Theorie om Skadeserstatning at denne
Materie maa have en anden og forskiældt Plads i Rets=
=systemet og følgelig hverken i criminelle Love eller
Criminalretssystemet have at afhandle den med Forbrydelser
forbundne Forpligtelse til Skadeserstatning forsaavidt
den ligefrem følger af hiin almindelige Theorie, kunne
dog de øvrige Modificationer, som Lovene finde det
fornødent at tilføje Grundsætningerne om Skades=
=erstatning naar de skulle anvendes paa denne eller hiin
Misgierning, ej bekvemmelig afhandles andetsteds end
i Forbindelse med disse Misgierninger, som Gjenstande
for Straf. Den Inddeling af Criminalretten der

Criminalret i indskrænket Forstand indbefatter ikke blot Læren om Mis-gierninger og disses Straffe.

*conf. Suppl: til Nørregds: System 1ste: Pag 47.

en Deel af den offentlige Ret, og derfor vi kan undlade sig i Materien om Skadeserstatning de blot vedkommer de Forurettede, vil siden nærmere blive berørt. –

§ 3

At Criminalretten ikke som mange holde for, meent blot bør afhandle de offentlige Misgierninger. –

Mange holde for at der i Criminalretten ej bør handles om andre end offentlige Misgierninger det er saadanne som Øvrigheden paa Statens Vegne er berettiget og pligtig til at paatale. Men der kan ingen rigtig Grund angives for denne Mening, end ikke forsaavidt den blot har Hensyn til at udelukke Misgierninger som alene medføre privat Straf. Forsaavidt den tillige indeholder at de Misgierninger som det er overladt til Private Vedkommende at paatale eller ikke, skiønt de medføre offentlig Straf, skulle udelukkes, vilde man nemlig derved sønderrive mange nærforbundne Materiers Sammenhæng. Der gives nemlig adskillige Misgierninger, som under visse Omstændigheder medføre offentlig, undertiden privat Paatale f. Ex. reele og verbale Injurier

man at afsondre de Spørsmaale af disse Misgjerninger, som ere i det første Prædikat, fra den almindelige Lov om Samme, uden dog aabenbar ikke lode til en Sam=menhængende og grundig Indsigt. — ikke at tale om at det i slige Tilfælde tit er nødvendigt at adskille den offentlige og private Misgjerning fra hinanden, da der og er trykket an med et nøjagtigt Begreb bestemt Grændsen derimellem (see Fo om Tugt. Com: af 20 Jan: 1797 §14 og sammes Plac: af 16de Septb: s: Aa: samt Fo 27 Septbr 1799 §10 i Bud: Man derom Bestemmelsen — beskikket Autor. :/

§ 4.

Desuden nøjere vilde at de saakaldte Politieforseelser og høre med til Criminalrettens Gjenstande. Men Begrebet om Politieforseelser forsaavidt samme især er hine Forbrydere Kræving) skal bestemmes ved Sagens Natur uden positive Love, skjøndt er i sin Anvendelse underkastet saa mange Tvivl og Brøst, at det allerede af den Aarsag er nødvendigt at gjøre Criminalrettens Indhold af vanligst strax. Hertil kommer, at det,

Beviis for at Politiefor=seelser ogsaa bør afhandles i Criminalretten. —

i et System over en bestemt Stats Criminalret in
~~[illegible]~~ Species i sine Enkeltheder, ingen udtrykkelig For-
-skiel mellem om en under Straf forbuden Handling
har en naturlig Retsstridighed, eller blot Immoralitet
for sig s: til at af hvilke baade Begreberne hine Rets-
-brudes Definitioner paa Politieforseelser skulle sig s
eller om det alene er politiske Grunde og med Hensyn
til blot mulige Følger en i sig uskyldig (og uskadelig
Handling er blevet Gjenstand for Straffeloven.
Det kan neppelig antages at Handlingen af det første
Slags udgiør en grovere Klasse af Forbrydelser
end de, der høre til det sidste Slags, eller at de have
en forskjellig Behandling til Følge; thi man finder
utallige Exempler i vore Love paa at Indgreb i na-
-turlige Rettigheder agtes, med ubetydeligere Overtræ-
-delser af blot politiske Love, hvorimod mere betydelige
Straffe (og et Bud, hvorved Lovene foreskrive, at

nes Sager angaaende Forseelser under Navn af Politi-
=sager skulle behandles ogsaa paa mere summarisk Maade, end
andre Misgjerningssager, saa aldeles ikke henføre
til sine Begreber om Politiforbrydelser ligesom
de overhovedet ikke lade sig opløse i noget almindeligt
philosophiskt Begreb. Det synes og at være forudsat
at man i Forbindelse med Afhandlingerne af de Mis-
=gjerninger, hvorved man eller de ligefrem angribes
tillige omtaler de Politilove, som ere givne til
deres Rettigheds Beskyttelse mod mulige Farer &c.
i Læren om Forbrydelser mod Medborgeres Liv hand-
les om Lovene angaaende Gifthandel, Quaksalveri
forbudne Vaabens Brug og deslige, i Læren om
de Forbrydelser, hvorved Eiendomsretten angribes
tillige angives Lovenes Forbud mod Handel med
ubevitnede Personer o: s: v: —

§ 5.

Men overensstemmende med en egentlig Criminal-
=rets Natur synes dette Meningen at være, som

Criminalret ten kan ikke blot indskrænke sig til at afhandle de Forseelser som medføre meget betydelige Straffe. –

ville at samme Videnskab alene skal indlade sig i at afhandle de Forseelser, som medføre meget betydelige Straffe. Men foruden at det kun paa en aldeles vilkaarlig Maade, lader sig bestemme, hvilke Straffe, der ere betydelige nok til at omhandles i Criminalretten, gives der ikke alene mange Handlinger om, hvis Strafbarheds Grad der er Tvivl, men endog mangfoldige Tilfælde, hvori Straffen ganske eller for en Deel er overladt til Dommerens Skiøn, saa at Forseelsen snart kan blive ansect med en Straf, der laaer uden, snart med en saadan der laaer inden for, den antagne Grændse. Hertil kommer endnu, at det sees, hvor det er, ifølge lovbestemte Bud, at et Slags Forseelser i nogle Tilfælde medfører en Straf af det sidste, men i andre en Straf af det første Slags, hvilket bliver en uhensigtsmæssig Adsplittelse og Sönderrivelse

af Materiens naturlige Sammenhæng, naar den første
Deel blev afhandlet i Criminalretten, men den anden
Deel udelukkedes derfra. –

§ 6.

Det man rigtigt anmærker at de i § 3, 4, 5 omhandlede
og som nærmere Bestemmelser af det § 1 opstillede
Begreb om Criminalretten fremdragne Meninger ofte
fremsættes som Grunde til Bestemmelsen af Begrebet
om Misgjerninger, saa er det ikke umiddelbar nødv.
afføre Definitionen paa Criminalretten. Men
da man heller ikke gjeldende gjøre Sagen den Van-
Sang, som om der gives et saa abstrakt Begreb om
Misgjerninger, at de Handlinger nævnte § 3,4,5 skulde
udelukkes fra Criminalretten, og kunde henføres
under hiint Begreb, er det ikke heelt upassende
her at anstille de saa høist vanskelige forskjellige Under-
søgelser. –

§ 7.

Derimod er det klart: at Criminalrettens System og
befatte alle isolerede Straffebud som kommer

Criminal-
rets System

Kan saa optages alle speci=le Straffebud

maatte indeholde, men der nu ikke lader sig bringe i systematisk Sammenhæng med det Hele, allerede blot indeholde meget specielle Anvendelser af de allerede forekommende Grundsætninger; thi Criminalrets Systemet skal lige=saalidt indeholde et fuldstændigt Katalog over alle Straf=lebud, som det civile skal være et Katalog over alle Lovbud, der ikke ere forbundne med Straf. Kun de kri=minelle Loves Aand og Grundsætninger og disses An=vendelse paa de vigtigste og i samtlige Statsborgeres Rets=forhold meest indgribende Tilfælde, høre til Criminalret=tens System. Man kan ikke med Grund indvende at denne Bestemmelse er for relativ; thi samme Realitet finder Sted med Hensyn til Grændserne for ej alene enhver juridisk Videnskab, men endog alle andre Videnskabers Foredrag. –

Hvad der hører til Criminal=Systemet.

§ 8.

Hvorvidt Criminalretten med de nyere Criminalister kan antages for en Deel

Med faa Undtagelser erklære alle nyere Criminalister vor Videnskab for en Deel af den offentlige Ret.

naar denne Mening skal forsvares er det fornødent at giøre nøje Forskiel paa den offentlige Ret og Stats-retten, hvilke Benævnelser dog hidtil efter de fleste Retslærere Criminologie have været ensbetydende. — Criminalretten er nemlig meget forskiellig fra Stats-retten, end fra den, man beholder tilbage af den private Ret, naar Criminalretten og alt, hvad der forsaavidt maa sættes i Klasse med samme, derfra afsondres. De Love der danne Statsretten, ere ikke grundede i Souverainens vilkaarlige Villie hvilket derimod saavel er Tilfældet med de crimi-nelle Love, som med de, bemeldte tjøre henregnes til et private. Og saa maa begge disse Slags siges at giø-res gjeldende ved Domstolene, hvorimod de, der bestemme Statsretten, ej nedkomme under Domstolenes Virkekreds. Endskiønt om hine tvende Slags Love, der og indbyr-des oplyse og forklare hinanden, udbredes altsaa for samme Subject, som derimod ej for sin praktiske

af den offent-lige Ret

Vedkommendes Skyld behøve besondre Indsigt i Statsretten. —

Man maae altsaa danne sig et indskrænkere Begreb om den offentlige Ret, i hvis Følge den for-uden Statsretten, eller Læren om Grundforholdet mellem den høieste Magt og Undersaatterne, tillige indeholder alt hvad der er fastsat i de af den høieste Magt givne Love, hvilke i Almindelighed kaldes posi-tive i Modsætning af Grundlovene; man maa da natur-ligviis medtage samme ved andre Bestemmelser f: med Hen-syn til Statens Interesse, og som det især tilkommer de offentlige Autoriteter at overholde. Til denne Green af den offentlige Ret, som nogle, med et ikke synderlig passende Navn have kaldet Regjerings-retten, andre derimod Statsborgerretten, maatte da Criminalretten henhøre, som Exempel, men da maatte alle Forbrydelser som det alene tilfalder den For-nærmede at paatale, derfra afsondres. —

Foruden at allerede efter § 3 hellerikke denne Gjenstandsfigt, møder og den Indvending at de

ogsaa i Modsæt af vore Dage, naar der begaaes Mis-
-gjerning, indeholdende Brud paa enkelte Mænds Ret, til-
kommer Ingen at paatale samme, skjøndt tillige det Of-
-fentlige derved forstyrres det til at tale, saa at der
med de fleste Misgjerninger sættes saavel at
Retsforhold mellem Borger og Borger som mellem Staten
og den enkelte Borger, og Criminalretten altsaa lige-
-saavel maatte blive en Deel af den private, som af
den offentlige Ret. — Man derfor kommer endnu
at føle Retsgjerningens maatte blive krænket, hvis man
i alle disse Dele søgte alt, hvad der vedkommer Statens
Interesse og afsondret ikke fra det øvrige; thi da
maatte vi aldrig komme om de mindre Legater med
og fore en stor Deel Materierne om Ægteskab, Vær-
-gemaal, Arvegang, Kjøbstadborger og Bondestanden og
mange flere, adskilles fra den private Ret, ja der vilde
saa godt som i enhver Retsmaterie blive noget, som
maatte gaae ud af den private Ret, da der i næsten
alle Retsforhold er noget, som Staten har bestemt,

med en saadan Nødvendighed, at selv ei Staaer i den private Lovgivendes Magt, med vilkaarlig Forordning at modificere dette og hvilket altsaa maa antages at interessere Staten. —

2det Capitel

Over Begreberne om Forbrydelse og Straf i Almindelighed samt de øverste Grundsætninger for Strafferetten.

§. 9.

Forbrydelse eller Misgierning. Straf

Ved Forbrydelse eller Misgjerning forstaaes nemlig i Medfold af et borgerlige Love, strafbar Handling og med Straf: et Lidelse, som paalægges den Uretgiørende i det Forsæt at paaføre samme Lidelse. —

Ikke alle retstridige Handlinger kunne henregnes til Forbrydelser.

Ikke alle retstridige Handlinger kunne henregnes til Forbrydelser, thi ofte bruges der til at opfylde en lovbestemt Pligt, ikke Straf, men i dets Sted andre Tvangsmidler: nemlig: 1, Forebyggende Tvang; 2, umiddelbar Tvang til Pligtens Opfyldelse; 3, Tvang til Skadeserstatning; 4, Tabet

at andre Lovens Opfyldelse betinget &c. Den hvor-
ligste Tvangsmiddel, hvilke efter deres Natur ere util-
strækkelige eller Loven selv har fundet for godt
andensteds at paalægge dens Overtrædere en Straf,
finder Begrebet om Misgjerning Anvendelse. —
Den givne Definition paa Misgjerninger indskræn-
ker forresten ikke dette Begreb til de Handlinger,
hvorfor Loven udtrykkelig har paabudet Straf;
men indbefatter ogsaa de Facta hvorfor Domstolene,
uden Lovens udtrykkelige Hjemmel, ere berettigede
til at dictere Straf, forudsat at der overhovedet gives
en saadan Rettighed, hvilket i det mindste, ikke alterert
i Definitionen paa Misgjerninger, bør negtes.
Begrebet om Straf, udelukkes ikke derved, at det,
Overtræderen paalagte Onde, bestaaer i at erstatte
noget til den Forurettede, (: privat Straf :). Om
det nogensinde burde fastsættes at den forurettede skulde
have mere end Erstatning, er et andet Spørgsmaal,

man paa Lovene slog saare for, at saadan Prostitution,
kan man ej med Konsequents, negte den Navn af Straf.
Stundom forstaaes med Misgjerninger, blot de Facta,
som medføre haard Straf s: ex: Frdn: til d. 12 Juli 1799 som
forundre at man ej har for Autoritet sig, om den nærmere
Grunden herfor, sondern her [illegible] at tage det
i ovenanførte udstrakte, i Inscriptionen i Lovens
6 Bog, sammenholdt med dennes Indhold, [illegible]
Begreb s: § 5.

§ 10

Ved blot at give det Ord, Statens [illegible]
Overtræderen, i det Forsøg at paaføre hans Lidelse,
Navn af Straf, udelukkes den af Forbrydelser fly-
dende Skadeserstatning til den Forurettede, samt
den Varetægts Arrest, der ofte, under Sagens For-
-følgning, anvendes paa Forbryderen, saavelsom
Actionens Omkostninger, hvilke [illegible] har at udsondre
fra Begrebet om Straf —

Definitionen paa Straf end. befatter ikke den af Forbrydelser fly- dende Skadeser- statning eller Varetægts Arrest

Hermed er altsaa ikke med Definitionen bestemt, hvorvidt den Lettelse, man søger at paaføre den Straffede, bliver motiveret ved den formelle Retfærdigheds Krav, eller gaar ud paa, f. Ex. ved at hindre den Straffede med sin Forbrydelse eller i Almindelighed at afskrække andre, hvis Begjeringer Forbrydelsens Gjenstand ellers maatte afficere med Lyst. — Imidlertid, man skal for sin egen Vigtigheds Skyld følgende Betragtninger over denne Gjenstand, her have deres Plads.

Ikke heller indeholder Definitionen Straffens Motiv.

Der gives især tvende Grundforskjeller imellem de philosophiske Theorier om Strafferetten. Enten antager man nemlig den formelle Retfærdigheds absolute Fordring, at Skyld bedømmes af Lidelse for Strafrettens Grund, hvormed man søger at forbinde den Sætning at Straffen bør udmaales efter Gjengjeldelsesretten, hvormed andre Laerer antage sin forskjellige Lov. — Eller og antager man at Straffeondet bør bruges, som Middel til at opnaa et vist Øjemed, hvilket igjen af nøden, der vi

De tvende Grundforskjeller imellem Theorien om Strafferetten antage den formelle Retfærdigheds Fordring eller Statens Vilkaarlighed.

har ganske forvirrede Begreber, maar sees at være Vilkaarlighed. Hin første Theorie kan man, i Hensyn til den i samme antagne Straffegrund, kalde den absolute, ligesom den, efter den Maalestok for Straffe-retten, som den anlægger, kaldes Gjengjeldelsessy-stemet. —

Den sidste derimod kan kaldes den relative eller Vil-kaarlige Theorie. — Den første har igjen forskjellige Modificationer, ligesom den nemlig forstaaer saaledes at Forbryderen skal lide det samme physiske Onde, som han tilføjede andre, eller saaledes, at han skal behand-les efter den ligesaadan Maxime, som han efter ligger til Grund for hans Handling. Den første Modifi-cation kan den kaldes den materielle, i den sidste derimod den formelle Gjengjeldelses Theorie.

I Kants Raisonnement over Criminalstraffe (Metaphysiske Anfangsgr. der Rechtslehre 2 Aufl. S. 228 og 229.) finder man Gjengjeldelses Systemet consequent paa strengeste udført Maade; hvorimod hans øvrige Commentatorer til-

-stels ikke kunne bestaae, Stemmen og for saa vel under
nemmere Forklaring af Gjengjeldelses Theorien, som naa-
tagelige s. Der formis. L. 6 B: 174_172 NB efter den nye Udgave/
Professor Bornemann har i Astræa leveret en eiendommelig,
med megen Anvendelse af Kants og Fichtes udført for-
mel Gjengjeldelses Theorie. –
Uagtet nu den formelle Gjengjeldelse ikke har saa
mange Skygger, som den materielle, er den dog naaenlig,
da Statsmagten ej har nogen Adkomst til at realisere
den med Regjeringer forstyrrede Ligevægt i den mo-
ralske Verden, men blot er kaldet til at omsorge Sam-
-fundets Retsforhold med tilstrækkelige Tvangsmidler, hvoraf
følger, at den blot er beføjet til at straffe, fordi Retten
siden fordrer det, altsaa og alene forsaavidt Retsorden
fordrer det; thi det Grundede kan ej strække sig videre end
Grunden. Denne Ligevægt ville heller ikke frembringes
ved Gjengjeldelsen; thi foruden at det subjective i Hand-
lingen, der samme, slet ikke bliver tagen i Betragtning, hvorv
det Objective i samme ej blot paa Formernes Art, men og
tillige paa dens Grad s. der in specie efter den formelle

Gjengjeldelses Sporer ofte ere uden Virkning f. Ex. i
Tilfelde af Ejendoms Indgreb, hvilke alle følgeligt ovenn-
=nævnte Kantiske Raisonnement, hvis Forfatteren vi i Mei-
=ningen havde gjort en inconseqvent Modification,
maatte ansees med samme Straf: samt Indgrebets Forms/
attenterte, consommerte Misgjerninger, Hovedmænd,
Bipersoner, uundgaaelige. undgaaelige Forandringer m. m.
Hvis altsaa de Raisonnements, hvormed man søger at
retfærdiggjøre Gjengjeldelsesprincipet, i øvrigt vare
antagelige, maatte det dog medtage Indskrænkning ved
Maalestokken for den af Misdæderen forskyldte Straf,
man at Staten dog vi skulle bevæge sig af samme
Hindrer, end den Retfærd fordrede. — Men ved nøjere
Skjønne indsees det at den, der krænker sine Medbor-
=geres Ret, vi blot fortjener at have samme Ret, som
han krænkede for andre, men at han derved efter den
Stedage det har forbrudt al Rets Sikkerhed overhovedet,
thi Correlationen mellem Rettighederne er ikke saadan
beskaffen, at den Qualification til at nyde

Sinne eller hine enkelte Acts er betinget af, at jeg agter hinnes Ret for andre; men min Retssikkerhed i det Hele er betinget af min Agtelse for andres Rettigheder.

Om Staten saaledes har en uændelig Crangovert mod Forbrydere, hvoraf ansees bestemt Straffe Anmaadelse er en Indskrænkning, kan den ikke gjøre Forbryderen Uret, naar den paalægger ham et saa stort Straffonde som Sikkerheden fordrer. Man til at straffe ham saardere, har den ingen Retsgrund for sig, skjønt der i Hensyn til Medborgerne ingen Retsgrund er derimod.

Sikkerheds Principet har atter to Hovedformer, ligesom man nemlig begrunder Straffens Virksomhed paa den enkelte Straf-Udmaalings formaadende Kraft, eller søger dens Kraft i den ved Loven kundgjorte Straffetrudsel selv. De som antage det første, dele sig atter igjen i flere Partier ligesom at nemlig denne vilde tillægge Afskrækkelses Virkning paa Forbryderen eller tillige sætte dens Kraft i det Indtryk, der af samme kan mærkes paa andre. Den første Synspunkt giver den saakaldte Præventionstheorie.

Men det mueligste er indrømmet, at Straffelovens for-
=trinligste Hensigter ligger i den Sætning, at, ved dens blotte
Tilværelse andre Impulser til nogen enkelt Strafudøvelse
frembringes; og at Strafudøvelsen er en nødvendig Følge
af Straffetruselen og derfor bør finde Sted uden Impulser
til noget særskilt tilsigtede Formaal. — Det er klart
at Staten paa ingen Maade kan og bør sørge for Sikkerheden
og ingenlunde bør ved Straffe søge til at hindre nye For-
=brydelser af det Individ, der engang krænkede Samfundets
Fred; ligesom det heller ikke saa meget er Hensynet af Straf-
=fens virkelige Udøvelse hvorved Borgerne skulle af-
=skrækkes, som ved den Lovens selv frembragte Overbevis-
=ning, at Straffen ej vil udeblive, naar Forbrydelsen
begaaes. — Det vil følge med Reflection over Sprog-
=brugen, indsees, at det Characteristiske ved Straf og det
som skjelner den fra andre Forholdsregler (hvilket jfr. de
som omtales i 1-17-7 og 1-21-1) er at den uden Hensyn
til Virkningen af dens Udøvelse i det enkelte Tilfælde,
udøves blot fordi Loven, for at forekomme .... saa-

dets Tilfældes Indtrædelse har truet med samme. Imidlertid
er det dog naturligt, at Straffelovgivningen tillige sørger
for at afværge nye Forbrydelser af det samme Subjekt,
der med engang at overtræde Loven, har robet sin Farlighed,
samt om muligt ved Strafexekutionen, at giøre det for
Straffelovens Øiemeds Opnaaelse tjenligt Indtryk
hos andre. Disse ere Straffelovens underordnede Øiemed,
der bør søges opnaaede, naar Hovedøiemedet, altsaa at fore-
bygge den forbudne Handling, <u>er forfeilet</u>. Feuerbachs
Paastand at det er uretfærdigt, at paalægge Forbryderen
et Onde, for at forebygge de nye Misgierninger, som
hans allerede begangne Overtrædelse lader formode at
han, saavelsom den almindelige Meening, at Straffen
ej maa undtage nogen til dens Forøgelse førende Modi-
fication, for at skrække andre ved dens Udøvelse, bliver
det, efter det Foregaaende, let at giendrive. Forøvrigt
kan Straffeloven, forsaavidt den gaaer ud paa, at afholde
den Skyldige fra nye Forbrydelser, enten arbeide herpaa
med at betage ham Evne dertil (: physisk Prævention :)
eller med at betage ham Villien (psychologisk Prævention)

Forbedring at sige.)

i C. 5te L. som ligger intet bestemt Criterium til Grund for
Straffebestemmelserne. Skjøndt der ej kan være Tvivl
paa at Lovgiveren tildeels har fæstet Statens Sikkerhed
for Øye, er det dog tillige klart at der meget er lagt
Hensyn til Handlingens Umoralitet og Ugudelighed
f. Ex. 6-1 og 6-13 paa adskillige Steder: Dette sidste
Moment er ogsaa angivet i adskillige yngre Anord-
=ninger, til Ex: Fd. 7de Febr. 1749.

At Lovgiveren i enkelte Tilfælde har bestemt en saadan
Straf, som Gjengjeldelsen vilde fordre, beviser ikke, at
han paa nogen Maade hylder Gjengjeldelsens Principer,
Fd. af 18 Decb. 1767 er ligesaa bygget paa det Princip,
at Straffeloven skal forekomme Forbrydelsen ej blot For-
=bryderens ef. [illegible]. — Naar i adskillige yngre
Anordninger samt i Lovforslag fra Cancelliets Side
Statens Sikkerhed nævnes ved Siden af den Skyldiges
Forbedring og Andres Afskrækkelse, som Straffeøiemeder
cfr. Coll. Tid. for 1802 No. 29 Side 453: saa maa det ved Sikkerheden..

blot forstaaes, men ikke ved Lovens Grundsæt, søges med Forbrydelsen overeenskommende, eller og den, der ogsaa ved physiske Prævention. –

§ 11.

Mange holde for at enhver Forbrydelse forudsætter en udtrykkelig Lov, der forbyder Handlingen at være en Forbrydelse. Men naar en Handling indeholder en saadan Forstyrrelse af en uomtvistelig Rettighed, som Staten ej, med de anførte Tvangsmidler, der omhandles § 9, kan modvirke, fordrer Fornuften med Nødvendighed, Straf, saa at det ej er fornødent at Loven tillige udtrykkelig skal forbyde samme. – Der kan heller ikke med Grund klages over at Gierningsmanden ej kunde forudsee sin Skiebne; thi de Slutninger, der udfordres for at indsee en saadan Handlings Strafbarhed fordrer ikke større Forstandsevner, end der udkræves til ordentlig at forstaae Loven og derunder subsumere de forekommende Tilfælde og til forud at vide hvorledes han vil blive straffet, har Forbryderen [illegible] ikke, ligesom dette heller ikke stører hver Bestemmelsen af Straffen, hvis Misgierningen

Om der til enhver Forbrydelse udfordres en Lov, som giör Handlingen til Forbrydelse. –

udtrykkelig er nævnt i Loven, dog gandske eller tildeels er overladt til Dommerens Skjøn, hvilket sidste dog i de fleste Tilfælde er Straffelovens fornuftigste Form. – Det er og ugrundet, hvad Feuerbach og hans Tilhængere, saavelsom hans Modstandere antage, at ubestemte Misgjerninger bortfalde af sig selv, naar Strafferettens Virksomhed udledes fra den Skræk Straffetrudselen indjager, thi selv hos Folket forefindes Overbeviisning, at Dommeren, skjøndt Loven ej nævner Handlingen som Misgjerning, dog vil belægge den med Straf, men ikke paa samme Maade, som den Straftrudsel Loven udtrykkelig fremsætter. –

Iøvrigt beføier den Retfærdighed, som siges at Faktum gjør Brud paa, ikke, som adskillige mene, at være en <u>naturlig Retfærdighed</u>. Den som forstyrrer enten den ved de positive Love stiftede Retfærdighed for hvis Forstyrrelse ingen Straf med udtrykkelig Lov er paabuden eller forstyrrer den paa en anden Maade, end den i Straffe-lovene nævnte, men naar Forstyrrelsen aldrig er af

-det Slags, som efter den ovenanførte, bærer Straf, under samme indbegreben. — Altsaa rigtigere er deres Meening, som holde for at de Acter indgaae, som reise sig af uforsigtighed og kunne straffes med mindre de ere ved udtrykkelig Lov ere erklærede for Misgierninger, thi ethvert uforsigtigt Brud paa en Retlighed er som en i det følgende vil faae at see, allerede, efter sin Natur strafbart, under den Forud-sætning at Staten ej ved andre Tvangsmidler sig kan frembringe en tilstrækkelig ~~Nødig~~ Nødvendighed med samme. —

Forøvrigt kan af vor positive Lovgivning blandt andet anføres Krigs Artik. Brevets § 188. For Krigs B. § 979 og Kr. Art. B. for Landtjenesten med Forretningen § 1782 samt Rescr. af 19 Decbr 1738 som tilbinder for Commerce-Collegiet til i Straffe Tilfælde at gaae uden for Lovens Bogstav. —

§ 12.

Grundeles Forudsætter Begrebet om en Forbrydelse, at Gierningsmanden har staaet under de Loves Myndighed i Følge hvis Ord eller Grundsætninger

Forbrÿderen maa enten som stedsevarende eller midlertidig Undersaat have staaet under de Love Mÿndighed som giöre Handlingen til Misgierning.

Handlingen er Misgierning, enten som stedsevarende eller midlertidig Undersaat.

At den første, naar han som saadan, det er i Landets Territorium, overtræder Straffelovene, staaer under disses Straf, er klart af Tingens Natur, Lovens Forskrifter og 1-1-5 fra hvilken Regel vore Love slet ingen Undtagelse have gjort. Men mere tvivlsomt er det om den stedsevarende Undersaat, der, udenfor Statens Territorium, handler mod dens Straffelove, bør ansees efter samme. Spørgsmaalet bør dog sikkert besvares med Ja, med Hensyn til et Tilfælde, hvor det er Staten selv, eller nogen af dens Borgere, som lide under hans Forbrydelse; thi da han efter vor Forudsætning ej er traadt ud af sine undersaatlige Forhold, har Staten endnu Myndighed over ham og det var unaturligt at den ej skulde anvende denne til sin egen og sine Medlemmers Betryggelse. 3-18-9-8, 6-1-1. Cf. Fd af 19 Septbr 1766, 6-4-3,6. Fd af 21de Septbr 1799 § 23 og flere Lovsteder betræffende og denne Retning. Ligesaa Fd af 25 Mai 1804 § 17, samt

Hvorvidt den Undersaat der udenfor Statens Territorium handler mod Straffelovene bör ansees efter samme

× Naar Forbrÿdelsen ogsaa var straffet i det Land hvor den var begaaet

Kapers Patenter som ved Krigs Udbrud pleie at udstedes til
f. e. under 31 Aug. 1807 tale herfor. Staaer imidlertid den samme
Forbrydelse og kunde være straffet i det Land hvor den var
begaaet og efter sammes Love, opstaaer Straf nogen Van=
=skelighed. Men hvis [illegible], naar der in=
gen anden Udvei er, saafremt den Lovovertræderen der
paalagte Straf, naar mildere her at tiltale ham til
at lide saa meget, som den her anordnede Straf, naar
større. ×

Deels fordi Loven ingen Undtagelse gjør, deels fordi
en stor Mængde Lovbud viser, at Fremmede kunne have
Rettigheder, som de kunne gjøre gieldende her i Staten og nem=
=lig fordi almindelige Retsgrundsætninger tale derfor
bør Straffeloven og anvendes, naar det er en fremmed
Stats eller dens Undersaatters Rettigheder, som ere
krænkede ved en her i Riget begaaet Handling.

Krænkelser mod fremmede Under=saatters Rettig=heder her i Riget

Derimod synes det ikke at den danske Undersaat, som
i et fremmed Land har fornærmet en fremmed Stat
eller dens Undersaatter i Almindelighed kan straffes
efter den danske Lov.

Fornærmelser af norske Undersaatter i et fremmed Land mod fremmede Undersaatter.

Fremmede der i et fremmed Land have begaaet Forbrydelser og her antreffes.

Endnu mindre kan en Fremmed, der i et fremmed Land har begaaet en Forbrydelse, straffes efter vore Love, skiønt han siden antreffes her i Landet, om det end var til Fornærmelse for Danm: eller eller en dansk Undersaat, Forbrydelsen var begaaet. Dog bør han i dette Tilfælde, saavel som og i ethvert andet Tilfælde paa Vedkommendes Begiæring kunne tilholdes her i Landet til at lide den Straf, han efter den Stats Love, hvorimod han havde forbrudt sig har forskyldt.

Med Hensyn til Søeforbrydelser maa de almindelige Regler modtage nogle Modificationer, da de danske Søelove altid maa være anvendelige, naar Skibet er udrustet fra en dansk Havn skiøndt Forbrydelsen hverken er skeet paa dansk Land eller Territorium eller til den danske Stats eller nogen dansk Borgers Fornærmelse. cfr Adp 5 Feb 1781 §

§ 13.

Endvidere er det en nødvendig Egenskab ved enhver Forbrydelse at Gjerningsmanden har befundet sig i en

saadan Tilstand, hvori Straffelovens Indflydelse paa hans Begjærende var psychologisk mulig. Samme Sætning er en umiddelbar Følge af det ovenf. § 10 anførte om Strafs Øiemed. Den indeholder at Handlingen maa være fri men indeholder endnu et andet Moment, som siden udvikles nøiere her.

Gjerningsmanden maa have besiddet Evne at sætte sig i en saadan Tilstand at Straffeloven kunde virke paa hans Begjærende.

Herved udelukkes fra Forbrydelsernes Tal: 1. alle Handlinger der vel have en Forbrydelses objective Beskaffenhed, men hvor Gjerningsmanden ved deres Foretagelse har befundet sig i en utilregnelig Tilstand hvori han ei har haft eller kunnet have Kundskab om den Lov eller Retsgrundsætning, hvoraf Handlingen indeholder en Krænkelse, eller dog ikke været istand til at indlede nøiere Anvendelse paa det foreliggende Tilfælde. — 2. Saavelsom hvor det, Handlingens ham bekjendte Strafbarhed uagtet, ikke stod i hans Magt at lade den, eller hvor han blev drevet til Gjerningen med et Motiv, som det er umuligt for Straffeloven at overvinde, og paa hvilket det altsaa var hensigtsløst at anvende samme. —

De Handl: som i Følge deraf udelukkes fra Forbrydelsernes Tal.

Handlinger foretagne i Afsindighed, uforskyldt Drukkenskab, Søvne. –

Følge § 13 No 1 findes ingen Forbrydelse Sted, naar ingen foretager en i Straffeloven forbuden Handling i Afsindighed cfr: 6-6-7 § 21 samt Ft: 18 Decbr 1767 – i en uforskyldt Drukkenskab, der er saaledes beskaffen at den gandske betager Fornuften hans Brug, af uforskyldt Uvidenhed om det Factum, der gjør Handlingen til en Misgjerning, i Søvne hvis i dette Tilfælde ingen saadan Flugt til Varsomhed er overtraadt af utilregnelig Uvidenhed om Loven f. Ex. naar den ikke er kundgjort paa det Sted hvor Gjerningsmanden lever,

Den handlendes Alder. –

i den Alder hvor man neppe kan formodes at have erholdet Begreber om Handlingernes borgerlige Strafbarhed.

Denne Alder skulde efter 1-22-9 være 15 Aar cfr 1-13-19 dog en Undtagelse under 14 Aar: Straf, nemlig, men i mange Tilfælde i en mis hvisrende 10 Aar cfr. 6-6-19; 6-21-6; 6-17-43 Fd af 14 Aug: 1742, 18 April 1781 § 50. 20 Febr 1789 § 6, 13 Decbr 1793 § 92; 29 Octbr 1794 § 22. Pl: af 1 Juli 1799 § 157. Frdg: 5 Juli 1803 for Kiøbstæderne § 51 for Landet § 68. –

Dog kan det ej antages som undtagelsesfri Regel at Børn over 10 Aar er Straf undergivet; thi foruden at 1-22-9

og i Almindelighed er forandret ved Frd 20 Feb. 1789 tydelig nok at Loven ej imputerer Børn under 15 Aar til Straf; thi ligesom man saaledes ikke af de udenfor specielle Anordninger kan drage nogen analogisk Slutning, medtagen til de Forbrydelser der ligesaameget som de i bemeldte Anordninger omhandlede vare forsætlig ond Villie. Men at det og virkelig bør udvides til saadanne Lovregler vare tvivlsomt, da det vilde være aldeles fornuftstridigst om Børn under 15 Aar ustraffet kunde begaae Mordbrand, medens det straffes for langt mindre Forbrydelser. –

Stupiditet og partiel Afsindighed kunne blot virke Strafbarhed udelukke, den større Grad af Forstandsevne som Gjerningsmanden manglede, i hvilke Tilfælde Gjerningen bør sees Udspring af selve den Idee, hvori Afsindigheden bestaaer. – Stupiditet og partiel Afsindighed.

Naar derimod Lovovertræderen selv havde bragt sig i den høje Grad af Drukkenskab, der gjør ham ustikket til at følge Fornuften, uden at han dog ved at beruse sig havde havt Hensigt til at begaae Forbrydelsen eller den Vane hvori Selvforskyldt Drukkenskab, utilladelig Vrede, selvforskyldt Uvidenhed

Gjerningen blev foretaget, var utilladelig eller den Um-
stændighed hvori han befandt sig, selvforskyldt; burde han egent-
lig, efter Grundsætningerne for Culpagraderne alene straffes
fordi han frivillig havde sat sig i en Tilstand, hvori han
var udsat for at krænke andres Rettigheder, uden at det
ufrivillige Factum som derved blev foranlediget burde
forøge eller formindske sammes Tilregnelse, hans Straffeskyld. —
Man seer der ingen anden Maalestok givet, hvorefter man
kan bestemme Beskaffenheden af de Forandringer, han
virkelig fuldførte, saa see de borgerlige Love sig
nødsagede til at udmaale hans Straf efter de virkelig-
hine Forfatning udøvede Forbrydelser f. Ex. 6-11-14-15,
sande Fd. 9 Septb. 1763, 8 Jan: 1804 § 6. 1 Novb. 1805 § 18.
dog bør det nøie bemærkes at det ikke egentlig i hiin
Tilstand foretagne Factum, der gjør Personen til Sub-
-ject for Straf, men at det er det i de foregaaende
Handlinger, der indeholde Grunden til hiin ufrie
Tilstand, som gjør ham strafbar. — Dette vil erholde
nærmere Oplysning i Materien om Dolus og Culpa

hvorde ere og forsæt maa blive undersøgt, hvorledes Lovens Over-
-trædelser, endog de ovenanførte Vildfarelser, bør straffes, -
hvilket her er os uvedkommende, hvor det blot er Tale om
Strafbarhed overhovedet, ej om dens Grader. –

Hvorvidt Stupiditet og partial Afsindighed, udenfor
de ovennævnte Tilfælde kan formindske den med Lovens
Overtrædelse forbundne Straf, kan, af den nyelig anførte
Aarsag, i det følgende blive at undersøge. –

Hvorvidt Stupiditet og partial Afsindighed udenfor
de ovennævnte Tilfælde kan formindske den med Lovens
Overtrædelse forbundne Straf, kan af den nyelig anførte
Aarsag i det følgende blive at undersøge. –

En høi Grad af Affect kan, saa grundet den end maatte Affect
være, nok til at virke total Strafbarhed uden Forsaa-
-nidt per speciel Consult. L. 6-12-4 [illegible]. –

§ 16

§ 15

Af § 13 No 2 flyder, at saavel de egentlige tvungne Handlinger
som endog de uvillige Gjerninger, som ere frembragte ved en Man- Uvillige Gjerninger
-gel af Gjerningens Foretagelse øjeblikkelig over Gjerningsman-
-den [illegible], uundgaaelig [illegible], efter Psychologie

Loven paa mindre stærkere paa hans sandselige Begjæringer end nogen Straffetrusel, udelukke Strafbarhed fra 1-2-7. 6-4-6. 6-13-21 Fd 4 Maii 1803 § 16. –

3die Capitel

Om de forskjellige Maader hvorpaa Straffelove kan overtrædes. –

1. Med Hensyn til Overtræderens Sindelag ved Gjerningens Foretagelse (det subjective i Forbrydelsen) § 16.

Forsætlig Handling. –

Enhver den Handling er som saadan og isoleret fra sine Følger samme Frembringer nødvendigviis forsætlig. Men ikke Følgen, der giver den sit bestemte moralske og juridiske Character ligger ofte udenfor Gjerningsmandens Villie, ligesom (og) den Lov, der byder eller forbyder hin Følges Frembringelse, kan være ham ubekjendt. – Med Hensyn hertil, bør da Handlingen bedømmes efter den ved samme frembragte

Uforsætlig Handling. –

Følge, tænkt i Forhold til Loven, f. Ex. som Mordbrand, Mand-
drab o. s. v.; // siges den hele Handling ofte at være ufor-
sætlig. Hvor den Handlende hverken har tænkt
eller havt Grund til at tænke sig at ved Handlin-
gen fremvirkede Følger i Forbindelse med samme
eller som i al Fald har befundet sig i en uforskyldt
Uvidenhed om den Lov, der giver Handlingen sin
moralske eller juridiske Caracteer, kaldes den, som
Frembringelse af hiin Følge betragtet (og i Forhold
til hiin Lov, tilfældig (og er, som saadan udenfor
Lovens Virkekreds § 13, 14.) —

tilfældig Handling

Hvor han derimod, vistnok har forudseet, eller dog burde
forudseet den indtraadte Følges Mulighed, men uden
at ville denne Følge, siges Gjerningen at være
uagtsom, hvilket og, forsaavidt der skal tillægges
Handlingen en moralsk eller juridisk Qvalitet, maa
prædiceres om samme, naar Gjerningsmanden
vel ville det, der skede at Gjerningen, men var
uvidende om dennes Forhold til Loven, skiøndt det
burde været ham bekjendt —

uagtsom Handling

forsætlig lovstridig Handling. —

For at ovenbestemt Gjerning skal kunne betragtes som forsæt-lig lovstridig (dolosa) fordres altsaa i Medhold af dennes Natur, at den Handlende skal samtidig vidst det, der con-stituerede den som en saadan Gjerning med Bevidsthed om sammes Lovstridighed. Kundskabs Fordring maa i sin Anvendelse paa de Handlinger, der staae i en mod Statens Straffelove, modtage en Deel Modi-ficationer snart efter den fordrede med Naturen af enhver Lovgivning, snart som deres Grund i mere eller fordres Pligter. —

Følge.

Anm: Ved Følge forstaaes fra alt hvad der ~~xxx~~ i sin udmærkede Grad en bliver til Forandelse den Handlendes Kraftanvendelse, om det end ikke er anvendt med den begyndende Virksom-hed, der udgjør den fuldendte Handlings Indhold.

§ 17.

Straffelovgivningens Virksomhed kræver med nødvendig Nødvendighed at den agtes hver Borger bekjendt, saa snart det til dens Bekjendtgjørelse fornemme-

Formaliteter er foretagne, med mindre en vis Tidsfrist er bestemt, hvorefter Loven först skal træde i Kraft og dette er ordentligviis ikke Tilfældet for os. Det bliver altsaa ikke betragtet som en naadsom Lovovertrædelse, naar Gjerningsmanden har hændet i en forskyldt Uvidenhed om Loven og derved er bragt til at foretage Handlingen. –

Forskyldt Uvidenhed om Loven giver Handlingen ikke til naadsom.

Forövrigt bör det bemærkes, at det endog, efter den vedtagne Retfærdigheds Grundsætninger, er nødvendigt at Gjerningsmanden skulde være vidende om den i Loven bestemte Straf for hans Brøde, men at det er nok at han er vidende om dennes Strafbarhed. –

§. 18.

Grunde gives der adskillige andre, paa en Gjernings Strafbarhed indflydende Omstændigheder, saa vil man antage at være Forbrydelsen betydende, naar alene tilstrækkelig Anledning var givet ham til at komme at skaffe sig Kundskab, skiönt

at vi bestemt kan overbevise ham, at han har bruget sig af denne Anordning. —
Hertil hører f. Ex: den Armeerede Stand cf. Fd 5 Juli 1793 § 17. Kgl. Anord. 22 Aug. 1701 og 12 Febr. 1745.

§ 19.

Naar nu Loven undertiden fordrer en positiv Handling, bliver Efterladelsen heraf ubetinget strafbar efter denne Loves Bydende, uden Hensyn til om Gjerningsmanden forsætlig eller uforsætlig har undladt at efterkomme Lovens Bud. Det første vilde være Tilfældet, naar han havde tænkt sig samme, det sidste derimod, naar Mangel af Tanke paa Loven havde foraarsaget Forsømmelsen. Men da det vanskelig lader sig bevise for et Tribunal, hvilken af delene der er Tilfældet, anvendes Forskjellen mellem *dolus* og *culpa* slet ikke, hvor Lovens Overtrædelse bestaaer i at lade noget. —

§ 20.

Halv forsætlige Hand.

Naar Gjerningsmanden [illegible] Deel af det, der frembringes ved hans Gjerning, men ej det [illegible],

en saa Handling i første Henseende forsætlig, i det sidste derimod uagtsom. – =ringere=

eller efter vore borgerlige Love, betragtes stundom en saadan Gjerning, der i Systemerne kaldes indirecte, efter Feuerbach (causa [culpa] dolo determinata, i sin hele Omfang, som forsætlig. See in specie 6-6-1 cf. 6-11-1.

Det er imidlertid en saare ugrundet Paastand, at vore Love indeholde et almindeligt Princip, hvorefter saadanne kun halv forsætlige Gjerninger skulle behandles ligesom de fuldkommen forsætlige. De anførte Lovsteder have kun hiemlet dette Princip med Hensyn til enkelte Tilfælde og have dertil havt Beweggrunde som ikke passe sig i Almindelighed, der lade sig og let tænke andre Tilfælde ~~og have dertil havt Beweggrunde som ikke passe sig i Almindelighed der lader sig og let tænke andre Tilfælde~~ hvor hint Princips Anvendelse endog ligefrem vilde stride imod Loven f. Ex. hvis den der med Bevidsthed overtraadte en Brandpolitilov

Vore Love indeholde intet alm: Princip om hvorledes slige Handlinger skulle behandles.

Og derved foraarsagede Brand bliver straffet som Mordbrænder (Frd. 6d i Novb. 1805 Capt. 1.) eller den som ved utilladelig Fraviis i Legating den foraarsagede at een eller flere Mennesker døde, den straffet som forsætlig Drabsmand (cfr. in specie den ældre Quarantaine Anordn. af 14 Novb. 1800 §§ 5 og 4.)

§ 21.

Naar den Handlende vilde frembringe en vis Art af Følger uden i Særdeleshed at have villet denne eller hiin bestemte Grad deraf.

Forsætligt kan det i foregaaende § omhandlede Tilfælde være det, hvor Subjectet ubestemt vilde frembringe en vis Art af Følger, uden i Særdeleshed at have villet denne eller hiin bestemt Grad deraf (dolus indeterminatus alternativus). I et saadant Tilfælde, maa han endog efter Sagens Natur ansees som forsætlig Aarsag til den hele frembragte Virkning. Ligeledes er det og i Hensyn til den juridiske Bedømmelse, fuldkommen forsætlig Handling, naar man vel ikke vilde netop den bestemte Følge, som blev frembragt, men en anden, hvis Frembringelse ej var mindre stridende mod Loven. 6–11–5 kan anføres som Beviis paa at denne Sandhed er erkiendt i vore Love. Derimod kan den ingenlunde tiene til Støtte for den Mening at det i foregaaende § omhandlede Slags Handlinger ansees som forsætlige, end mindre

der tillægges bemeldte Artikel en saadan Meening at den undtag-
stilles angaaende hvor der var en større Straf for at fornærme
det Individ man fornærmede end som en lige Fornærmelse,
tilføjet den, man sigtede efter; og dette bygger meget i
confunderte Meening, ligesom det og ville komme i Collision
med Fr. 8 Juli 1793 § 1 og 2 Anord.

Videre bør det bemærkes, at det ikke udfordres til at
udgiøre en forsætlig Criminel Handling, at den fram-
bragte Consequents i og for sig har været den egentlige
Gienstand for Gierningsmandens Begiering, men at
det er nok, at han har villet den, om end blot som Mid-
del f. Ex. nægtedt eller anspecieret, ej fordi det i sig inde-
værende saa at stille den Fornærmede ved Liv eller Død
men fordi denne var Fordeel at erholde cfr. Fd. 1 Febr.
1797 § 39. Gierningen er altsaa en forsætlig Frem-
bringelse af denne eller hiin Følge, naar Giernings-
manden har vidst, at denne ville følge deraf, skiøndt
den ikke just var hans Hensigt. Man bør altsaa
skielne nøje mellem Gierningsmandens Forsæt og hans
Hensigt eller Bevæggrund.

§ 22.

Høj Uagtsomhed eller Dumdristighed. —

Derimod kan Frembringelsen af en ond Følge ej siges at være forsætlig, naar Gjerningsmanden vel har forudseet dens Mulighed men letsindig stolet paa, at denne ej skulle gaae over til Virkelighed, og derfor alligevel bestemt sig til Handlingen, thi i ethvert Tilfælde har han dog ej villet sin Følge. Dog er det den groveste Grad af Uagtsomhed og kunde i Særdeleshed kaldes Dumdristighed cf. 6-7-19 samt 6-11-4. Den udmærker sig og derved fra anden Uagtsomhed, at Brøden her falder i Handlingens Øjeblik, hvorimod den ellers ligger i en foregaaende Efterladenhed at den Eftertankes Brug, som vilde have overtydet Subjectet om hans Handlings mulige Følger. Naar der for ellers spørges om Grunden for den Agtpaagivenhed, som det er Tvangspligt for Borgeren at bruge, og hvis Efterladenhed altsaa kan virke Ansvar, da kan der ej i Almindelighed gives anden Regel end at enhver er pligtig til at anvende saa megen Agtpaagivenhed paa enhver Gjenstand som kunne

Hvilken Grad af Uagtsomhed det er Tvangspligt for Borgeren at bruge. —

Arbeidets Natur og i Henseende til de øvrige Omstændigheder hvorimellem han maa dele sin Opmærksomhed fortjener og som en forstandig Mand pleier at anvende derpaa; thi den Höjeste i sin mulige Grad af Agtpaagivenhed kan der ingenlunde afgive Maalestokken (cfr. Fr. 10 Nov. 1805 § 141. [illegible] 26 B. p. 327 & 328.

§ 23.

Vel det alene er Borgernes Begjørninger, der kan staae under Straffelovens Anvendelse, saa er det, at det kun er den foretagne eller efterladte, Muligheden af et Retsbrud frembringende Virksomhed, der burde have criminel Betydning (og at dette Retsbruds virkelige Udbredelse eller Udførelse maatte være aldeles ligegyldig. Hvis dette antages blev alene forsætlige Handlinger strafbare, thi den handlendes Virksomhed i sig er først altid tillige forsætlig (§ 16.) Men skal det bør det nu og saa være den virkelig indtraadte, med Loven stridende Følge, hvormed det nødvendige Causal Forhold mellem den og Handlingen aabenbarer sig, ikke straffende, hvor den bliver uden Følger, hvorved

Hvilke Handlinger der have criminel Virkning

ældet gjøre Exceptionen og finde nu Anvendelse, hvor de for-
=gjældende Straffelove for det mod Ærbarhed stridende, ere nødsa-
=gede til ei saa meget at straffe den særlige Handling
selv, som den virkelige Skades Anrettelse efr § 14.
fra Straffen for nogen Skades tilføjelse.* I efterl. Lov-
=bog findes aldrig fastsat Straf for den særlige Handling
i sig selv, hvorimod Straf sjelden findes ved, hvor denne
har Følger 5-7-45 6-12-13 andet Exempler 4-6-ii hvad
ægtemand in specie 4, 7, 8, gill. 12, 6-19-2, 9, 10. Efter vore
senere Love medfører derimod den Handling, der efter
sin Natur kan medføre Skade, naar den ikke sigter
til at bevirke samme, ofte i sig selv Straf, hvilken
alligevel gjeldende overgaae, naar Skade ikke virkelig
forandres. — See til Ex. vore Anord. om Handel
med Uberettigede, som Fr. 26 Decb 1770 § 2 vore Brandanord.
in specie Fr. 1 Novbr 1805 samt Fr. 18 Decbr 1741 Pl. af 3 Decb 1753
§ 21 Pl. 29 Novbr 1769 og 9 Martii 1796 efr 6-11-13. Pl. 3 Augs.

* Vore Aeldre Lovgivning ikke antager at sætte Straf for den, der
Gjør noget at den samme [illegible] nemlig [illegible], medtagen i sit
[illegible] at sætte de facta [illegible]. [illegible] involverer
denne Mening som og bestyrkes ved Fr. 26 Decbr 1770 § 2.

1787. Fd. 5 Septbr. 1794 § 5. Fg. 1 April 1796 og 31 Mai 1798. Fd. af 27 Jan 1804 § 58. Disse i Betragtning af ikke mulige Skade at kunne frembringe specielt forbudne Handlinger er vel, i Hensyn til at komme der fortyde Handlingerne selv at betragte som forsætlige Lovovertrædelser, men hvis Skade derved frembringes, maa de forsaavidt ansees som uagtsomme Forbrydelser.

§ 24.

Ved at erklære en vis Handling for Misgjerning agter Lovgiveren at han overhovedet agter Tilstanden af den Følge, hvis Frembringelse udgjør Handlingens Wesen, for stridende med Statens Øiemeed. Det flyder altsaa umiddel=bart af hin Lov, at enhver Handling, der efter sin Natur kan bevirke en saadan Følge er forbuden, ihvorvel Gjerningsmanden derved har tilsigtet samme. Borgeren er altsaa uden noget specielt Bud staaende pligtig til at efterlade enhver Handling, som kan skjønnes, efter Naturens Løb at kunne frembringe en Følge, som enten ved særskilt Lov, eller en afgjørende Fornuftgrund f. ex. § 11. agtes at være stridende med Statens

Hvilke Handlinger der maae ansees forbudne.

Hvorvidt Magt-
sommes Aktebud
kan straffes.

Gjerninger, hvorved man krænker sine Retspaagivendes med at aind
fra hvilke Handlinger der kunne have slige Følger. Magt-
sommes Aktebud ere, altsaa uden noget specielt Lovbud
tilbørligen, men kun gjaldende værd til Straf, naar de i
§ 11 nævnte Betingelser opfylder (og da det ~~ikke~~ i alle de
Tilfælde hvor den ved Magtsommes skiftede Skade nøje
lader sig vurdere i Penge kan ansees som Materie nok
til at opvække Borgernes Retspaagivendes, at de i mang-
lende Fald udsætte sig for Skadeserstatning, med sine
tilbøjelighed sin Sønderrettede og kunne bragt i sin forrige
Tilstand, saa maa, i alle slige Tilfælde, Straf bortfalde,
naar Lovene ej udtrykkelig have opbudt samme. Dette
maa saa meget mere antages i den danske Criminal-
ret, som Lovene indeholde mangfoldige Bestemmelser
hvorved der er af Gjørtelseren har tilføjet en anden
Formues Beskadigelse, ja endog saadan Legems beskadi-
gelse, som nogenlunde lader sig erstatte, udtrykkelig fri-
tages for Straf f. Ex. 6-11-2, 6-14-11,14, 6-15-8,12,17. 6-19-2.
Derimod kan det ogsaa det ovenanførte ikke lades i
Tvivl, at ~~[illegible]~~ Magtsommes Overtrædelse af vor-

skattelig Skade ogsaa udenfor de lovbestemte Tilfælde f. Ex. 6-11-14. 6-7-19, hvilken Indsk. Arth.: dog kun taler om en in concreto uerstattelig Skade :/: er Gjenstand for Straf f. Ex. uforsigtig Omgang, hvorved Statsformueligheder blottes. —

Endnu bør anmærkes at Børn under 15 Aar samt saa-lede Mennesker ej kunne kaldes til Ansvar efter Lov-givningen om end just det forudsætter saadanne Indsig-ter af hvilke bedre Retsvirkninger kunne fordres 1-22-9.) samt 6-19-12 bestyrker denne Sandhed

Børn under 15 Aar straffes ~~efter~~ ikke for uagtsomme Handlinger.

§ 25.

6) Det hører for Retten af vor hele Criminallovgivning at Uagtsomhed i alle Tilfælde medfører langt mildere Straffe end dem der følge forsætlige Forbrydelser. Dette er og overeensstemmende med Tingens Natur, da der ej behøves stærke Motiver for at opvække den fornødne Agtsomhed som til at overvinde en positiv Lyst til den forbudne Handling; ligesom og det enkelte Individ, ved Uagtsom-hed fremstiller sig fra en mindre farlig Side end ved forsætlig Skadetilføjelse. Følgelig er det i

Uagtsomme Handlinger straffes ikke saa haardt som forsætlige

Hensigt til mere Lyst umuelig, at bestemme Forholdet mellem den forsætlige og den nærværende Forbrydelses Straf. –

§ 26.

Handlinger som sker i Drukkenskab kunne ikke kaldes forsætlige.

De Handlinger der foretages i en selvforskyldt Tilstand hvor betager Subjectet Fornuftens Brug, kunne ei betragtes som forsætlige, medmindre Gjerningsmanden, allerede med at sætte sig i denne Tilstand har havt til Hensigt, derved at befordre sine Handlinger. Naar altsaa nogen uden Hensigt til i Drukkenskab at overtræde nogen Lov, har beruset sig en Grad, at han aldeles ikke længere er istand til at lade sig bestemme af Fornuften – maa de i denne Rus foretagne Forbrydelser alene tilregnes som uforsætlige. Et hvor forsætlig han har beruset sig gjør han ikke til forsætlig Skyld til de i Rusen foretagne Fakta, naar han ei med selve Rusen har sigtet til at befordre saadanne. Heller ikke gives der hos os nogen Lov, der byder at behandle hans saaledes, thi med

hvis det Fr. i Feb. 1757 § 7 og 8 Martii 1757 § 8 at Drukkenskab
i nogen Tilfælde foraarsager at den Skyldiges Straffe
skærpes end ellers — hvoraf kan sluttes at Drukkenskab
ei i Almindelighed formindsker den med en Forbry=
=delse forskyldte Straf — naar ikke man forstaaer relativ
til den Straf, Handlingen, uden den, saavel subjec=
tive som objective fornuftigen ellers vilde medføre;
altsaa med Hensyn til Straffen for forsætlig For=
=nærmelse, hvis den Drukne ej alletider var bekagt
Drankens Brug, hvilket er det sædvanligste Tilfælde,
men ellers i Hensyn til Straffen for en uagtsom
Gjerning. Den Mulighed at nogen kunde beruse
sig eller paatage sig en forstilt Drukkenskab, for med
mindre Fare, at udøve en Misgjerning, er af ingen
Virkning i saa Henseende, da den Mulighed at der
skjuler sig dolus under det, der kan udmærkes Følge
af culpa, ej kan berettige til at antage dolus. Fr. af
2den Jan. 1804 § 6 og 1 Novbr 1801 § 18 ere og afgjørende
Beviser med hiin Mening. —

§ 27.

Uagtsomheds Inddeling, grov, middelmaadig & ringe. —

Denne Inddelings Indflydelse

Man pleier at inddele Uagtsomhed i grov, middelmaadig & ringe, eftersom Causal Forholdet mellem samme og den frembragte Følge er nærmere eller fjernere. — Saafremt den uforsigtige Handling blev straffet i og for sig selv, uden Hensyn til dens Følger, maatte denne Forskiel, saa relativ den end er ~~[illegible]~~ skulde Relativiteten dog ikke er større end den som bygger paa selve Distinctionen mellem Hændelse og Uagtsomhed (cfr. § 22) have nogen Vægt, og i det andet Tilfælde, hvor Lovene specielt have anordnet Straf for bestemte Handlinger, der med Gjerningsmandens Villie kunne stifte Skade, uden Hensyn til om denne virkelig frembringes eller ikke, kan det ei være Tvivl Underkastet, at de Handlinger, der nærmest kunne ventes at ville gjøre Skade, bør, forsaavidt Straffen er arbitrair, ansees med større Straf, end de øvrige. Men naar Straffen alene falder paa den, med Uagtsomhed stiftede Skade, synes det den bør være den samme, hvad enten det ommeldte uforsigtige Forhold staaer i nærmere

eller fjernere Sammenhæng med den indtraadte Skade, eftersom Gjerningsmanden i samme Grad løber større eller mindre Fare for at komme i dette Tilfælde hvorudi han vil blive straffet. — Imidlertid kan der være Grund til at fast=sætte større Straf for den, ved den mere uforsigtige Hand=ling udvirkede Skade, end for den, der har sit Udspring af en mindre betydelig Forseelse. See 6-11-1,2 samt 6-7-18. Ved Straffens Bestemmelse i 6-11-13,14,15 er Uforsigtighedens Grad neppe et Motiv. —

§ 28. —

Overlagte og uoverlagte Forbrydelser.

Naar Forbrydelsen har sin Grund i Gjerningsmandens Forsæt, er dette fattet og staaet i Handlingens Øieblik, eller og har han forud været dette, og tænkt over Midlerne til samme Fuldbyrdelse. Herpaa grundes Inddelingen i overlagte og uoverlagte Misgjerninger. At Gjerningsmanden tilforn har havt Lyst til den nu udøvede Forbrydelse, kan ej give denne Karakteer af Overlæg, naar han slet har undertrykt denne Lyst; men denne paa ny er opvaagnet i Gjerningens Øieblik. Forsaavidt det i Straffeloven kommer an paa, at afholde visse som ellers maatte ville den, under Straf forbudne Handling, fra at foretage samme;

gjøre det i Almindelighed ingen Grund at være til
at giøre Forskiel paa overlagte og uoverlagte Gjerninger,
thi ligesom Lovbrudet for det meste (enkelte Misgjernin-
ger, som nemlig Injurier, giøre dog herfra Undtagelse)
er det samme, naar og hvor Lejligheden, der fremtrænger
det, antages, at være lige stor, skiøndt den i det ene
Tilfælde, mere kommer inden, og i det andet mere udenfra.
Imidlertid er endog fra denne Synspunkt, en haardere
Straffetrudsel mod den der handler med Overlæg, velgrun-
det, om ikke af anden Aarsag, saa fordi han langt bedre
vil kunne have Lejlighed til at undgaae Straffen, end
den, hvis Forbrydelse er et Udbrud af en øjeblikkelig
opvakt Sindsbevægelse (cfr § 10.). Forsaavidt derfor
Straffelovene tillige bør have Hensyn paa, at forebygge
nye Forbrydelser aabenbar meget fornødig. Da Straffe-
lovene bedst overholdes naar de staae i nogenlunde
Forhold til Nutidens Begreber om Handlingernes
moral. Forskjellighed, kan og nogen Modification
af Straffen for overlagte og uoverlagte Forbrydelser
paa Grund heraf finde Sted. —

Vore Loven have i Almindelighed ikke anordnet nogen skarpere Straf for den overlagte Misgierning end den ordi= naire, der blot kræver Forsæt men ikke Overlæg, 6-9-1,2. 6-21-7. Fr. 16 Octbr. 1697, 27 Sept: 1799 § 12 forudsætte vel Over= læg men udkræver tillige andre dertil stødende Omstændig heder * 6-7-1 første Membrum, forudsætter ikke nogen Over= læg, men blot det bestemte Forsæt at lemlæste, i Stedet for at det sidste Membrum alene forudsætter den ubestemte Villie at skade. 6-6-22 kræver nogen Overlæg **/ og ligesaalidt 6-9-24 *** / eller 6-21-2 / cfr. Jur: Ark: No. 8 p. 137-144 /. Fr. 14 Novb. 1800 § 3 giver et Exempel paa qvalificeret Straf, motiveret med den Omstændighed alene, at Forbryderen handlede med Overlæg; men dette bortfalder nu efter Fr. 8 Febr. 1805.

Hvorvidt over= lagte og uoverl. Forbrydelser efter vore Love nyde forskiellig Straf

---

* 6-9-1 kræver heller ikke egentlig det overlagte Forsæt at dræbe, men alene at man med Overlæg farer til anden Mands Gaard for at øve Vold, see J: Ark No. 5 pag 109 Note

**, Conf: Jur: Ark No. 10 pag 112-113.

*** Thi man kan meget vel af Hidsighed i Drukkenskab o: s: v: over= falde sagesløs Mand uden forud at have bestemt et saadant Angreb :/

Dog er man vel ydermere de ovenanførte Grunde og Lovgivningens Analogie, berettiget til, udi alle de Tilfælde hvor Straffen gan=ske bliver tilstrekkelig er overladt til Dommerens Skjøn, at giøre Forskjel paa om Gjerningen er øvet med Overlæg eller ikke. F. af 20 Febr. 1789 § 1 sammenholdt med Cirk. 20 Decbr. 1799, der viser at de i bemeldte Forordninger givne Grundsætninger, ej blot ere anvendelige paa Gjerninger, bestyrker dette. — Der ere Forbrydel=ser hvis Natur medfører, at de ikke let lade sig tænke uden Overlæg, f. Ex. Landsforræderie, Meened, Mordbrand. Man forundres at det dog ej er aldeles utænkeligt, at slige Misgjernin=ger udøves uden Overlæg, hvilket dets i al Fald i saa henseende, ej uden i ~~et Fald~~ man i de ~~Tilfælde~~ nødvendige Betingelser iagttager for Misgjerningens Udførelse at Fuldendelsen ...

§ 29.

Hvorvidt Forbrydelsens Beveggrund kommer i Betragtning.

I Almindelighed kommer det ikke meget an paa, hvad der har bevæget Gjerningsmanden til det Forsæt, at overtræde Loven. Forsaavidt Straffeloven skulle forebygge Forbrydel=ser, have de ligesaavel at overvinde de, i sig uskyldige, ja vel endog nødvendige Tilbøjeligheder, der under en særdeles Forvikling af Omstændigheder kunne fremkalde det Forsæt, at overtræde Loven, som de i sig onde og skammelige. Imid=lertid kan det ikke nægtes, at den Forbrydelse som bestemmes

med Tilbøielighed, der i og for sig have Forbrydelser til Gjenstand, eller dog maaske om en Begyndelse til at kunne foretage nogen Forbrydelse, fremstiller sig som farligere for Retsordenen end den, der, med en i sig uforskyldelig Tilbøielighed, under særdeles sammenstødende Omstændigheder, har ladet sig forlede til at handle imod Loven. Der er altsaa med Hensyn til Straffe-=lovens Bestemmelse, tillige at ansee med den individuelle Misdæders Grund til at gjøre Forskjel paa disse Tilfæl-=de ligesom (og med andre i forrige § omtalte Aarsag), der kunne komme i Betragtning. —

Hyppigt er det, at naar Loven, hvor Straffen er fuldkommen be-=stemt, have taget Hensyn til Forbrydelsens Bevæggrund. 6-9-12 sammenholdt med 6-9-1 anføres vel i Almindelighed, men med liden Føie, som Ex (Ørsted om Tyv p. 84.) 6-1-10 og 12 sam-=menholdte med hinanden, gjøre snarere at indeholde et Exempel, men med nøie Eftertanke seer man, at det ej blot er Bevæggrunde, men selv det Gjerningen umiddelbar er bestemt til at frembringe i den udvortes Verden, samt Forsæt (cfr. § 21 in fine) der skjelnes ved i begge disse Lov-=steder omhandlede Tilfælde; ikke samme kan og siges med Hensyn til de, i Første og sidste Membrum af 6-4-9 omhandlede

paa (og om 6 a 20 – 1,3 samt Fd. 27de Septb. 1799 § 6. Derimod
giver Fd 18de Decb. 1767, sammenholdt med andre Love om
Mord, Exempel paa, at en forsætlig Grund til at ville en
bestemt retsstridig Effect, mister forsætlig Straf. Fd 18 April
1781 § 30 giver og Exempl: paa Indflydelse af Forbryderens
Hensigt ved Straffens Fastsættelse. Hvor Straffen er ar-
=bitrair, gandske eller tildels, er det uden Tvivl, efter de
foranførte Grunde, og efter den Aand som ~~herske~~ i Fd
20 Feb. 1789 hvormed det forhen citerte Rescr. 20 Decb 1799
maa sammenholdes, rigtigst at tage noget Hensyn til, om For-
=brydelsen har sit Udspring af en mere eller mindre, endog
fordærvende Bevæggrund. (See Ørst: om Syn: p. 121)

§ 30

Hvorvidt Fjan-tede bør straffes mildere end andre.

De ældste Criminalister holdt for at den ringere Grad af
Dolus som findes hos mangt Stupide og fjantede Mennesker,
indeholder et retmæssigt Motiv til at nedsætte den lov-
bestemte Straf. – Men vore Love indeholde ingen Hjemmel
for denne Mening, hvorimod det endog af Præmisserne
til Fd. 18de Decb. 1767, er klart, at den ikke erkjender nogen
Mellemvej, mellem den Sindstilstand, der medfører fuld

criminel Tilregnelse, og ikke som udelukker al Tilregnelse.
Vel paaberaaber man sig Analogien af 6-6-19, F. 20 Feb. 1789 § 6 og de flere Anordninger, der sætte en formildet Straf for Børn under Lavalder; men foruden at denne Lovgivning synes grundet paa det Haab om større subjectiv Forbedrelighed, som der kan sættes om de Forbrydere, der ere i saa ung Alder, hvilken Grund ej passer sig paa de her omhandlede Klasser af Mennesker, kan man dog paa ingen Maade af bemeldte Lovgivning udlede, at Lovgiveren har villet et stadigt Forhold imellem Straffen og Forbryderens større eller mindre Grad af dolus, thi med det opnaaede fulde Lavalder, gjøres jo et absolut Spring. –

Endnu mindre kan 6-19-10 med noget Skin af Ret citeres til Fordeel for den ovenanførte Mening. Fremdeles taler Sagens Natur ej for den, thi det kan ej antages at der behøves mindre stærke Motiver til at virke paa slige Mennesker, end dem, hvorved andre kunde holdes inden Lovens Grændser. cfr. Suppl. 1 D. p. 141–142.

At Gjerningsmandens Ukyndighed, under visse Omstændigheder hæver al Strafskyld, er allerede anmerket § 14 og 24 in fine.

2. Med Hensyn til selve Handlingens Form.

§ 31.

Forskiellen imellem til=endebragt og ikke tilendebragt Lovovertrædelse.

Vigtig er den Forskiel der giøres imellem en til=endebragt og en ikke tilendebragt Lovovertrædelse. Den første er da, naar Gjerningsmanden er bleven færdig med at realisere alle de Data, som udkræves til at udgjøre Begrebet om den tilsigtede Misgjerning; i modsat Fald er Misgjerningen blot forsøgt (delictum attentatum) Til at udgjøre endog at blot Forsøg paa en Misgjerning, udkræves imidlertid mere end den blotte Villie til at handle mod Loven (delictum intentatum). Denne, om den end bevises, medfører dog ingen Straf=skyld, saalænge endnu ikke nogen, til Forbrydelsens Iværk=sættelse sigtende, Virksomhed er anvendt. See 1-21-1 der blot giver den Person, som derved er sat i Fare, Ret til Caution 6-4-18 (maaske tillige 15 og 16 cfr 17 og 18) samt Fr. 20 Jan: 1793 § 9) 6-9-16, 20-4-1-20. 2-9-24. Fr. 1 Feb 1797 § 92. Pl: 1 Jul: 1799 § 143 inde=holde vel Straffe for blotte Trusler, men snarere er

forsaavidt de bestaae i blotte Ord, Aarsagen hertil, nemlig at den Orden hvormed offentlige Forretninger bør kunne afholdes, derved er forstyrret. —

§ 32

Nogle Misgjerninger (f. Ex. Mandrab og adskillige Legems=beskadigelser) ere af den Natur, at de ei fuldbringes ved Overtræderens Virksomhed, men kræve * en vis udvortes Følge, som Betingelse for deres Existents. —

Forskjellen mellem fuldendte og fuldbragte Misgjerninger

Med Hensyn til saadanne Tilfælde bør der skjelnes imellem den fuldendte og den fuldbragte Misgjerning /: delictum perfectum et consummatum :/ hvilke Begreber med Hensyn til de øvrige Tilfælde (f: Ex: verbale In=jurier, falsk Vidnesbyrd, Qvarantain Overtrædel=ser, og en Mængde andre Politiforseelser) falde sammen /:

Hvor saaledes en vis Effects Frembringelse er en til Misgjerningens Væsen, efter Loven hørende Betin=gelse, maa selv den hele hertil sigtende Virksomheds Anvendelse, blottet for den tilsigtede Følge, henhø=re til Attentatet. —

Ikke har foruden den nøjagtig ordnede, kun med enkelte Misgjerninger stedfindende Gradation, to andre Hovedgradationer, nemlig: Forberedelse til Misgjerningen (praeparatio delicti; conatus remotus) og Forbrydelsens Begyndelse (inchoatio delicti; conatus proprior). Den første forudsætter at Overtræderen alene har foretaget saadanne Handlinger, der kunne lette sam Udførelsen af den Hovedhandling, som udgjør Forbrydelsens Væsen, hvorimod den sidste først finder Sted, naar Gjerningsmanden allerede er i Begreb med at udføre Handlingen. Den inddeles atter igjen af Nogle i det nærmere Forsøg og det nærmeste, (: conatus proprior, conatus proximus:)

At et Forsøg paa en Forbrydelse nødvendigviis forudsætter dolus, flyder umiddelbar af Begrebet.

(§ 33.)

Mislykkede Forsøg paa Lovs Overtrædelse, bør ogsaa belægges med Straf.

Foruden at et mislykket Forsøg paa Lovens Overtrædelse, røber subjectiv Farlighed hos Gjerningsmanden, er det og klart, at Staten, naar den med Straffelove vil afholde fra Misgjerninger,

bör belegges ethvert Skridt dertil med Straf, og ingenlunde
sættes Gjerningsmanden for andre Følger, hvis han
standses paa Veien til Misgjerningens Fuldførelse.
Men naar virkelig ethvert Skridt til Lovens Over=
=trædelse skal straffes, maa der være mindre Straf for den
begyndte, end for den fuldendte til Lovens Overtræ=
=delse sigtende Virksomhed; thi ellers bliver jo et saadant
Skridt ustraffede, ligesom Gjerningsmanden saa, og
naar han engang havde begyndt, intet vovede ved at
fortsætte og fuldende, men tvertimod være opfordret
til at anstrenge sig for at overvinde alle Vanske=
=ligheder, der modsatte sig hans Bestræbelser. — Hvad
Skjønnes at det maa formodes at ethvert Forsøg
paa at overtræde en Straffelov, bör belegges med
Straf, ihvorvel Loven ej udtrykkelig have fast=
=sat det *) maa at Straffen for den forsøgte Mis=

*) En Undtagelse fra den alm: Regel vil blive foredraget § 35;
en anden Undtagelse findes udviklet og retfærdiggjort i min
Afh: om attenteret Selvmord i Jur: Arch No 6 pag 205.

gjerning aldrig uden Kongernes udtrykkelige Befa-
ling bør være saa stor, som den for den fuldendte, samt at
den bør staae i Forhold til forsøgte Værk. —

§ 34.

Naar Forsøgeren af egen Drift holder tilbage fra Forsøget af en Samvittig-hedsfølse, bør ingen Straf finde Sted. —

Hvor Forsøgeren, af egen Drift, holder tilbage fra For-
søget, medens det endnu staaer til ham, at afvende
alle dets Følger, bør han efter Fornuftens Grundsæt-
ninger være fri for al Straf, eftersom Virkning
og Modvirkning her ophæve hinanden, og Statens
Sikkerhed langt fra at vinde, tvertimod vilde tabe
med Straffelovens Anvendelse ~~Anvendelse~~ paa
et saadant Tilfælde. —

Uagtet det er den vidtbrydende Følge, en Handling efter
sin Natur kan medføre, eller virkelig tilføyer, der
gjør den strafbar, er det dog ikke denne Følge, men
alene de i Forhold dertil staaende Handlinger som
kunne afgive Straffelovens Gjenstande. Delictum
perfectum og consummatum burde derfor efter alm.
Grundsætninger medføre forskjellig Straf.

§ 35.

Vor Lov indeholder ingen almindelige Forskrifter angaaende forsøgte Misgierningers Straffbarhed. Enkelte Bestemmelser f. Ex: Chr. 6-6-22. Fr Ar: B. 9 Martii 1683 § 23. Do for Landtingsteen med Sörlaten(?) § 627. Fd 30te Novb. 1714 § 13, udsiger(?) imidlertid om, at attenterte Misgierninger straffes, men dog mindre end de ~~fuldt~~ fuldbyrdede. — Dette sidste bestyrkes og ved de enkelte Lovsteder, der i Form af noget specielt(?), og som noget der ingenlunde forstaaer sig selv, byde at Attentatet skal straffes lignende Fuldförelse(?) 6-13-18. Fd 27 Jan: 1738. 8 Jan: 1802 § 65. 3 Juni 1730. § 64, hvortil maaske kan lægges Fd 18 Apr: 1732 § 16. saa og 19de, men ikke 6-4-12 eller Ul: 6-13-22, endnu mindre 6-19-1 (: see Ørst: om Tyv: p. 262-63 Note):. Ellers(?) vilde man handle mod Udtrykkene i de enkelte Love, der satte Straf for en bestemt Forbrydelse, saafremt man vilde anvende samme Straf i hiint(?) Tilfælde, uden at alle de Betingelser existerte, der udgiöre den i Loven omtalte Misgierning. —

Attenterte Misgierninger straffes mindre end fuldbyrdede. —

Hvorvidt For=skiellen mellem fuldendte og fuldbragte Mis=gierninger, efter vores Love kom=mer i Betragt=ning –

6-6-22. den 23. Kr: Art: og flere Lovsteder give for Arten Exempl: paa at der giøres Forskiel paa delicta perfecta og consummata.

I simple Løsagtigheds Tilfælde, kan endog ingen Straf anvendes, med mindre Forbrydelsen i Ordets mest udstrakte Betydning er fuldbyrdet, naml: naar Sam=leiet har Svangerskab til Følge. See Fr: 3 Nov: 1759): den i samme Fr: angivne authentiske Fortolk=ning af 6-13-1 ville ellers neppe kunde udbringes ved Lovexegetik. Hvorvidt samme Forskiel ellers kan finde Sted, maa ved ethvert Slags af Misgier=ningen, kommer an paa om Loven i at beskrive Misgierningen, har krævet en vis Følges Frem=bringelse eller ikke. – Saaledes kan man ej finde Anvendelse paa Mordbrand fordi samme Forbrydelse efter 6-19-1 blot udkræver at der sættes Ild paa Gien=standen af det omhandlede Slags, men ingenlunde at det opbrændes. Efter 6-6-22 og den 23 Kr: Art: er det ligegyldigt om Attentatet er af det nærme=

=ste eller Tiende Dags, med Lignende 6–13–18 mister at dette dog stundom kan komme i Betragtning, maa enhver Forstaal, som skuelet i Dagens Natur, finde Anvendelse i alle det undennte Tilfælde.–

§ 36

Naar nu Forbrydelsens Strafbarhed beroer paa den forskiellige Grad, hvori det Onde bliver bevirket, og det ikke er oplyst, i hvilken Grad den attenterede Forbryder har tilsigtet samme, bør han straffes mildere end om han i ringeste Grad havde fuldført samme Forbrydelse (cfr. Ørst: Thø: p. 267.)

Attenteret Forb: hvis tilsigtede Grad ei er oplyst.

§ 37.

Man kan deeltage i en Forbrydelse[1] enten ved umiddelbar at udføre den Handling, hvorved samme constitueres,[2] eller ved at formaae en Anden til at foretage sig samme Handling,[3] eller ved at understøtte den Anden i Handlingens Udøvelse,
[4] eller, med, efter Forbrydelsens Fuldendelse at

De forskiellige Maader at deeltage i en Forbrydelse paa.–

1ste Decbr. 1818

at være ham behjelpelig i at opnaae Forbrydelsens Øiemed[5] eller afvende de juridiske Følger, som aller: mildt paadrager ham.

§ 38

Den der opvækker en Anden til, eller styrker ham i at foretage en lovstridig Handling, er i første Tilfælde moralsk eller psychologisk Hovedaarsag og i sidste moralsk eller psychologisk Biaarsag.

Den som opvækker eller styrker den Attraae hos en Anden, at foretage en lovstridig Handling, saaledes moralsk, eller ogsaa psychologisk (af Noget intellectu: uel: i Hensigt). I det første Tilfælde kan han siges at være moralsk eller psychologisk Hovedaarsag i det sidste moralsk eller psychologisk Biaarsag eller Medskyldiger.

Derimod bør til de moralske Aarsager ej henføres den, som med physisk uimodstaaelig Magt tvinger en Anden til at foretage en ved Straffeloven forbuden Handling; thi en saadan vækker jo ej ved sit Medmenneskes moralske Drift eller hans Begjærlighed, men paa hans physiske Hovedaarsag: Det samme maa og gjelde hvor man med sin Handling, paalægger Anden en juridisk Nødvendighed, thi det equivalerer aldeles physisk, til at foretage Noget, der i sig selv er ulovligt. cfr. 1.5.3.

1-22-57. kr. Ar: Br. 9 Martii 1783 § 37. 29 Juli 1756 § 686. saavelsom 6-6-12 forsaavidt det taler om det Befalende) samt hvor nogen, som vaer en anden til at foretage en Handling, hvis Illegalitet ikke er ham, men alene ham bekiendt.) Af samme Grundsæt maa Forfatteren af et lovstridigt Skrift betragtes som egentlig Ophavsmand til dets Bekiendtgiørelse, og ingenlunde Forleggeren, Bogtrykkerne, Sætterne, Boghandlerne o. s. v.: hvilket Fr. 27 Septbr. 1799 i Indledningen § 17. 6-19-10 indeholder (og et herpaaførende Tilfælde. (Flere vil man finde i Ørst. om Tr.: p. 420 421. See D. L. 5-10-41. Fr. 18 Apr. 1732 § 27. saavelsom Fr. 1 Febr. 1797 § 112.)

§ 39.

Da den, der opvækker eller styrker det forbrydelske Forsæt hos en Anden, virkelig bidrager til Forbrydelsens Udførelse, er det ingen Tvivl underkastet, at han, endog udenfor de bestemte Tilfælde maa ansees med Straf. Hertil høre den, der opvækker, som den i hvis Tiek-

Den, der opvækker eller styrker en Anden i en Forbrydelse, endog udenfor de bestemte Tilfælde, straffes.

hvorved det förste bevægende Princip, der fremkaldte Mis-
gjerningen ligger, (og som ytrer meest umiddelbar Interesse
for Misgjerningen, at burde ansees, som om han havde gjort
Gjerningen selv. –

§ 40.

Den, som truer, Leier eller befuldmægtiger en Anden til en Misgjerning, maae ansees som psychologisk Foraarsag til samme. –

Til psychologiske Foraarsagere hører den, som truer
og den som Leier til en Misgjerning, saa og den som befuld-
mægtiger en Anden dertil, forsaavidt han ej, efter det i
Slutningen af § 38 Anförte, bör ansees som physisk Aar-
sag. –

Den Truende kan ikke siges at være physisk Aarsag, da han
blot bevæger den Andens Begjerevne, men ej umiddelbar be-
stemmer hans Legemskraft. – At hans Medvirkning meget
nærmer sig til physisk Causalitet, og fortjener lige Straf
med denne, er en anden Sag. – Om den som Leier handler
Lovens 6-6-12 og 1-13-11. Det förste af disse Lovsteder
taler vel alene om Drab og Legemsbeskadigelser, men
dette Bud kan maaskee dog, som det meest almindelige Loven
har, og som aldeles overeensstemmende med Sagens Natur,
udvides til andre Tilfælde, og kan ligeledes tjene til

Bestyrkelse for at den Raadende bør straffes, som om han selv havde foretaget Gjerningen. — Hvor Loven endog for den, der blot giver Raad, sætter samme Straf, som for Hovedmanden (see strax nedenfor § :) finder ingen Tvivl Sted. —

Det at den som befuldmægtiger en Anden, til paa hans Vegne at foretage en Handling, der udgjør en Forbrydelse, straffes, som om han selv havde udøvet samme, bestyrkes af 1-22-31 cfr D.L. 5-10-24, 25. 33. F. 1797 § 106 cfr § 110 (: hvor citerte Lovgivning er anvendelig, hvad enten den, der bruges til Gjerningens Udførelse har været uvidende om det Ulovlige i samme eller ikke (see § 38.)

§ 41.

Den som overtaler eller raader, er snart psychologisk Hovedaarsag, snart kun psychologisk Medhjelper, ligesom han enten aldeles fremkalder det criminelle Forsæt, eller blot styrker den andens i det allerede fattede. I første Tilfælde burde han efter almindelige Grundsætninger straffes, som, om han selv havde udøvet Gjerningen, især naar Raadet var forbundet med special Anviisning til de Midler, hvorved Forbrydelsen

Den som overtaler eller raader er snart psychologisk Hovedaarsag, snart kun psychologisk Medhjelper. —

kan være (consilium speciale, instruitivum). Enkelte
Tilfælde har man og Lovens Hjemmel herfor, til Ex. 6-12,
3, 13. 6-19-6. 6-22-2. Ø.L: 1-7-5. Kr: Ar: Br. 1683
§ 23, 31, 37. Regl: 18 Juli 1801, 5 Afd: § 4. R: 1 Juli 1799 § 136
Regl: 5 Juli 1803 for Kjøbstæderne § 59. for Landet § 67; man
forudsætter at adskillige af disse Lovsteder, forstaaes kun som
Undtagelser fra en almindelig Regel, og blandt andet for
en stor Deel forudsætte: at det er den Raadende (og mere
Delagtige, som bestemmer den mindre Raadne og Delagtige til
at begaae Misgjerningen (hvilket i Fordeelsforhold kaldes
Forførelse, udeholde (og 6-6-2. 6-13-27. Fd 2 Febr. 1759 §
7, der under Tjenestemedhjælpere indbefatter den der om-
taler til Tjeneste p. 76.) og Fd 27 Septbr 1799 § 1, med flere
Anordninger, melder Straf for den Raadende. Imid-
lertid bør 6-6-11 ej anvendes paa den, der ligefrem
raader til Mandsdrab, men blot paa den, der giver et
ubestemt Raad til at skade, hvoraf tilfældigviis følger
Drab, thi ligesom denne Fortolkning bedst stemmer med
Bogstaven, er og dens Resultater i sig antageligere, end
det den modsatte Fortolkning giver. +

Sammenhængen imellem den 11 og 12te Art:, og Grund-
=sætningerne i 6-6-1 og 6-11-1. sammenholdte med hin-
=anden ere ej tilstrækkelige til at retfærdiggjøre denne
sidste Skr. jvf. Ar: No 16 p: 155:). Forøvrigt taler det sidste
Membrum af 6-6-11 kun om Døder og større Straf end
Mandebod vælde, og i saafald, derunder hørende Tilfælde,
anomaliere. Naar her saadant bestemt gik ud paa Em-
=bedsfelse, medførende Dødsfald eller Sundheds Forstyrrelse,
Sjælefreds Krænkelse, eller saadan Brud paa Personlighed
af det allergroveste Slags 6-6-11 omhandler, maatte, ligesom
naar det gik ud paa Drab, en betydelig arbitrair Straf
anvendes, som dog ifølge Forholdet mellem 6-6-11 og 12,
maatte være mindre end for det fuldbyrdede Forsæt. —

§ 42.

Efter Sagens Natur burde ikke, som Forehavende Handlinger,
der gaae ud paa at formaae en Anden til at frem=
=bringe en retsstridig Effect, straffes ligesaa haardt,
enten denne virkeligen blev iværksat eller ikke. Men
Loven udtrykker paa adskillige af de herhen hørende og

ovenmeldte Steder, tale for den modsatte Meening. See in specie 23 Cr: Art: 6-6-11- 6-19-5. Dog bör fra disse Constructer ikke drages nogen almindelig Slutning. (En anden Sag er det, hvis han selv ved en paafölgende Handling, foraarsager at Misgierningen ei iverksættes, (See ovenm §33)

Hvor et personligt Forhold hans Udflydelse paa Gierningens Udförelse, maa den moralske Aarsages Straf bestemmes efter det personlige Forhold, hvori han selv staaer til den Forurettede, saavidt Straffen er bestemt, See Exemplet i 6-6-11-12, men hvor den er arbitrair, kan og det qvalificerede personlige Forhold imellem den Forurettede og den som forledte til Forurettelsen, komme ham til Last; thi den som t: Ex: forleder til at slaae hans (den Forledtes) egen Fader, medvirker til en grovere Forbrydelse, end om han havde forledt ham til at slaae en Fremmed. See Orst: om Sig: p: 248. –:)

§ 43.

Uden at indlade paa at bestemme den andens Beslutning til at udöve en Forbrydelse, kan man ved foregaaende

Handlinger, befordre hines Udførelse, naar man nemlig giver ham Midler hertil i Hænder, eller understøtter ham med Anviisning til Realisationen af den allerede tagne forbrydersk Beslutning 6-8-3, 6-10-1 og Fr. 30 Novb. 1714 § 10 give Exempler paa saadan Medvirkning, der ingenlunde kan kaldes psychologisk Causalitet. Hvorimod Fr. af 20 Feb: 1789 § 7 maa anvendes paa den, der saaledes medvirker til Lyveri. Den 6-10-1 (der uden Betænkelighed udvides til enhver anden Maade, end Laan, hvorpaa man under de i Art: forudsatte Omstændigheder forskaffer Nogen med Midler til at skade) gielder for Resten det samme om 6-6-11 forsaavidt at, a. den forudsætter en ubestemt Villie til at skade, b. den blot taler om Bøder, c. fuld Mandebod vanskelig antages at være Straffen, hvis Drab sluttelig skeer. — Hvor Nogen i bestemt Hensigt at befordre Drab, Legemsbeskadigelse, eller andre af de i § 41 i Slutningen ommeldte grove Misgierninger, giver en anden Gift, Vaaben eller Skrift i Hænde, bør en arbitrair Straf af bestandigt eller dog langvarigt offentligt Arbeide anvendes. —

Medvirkning til en Forbrydelse uden at ervække eller at bestemme den Handlendes Beslutning.

§ 44.

Og skjelnes imellem Hovedmand og de øvrige som samvirke tilstede med Handl: Udøvelse

Af dem som ere tilstede med Gjerningens Udøvelse, for, efter fælles Overlæg at faae Misgjerningen iværksat, kan man og skielne den egentlige Hovedmand, d: v: den som foretager det Factum, hvorved Misgjerningen constitueres fra de øvrige. Vel lader der sig anføre endeel til Forsvar for den Mening, at samtlige Medskyldige i foranførte Tilfælde, bør straffes med den for Hovedmanden bestemte Straf; thi Alle har den, der ei selv foretager sin Handling, dog samtykt i sammes Udøvelse af den Meddeel agtige, og hjerne, forsaavidt, at hann med Viden af den som lader en Forbrydelse udføre med en anden. 6-17-3 hjemler paa, at slige Begyndere straffes lige med Hovedmanden; og 6-6-2 der ikke forudsætter nogen foregaaende Plan til at dræbe, afgiver ingenlunde Modargument. Men det maa betænkes at Anvendelsen af en Lov, som fastsætter Straf for den, der udøver det meste Foretagende, paa den som blot

understøtter samme, er en Udvidelse af sin Lov, og følgelig ei bør finde Sted saalænge der kan findes nogen Grund til at straffe sin Forfører med denne; iøvrigt at der for den, der selv frembringer den lovstridige Effect, er en større Grad af Causalitet; end for den, der blot er med i Gjerningens Udførelse, relativ til denne er aldeles tilfældig; videre, at den, der udfører en Misgjerning med andre, efter det foregaaende, og altid straffes som om han selv har begaaet den; endelig at de foran citerede Lovsteder ere specielle (og at NL: 3-12-22 (og 5-11-14 indeholde net modsat Princip). –

Af disse Grunde vil det findes antageligst at de, der ere med i Gjerningen, men uden at udøve den Act hvorved Forbrydelsen constitueres i Almindelighed, skjøndt Forbrydelsen indeholdes i dens <u>Lovsæt</u>, straffes <u>mildere</u> end om de havde foretaget sin Act. I intet Tilfælde kunde de dog straffes mildere, end for attenteret Misgjerning. –

hvor Forbrydelsen iværksættes ved de flere Medskyldiges Sammenvirkning, maa den som, foretager den Handling, hvorved den fuldendes, straffes med den for samme fast-satte Straf, og de øvrige, som Medhielpere. –

Naar det ikke kan oplyses hvem der har været Hovedmanden hvorledes da alle straffes.

Hvor flere Deelagtighed i en Gierning maatte oplyses, men det ej kan beviises, hvem af dem der har fore-taget den Hovedhandling som constituerer Misgierni-gen, maa de alle straffes som blotte Medhielpere, efter-di man aldeles ikke straffe en Person for en Misgier-ning, som det ej var juridisk vist at han havde udøvet. Det er derfor urigtigt, naar Nogle antage (See Norr. System 4 Deel p: 147), at ikke 6-6-2, men den foregaaende 6-6-1 bør anvendes, naar det i Tilfælde af Drab ej kan udfindes hvilken af de flere, der havde stukket eller saaret den Dræbte, det er: som har givet ham hiint Banesaar. –

§ 45.

Hvad der under støtter Forbrydel. sen efter Misgierningen er iværksat. –

Den som, efterat en Misgierning er iværksat, paa nogen Maade understøtter Misdæderen i at opnaae Fordeel som Hensigt, eller at undgaae hans Straf, giør sig

og ærære medskyldige i samme. Dog kunne de ej straffes lige=
=med Hovedmanden uden hvor specielle Love byde det.
Hvorom haves blandt andre Lovsteder 1-22-16. 3-21-21,
formildet for Norge med Fr. 9 Aug. 1754 § 19. 3-22-3 sam=
=menholdt med Fr. 24 Sept. 1708. 6-1-3,4. 6-17-17 samt
N.L. 3-11-8 (og Fr. 20 Febr 1789 § 7 samt Fr. 7 Nov 1805 §
159 saa og Fr. 6 Febr. 1694 in fine 21 Sept. 1695. 29 Juni
og 7 Sept. 1764, 11 Maii 1775 § 66.) —

§ 46.

Den, der efterlader at virke mod et Retsbrud, kan da alene
ansees som Medaarsag til samme naar han havde modtaget
en Post, der gjorde saadan Modvirkning til Pligt, saa
at denne maatte antages at ville have hindret Brud, saa=
=fremt han ej havde modtaget saadan Post, men samme
var blevet en anden betroet. Det kan, at, efter For=
=nuftens Grundsætninger, ansees som en uafvendelig Bor=
=gerpligt, at bidrage alt hvad man kan til at afvende
Forbrydelser; thi dette synes at flyde af Statsforenin=
=gens Hensigt, som er gjensidigen at skaffe sig den største
mulige Sikkerhed. Men derfor kan dog den, der efterlader
saaledes at virke mod en Forbrydelse, ej siges at være

Hvorvidt den der efterlader at virke mod et Retsbrud, kan ansees som Medaarsag.

Medaarsag til samme; thi han har ikke virket til dens Tilværelse, men blot forsømt at virke til dens Ikkeværelse.

Man kan virke mod et Lovbrud: deels forud dets Udøvelse, deels bagefter.

Man kan forresten virke mod et Lovbrud, deels forud dets Udøvelse: ved nemlig at angive det, dertil sigtende Anslag, for vedkommende Øvrighed, som kan for dets Standsning, eller paa anden Maade, hindre dets Udøvelse, deels bagefter, ved at sørge for at Forbryderen bliver paatalt, hvilket, om det end ikke kan bidrage til at afvende det nu skete Lovbruds Følger, dog efter almindelig

Hvorvidt man kan paalægge Borgerne at virke imod Misgierningen.

Maxime virker til at holde Straffelovenes Trusler i behørig Respect. Vore Love have vel paa enkelte Steder paalagt samme, ved underretning om en Stedhavende Misgierning, at forebygge samme; men disse Steder kunne forsaavidt de angaae Borgerne i Almindelighed, kun anvendes, hvor det er en Forbrydelse, ved hvis Udførelse at særdeles farligt Onde (Ulykke) kunde afstedkommes. See 6-8-7. 6-6-13. Fdg 6 Febr 1694, samt 2-5-19 og Fdg: 1 Febr 1797 § III. Men hvor der paaligger Nogen en Embedspligt til at afværge disse

Forbrydelser han som kaldes til Angiver for Efterladelsens Straf, skiöndt Forbrydelsen vel er af det farligste Slags, og som han og straffes efter en langt haardere Maalestok end Andre i Almindelighed - - See f. E. 6-2-5 tr: At Br: for Landt: med Forrtalen § 62. Br: Fd 9 Maii 1749 § 32. 24 Jan: 1761 og 18 Aug. 1767. Cap. 6 § 2 No 7 Rg: 1 Juli 1799 § 136 Regl: 1 Juli 1803 for Kjöbsted § 50 og for Landet § 67. Fd 21 Martz 1800 § 11 No 12 og 12 Decb. 1797. Instructionen af 26 Aug. 1797 § 10 a: 14 Oct. 1797.

At angive allerede udövede Misgierninger, anses efter vore Love ordentligviis ikke som fuldkommen Borgerpligt. Thi alene gives der ingen Lov, som paabyder samme, men der findes og saa Data nok i vor Lovgivning, som minder om det Modsatte. Saaledes har 6-4-14 aabenbar Form af en Undtagelse fra en almindelig Regel og en Mengde Love sætte Belönning for Angivelsen, uden tillige at true med Straf for Efterladenhed. f. Ex: 3-22-2. 4-7-5 5-13-3. Fd 21 Martz 1705 § 10 og 12. 27 Jan: 1736 § 5 samt 22 Juli 1766. 6 Octbr 1753 § 6. 5 Octob: 1774. 24 Mai 1775. 1 Febr. 1797 § 136. 30 Octb. 1807 § 3 og 4 og mangfoldige andre som Anger-lonnen af 14de Mai 1754 § 6

Det er ingen almindelig Pligt efter vor Lov at angive allerede udövede Forbrydelser.

Enkelte Love som paalægge Angivelse af visse Slags udøvede Misgierninger.

Dog gives der en Mængde enkelte Love som paabyde Borgerne i Almindelighed til at angive visse Slags allerede udøvede Misgierninger f. E. 6-4-14 Frdg. 1 Maii 1747 § 11 Frdg. 31 Octb. 1766 § 4. Mandat af 31 Octb. 1740 (foruden mange flere Anordninger om Deserteurers Bortskaffelse) disse 3 Anordninger fastsætte tillige Angiverens Belønning, see § 12 i bemeldte Frdg. (og § 11 i forbemeldte Placat.

Embedsmænd (og andre, som det paaligger at holde over Lovene, gjøre sig ~~aldeles~~ altid strafskyldige, naar de forsømme dette (conniverende) og blive ofte, endogsaa ansete haarde-(?) re(?) end Gjerningsmanden. See 1-1-5. 2-9-24. 2-15-5. 3-4-6. 6-6-6. 6-8-8. Frd 31 Juli 1739 § 1. 6 Decbr. 1743 § 23. 18 April 1781 § 30. 25 Mai 1804 § 28, 30, (og adskillige af de ovennævnte Anordninger. Nogle af disse, til Ex: de forommeldte Skifte-Placat(?) 1799 § 132, § 135 og flere Steder, bebude iøvrigt ogsaa Belønning for Embedsmanden, naar han opfylder foran-førte(?) sin Pligt, ligesom (og Frd 27 Novb. 1775 § 28 lovede Belønning, men den er forandret med Frd 25 Mai 1804.

Det Ord Medvider, betegner i Almindelighed mere end blot

Sandsthal om Gjerninger, uden at have angivet samme, see fremdeles 6-4-14. 6-1-13. 6-18-2. 5-14-18 6-18-7. Fr 21 Mai 1751 § 3. 20 Feb. 1789 § 7 og flere Anord. (Hvad ved kommer Opst. om Tyv. § 23)

Hvad Ordet Medvider betyder —

4de Capitel.

Om Misgierningers og Straffes Inddeling

§ 47.

Offentlige og private Misgierninger. —

De Misgierninger hvorved Staten selv som moralsk Person, eller dens Repræsentanter fornærmes, kaldes offentlige i strengeste Forstand (delicta publica stricte sic dicta). De som alene krænke Enkeltes Rettigheder ere blot private (delictum mei privatum.) Naar Forbrydelsen ved at krænke Enkeltes Rettigheder, tillige fornærmer det Hele, kan den kaldes privat publik. delictum publico privatum.) Dette sidste kan være tilfældet, enten fordi selve Handlingens Udførelse kunde have havt Følger, som vare skadelige for mange, f. Ex. Brandstiftelse, eller og blot fordi den Maxime, der ligger til Grund for Misgierningen, udsætter enhver Enkelt, og altsaa Alle for Fare. I denne sidste Henseende kunde man

blot skulde legge Forbrydelsernes indvortes Natur til Grund, siges at ansees, skiønt mod en enkelt rettet Forbrydelse, forstyrrer Alles Sikkerhed, og at saaledes ingen Forbrydelse var blot privat. Men ligesom den Fornærmelse, der tilføjes en enkelt, giver en større eller mindre Grund for Andre til at frygte lige Fornærmelse, og desforuden i Henseende til nogle Forbrydelser, ere, særegne Grunde, der gjøre at det ej kan ansees overeensstemmende med den almindelige Villie, at de behandles som Gjenstande der vedkommer det Offentlige (f. Ex. Injurier og Hoer, hvilke Forbrydelsers Paatale ofte vilde gjøre den Fornærmede selv til største Krænkelse), er det i mange Tilfælde afgjort, at vore positive Love ansee adskillige Forbrydelser som blot private. —

Dette ytrer sig derved, at deres Paatale aldeles er overladt til den Fornærmede saa at den offentlige Myndighed ikke, uopfordret (ex officio) har at blande sig deri. —

Hvilke Forbrydelser, der ere af dette Slags, kan man ikke bestemme med Grunde, hentede fra disses indvortes Natur, thi det Kjendemærke, disse kunde frembyde, vilde være

alt for relativt. —

Man maa derfor have opstillet som Regel (1-22-8.) at offentlig Tiltale finder Sted, hvor der for Misgierningen er anordnet en offentlig Straf. (Den hele Begreb og hele Modsætning vil blive afhandlet i § 56). Vel gives der fra denne Sætning adskillige Undtagelser, men disse indeholder ikke desuagtet den almindelige Regel, der bør gielde saalænge der ej ved noget særdeles Lovbud er fastsat noget derfra afvigende. —

Om Misgierninger, hvorfor en offentlig Straf er anordnet, paatales offentlig

Til de vigtigste af disse Undtagelser hører:

Undtagelser fra foranstaaende Regel. —

1. Reale og verbale Injurier mod private Personer i Almindelighed (Ord. 10 Juli 1795 § 22. 20 Jan. 1797. § 4. 7 Dec. 1798 § 12. 27 Sept. 1799 § 11. Instrux 28 Aug. 1795 § 8 Lit. a og 14 Sept. 1798 § 5 Lit. a. — (og har denne Sætning igjen sine Undtagelser og nærmere Bestemmelser, men disse høre ej herhen. —

2. Gjensidige Fornærmelser imellem Husbonde og Tjende Pol. Fd. 25de Martz 1791 § 23 og 5 Juli 1793 § 8. —

3 Overtrædelser af Tiennerpolitiet. Ord. Tiennere Fd. 25 Martz 1791 § 17 & 18.

4. Indgreb i Laugsrettigheder, fra Fd 1793 l. c. samt Fd 21 Martii 1800 § 11 No 1.

5. Adskillige præqvalificerede Forbrydelser, som ere af den Natur, at de ej kunne komme under Paatale, naar den Medcommende lader Sagen fare; hvori de ere begaaede (see F. Ld. Fd 23 Decbr 1735.) skulde saaledes befattes, at de endog naar kunne forfølges, ej uden special Grund gjort Sagstand, blive tagne i Betragtning) saasom de i 6-5-8 omhandlede. —

I nu med hjørende kunde de i 6-13-10, og Fd 9 Julii 1745 omhandlede Forbrydelser hertil henføres maaske og den Forskrift Fd 27 Septbr 1799 § 5, hvor Brandbrænde nævnes; thi Udtrykkene "naar det paaklages", giver Anledning til at antage, at det beroer paa den Fornærmede om han ville forlange Paatale eller ikke. —

Anm: Nogle mene at de i 6-5 omhandlede Forbrydelser alle skulle være private. Men det er saa langt fra at der gives i Loven liggende Data for denne Undtagelse fra den almindelige Regel, at tvertimod 6-5-9, i Forbindelse med en Mængde Lovstedets Sanctioner og andre specielle Anordninger, tale for det Offentliges Ret til at gjen=

tale slige Forbrydelser, ligesom og Analogien af Fr: 27 Feb: 1772 taler herfor. — Vel kunde nogle legislative Grunde anføres for en modsat Regel, men Lovfortolkningen gjør dog ikke denne Distinction. —

Anm: 2. De Begreber som man almindelig danner sig om offentlige og private Misgjerninger, med Hensyn til Maaden hvorpaa de af Sagens Forfølgning flydende Omkostninger skulle betales, have ingen Interesse for den egentlige Criminalret. Man kan tilføie herom Rescr: 5 Apr: 1793 samt Rescr: 7 Jul: 1797 og 27 Apr: 1798.

§ 48.

De Handlinger som Loven udtrykkelig har erklæret for strafbare, udgjøre bestemte, de øvrige, hvis Strafbarhed flyder af Sagens Natur, ubestemte Forbrydelser (delicta ordinaria et extraordinaria). Dette sidste Begrebs Realitet er tydelig retfærdiggjort ovenfor § 11, og yderligere i den udi juridisk Arkiv No 20 pag: 243 til den Ende meddeelte Afhandling. — Bestemte og ubestemte Forbrydelser.

49

De fleste nyere Criminalister legge megen Vægt paa Forskiellen imellem Forbrydelser i streng Forstand, hvilken man kunde

Forskiel mellem de Retsforbrydelser og Politieforbryd.

kalde saakaldte Forbrydelser og Politieforseelser (quasi delicta, s. delicta contra politiam). At en saadan Forskiel virkelig finder Sted, (og har en ikke uvigtig Indflydelse paa Sagernes Behandling,) er umiskiendeligt, men at de af Lovgivningens Philosophien efter Begreberne, man pleier at lægge til Grund for Inddelingen, ere, saa vigtige som de end i sig selv maatte være, hvorvidt de ikke holde Stand, og nødvendigen i vor, og andre Civile i nyere Staters Lovgivning. Ved virkelige Forbrydelser forstaaes nemmelig saadanne som indeholde et Angreb paa Statens eller Undersaatternes nødvendige Rettigheder; med Politieforseelser derimod de som stride imod en til disse Rettigheders bedre Beskyttelse, med Lovens foreskrevne Orden. —

Den theoretiske Forskiel man har lagt til Grund for hin Adskillelse.

At hine Forskiel ikke passer sig til vor Lovgivning, er klart; thi den betragter ofte Overtrædelser af det første Slags (hvortil f. Ex. Blasphemie, Blodskam, Sodomie, Quarantaine Forseelser og flere, der belægges med betydelige Straffe, tildeels med Dødsstraffe, bliver at henføre) som virkelige Forbrydelser, og behandler stundom de Handlinger, der efter hint Begreb ville være virkelige Forbrydelser, som Politieforseelser (f. Ex. Brud paa Tyende Contracter,

Beviis for at hin Adskillelse ikke passer sig for vore Love.

(og paa enkelte Steder nöjere Slags Exempler — —

De Synspuncter, som man have lagt til Grund ved at afsondre Politiforseelser fra Justitsforbrydelser, ere overalt meget forskiellige fra sin theoretiske Deelings Grund, og gaaer fornemmelig ud paa Fornödenheden, enten af en hurtigere eller af en mere formelig Rettergang, der igjen, for en stor Deel, beroer paa Sagens præsumtive Vidtlöftighed og Betydeligheden af den Straf, Lovgiveren har fundet passende — Imidlertid kan den Lovkyndige ikke umiddelbar forgjeves bedömme til hvilken af hine Klasser, en Lovovertrædelse skal regnes — Thi Vidtlöftighed giver der ingen bestemt Grændse imellem de Straffe, som kunne finde Sted i Politisager, og dem hvormed Justitsforbrydelser skulle belegges, men disse medföre ikke sjeldent ringe Mulct, og hine derimod betydelige Frihedstab. Kun Lovens positive Bud, maae i ethvert Tilfælde, lære, om en lovstridig Handling skal behandles som Politiforseelse eller i den ordinaire criminelle Processes Form. Fornödenheden bliver altid for det sidste, hvorfore og Anordningerne (f: Ex: Regl: 5 Juli 1803 for Kjöb: § 56, for Landet 74) udtrykkelig fastsætte, naar disse Overtrædelser skal behandles politiretslig (cfr med den 2 Suppl: 2 D: p: 263-265. —

Vore Love have taget Hensyn paa Nödvendigheden af en hurtigere eller mere formelig Rettergang paa Sagens Vidtlöftighed og Straffens Betydelighed.

Forbr: Inddeling i større og mindre er relativ og ubrugelig.

§ 50

Nogle inddele Forbrydelser i de større (og de mindre (delicta atrociora & leviora). Man formeen at disse Begreber ere i høi Grad relative (og vaklende, er hine Inddeling (og af de flere Aarsager som findes angivne i § 5 aldeles ubrugelig. –

§ 51.

Forskiellen imellem Forbrydelser som fuldføres med en virkelig strafbar Virksomhed, og de som bestaae i en blot Efterladelse af en Virksomhed. –

Ogsaa gior man Forskiel paa de Forbrydelser, som fuldføres med en virkelig strafbar Virksomhed (positive Forbrydelser, delicta commissionis) (og dem som bestaae i en blot Efterladelse af en Virksomhed, hvortil man under Straf var forpligtet (negative Forbrydelser (delicta ommissionis). Man paastaaer i Almindelighed at disse sidste Slags Forbrydelser altid forudsætter en Contract eller et særdeles Conbud, hvorved man er bleven forpligtet til den efterladte Virksomhed, da Borgernes oprindelige Forbindtlighed, som man mener, blot skal gaae ud paa at efterlade de Handlinger, hvorved Retsordenen forstyrres. –

Man er udentvivl under visse Betingelser en positiv Virksomhed til at afværge Forbrydelsen og andre Onder fra Samfundet og dets Medlemmer, umiddelbar forbundet med Borgerforeningens Væsen (hiertor § 46. hvilken an

alene har meent Talen om Forseeligheder til at afverge
Forbrydelser, men det samme maae (og for Ansagnes
Ligheds Skyld gjelde med Hensyn til Ulykker, hvormed
den physiske Natur, eller Personer som ej staae under
vore Straffelove, truer Samfundet eller enkelte af dets
Medlemmer. Man, der f: Ex: var vidende om at fiendt-
ligt Angreb, som en fremmed Magt havde sattet mod
vort Fædreneland, og ikke skjøndt det var ham muligt,
underrettede Regjeringen derom, var vist nok, skjøndt
ingen Lov derfor bestemmer Straf, en grov Forbryder
det samme ville og gjelde om den der efterlod at tage sig af
et Menneske som han fandt syg eller saaret og hielpeløs
(paa Veyen) Undertrædelse af denne Forpligtelsen maae,
da de, der ej forlyste ulovbestemte Forbrydelser (§ 11) an-
sees for strafbar, om end Lovgiveren ej derover udtrykke-
lig har erklæret sig. Ligesaa bør det mærkes, at en
med en positiv Handling fremkbragt ringe Forbrydel-
sen, formedelst en dermed forbunden Efterladelse, forvandles
til en grov Misgjerning (f. Ex. naar man lader det Menneske,
som man med Forsæt eller af Uforsigtighed har saaret

{ En ringe Forbr. eller form: en dermed forbunden Efterladelse, forvandles til en grov Misgjerning. –

værk uden Hjelp, (og har efterforundalt dør). En til denne fremsatte Inddeling hørende vigtige Anmærkning, har havt sin Plads i Afhandlingen om dolus og culpa (§ 19)

§ 52.

Materielle og formelle Forbrydelser.

Naar Forbrydelsens Caracteer medfører, at den indeholder et Angreb paa en vis bestemt Rettighed, (som Drab, Tyveri m: fl:) andre Forbrydelsers Væsen bestemmes og ved den Retsgjenstands Natur, som de krænke (hvilke kan være for-skjællige) men ved Stræv for Retsordenens særlige Form (saasom Falsk, der ingenlunde altid er Formuebrøst-delgjelse). Hine Forbrydelser kaldes materielle, disse formelle. —

§ 53.

Simple og qvalificerede Forbrydelser.

En Forbrydelse kaldes simpel, naar den skal bedømmes efter det almindelige, for slette Slags Forbrydelser opstillede Straffebud, men qvalificeret eller grov, naar den er forbunden med særdeles Omstændigheder, som hjemle en haardere Straffs Anvendelse. For de Tilfælde hvor en Forbrydelse skal straffes efter en mildere Straffe-Skala end den der er bestemt for den Art, hvortil samme

hvor har Criminalretten intet bestemt Navn. Skiønt en Forbrydelse efter sin Beskaffenhed <u>in concreto</u> fortiener en høi Grad af den Straf, som Lovgiveren har overladt Dommeren, <u>efter Omstændighederne</u>, at udmaale, kan den derfor dog ei kaldes qvalificeret, saalænge den ei skal gaae udenfor den Grændse, der er sat i de almindelige Straffenorme for sit Slags Forbrydelser. Det er heller ikke sieldent, at man tager Udtrykket qvalificeret Forbrydelse i en saa snever Betydning, at en Straffeskiærpelse der beroer med Forbrydelsens Gientagelse, derfra udelukkes, og kun den, som Forbrydelsens indvortes Beskaffenhed fører med sig, tages i Betragtning; see <u>Resc. 23 Feb. 1803 § 12</u> cf. Ørst. & Tjv: p: 216. –

Da en bestemt Art af Forbrydelser kun i Forhold til et mere almindeligt Begreb, hvorunder samme maa henføres, kan kaldes <u>qvalificeret</u>, saa indsees det let, at dette Udtryk maa være uden Anvendelse hvor der ikke gives nogen Straffbestemmelse, der svarer til dette almindelige Begreb. Naar der imidlertid ei for hele Klassen, men dog for enkelte Arter deraf, findes en lovbestemt Straf,

(og kunne med Hensyn til en eller anden Underart er forhøiet,
kan udtrykkelig qualificeret Forbrydelse vel og bruges i
Hensyn paa hele Klassen, men dog i Forhold til de enkelte
Arter. Saaledes kan der, hvis man ellers og vil antage
den i 6-18-1 foreskrevne Straf, som den sædvanlige for alt
Falsk, der og kan indbefattes under noget særskildt Straf-
bud, ikke blot tales om noget qualificeret Falsk i Al-
mindelighed, men vel, til Ex: som qualificeret Frembrin-
gelse af falske Documenter, saasom falske Banco-Sedlers
Forfærdigelse) qualificeret Skjelstens Forrykkelse (efter
Grændsetractat 7/18 Octbr. 1751 med fl:
Og igien kan den Art af en Forbrydelse, der, i Hensende til
sammes almindelige Begreb er qualificeret i Forhold til en
anden, endnu strafbarere Underart, dog være som simpel.
Saaledes kan Mord, der er en qualificeret Art af Drab,
igien inddeles i simpelt og groft, da der til det som
karakteriserer Mord, endnu kunne komme andre Om-
stændigheder, som skierper den sædvanlige, herfor, bestemte
Straf.–

der gives efter vore Love ingen ~~Eg~~ Egenskab, som i høieste
til nogen Forbrydelse enten skjærpende eller formildende;*
(og de Omstændigheder som ved enkelte Gjerninger kan foraarsage den ordentlige Straffs Nedsættelse, høre til disse særskildte Afhandlinger. Imidlertid er dog adskillige herhen hørende fremsat i 3die Capitel No 1 (og videre vil forekomme i det Følgende, som ledende til Udfindelsen af Grundsætningen, hvorefter Dommeren haver at gaae frem ved ubestemte Straffelovers Anvendelse, det Spørgsmaal, om Lovens udtrykkelige Bud er ubetinget nødvendigt,)

---

* Vel belegges den af Uagtsomhed frembragte Forbrydelse altid hvor den ikke er gandske straffrie, med en ringere Grad af Straf end den sædvanlige, der er beregnet paa Forsæt. * Men det strider mod den criminalistiske Talebrug, at betragte den uagtsomme Lovovertrædelse, som en til forringet Straf qualificeret Art af Forbrydelsen; thi den uagtsomme Lovovertrædelse ansees, som udenfor den almindelige Straffesanction, med Forbrydelsen, om Loven end ikke udtrykkelig har gjort Forsætligheden til Betingelse. Endnu kan man betragte den ufuldendte Misgjerning paa foranførte Maade; thi den er en Deel af Forbrydelsen, ikke en Art af samme

for, at en vis Art af en Forbrydelse skal belegges med en större eller en mindre Straf, end den ellers er sat for det Slags, hvortil samme hörer, vil ligeledes blive afhandlet i det Fölgende. –

§ 54.

Forskiellen mellem Forb: der efterlade dem kiendelige Spor og de der intet saadant Spor forudsætte.

Den Forskiel man gjör paa Forbrydelser, der efterlade dem kiendelige Spor (delicta facti permanentis), hvortil Drab, Saar, Falsk, Leiermaal hörer, og dem som intet saadant Spor forudsætte (delicta facti transeuntis) f. Ex. Hoer* Bedragerie og Tyverie i Almindelighed, mundtlige Injurier, er uden Virkning, hvor der spörges om Bestemmelsen af Afstraffelsen, men ej uden Hensyn til Materien, om Undersögelsen og Beviset. –

Nogle forkaste endog hin Inddeling aldeles, fordi det, efter deres Mening ej beroer paa paa en Forbrydelses Væsen, men paa den sindelige Maade hvorpaa den in concreto er udført, om den efterlader sig öiensynlige Spor eller ikke. Men det er dog vist at nogle For-

* Til Hoer hörer og Besvangrelse, saavel som til Leiermaal: efter Fr. 20 Novbr 1759. –

brydelser, saasom Drab, Hor, Lejermaal, Rsc. 20 Novb. 1759) og lade dem udføre uden at frembringe en skadelig Virkning i Udvortesverdenen, skjøndt det vel kan hænde at Sporene deraf siden blive slettede tilsidst inden Undersøgelsen begyndes; og at derimod andre f. Ex. Injurier Hore Tyverie (og Bedragerie og i deres Begreb forudsætte en saadan skadelig Virkning, hvis Existence i det enkelte Tilfælde altsaa er tilfældig. —

Inddeling i fælles Forbrydelser (delicta communia) der kunne begaaes af alle Undersaatter, og særlige (delicta specialia) som blot kunne udøves af Personer, der høre til en vis Klasse f. Ex. Embedspligtens Overtrædelser, Vaabenforbrydelser kan tages i Betragtning med Hensyn til Anordningen af Criminalretts Systemet, men giver ikke Stof til nogen, i den almindelige Deel, hørende Anmærkning. — Den i nogle Systemer brugelige Inddeling i aabenbare og uaabenbare Forbrydelser, fortjener heller ikke her nogen Opmærksomhed, da det kun er i hvert enkelt Tilfælde at Kunne gjøre Forskjel paa den Skyldiges Skiæbne, naar han gribes i Gjerningen, og naar han eller overbevises.

Saadanne Tilfælde ere 6-2-2, sidste Membrum 6-7-16
Fd 15 Febr 1786 § 3. 29 Octb 1794 § 22. 6-9-13 samt de
tilsyneladende Grund for en lige Forskiel, som under-
følges i Udtrykkene udi 6-9-12 og 6-19-1, hvilke
Udtrykke Antydning for Skylden samt af vore ældre Love,
der tidt gjorde meget betydelig Forskiel mellem aabenbare
og uaabenbare Misgjerninger. — Den ellers end kunde
paastaaes af 1-17-1 tildels at komme i Betragtning i
Hensyn til Forbryderens Fængsling (hvilket dog egent-
lig ej er Tilfældet), da Paagribelse i Gjerningens
Udøvelse kun udmærkes som et blandt flere ligesaa
gjeldende Data, hvorved den fornødne Vished om
Gjerningens Begaaelse frembringes, saa vilde det
dog ej høre til den egentlige Criminalret, men
til Criminalprocessen. —

Forskiellen imellem forsætlig og uagtsom, over-
lagt og uoverlagt, fuldført og forsøgt, umiddelbar
og middelbar fremkaldt Forbrydelse, har faaet
sin Plads i det 3die Capitel. —

§ 55

Man inddeler Straffe i bestemte og arbitraire; at sidste ere igjen absolute bestemte eller relative bestemte, ligesom Dommeren er aldeles ubunden i Straffens Valg eller ikke er paa nogen Maade bunden ved Lovens Forskrifter. End ikke at Lovens Slags Straffe forudsætter, at Forbrydelsen tillige er ulovbestemt; thi har ikke sjeldent erklæret en vis Handling for strafværdig, men aldeles overladt Straffens Bestemmelse til Dommeren. See f. Ex. 1-4-25, 28, 2-20-1.2.3.5. 3-4-12. 6-3-11. Fd. Octbr. 1743 § 8, Instr. 7 April 1771 § 13. — Straffens Inddeling

De relativ bestemte Straffe, have igjen flere Arter. Enten nævner nemlig Loven forskjellige Slags Straffe opgivne, hvoraf Dommeren kan vælge den han finder meest svarende til Forbrydelsens Beskaffenhed in concreto, og Forbryderens Tilstand f. Ex. 4-6-6. 6-4-4,12,14,15,16. 6-7-1. — Relativ bestemte Straffe.

Eller og er Straffens Art bestemt, men alene Graden af samme overladt Dommerens Skjønnende, hvilket atter igjen har to Hovedmodificationer, ligesom enten Graden aldeles

kommer an paa Dommerens Godtbefindende, eller Domme-
ren har sat nogle Grændser.
C-7-19. 6-11-13,14. C-13-27,28. 6-21-4. Pl. 30 Octbr.
1807 § 1, med mange andre Konstitutioner og Anordninger
give Exempel paa det sidste Slags. Et andet be-
-træffende, da er Dommerens Godtbefindende ikke
saa sørende Ordelde, som dets begrændset med
Hensyn til begge Extremiteter. f. Ex. Fr. 2d Juli 1742
Resc. 31 Juli 1744, og de flere Anordninger. Stundom
er hans Valg blot indskrænket med Hensyn til een af
Delene. Ved C-10-3 sættes Minimum (hvorved
er klart at Mulkten skal overgaae 3 Lod Sølv, men
intet Maximum bestemt) C-20-3. Fr. 21 Marts
1800 § 11 No 7 (der bestemmer Maximum, men intet
Minimum) Fdg 27 Jan: 1804 § 68 sidste Membr. (hvor
Bødernes Minimum maa ansees bestemt, men
ej Maximum. —
Lidt er igjen blandt flere alternative sammensatte Straffe
ene med enten absolute, eller i Hensyn til Grad ubestemt
See f. Ex 1-24-1. 6-5-7. 6-8-6. 6-13-8. Id. 6-9-12.

Forordn. d. 25 Martz 1791 § 10, 12. Politiefd: af samme d.

§ 14. Brandfo. i Novb. 1805 § 147. Pl. 31 Martz 1808 § 6.

Anm: 1. De Straffe som paalægges Nogen for aldeles ulov bestemte Misgjerninger, kaldes man og extraordent=lige (extraordinaire), hvilke i denne Betydning udgjør en Art af de arbitraire. Ellers for=staaer man og jevnlig med extraordentlig Straf, en saadan der anvendes hvor Loven hjemler en Formildelse i den, der ordentligviis er fastsat for en Misgjerning, fornemmelig bruger man dette Udtryk om de Straffe hvormed Børn under Laval=der for adskillige Forbrydelser ansees, skjøndt disse ofte ere aldeles lovbestemte. (Ø.A:)

De tydske Kriminalister pleie, med extraordentlige Straffe i For=stand, at forstaae saadanne, der tilkjendes den Sigtede, hvor det fuldstændige Beviis mangler, men dog en betydelig Mistanke er opstaaet. Dette Begreb er, som det følgende vil vise, aldeles uanvendeligt i den dansk-norske Kriminalret. Anm: 2. De Straffe som efter Lovens Bud, staae i nøie mathematisk Forhold til Forbrydelsens Gjen=stand, den skiftede Skade eller Følgen (f. Ex. NL: 1-22-17.

N. L. 2-22-7 (cfr. Fundat. 8 Jan. 1810 § 22) 4-1-14, 19. 6-15-1.
6-16-3. 1-18-4. Fr. 23 Octbr. 1700, 1 Febr. 1797 §§ 107. 162,
175, 392, 394 m. fl. Frd. 25 Mai 1804 § 30 (cfr. 14 Octb. 1808
§ 4) maae, uagtet, ingenlunde forvexles med de som før
omhandlede under Navn af relativ bestemte; thi de
ere i ingen Henseende overladte til Dommerens Godt-
befindende. —

3 Vore Lovkyndige pleie som f. Ex. paa ubestemte Straffe
at anføre nogle Lovsteder, der ingenlunde ere passende
som saadanne, da de ei indeholde noget eget Straffebud,
men blot en Henviisning til andre Love, som efter
No 1 berørte tilforligen forholde sig tillige Retsstraffe,
derpaa kunde være anvendelige, saasom 2-20-4. 3-21-21.
4-1-7 sidste Membrum. —

4. Blandt de Exempler paa aldeles ubestemte Straffe for lovbestemte
Forbrydelser, har man her ikke villet anført noget af de mange Lov-
bud der anordner Straf, som for Kgl. Mandaters modvillige Over-
trædere (hvilken Formel endog forekommer i mange nye Anord-
ninger f. Ex. Frdg. Marts 1790, 3 Juni 1801 § 5, 8 Jan. 1802 § 57,
3 Juni 1803 § 18. 3 Apr. 1810 § 20.); dels er nemlig af Nogle, ikke uden
Grund antaget at denne Straf med Hensyn til L. 1-16 maa

anføre at være bestemt, hvad hans Art angaaer, hvilket Fr. af
12 Aug: 1811 § 10 bestyrker, ligesom adskillige Data hvormod
fl. Bestem: i dessi 5 Marts og 2 April 1745 § 6 samt Fr 3 Ap: 1810 § 2.

5. Absolut ubestemte Straffe, synes ikke, overeenstemmende med
rigtige Grundsætninger, da enhver Forbrydelse, naar den
faaer nøiere oplyses i Begreber som Muligheden tillader,
maa have sin almindelige Caracteer, der altid gjør een
eller nogle Arter af Straff passende paa samme. —
Hvormod fortiene de, der fastsætte relativ bestemte Straffe
i Almindelighed, fuldkommen Bifald; thi de fleste For-
-brydelser kunde modtage uendelig mange Gradationer, der
ei lade sig opløse i nøiagtige og mathematiske afmaalte
Begreber, ligesom og Straffens Størrelse, er afhængig af
Forholdene i Personens subjective Tilstand, der ei lade
sig reducere til almindelige Begreber (se jur: Ark: N.
21 p. 205.) — Endelig kunde kun i meget enkelte
Tilfælde, nemlig: med Hensyn til de groveste Forbrydelser
absolut bestemte Straffelove finde Sted. —

6. Hvad de Grundsætninger der bør følges i arbitraire Straf-
-lovenes Anvendelse, vil handles siden. —

§ 56.

Privat Straf og offentl. Straf.

En Straf kaldes privat, naar den Fuldbyrdelse alene kommer en privat Mand tilgode, ellers offentlig. — Til de første høre fornemmelig Bøder, som erlegges til den Fornærmede, (f. Ex. efter N.L. 1-22-17. D.L. 5-3-1.) hvor Herskabet som fornærmet Person, i Egenskab af Sagefaldsberettiget oppeberer Skuldbøden D.L. 5-10-37, 38 (gjentaget i Fd 18 Apr. 1732 § 21. 22. 6-10-3, 6-11-6. 15, 19 o: s: v:) saavel Arveløsgjørelse, Gaardsfæstes Forbrydelse (der vel paa flere Steder kun kan ansees som et, i Lovgiverens Grundsætninger grundet, Tab af dens contractmæssige ~~Grundsætninger~~ Art, men paa andre Steder, saasom 3-21-7, 21. 2-22-7. Fd 13 Octbr. 1803 vel kan betragtes anderledes end som Straf *), saavel Afbigt og Ære Erklæringer, der sigte til at gjengive den Beskyldigede, og ej til at bringe den Fornærmede tilbage i forrige Stand, hvilket efter Muligheden skeer ved den Mortification af Beskyldningen, som Dommen indeholder, maa ansees som

---

* I nogle af disse Lovsteder er forresten senere skeet Forandringer, see Fd. 9 Aug. 1754 § 19. 31 Jul. 1801. 8 Juni 1801 § 22. —

Böder som tilfalde Angiveren, kunne ej henföres til det private Klage, da disse, hvor ingen Angiver indfinder sig, tilfalde det Offentlige, der blot kan antages at have skiænket Angiveren sin Ret, eller en Deel Straf. Da Formodningen ej kan være for at den Fornærmede skal blive mere end skadeslös, kan samme ej nyde Böder, uden hvor dette enten udtrykkelig er sagt i Loven, eller dog lige-fram flyder af dens Forskrifter. Hvor baade offentlig Straf og private Böder ere fastsatte for samme Forbrydelse, forvandles disse sidste ikke sielden til offentlige, naar den Fornærmede forsömmer at paatale Sagen 1-22-4. 6-6-13. Fr 19 Mai 1741 § 6. 6 Decbr 1743 § 20 og 21, indeholde Exempler, hvoraf man maaskee kunde udlede en almindelig Regel, ligesom det og i sig er naturligst, at det Offentlige

---

* Hvis [illegible] var fornöden til at befrie det af en Injurie flydende skadelige Indtryk, maatte den finde Sted i alle Injurie Sager, men de paalegges som bekiendt ej uden i enkelte særdeles forbitrede Tilfælde, hvortil Loven og giver god Anledning.

skulde paa hans Bekostning erhverve Kone til Vandel for-
den Forurettede, men Han, som paa de Böder, som ere blevne
ham tillagte, for at opmuntre ham til at besörge og betale
Sagens Betaling. — See i 6-19-1, hvor Skadelidte tillagte
40 Lod Sölv, hvorimod enhver af de Forurettede at nyde,
skiöndt Sagen forfölges af det Offentlige, ihvorvel
dette Lovsted ikke taler mere for den Forurettede i
denne Henseende end andre Lovsteder, der ere hans [illegible]
Fortsættning ere blevne saaledes forklarede, at hans Ret
til Böder er betinget af, at han paatalor Sagen. —

§ 57.

Subsidiair Straf. Naar den regulaire Straf, den, som Lovgiveren ordent-
ligviis har anordnet for Misgierningen, af en eller anden
Aarsag ej kan anvendes, maa en anden træde i samme
Sted, hvilken er subsidiaire Straf kaldes

Naar den anven-des. — Aarsagen der hindrer den regulaire Strafs Anvendelse, er
enten, at Forbryderen aldeles ikke besidder den [illegible]-
stand, i hvis Berövelse samme bestaaer, eller at denne Straf

18 Marti 1707. aabenbar af ham ikke betragtes som et Onde, men snarere
som et Gode, der tilsigtes med Forbrydelsen, eller endelig

at det staaer i hans Magt, at undgaae sig Straffens Execu-
=tion. Det første Tilfælde finder Sted med Hensyn
til Livs og Formues Straffe, dog lader det sig og tænke
med Hensyn til andre, f. Ex: naar Nogen som har
forskyldt at miste sin Haand (hvorved den Højre forstaa-
=es) allerede forud formedelst en ældre Forbrydelse, eller
ved Tilfælde er sammen berøvet, eller Nogen, der har
qvalificeret sig til Straf paa Huden allerede er
dömt at samme Forbrydelse for ny: *
Med Hensyn til den subsidiaire Straf for dem som ej
kan udrede Böder, indeholder 1-22-11 vel det almindelige
Princip, at slige Personer skulde lide paa Kroppen, men
hvorledes denne corporlige Straf skulde være beskaffen, fin-
=der vi bestemt i Loven med en almindelig Regel, og de
specielle Bud, der derangaaende indeholdes, lægge en
meget forskjellig Maalestok til Grund. — Saaledes

* Hvorvidt Nogen, der, uden allerede at være skildt ved den Gjen-
=stand i hvis Berøvelse Straffen bestaaer, dog allerede ved en
anden Forbrydelse har gjort sig skyldig dertil – kan ansees
med en subsidiair Straf, hører til Læren om Dommerens Frem-
=gangsmaade i Tilfælde af Forbrydelsers Concurrence. —

Lov 4-1-3 og 4, for lige Bøder, og med Hensyn til samme Straf-
fastsat en overmaade forskjellig Afsoningsmaade. 6-8-3
indeholder Exempel paa en temmelig Afsoning for en temmelig
betydelig Bod, imod at langt ringere ~~Straf~~ Bøder efter 1-22-13
medføre meget haardere subsidiair Straf. De Anordninger
som udkom efter Loven, mere og en Tidlang eller mindre conse-
-quente. Saaledes har Jagtfor. af 18 April 1732 § 28, ubetinget
bestemt 3 Aars Arbejde i Bremerholm for Enhver som ej kan
udrede nogen af de der fastsatte Bøder, uagtet disse varierer
fra 200 til 1000 Rd: —
Fr. 6 Decbr 1743 § 13, 14, 15 fastsætter en slags almindelige subsidiaire
Straf for dem som ej kunne udrede Bøder, tagende derved intet
Hensyn til Forseelsens Beskaffenhed, for hvilken Mulcten er
paalagt, men alene til dens Størrelse, og den langgjeldende
Stand § 14, men ej de øvrige §§ er forandret for Norge
angaaende ved Fr: 12 Juli 1799. cfr Canc: Skr: af 17 Mai 1800. —
Den Undtagelse fra Fr 12 Juli 1799 mærkes Pl. 31 Octb: 1801,
og som Fortolkning Pl. 2 J. M. Skr og Canc: Skr: 2 Jan: 1802.
Det er alle Kommerne men Øvrigheden der bør afgjøre, om
den Skyldige ~~bør~~ henregnes til den Klasse, som havde at

afsone Böderne efter Fr. § 14 eller efter § 15. Cg. 5 Decbr. 1764, kan ikkun lovmeslig til Erstatning fordres. Bra og Stampe's Saml. 1 Deel p. 171–273 samt 3 Deel pag: 632–635. Hørerin Fr. 24 Martii 1791 § 11. — Efter Canc. Brev af 15de Apr: 1786, skulde endog Böder under 1 Rd afsones med Vand og Bröd, hvilket dog strider imod Fr. 6 Decbr. 1743 § 13. Ifølge Canc. Br. 12 Aug: 1786 (Fogtmans alphab. Regr. under Rubr. Arten A.) skulle alene Böder til Kongen eller offentligt Brug afsones, hvilket u-antagelig (og stemmende med Fr. 1743, hvis §§ 1 og 2 synes at vise at den blot angaaer Böder til det Offentlige. — Sedt har og været omtvistet, om Tjenestefolk for Böder, bör med Afsoning underkastet, hvilket Canc. Br. 28 Maii 1791 rettelig har besvaret med Nej. At Böder til Justitskassen bör afsones, naar de efter Fr. 23 Decbr 1735 bringes Udelighed at betale, sees blandt andet af Resc. 12 Octobr. 1770 og 1 Julii 1791, samt 31 Aug: 1787, cfr. Canc. Br. 16 Junii og 6 Julii 1787, samt Stampes Erkl. 5 Bd. p: 551 m. fl. —

Her er ulige Meninger om, hvorvidt Fr. 6 Decbr 1743 har forandret alle specielle Bud: og i Loven og ældre Anordninger om Böder.

Afsoning; men rigtigst antages dette endog hvor Loven [illegible]
meldere [illegible], thi ikke blot ere almindelige og [illegible]
Grunde underkastes [illegible] at bestemme det i Loven
ubestemte, men og tillige at forandre den ugrundede For-
skiel Loven i mange Tilfælde gjorde, ligesom og Resc. 25 Septbr.
1790 beskytter samme Mening. —

Herimod have mange nyere Anord: for enkelte Tilfælde
fastsat andre subsidiaire Straffe end de 1743 og 1799 paa-
budte, f. Ex: Fdg 6 Octb. 1753 § 3 [illegible] Plac. 8 Aprl.
1781 § 27. Pl. 15 Martz 1784. Fdg 2 Augst 1786 § 13 [illegible] Pl. 31 Mai
1790. Pl. 30 Decbr 1793. Fdg 5 Septbr 1794 § 5. Fdg 8 Febr 1805 § 39
§ 8. —

Hvilke Straffe der bør sættes i Vergstraffes Sted, hvor Sub-
jectet ej formaaer Evne at [illegible], efter 6-21-5, der vel
kun er givet for et speciel Tilfælde, men fuldkommen
qualificeret til analogisk Anvendelse. —

Hvor en mulcterende Straf af lige Grund bortfalder, maa
offentligt Arbeide substitueres; og hvor samme sidste Straf
forandres som [illegible] og kan anvendes fordi Opvenings

Manden allerede har forbrudt sin Skiöde for bestandig, maa egentligen denne sættes i Stedet. —

Anm: Hvor Konfiscationer, der ej ere Bödre, ansees med Straf. f. E. 4-1-5. 4-3-24. 6-19-2. Fr. 4 Martii 1690 og 26 Febr. 1739, 19 Mai 1741 § 9. Fr. 10 Decbr 1790. 10 Augst 1798, kan denne ej egentlig sigtes at være subsidiair, ytterdi ingen regulair Straf finder Sted. — Lov 11 Aug 1821 § 8

§ 58.

Som en subsidiair Straf, fremkaldt ved een anden af de i forrige § anførte Grunde, kan man betragte den, hvorved Mördere af Uskyld til Livsstraf, efter Fr. 18 Decbr. 1767 skal belægges; og, da denne Anordnings Bud, at Livsstraf ej her skal finde Sted, er en aabenbar og unaturlig Følge af Grundforestillingen om Straf, kan man, uden Betænkelighed, udvide samme til enhver anden af lige Beskaffenhed fremkaldt Dödsforbrydelse. Ligeledes man man formentlig være berettiget til at substituere en anden Straf for Landsforviisning, hvorved den Skyldiges Stilling (f. Ex. hvis han er Dansk eller paa anden Maade bemægtet til at opholde sig her i Landet), eller at med Subsidiair Straf fremkaldt ved at Forbryderen anfører hverken regulaire Forestillinger

Forbrydelsen forbundne Omstændigheder, aabenbar viise at han ej vilde mere at Onde for ham, men magtede =ej at udrette Skade. –

Subsidiair Straf som finder Sted naar Forbryderen unddrager sig Hovedstraffen.

N.L. 1-22-16. 6-4-1. Fr. 31 Jan: 1794 § 3. (cfr. oven § 56) Fr. 27de Septbr: 1799 § 2 og Pl: om Straffede Udlændinger 19 April 1805, indeholde Exempl: paa subsidiaire Straffe, der have deres Grund i at Forbryderen, ved sin fri Handling unddrager sig Hovedstraffen. 6-6-1. 6-9-13 og 6-13-16. Lovens Grunde ej ligere som passende formeentes i foranførte Tilfælde; thi da det Onde, som efter disse Artikl blive at afføje over den Skyldige, medføre i Henseende til ham, alle de Følger som Fredlösheden kunde have, er det ikke nye Straf, at ham, naar han undviger, være fredlös. *

§ 58

Geistlig og verdslig Straf.

Med Hensyn til Straffens Inddeling i geistlige og verdslige, maa det bemærkes, at hine ej altid forudsætte en geistlig Forbrydelse, eller at Straffen paalægges ved en geistlig Domstol (See L. 2-3-18 - 7 og 8, 6-1-13, 6-11-13,14. 6-13-1,3,27.

* Hensyn paa den som skyr og skræmmer ham, kan denne Lovens Bestemmelse dog have nogen Virkning. –

de meget det Modsatte; ligesom og de geistlige Domstole omgande kunne paalegge Böder og andre verdslige Straffe). Det Caracteristiske med den geistlige Straf, er derimod at den med den geistlige Myndighed sættes i Udøvelse. —

Excommunicationen er udtrykkelig afskaffet for Island, og det lader sig anføre nogle Data for at den i Almindelighed bör agtes ophævet, (see Bull. 3 D: p. 330. 331) ligesom den og i al Fald er gaaet af Brug. Efter rigtige Fortolknings-regler, kan derimod aabenbart Skriftemaal ej antages at være afskaffet, uden for Leiermaals Tilfælde; thi at Con-gineren maatte agtes de Grunde, hvorpaa Ord. 8 Juni 1767 er bygget, for gjeldende i Almindelighed, er aldeles ikke klart, da bemeldte Forbrydelses Hyppighed, og den strængeste fiin Straf gaar til Fostermord, uden al Tvivl ere tagne i Betragtning, med Forordningens Udgivelse, hvilket endog bestyrkes af dens Historie (see hvorom Stampes Erkl. 5 D. p. 251-52. 6 D. p. 271.) Canc. Br. 29 Octb. 1768 synes og at vise at den Tid fulgtes paa ovenanførte udvidende Maade.

hvorvidt Kirke og aabenbart Skriftemaal maa agtes afskaffede Steds

ft. Afr. 18 Juni 1790, bestyrker og at aabenbart Skriftemaal (inden) kan finde Sted. Dog er dette i Henseende til kirkelig Disciplin-middel, og som borgerlig Straf sjelden anvendes. – At det ej maa bruges som arbitraire Straf, viser Fr. 23 Aug. 1735. –

§ 59

Inddel: af Straffe med Hensyn til det Onde de medføre.

Vigtigere ere de Inddelinger, der gjøres af Straffe med Hensyn til det forskjellige Onde de medføre. Uden med nogle Skribenter at henføre dem alle under to Rubriker f. Ex: med Feuerbach under mecaniske og psychologiske eller med Tittmann (og andre inddele dem i de Straffe hvorved med-fødte Rettigheder berøves de Skyldige, og dem, ~~af dem~~ der alene stille sammen med erhvervede Rettigheder*) kan man rettest inddele dem i 6 Hovedklasser. 1 *Livsstraffe*. 2 *Legemsstraffe*, 3 *Frihedsstraffe*; 4 *Æresstraffe*; 5. *Formuesstraffe* (og *blandede Straffe*.

§ 60.

Spørgsm: om Livsstrafs Retmæssighed.

Det saameget omtvistede Spørgsmaal om Livsstraffes Retmæs-sighed, ligger udenfor vores particulair Criminalrets Grændser. – Det maa for Resten saavel efter Calculations

*) Denne Inddeling vilde lede til mange Tvivlsmaal &c

Theorien, som efter det System der søger Straffelovenes fornemste Kraft i den Virkning, den Tanke maa gjøre paa enhver mulig Forbryder, besvares med Ja.

Det Criminalmaal som ere opnaaede fremmad, ere ikke hentede fra Præventions Theorien, som endda mægtig har Art, naar den fra sit Standpunkt forkaster Livsstraffe, ikke grundet paa et urigtigt Raisonnement, der skulde godtgjøre at Dødsstraffe var en Grusomhed, som den ellers antagne Maalestok for Strafferetten ej er berettiget til at naae, ikke lægger Grunden i den Forudsætning, at anden Straf ikke kunde være ligesaa eller mere virksomme til at holde den onde Villie i Ave, hvilken Forudsætning en grundig psychologisk Betragtning gjendriver (Dr. Jur. Ark. No 1 p. 52 - 81.)

Livsstraffe ere efter vor Lov enten simple o: ej forbundne med større Lidelse for den Skyldige end Aflivelsen selv fordrer, eller skjærpede, (qualificerede).

---

deels fordi det undertiden er omtvistet hvorvidt en Rettighed kan henføres til en medfødt, deels fordi disse ofte have faaet positiv Modificationer. Med Ære=straffe vilde man til Exempel blive meget forlagen.

Hvorledes Livs-straf exeqveres.

Simpel Livsstraf bestod efter Fr. 9 Aug. 1737 i Halshug-gelse med Sverd, men nu straffes den ifölge Fr. 21 Octb. 1791. Lov: 25 Octb 1815 med Öxe, hvilket allerede for Finmarken og Nordlands Amt var befalet ved Resc. i Mai 1741 og 9 Febr. 1775. Uden for militaire Staten, bestaaer den og stundom i Arquebusering derfra. At dette er simpel Livsstraf sees af Krigs-Artikl: § 51, samt Kr: Art Br. for Landet, med Sverd: § 735, hvorimod den Straf at arquebuseres i Skyggen, der til formeentlig forekommer i Söe Kr: Art: Br: § 152, er qualificeret. Militaire Staten kjender forresten tillige Halshuggelse som Straf og Arquebusering kun blot bruges med Hensyn til militaire Forbrydelser.

De qualificerede Livsstraffe inddeles i indvortes og udvortes qualificerede, ligesom det enten er selve Af-livelses Acten, hvorved det Skjærpende ligger, eller det indeholdes i nogen forgaaende eller paafölgende Beskjæm-digelse. ~

Til de sidste Slags Livsstraffe henhöre 1) at brændes levende (efter 6-1-9 og rimeligviis, skiöndt Juristerne.

Drift at afhugge det Modsatte efter 6-13-15) 2det at brændemærkes 6-13-25, 26. See Kr: Art: Br: § 641. 3, at hænges. Denne Straf er med Frd. 27 April 1771 op=hævet med Hensyn til Tyverie; man kunde derfor og maaskee efter den Fordeling [illegible], anmærke udi det i 6-16-4 anført Mandrabs bestemte Tilfælde (see jur: Ark: No 9 p: 199 og Ørst. om Tyv. § 58); man saaskee ubetingelig finder den Sted efter de militaire Love (see Kr: Ar: Br: 9 Martz 1683 §§ 41, 43, 44, 61, 65, 67, 71, 104. See Kr: Art: Br: for Landet: med Sonn: §§ 606, 608. 680; saa og ifølge Frd. 19 Mai 1736 § 33 og 35. 10 Apr: 1778 § 27, samt Grændsetractat 7/18 Octbr. 1751 § 7 kundgjort med Frd. 20 Octbr. 1752. 4. Radbrækning (Frd. 21 Martz 1705 § 5, Frd. 27 Janv. 1738). →

Ved foregaaende Behandling ere følgende Livsstraffe qualificerede. 1. Naar Haanden eller Tungen først afhugges eller udskjæres (6-1-7, 8. 6-4-1, 2, 3. Frd. 16 Octbr 1697. 7 Febr. 1749) 2. Naar Delinquenten derhos knibes med gloende Tænger (see ovenmeldte Frd. samt Rescr. 30 Aug. 1697 og 22 Decb: 1758). 3. Naar han forud slæbes Frd 27 Janv 1738.

[illegible] qualificerende Livsstraffe

Ved Legemets paa Aflivelsen følgende Behandling

qvalificeret er Livsstraffen, 1. Naar Hovedet enten alene eller og tilligemed Haand eller Tunge sættes paa, see Lovens 6-1-7, 8. 6-4-1. 6-6-7. 6-9-1 Fr. 19 Jan. 1749. 2. Naar Kroppen parteres 6-4-1, 3 og 23 Argum. 3, Naar Kroppen lægges paa Steile og Hiul. 6-9-12. 6-16-1, 2, 4 (første Membrum). 4. eller opbrændes efter Halshuggelsen, saaledes som 6-13-14 og 6-19-1 samt efter de Alders Mening 6-13-15 fordrives. —

Anm: 1. Kan Forbryderen i det i 6-4-1 bestemte Tilfælde skal parteres levende, er hvis Tvivlsmaal. Kirkeritualets Cap: 6 Art. 4 in fine er det nøgtigste men dog et utilstrækkeligt Argument herfor —

Anm: 2. Hvorvidt en Livsstraf kan qvalificeres formedelst Concurrence af flere Forbrydelser skal siden undersøges. —

§ 61.

Legemsstraffe ere enten blot crucierende eller blot vanærende.

Legemsstraffe have to Hovedklasser. Enten krænke de nemlig Legemets Integritet, eller de opvække kun sandselig Smerte. Det første Slags Straffe

ere de lemlæstende, det sidste Slags ere blot vanærende. I vore
civile Love forekomme følgende Steder, som anordne Lemlæstelses
Straf 1-8-8. 1-13-9 No. 10. 6-7-12, 13, 17. 6-13-11. 6-18-16.
d. 7 Febr. 1738 89

Anm: 1. At alle disse Straffe skulde være infamerende lader
sig ikke bevise; thi den Sætning, at enhver Straf,
der exeqveres af Bøddelen, er infamerende, gjen-
drives derved, at ey al Livsstraf infamerer. Dif-
ferencen imellem 6-18-1 og 6 viser og det Mod-
satte.

Anm: 2. Naar Nogen skal miste sin Haand, kan dette, da
Loven bruger den bestemte Artikel, ey forstaaes uden
om den hvormed Forbrydelsen er begaaet, altsaa
ordentligviis den Højre.

Anm: 3. At 1-13-10 ey skulde forstaaes om de to Fingres
Afhuggelse, men kun om disses Lemlæstelse, er
en aldeles urimelig Meening, som Lovens Sammenhæng
i det Hele, og i Sonderlighed den for en Almuesmand
Straffe som forekommer i den følgende Artikel, gjen-
drives. — Man kunde og med ligesaa ringe Grund
antage at Straffen blot bestod i at slaae over
Fingrene. Analogien af 6-13-11 viser og, at

at de Vangre gaaster bør afhugges. cfr. Kr. Art. Br. § 620, og Kr. Artt. Br. for Landet med Forklar. § 636 men i sær Kr. Art. af 1683 § 37, naar med Originalen sammenholdes, ved Under 8 Jan. 1808 authoriserede Oversættelse. —

§ 62.

Af de egentlig vanærende Straffe, forekommer den i vores Staten.

de vanærende Straffe vore Love anordne.

1. Kagstrygning med eller uden Brændemærke, See 6-6-10. 6-13-9, 27, 31. 6-16-4. 6-17-33 til 37. 6-21-1, 5. Fr. 18 Dec. 1767. 20de Feb. 1789 § 4 og 5, hvilken Straf dog forsaavidt den tillige er infamerende (cfr. F. 19 Marts og 19 Nov. 1751, samt 26 April 1755, saaog Fr. 1796 § 37, samt Pl. 30 Nov. 1792) i at agere som en blandet Straf. Er der tillige brændemærker, skulde altid hensættes i offentligt Arbejde for Livstid. Fr. 19 Nov. 1751. Dette har Praxis og udvidet til, som der blot kagstryges, hvilken Udvidelse dog har meget imod sig. (See Vulp. i Def. p. 73 til 74 ~~til 7x~~ og 3 D.)

2. Hudstrygning inden lukte Døre af Slutteren, See NL. 3-11-8. Fr. 20 Febr. 1789 § 6. Pl. 14 Aug. 1742. Res. for Island 25 Juli 1808 (Coll. Tid. 38 p. 630.) den anvendes nu kun meget sjeldent paa andre end Børn.

3. Riisstrygning for Børn af Forældre, Vergere og saa videre, See Fr. 13 Decbr 1793 § 92 og 29 Octbr 1794 § 22. Pl. 30 Juni 1786.

Anm: Antallet af Slagene, antager saavel hver Lovstrygning (findes Sted, som hver Slagene skal straffes med slige Foregiel, at være 27. See Fdg. 27 Jan: 1738 (og Can: Br: 16 Apr: 1785 (der findes anført i Fogstmands Regjster over Reservsamlingen 2 D: p: 241. Efter det citerte islandske Regl: er det derimod overladt dommeren at fastsætte Antallet fra 10 til 30. —

§ 63.

Frihedsstraffe*) ere netop saadanne hvorved Friheden alene negativ indskrænkes, saa at man nemlig hindres i at bruge sine Kræfter efter Godtbefindende; eller positiv, saa at man nødes til at bruge dem imod sin Villie. Til det første Slags hører Forviisning af ethvert Slags. — Den er igjen enten total, naar Delinqventen forvises hele Staten, eller partial, naar han forvises fra et bestemt District. — Den totale er enten Lovens, der maa ansees synonym med Fredløshed (see Suppl: i D: p: 225–27) hvis Følger formeenlig indeholdes i 1–22–16, hvorom dog i nogle Anord. paabydes, naar i bl: L: D: L: 2: ind: om Moratorier 26 Jan: 1682 No 5. 5 Octo 1731. 1 Febr 1770 § 23, eller dog med saavre Anord. bestemte, hvori har sin

Ved Frihedsstraffe berøves Friheden enten negativ eller positiv. —

Forviisning som er en negativ Frihedstraf, er enten total eller partial.

* I mere Systemer pleier man vant at forbigaae dette Slags Straffe, hvoraf man regner Nogle til de corporlige, og andre til det blandede. —

betydelige Følger. — Hvorvidt de sidste Forordninger i Fd 27 Septbr 1799 §§ 2,3,4,5 og 21 Martii 1800 § 11 No. 11, ved 1799 viser hvori saadan Landsforviisning udelukker sig fra Lovens Bind-löshed; thi at denne § analogisk bör anvendes saavel i de store Tilfælde hvori samme Fd: paabyder Landsforviisning som i dem udi Fd 1800 forekommende, er utvivlsomt; dog med den Modification, hvis Forviisningen var af deslige Slags, hvorpaa de övrige citerte §§ af Fd 1799 indeholde de mijste Exempler, var Benaadning gjaldende. Partiel Forviisning forekommer i 3-18-9 No 7, 6-2-2, 6-13-3, 13, 24, 27, 6-21-5, 6-22-1,3,5. Anord. angl. Ægteskabssager m. m. paa Island 3 Juni 1746 § 10. Forordn. af 25 Octbr 1791 § 12. Anord: 13 Novbr 1793 § 2 og Fd af 28 Martii 1795 § 2.

Anm. 1 At Domstolen og hvor Loven anordner Forviisning fra visse Steder og Lande i visse Sted kan paalægge offentligt Arbeid for Livstid, findes beviist i Supl. 1 D: 220, 2 D: p: 334. 3 D: p:

Anm. 2 At den Talemaade at forvise Landet i 6-13-13, 24, 26, blot betyder Forviisning fra Provindsen er godtgjort ufravigeligt i D: p. 230, 231.

§ 64.

Henhører til de negative Frihedsstraffe simpelt Fængsel, hvilken Straf i meget forskiellige Tilfælde forekommer i 1-12-7. 6-8-3,6. 6-9-19. 6-13-9,31. Fd 19 Septbr 1766 § 1. Anfg. 4de Juni 1802 § 18. 5 Juli 1803, for Kjøbst. §§ 47 og 48 og for Landet §§ 64 og 65. 12 Juli 1804 § 37. Fd. 1 Novbr 1805 § 147. Pl. 30 Octbr 1807 § 1. 31 Marti 1808 § 6. 14 Dec. 1810 § 22. — Simpelt Fængsel.

Naar derimod den Fangende er indskrænket til blot at nyde Vand og Brød som efter 4-1-3,7,10,20. 6-2-3. Fd 6 Decbr 1743 § 15, 27 Septb 1799 § 5,7,9; 21 Marti 1800 paa adskillige Steder, og mange flere Anordninger, er det en blandet Straf, da den tillige indeholder en legemlig Lidelse.

Den Mening at Fængselstraffen altid indeholder Vand og Brød, eller hvor Tiden dertil er for lang, som efter 6-8-3 og Fd 19 Septb 1766, offentligst Arbeide, er den almindelig forkastet, ligesom den og er aldeles ugrundet, og i Specie modsiges af de anførte Steder af Anfg. 5 Juli 1803 Fd 1 Novbr 1805 og Pl. 1808 (cfr. Suppl. 18. p. 233-234, hvilken sidste i Særdeleshed viser at Talemaaden paa et Fængsel heller ikke betegner offentligt Arbeide. At Fængselstraffen (uden Arbeide paa Vand og Brød) — Fængselstraffen indbefatter ikke altid Vand og Brød.

kan have forskjellige Grader, hvilke anført i de citerte

Pl: af 1807, 1808 og 1810. Dog gives der ikke nogen For-

skrift for den forskjellige Behandling, hvorved det i

bemeldte Anordninger saakaldte haarde Fængsel, skal skjel-

ne sig fra anden Fængselstraf. —

Det sædvanlige Fængsel som Plan for Tugthusvæsenet 1 Juli

1799 § 130 taler om, maa udentvivl være forbunden med

Arbeide og udkommer os altsaa ikke paa dette Sted. —

Compt. 28. Marts 1814 om vaesentl. Fængsle.

Anm: Om den militaire Straffearrest kan man se G. Gen.

Audit. Rosenstand Goiskes Krigsret for den danske Land-

magt §§ 234 & 235. —

§ 65.

Positiv Frihedsstraffe

Positiv indskrænkes Friheden, naar Fangen tillige tvinges

til Arbeide. Dette er enten Fæstnings- Rasphuus- eller

Forbedringshuus Arbeide, hvortil endnu kommer Arbeide

i Tugthusenes Tvangshuus, samt Hensendelse til Di-

strictsgaarde i Nordlandene, saavel i Finmarken at tjene for

Kost og Klæder, hos dem der meest trænge til Tjende. Fæst-

ningsarbeide er for Mandkjønnet alene, og træder istedet for

Arbeide paa Bremerholm, samt paa Bjergværkerne efter

Lovbest: om Fæstningsarbeide

i D. 27 Novbr. 1739 (og 19 Febr. 1734. Det kan være med aller underd.
Livsstraf paa Livstid, paa Kongens Naade, paa en ubestemt
Tid (som f. Ex. D. 4 Martii 1696 og 26 Febr. 1739) og paa en antaget ved
Dom nærmere bestemt Tid. Den længste Tid som findes bestemt i
nogen gjeldende Anordning er 10 Aar (D. 18 April 1781 § 46);
men ved D. 8 Febr. 1805 opførte Quarantaine Fd. 14 Novb
1800 § 3 og 4, indeholde Exempel paa 12 Aars Straffetid.
Angaaende Straffetiden kortere end en Maaned, som
man heller ikke er paa..., dog have Exempel i Pl. 3 Decbr.
1755 § 6, 14 dage, ligesom og et saadant Tilfælde kunde ind-
træffe hvor Böder eller andre Subsistationer skulde afsones
(§ 57). Til hvilken Fæstning Forbryderen paa ethvert
Sted skulde hendømmes, sees af Ford: 29 Juni og 7 Septbr. 1764,
samt Resc. 3 Martii 1774, Resc. 18 Juni 1802, ... at Regje-
ringen er hjemlet at afslutte enhver Art af Straffe, og
især istedenfor Tugt- og Forbedringshuus Arbejde, cf. Resc.
17de Juni 1803 (Coll. Tid. No 30) samt 22 April 1807 (Coll. Tid.
No 23). En særdeles Art af Fæstningsarbejde findes fastsat
i Fd. 12 Juli 1799. —

Rasphuus Arbejde er i Regelen blot for Mandfolk, og

var tilforn altid temporair, cf. Rſc. 14 Sp: 1742, Fd 18 Decb 1767 § 1
ſamt Fd: 20 Febr: 1789 § 2, sammenholdt med 3, 4, 5 og 7 in fine; men
nu kun ſat og være for Livstid. Pl: 19 Novb: 1803 cf. Jur. Ark: No 10
p: 47.)

Lovbest: om Tugthuusarbeide.

Det er især Fruentimmer der henſættes til Tugt- og Forbedrings
-Huſene, dog er det ikke ſeldent at slig Straf ogſaa anvendes
paa Mandfolk. cf. t. ex. Fd 20 Febr 1789 § 1, 6, 7. Fd. 29 Octbr 1794
§ 22. Fd. 1 Febr 1797 § 93. 27 Septb. 1799 § 6, 8 og 12. 21 Martz 1800.
Capt. § 1 p 11 No 6 2d Passus. Fd 8 Febr 1805 § 39. No 8. 24 Decb 1807 § 6.
Ret temporairt Raſphuus- og Fæstningsarbeide, ej er opſtaaet
ved Rg: 15 Jan 1790, ſiden ſaavel denne Bg: selv rigtig fortolket,
som dens Kilde, Rſc 29 Mai 1789, og mange ſenere Anordninger
(see Rett: om Eij. § 43.)

Tugthuus Arbeide maa anvendes i Forbedringshuus Arbeides
Sted, hvor den beqvemme forend er ledig (Jur Ark: No 16 p: 149)

Om Hundemaaſſe til Fæstningerne, see NL. 6-13-13. Rſc 31 Mai
og 6 Decbr 1743, samt 25 Juni 1790 og 25 Jan 1810 m: fl.
Rſc 5 Martz 1756, 2 Martz 1759 og 8 Januar 1762 for Finmarken
samme den Straf at tjene for Kost og Klæder hos Private
der begierer Tjenestefolk.

§ 66

Ærestraffe ere to Slags, enten maanærende (Ærestraffe i egentlig Forstand) eller beskiæmmende, ligesom hun Skyldige enten berøves sin hele borgerlige Agtelse, eller dog visse bestemte Værdighedsfordele, eller det blot tillægges Factiden forbigaaende Ydmygelse. Det første Slags Straffe sulle atter igjen enten total eller partial infamerende. Ærbødighed paalægges enten som en særegen Straf, hvor Loven ligefrem dømmer at have sin Ære forbrudt, alene eller i Forbindelse med en anden Straf (see 5-2-79, 87, 89. 5-8-3, 4, 15. 5-7-15. 6-4-1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 6-13-6, 7, 10, 27. 6-15-1. 6-18-2, 6. 6-21-2, 3, 7, 8.) eller som en i Loven tilføiet Følge af en anden Straf, f. Ex. efter 1-13-10. Fd 19 Ms 1751 og de flere § 62 citerede Anordninger. — Det store Lovens karakteriserer som Løgner, derved bliver ærelose, nyttes 6-13-6, 7 og 27 samt 6-21-2 og 3 cfr. Fd 31 Aug. 1695, men Straf flyder ingenlunde at ansee Forbrydelse, der opløses ved i Loven, med ældre Ærbødighed. 1-16-17. 6-18-4. Fd 28 Decbr 1792 § 3, 5. Febr 1797 og 27 Septbr 1799 § 6, med mange flere Anordninger noget træt, ikkun at ditte ingenlunde er tilfældet (see Ark No 16 p: 107, 110)

Ærestraffe

Ved Straffe der medføre Tabet af visse bestemte Rettigheder, berø-ves den Skyldige enten den quali-ficerede eller den simple Ag-telse for en Deel.

de Straffe, der medføre Tabet af visse bestemte Rettigheder, berøve nogen enten hans qualificerede Agtelse, saasom Embeds-forbrydelse, Udelukkelse fra Embeder og andre deslige Straffe, der, da de tillige i Almindelighed skille den Straffede ved oeconomiske Fordele, nærmere maa sluttes at henhøre mellem de blandede Straffe; eller og gaae de ud paa at formindske den Skyldiges simple Agtelse, hvortil altid i Tilfælde hvor Lovgivningen udmærker nogen med et eller andet uhæder-agtigt, men dog ei fuldkommen Ærelöshed medförende Predi-kat, som i 1-23-13 cf. 2-3-11-8-6-2-1. Fd 23 Octb. 1760. 14 Martii 1754 § 3, 3 Juni 1801 § 5. —

Beskæmmende Straffe ere enten beskæmmende i streng Forstand eller blot yd-mygende. —

De beskæmmende Straffe ere enten beskæmmende i streng Forstand, som aabenbart Skriftemaal (§ 58), Gabestokken eller spanske Kappe, eller blot ydmygende, som Afbigt og Ærerklæring (1r § 57) Straffeskolen. Ere Ex: paa begge disse de Kloster Straffe i 6-2-2 6-3-10. 6-9-19, Frd 24 Octbr 1739, Skoleforordn. 24 Martii 1741 § 5 Anordn. for Island om adskilligt Hustugt vedkommende c. s. m. 3 Juni 1746 § 13. Frd 9 Aug 1754 § 13. Rs. 14 Juli 1791. Fd 31 Jan. 1794 § 3, saa og Fd 1 Feb. 1797 § 39, Plan 1 Jul. 1799. Fd 21de Martii 1800 § 52. 3 Juni 1803 § 51 og Frd. 24 Decbr 1810 § 22. —

143

Anm: Den Beskiemmelse som flyder af nogen grov Forbrydelse, formedelst dens indvortes Natur (infamia facti) kan, skiøndt den har betydelige juridiske Virkninger, ei regnes herhen, da Loven ei bruger den som Straf, men blot erkiender den som en naturlig, og paa adskillige Retsforhold indflydende Følge af Handlingens indvortes Skammelighed (See Suppl: 1 D: p: 171-176 (og 3 D: p: 328-329).

§ 67.

Formuestraffe ere atter igien enten Formuestraffe i indskrænket Forstand, naar den Skyldige forbryder sin hele Formue, eller en aliquot Deel af samme, eller en Samling af nogen Ting, eller (og Pengestraffe), naar nemlig en bestemt Pengesum skal betales.

Formuestraffen

Den Straf at forbryde sin hele Boeslod, forekommer ofte i Loven, snart isoleret. f: Ex: D.L. 1-16-17. 3-10-4. 6-18-4, snart i Forbindelse med Livsstraffe eller andre Straffe, f: Ex: 1-5-3. 1-8-8. 1-13-10. 6-1-10,12, 6-4-1,2,3,5,6,9,13,17. 6-6-1,19 & 21. 6-7-1. 6-8-1,2. 6-9-1,14,21. 6-13-27. 6-16-1. 6-18-2,6. (og 6-19-1 snart alternativ med andre Straffe, f: Ex: 6-4-4,12,14,15. 6-11-14.

Straf at miste Boeslod.

Talemaaden at miste sit Gods, at straffes paa sit Gods, maa forstaaes om den hele Formue.

Paa nogle Steder taler det at miste sit Gods, eller stundom at straffes paa sit Gods, hvilken Talemaade formedelst den Connection, hvori den forekommer udi 6-4-12, 14, 15, 16. 6-18-2, og Anord: om Kantsedlers Eftergjørelse og Forfalskelse, ej kan forstaaes anderledes, end om hele Formuens Tab. At Talemaaden i 6-13-25, har en anden Betydning, er formedelst den der forekommende Sammenhæng. –

Talem: at straffes paa Formuen, forstaaes med en arbitrair Straf

Den Talemaade at straffes paa Formuen, forstaaes i Almindelighed om en arbitrair Penge Straf, skiønt 6-11-14. i Betydenhed synes at fordre en anden Fortolkning. (See ellers N.L. 1-1-6, 3-18-7. og samme Cap: 9-7 og 8. 6-3-9, 6-13-9. –

Gelz: § 1014.

Hvad der fra Boeslod undtages: 1. Ford.

Fra Boeslod undtages, foruden hvad efter 1-22-12, med de der *) og i 6-8-1 samt Fr 6 Febr 1694, maaskee og i Fr 21 Martii 1705 § 8, samt 12 Decb 1735 **) forekommende Undtagelser ogsaa det i Courant Banken gjorte Indskud (Octroi af 29 Octb 1736 § 11) crimen læsæ majestatis undtagen, saaog de Livrenter, der maatte tilkomme Nogen for den Kongelige garanterede Tontine Plan af 28 Juni 1800 § 8. –

Gelz: § 1017.

---

* Til hvilke Slags Majest: Forb: 1-22-12 har Hensyn, findes undersøgt i Suppl: 2d p: 310, 311

** Efter Fr. 29 Jan: 1745 fandt Fordsforb: og Sted, men ~~denne~~ denne Ford: er hævet ved Fr. 23 Decb. 1771. –

der spørges, om dette blot er Jord paa Landet eller tillige Kiöbsteds=
=jord, som undtages fra Boeslodden. Efter 5-3-18 maatte man (2 Kiöbstedsjord.)
vel snart antage dette sidste, men den authentiske Fortolkning
denne har faaet ved Rest. 22 Aug: 1755, omstöder dette Argument (Supp: 3D: p: 108-110)
Om Huse, Gaardsrum etc. de ej ere Appertinentier til et Jordegods,
forbrydes tilligemed Boeslodden, eller derfra undtages, er tvivl=
somt. (See Supp: 3D: p: 148-149.)
Rettigheder som hefte til faste Eiendomme f. Ex: Landrettigheder, (3. Tienderettigheder)
maa vel lige Vilkaar undergives med disse Eiendomme,
dog bör til Ex: Panterettigheder i faste Eiendomme ej regnes
herhen, da disses Gjenstand er den Pengefordring, (Skibe)
hvorfor Pantet er givet, hvilken maa henföres til (bör regnes)
Mobilieformuen (see Supp: 3D: p: 52) Skibe bör ustri= (til Boeslodden)
=digen regnes til Boeslodden; thi det er en aldeles
urigtig Paastand, at Loven har i Almindelighed hen=
=ført disse Slags Effecter til urørligt Gods (Supp: 3, 153
57. jur Ark No 19).

Ikke hver Jord forbrydes, undtages dog Grevskaber og Baro= (Grevsk: og Baronier)
=nier, hvilke alene forbrydes ved grov crimen læse majestatis (forbr: ikke uden)
og da dog gaaer over til en anden Linie (Grev Pr: §6. Fri br: §5) (ved grov Crimen læse majestatis.)

Gr. J: 3 107.

Det samme maa og gielde om de Feudal Capitaler, som sættes i Lehnsgodsers Sted, naar saadanne med Kongelig Bevilling sælges; men om det og kan udvides til de Lehnscapitaler Fd 23 Juni 1809 omtaler, er tvivlsomt, da det ikke udtrykkeligt indføres i § 16 eller nævnt under de forekommende Bestemmelser.

Naar Stamhuse sælges kan det ei skee til Skade uden for den Skyldiger Ret.

Hvad Stamhuse og andre Godser, hvori Familien har Ejendom angaaer, hvis Vagnes Natur at tilhøre, at Ejendommen maa forbruges i samme Tilfælde, som anden Jord, da dog ej kan skee til Skade for andre end den Skyldiges Ret, og altsaa Familiens andre Grene, der have en af dem uafhængig Ret til Stamgodset, maa beholde samme.

Den Skyldiges Gield maa fra-regnes Boeslodden. —

Vaarsel Vagnes Natur, som L 22-10 og Fd 6te Oct. 1743 § 21 viser, at den Skyldiges lovlige Gield bør fradrages, førend hans Boeslod kan beregnes. Men naar Forbryderen besidder faste Ejendomme, som ikke fortabes, bør en forholdsmæssig Deel af hans Gield udentvivl lignes paa denne Deel af hans Formue. Ellers vilde ofte den mest formuende Mand intet have at forbryde som Boeslod. —

Det kunde medog synes at den Pantegield, som hæftede paa hans faste Ejendomme, aldeles skulde antages at være

Boesloddene præcommende, hvorimod dog kan siges, at det Gield hvorfor der er givet Pant i nogen Ting, ikke destomin=dre tillige forbinder Debitors øvrige Gods. — Cfr. § 104

Naar den Skyldige er gift, forbrydes kun den halve Deel af Boet, men den anden halve Deel skal være Forbryderens Ægtefælle, som deres Hovedlod følgagtig. Fr. 6 Decbr. 1743 § 21.

Boeslodden strækker sig ikke til den Skyldiges tilkommende Formue.

At Boesloddens Forbrydelse ej strækker sig til det, den Skyldige, der, som det foregaaende viser, ofte beholder sit Liv og Frihed, i Fremtiden kan erhverve, er indlysende*

De fleste Jurister antage, at det er det Øieblik, da Mis=gierningen begaaes, hvortil der maa tages Hensyn, beraa=bende sig deels paa Sagens Natur, i hvis Følge det er i dette Øieblik Boeslodden forfalder, deels paa de Grund=sætninger som 5-2-75 og Fr. 6 Decbr. 1743 § 21 og 22 forkynde. Men hvad den sidste Beviisgrund angaaer, da bør det er=indres, at den Skyldige, naar der forgaaer et langt Tids=rum, mellem Forbrydelsens Iværksættelse og dens Opdagelse, imidlertid er sit Boe fuldkommen raadig, og har Frihed til

Hvilken Tidspunct skal komme i Betragtning i Henseende til Boesloddens Beregning.

* 5-2-55 citeres imidlertid uden al Grund som Hiemmel for denne Sætning; thi den taler om den Arv som falder efter den Skyldiges Død.

at forøde det til Skade for Justitien, ligesom det og vilde blive
ham let at oplyse den Gierning, det i den Tid har haart,
uden at Justitien var istand til at beviise den Forringelse
som tillige havde funden Sted. Af disse Grunde vilde
det mest not i sig være ukloght, at lade den Tidspunkt,
hvor Forbrydelsen blev udøvet, være den afgiørende, og
saaledes give den Paagieldende Leilighed til at eludere Straf-
fen, og belønne ham fordi han længe havde skiult sin For-
brydelse. Loven 5-2-75 kan saavelsom mindre bevise det
man straf vil udlede, som den Arv Manddraberen kunde
tage efter den Dræbte, er erhvervet i samme Øieblik, som
Forbrydelsen er fuldbragt, nemlig: den Dræbtes Død. Derimod
kunde det, have Hensyn til den Arv, som maatte bestaae
i Jord, skiellen efter 6-6-1 og andre forbrydelse for Mand-
drab, ligesom det rigtig mindste naar man vil følge
den Bogstav, heller ikke blot fratager Manddraberens
Livsarvinger det til, i hans Sted at arve den Dræbte,
men ogsaa skiller alle andre, der tillige ere Manddrabe-
rens Arvinger, ved den, der efter den Dræbte tilfalder
Arv. Fd 6 Dec 1743 § 21. 22 at skille den første Lin

alene, og skal siden hun tilbörlig er gjort til Justitiens Udövelse, tale altsaa ikke om det Öieblik, hvori Forbrydelsen blev udövet, men om det Tidspunct, hvori Tiltalen indstævnes.— Samme Tidspunct, som de Lovkyndige ellers i hiin Undersö=gelse gandske saare forglemt, bliver altsaa udentvivl det, hvor=efter Boeloddens Omfang rigtigst bestemmes.—

De allerede erhvervede, skiöndt ej endnu til Fyldestgiörelse forfaldne (exigibile) Formuerettigheder, ere virkelige Dele af hans Formue, især det ikke at disse kunne undtages hvor ikke en speciel Lov, saasom den forhen citerede Plan for Justitien af 1800, derfor indeholder Hiemmel. Derimod kan den Adgang, man har erhvervet lit, ved en Virksom=hed i Fremtiden at tilvinde sig noget, ej forbrydes.— Saavel Sagens Natur som Bestemmelserne i 6-13-28 og 6-22-3 samt Fr. 24 Martii 1705 § 17 og Generalpardons Patent af 8 Augt. 1742 fordre at den, der er dömt paa sin Boeslod, men intet eier, bör udstaae en Legems eller Friheds Straf, hvilket saa meget mere maa antages som Regel, da Boeslods Forbrydelse. (See de ovenanförte Exempler).

Allerede erhvervede men ikke forfaldne Formuerettigheder, maa höre med til Boeslodden.

Legems eller Friheds=straf maa anvendes paa den der er dömt paa sin Boeslod, men intet eier.

Men der gives ikke i Loven en fast Bestemmelse, for hvad der er det mindste der kan betragtes som Boeslod. Dette foranlediger, at man deels finder det criminelt, om ikke selv den ubetydeligste Værdie, den Dömte kan skaffe tilveje, bör ansees som Substitution af Boeslod, naar det udgjör al hans Eiendom, deels mangler en bestemt Maalestok for den subjective Straffe Fast=sættelse, hvis den Skyldige intet ejer. – Men om man end ikke med Hensyn til Fdg 6 Decb. 1743 § 22 vil antage 100 Rd for Minimum (s. Canc. Skr. 26 Martz 1799) hvilket kunde være betænkeligt, da det saalænge ingen Lov bestemmer det, ej er klart at Boeslods Straffen for den Fattigste skal udgjöre saameget som største Formue for den Rigeste, saa synes det dog som man med Föje kunde antage & udlede, at den foreskrevne Straffs Minimum bör være det Tredobbelte af den Tiltaltes, der som i følgende Tilfælde, aldrig kan blive mindre end dobbelt Hjemmands Böder.

dog hvad møder blandt andet, den Vanskelighed, at
Leiermaalsböder, efter 6-13-1. ej ere beregnede for begge
Kiøn. Saa Saadt maa man og af Fr 19 Aug: 1735 §6
udsette Boerlods Straffen med Bøder af nogle Aars
offentlige Arbeide, sammenholdt med Laugeningen den
Bøders Afsoning, uddrage et Minimum, der skal
erlegges eller paa anordningsmaade hen Maade af-
=sones. –

§ 68

Om Forbrydelser af hans halve Boerlod. afgivne 3-11-7 og 6-13-2 Exempler. Fr 7 Sept: 1736 indeholder et Til-
=fælde hvori man forbryder en Fjerdedeel af sin Boer-
=lod. –

Forbrydelse af en vis Deel af Boerlodden

Men det Eneste Exempel paa Straffe, der gaae ud paa en aliqvot Deel af den Skyldiges Formue, fore-
=kommer i 6-1-13. 6-13-13, 25, 30 samt Fr 31 Decb 1742 §7, saavel Fr 17 Octbr 1755. Brænneviins Fr bestemte den Straf den Skyldige, i et enkelt Tilfælde ~~hen~~ til en Trediedeel af hans Eiendom, Jord undtagen. –

En aliqvot Deel af Formuen

Ved gjentagne Dommes Afsæt, bør Jordegods frangaaes.

Mandat d: 1743 § 22 har forklaret Betydningen af ommeldte Talemaade, saaledes, at den Sælvejer fornemmelig at udrede dobbelt sammenlagte Bøder som Loven paabyder for adelige Forseelser, skal erlægge en Tiendedeel ~~Landsdeel~~ af sin, efter authentisk Underretning befundne Formue, dog i intet Tilfælde over 1000 Rd hvilken Forskjel endog synes overmaade gavnlig, det i Fd 1742 omhandlede anførte Tilfælde (Suppl. 12 p. 106) Jord bør med gjentagne Formuens Ansættelse ikke tages i Betragtning. Fd 31 Decb 1742 § 7, afgiver især fre- for at afgjørende Beviis, da den, med som meldt, at undtage Jordegods, tilføjer hvilket Loven i slige Tilfælde fritager; og altsaa i denne Henseende indeholder en authentisk Fortolkning over Loven. Var allerede Canc: Skr: af 26de Jan: 1793.

Ved Art. Fd 1743 § 3 fastsættes om dobbelte Bøder, har den adskillige samt 6-13-13, 25 forslag, da de der omhandlede Forbrydelser kunne betragtes som Arter

af Leiermaal, hvilket dog, hvad Hoer angaaer, da Be-
svangrelsen er dertil, som efter Fr. 30 Nov. 1759 til
Leiermaal er en uomgiængelig fornøden Betingelse,
ej vilde være udtrykt, saafremt ej Fr. 1 Feb. 1799
havde afgjort det. De øvrige Forseelser der medfører
Straf paa vedkommendes Formue, ere derimod ikke qualificerede
Arter af en anden Forbrydelse, der kunde afgive
Maalestokken for de dobbelte Bøder. — Kan man ikke
nu lade det være rettest at paalegge en Mulct saa stor
som dobbelte Leiermaalsbøder: thi at der blot skulde
udredes 1/10 Deel af den Skyldiges Formue, strider mod
dets Ord og Hensigt. Bemeldte dobbelte Leiermaals-
-bøder, ere for Resten efter det citerede Fr. 1 Feb. 1799. ej som
andre Leiermaalsbøder, afsonelige. — Naar derfor den
Skyldige intet mere ejer end hvad der behøves til at udrede
disse Bøder, kan neppe nogen Afsoning finde Sted, for den
1/10 Deel af hans øvrige Formue han skulde have bødet;
thi hine dobbelte Bøder ere efter al Sandsynlighed

undtag: forsætlig forat skulde den have sit Maximum
som i alle Tilfælde skal udvides eller afsones, hvil-
=ket og er antaget i Canc: Skr: til Stiftsbefalingsman-
=den for Bisköpper over Ryggers Stift 2 Decb. 1769, som
og Fr: 25 Octb. 1750. –
I Henseende til Maaden hvorpaa hin Skyldiges Formue
med foranførte Lejlighed skal udfindes, bör forandres
Fr: 6 Decb. 1743 § 22 og Canc: Br: af 14de Apr: 1798 efter-
=ses. .
Det anmerkes kun, at ved saavel efter Fdts Bogstav-
som efter nyere Praxis ikke bör udredes 1/10 Deel
udaf af det ved ovenstaaende forandrede dobbelte Bö-
=der, hvilke altsaa først blive fradragne.
Anm: Det ved Udvids 6 - 7 - 14 fastsatte gjeldende paa hin Formue
ej betegner det samme som Skat paa yderste For-
=mue, men kun, at efter Omstændighederne
afgjort følelig Gengældelse, indføres det. –

§ 69.

Til Formuesstraffe i indskrænket Forstand høre (og at henføre) Forbrydelser af Arveret, eller andre Formuerettigheder, Arverets Forbrydelse er enten general (f. Ex. efter 6-1-1 og Fr. 12 Decb 1735) eller special (f. Ex. 6-5-1 og 2.) Paa andre Formuerettigheders Fortabelse indeholde N.L. 5-10-30, 33, 34. Fr. 18 Apr: 1732 § 13, 14 og N.L. 3-14-21. Exempler **) Forskjellig fra Arverets Forbrydelse, men dog ogsaa henhørende til den her omhandlede Klasse, er Confiscation af en falden Arv 5-2-79). Blandt de mange andre Tilfælde, hvor nogen Deeling af Ting forbrydes, anmærkes L. 3-3, 2-21. 6. 3-8-1, 2. 3-11-79. 3-21-4, 11, 14, 15 (cfr. Tyendeforordningerne) 4-1-3, 4, 15, 17, 23, 28. 5-8-9, 5-13-3. Fr. 26 Novb 1731. 25 Aug 1741, 14 Mai 1754 § 6, 13 Febr 1775, 1 Febr 1797, og de senere Toldvæsenet vedkommende Anordninger. See og Fr. 18 Apr: 1732 § 23, 6te Octb. 1753 § 3 og 18 Apr. 1781 § 28, der indeholde Exempler paa: at Embedsmænd straffes med Gagetab for en vis Tid. –

Forb: af Arveret og andre Formuerettigheder, ere og Formuestraffe i indskrænket Forstand.

Confiscation af falden Arv.

Tab paa Forbrydelse af nogen Deeling af Ting. –

§ 70.

Ogsaa de Pengebøder, som ere aldeles lovbestemte, fortjene at anmærkes, som udregnes med Tretallet, hvilke især forekomme i 6-7-6, 9.

Aldeles lovbestemte Pengebøder

* Adskilligt til denne Materie Henhørende, sees i Suppl. 2det B. S. 24, 26, samt 3D. p: 48.

**) Forbr: af Borgerret og deslige, henføres til de blandede Straffe. –

C. 14 og C. 20. Ligesaa bör, hvor det modsatte ej er fastsat, altid paa den i 1-22-4 foreskrevne Maade, i hvilken Henseende man i en Note til samtl. Skr: af 6 Septb 1794 [illegible] Tegtmann af -tyds Rentekammer Skrivelse, kan finde de [illegible] til Grund anförte * Forordninger, og adskillige andre Steder bestemmes i Loven med nöjere Lod Vold, dat. efter 1-22-11 Cap. d. 6 Decb 1743 § 19 bunde beregnes med Hensyn til ... Tiders Förandringer.

Ditto bestyrkes og ved den Omstændighed af Christian 5 Lov [illegible] lig har forandret, hvad de ældre Lovsamlinger bestemte i Hänseende til Salg paa mange Lod Vold, hvilket ville være ... naar det Lod Vold in jure, uforanderlig skulde regnes til en halv Rd. — Men om Mangel paa nyere Anordninger, f. Ex. Instr: t. Lodsbr. 1771 § 8 sammenholdt med 1-3-15, Fd: 15 Jun 1771 § 18. 12 Apr. 1793 have dog paa det bestemteste autoriseret den Praxis, at regne det Lod Vold for 48 Sk. — Efter Lovens Begreb om Vagtfalderet, naar Forordningen udtrykkelig fore, at Böder skulde tilfalde den Vagtfaldsberettigede Godsejer, eller eller hvor en saadan ... i Hensyn til det staagjældende Sted, Rangret. — Men de nyere Anordninger pleje altid

Hvorledes de bör tilbös: —

Om Lod Volds Ansættelse i Penge

See Lov af 14. Juni 1816 § 32, der bestemmer at Lod Vold skal betales med 1/2 Species

Om Vagtfaldsrettighed.

---

* Vel haver ikke al Dunkelhed ved denne Fortolkning, man dog bedre end ved nogen anden —

at tillægge Fattigvæsenet eller en anden offentlig Stiftelse Böderne, forsaavidt disse ikke, som i mange Tilfælde, ere Angiveren tillagte, og nu er det Praxis ogsaa i de ubestemte Tilfælde at lade Böderne tilflyde Districtets Fattigkasse. —

Uden for nogle faa, ganske specielle Anordninger (saasom Grev: Prev: 25 Mai 1671 § 31 (og Friherr: § 27) Brev for Eg: Forpagtere i Landene, 11 Febr: 1679 § 4 Regl: om algierske Søpas 1 Mai 1747 § 10 og Pl: om islandske Søepas 7 Martz 1787 § 7) finder man ikke Exempler paa större bestemte Böder i Lovgivningen end 1000 Rdl. —

I Lovgivningen forekommer ikke uden i enkelt Tilfælde, Exempler paa höiere Böder end 1000 Rd.

Ingen Mulct forekommer i Lovbogen uden 3 Steder, nemlig: 3-22-1 i D.L: 5-10-35 og 6-1-13 (hvilken Artic: dog, hvis der ej tages Hensyn til de nyere Anordningers Forklaring over Betydningen af et Lod Sölv, nu medförte en langt större Mulct) Paa Grund heraf, og i Overeensstemmelse med 6-1-13 og Fr: 6 Decbr. 1743 § 22, pleier man heller ej at fastsætte större arbitraire Straf end 1000 Rdl: . Dog maa de Tilfælde hvor Böder for flere Forseelser skulle concurrere, eller hvor Mulcten er bestemmet i Forhold til Forbrydelsens Gjenstand (see § 55. Anm: 2) herfra undtages. —

Om Böders Afsoning er alt handlet i § 57, og om sammes forlöbige Virkning til at gjöre den Skyldige inhabil

til at möde i Retten, eller forvalte sit Embede, kan man
see Suppl: 1 D: p: 197-99. —

Böder maae ikke udredes til Skade for Creditorerne.

At Böder ej bör udredes til Skade for Creditorerne, er udtrykkelig fastsat i Fd 6 Decbr 1743 § 12. Dog undtages kun (?) den Gjæld, der stiftes efterat dommen er afsagt, men efter Rf. 11 Jan. 1784 kan ikkun den Gjæld, den Skyldige paadrager sig efterat dommen er tinglæst, staae tilbage for Böderne. — Ellers forstaaer det sig selv, at det kun er i Tilfælde af Dödsfald eller Falliissement, eller naar Creditorerne under Executionen melde dem, at der ved Böderne Indtrængsel (?), til dette kan tages Hensyn. —

§ 71.

Forening af flere af de hidtil omhandlede fem Slags Straffe ere blandede Straffe.

Som blandede bör alene de Straffe betragtes, der umiddelbar bestaae i en Opofrelse eller Indskrænkning af flere af de Hovedgoder, i hvis totale eller partiale Berøvelse de hidtil omhandlede fem Straffeslags bestaae. — Ellers kunde neppe nogen Straf betragtes som reen; thi Frihedsstraffe have til Exempel i Almindelighed tillige uforbigaaelige Fölger for den Skyldiges Agtelse og Formue*; og Ærestraffe maae efter

* en bestemt Inconsequents, som skjöndt begaaes i vore Systemer, er den, at Confiscation regnes til de blandede Straffe, Arbeidsstraffe derimod til de reene. (See Nörreg. § 3 og § 107 Nr 3, 4 og 5

and Kultur, og som graende den Skyldige til oeconomisk Skade.

De vigtigste blandede Straffe ere allerede ovenfor berörte. Saaledes er Kagstrygning med eller uden Brændemærke afhandlet ovenfor § 62 No 1, hvortil der ej her findes fornödent at föie noget. Fængsel paa Vand og Bröd, er omtalt § 64.

Om denne Straf pleier man at foregive, at 4 dage er den korteste, som 28 dage den længste Tid, hvortil Loven bestemmer samme; for hvilken Regstrund Fdg 6 Decbr 1743 § 15 paaberaabes som Hjemmel. — Men 4-1-20, Fd 20 Juni 1788 § 12. F. 3 Juni 1803 § 53 litr A, med flere Anordninger, give Exempler paa denne Strafs Bestemmelse til en kortere Tid, hvorfor og Fdg 4 April 1809 § 4 giver Hjemmel. Derimod finder man ikke i de nyere Anordninger Exempel paa denne Strafs Anvendelse i længere Tid end 14 dage, hvilket og er den længste Tid hvortil Domstolene i ubestemte Tilfælde pleie at fastsætte den. — Overhovedet er det klart, at der under Fuldbyrdelsen af denne Straf, bör sörges for, at den Skyldiges Liv og Helbred ej derved lider, og at der altsaa bör tilstedes ham Medicamenter, hvori han ingen andre Næringsmidler,

* saafremt det med en anstændig Lægeattest godtgjöres, at Straffens uafbrudte Execution, vilde være farlig for hans

Om den korteste og længste Tid af Straffen paa Vand og Bröd. —

Under Fuldbyrdelse af Straffen paa Vand og Bröd, bör den Skyldiges Helbred tages i Betragtning. —

Sundhed, i hvilken Henseende der, efter 4 dages Forløb, pleier at anstilles Undersøgelse. – Men uden saadan Oplysning kan Executor ikke tilstede nogen Afbrydelse, der mærkelig medfører en Forringelse i Straffens Intension. –

Anm: Om Undersøgelse paa Vand og Brød som Tvangmiddel mod modvillige Inquisiter, handler Rs: 23 Octob: 1795, cfr. Canc: Br: 14 Mai 1793. –

§ 72.

En anden Classe af blandede Straffe findes berørt § 66, men kræver paa dette Sted en gjennemgaaende Afhandling. –

Straffe der medfører Tabet af et Embede

Blandt Embedsstraffe anmerkes først Tabet af det som allerede betroede Embede. – Exempler paa denne Straf, frembyder Lovgivningen i Mængde. Den anvendes ej blot paa Forbrydelser som man i sit Embede har udøvet (f. ex. 1-5-3. 1-9-11. DL: 1-16-3. 1-24-35. NL: 1-22-37. 2-11-11. 3-4-13. 6-6-6, 6-13-20, om temere litiganter og urettige Dommere 23 Decb. 1735 § 4. Fd 3 Juni 1796 § 11 og 26 med mange flere Lovsteder og Anordninger), men og paa andre Forbrydelser (f. ex. efter 2-11-13, Fd 6 Octb. 1753 § 3 og 28 Decbr 1792 § 4). Det man og bemærke at enhver Forbrydelse, som gjør han uværdig til offentlig Tillid, forudsat, den Straf som samme allerede medfører med sig

Forb: som i Embedet ere udøvede. –

Andre Forb: som medføre Embedstab

Bestillings Fortabelse til Følge, naar den udøves af en Embeds-
mand, men at dette ikke egentlig har et criminalt Øjemed
(at afskrække fra Forbrydelsen; hvortil den for Resten i Almindelighed fastsatte Straf maae ansees tilstrækkelig) men har sin
Grund i Statens Tarv, at tilbagekalde den Embedsmanden
givne Fuldmagt, naar de Betingelser hvorunder samme
er ham tilstaaet (hvoriblandt et ubesmittet Rygtes Vedligeholdelse) bortfalder. — Skjøndt i de Tilfælde hvor Lovgivningen for Embedsfejl, paabyder Bestillings Fortabelse, er det for en stor Deel ikke sidste Hensigt, der har motiveret Loven; men denne har dog tillige det, der er Hovedhensigten med Straf, og udgjør dens væsentlige Egenskab
det Øjemed at afskrække fra Forbrydelsen. —

Forb: af en Embedsmand som gjør ham uværdig til offentlig Tillid, maa tillige medføre Embedstab. —

Suspension, eller midlertidig Udelukkelse fra Embedets Udøvelse, forekommer i enkelte Tilfælde som Straf, (Fr: 1 Aug: 1707 § 6, Fr om Kirkedisciplinen 23 Decbr 1735 § 5 Art: 9 jfm
Fr: 31 Juli 1739 § 1. Højesterets Instrux 7 Decbr 1771 § 24.
Fr. 1 Febr 1797 § 88) —

Suspension fra Embedet som Straf.

Men i Almindelighed bruges Suspension kun som Middel
til Statens Betryggelse, mod den mistænkte Embedsmand;

Suspension, som Betryggelsesmiddel.

saalænge til det paa lovlig Maade kan blive udfört, om Mistanken er grundet eller ikke. Vid Suspension forholder sig til Straffesuspensionen, som Varetægts Arrest til Straffearrest. —

Udelukkelse fra Adgang til Embede af alle eller et vist Slags. —

En tredie Embedsstraf bestaaer i Udelukkelsen fra Adgang til Embeder, enten af alle Slags (For. 23 Octbr. 1700, 21 Juli 1739 § 3, 9 Juli 1745, 14 Septb. 1774 § 11 cfr. 6-22) eller af et vist Slags (D. L. 2-2-5 og 6-1-2) Med denne Udelukkelse er og Tabet af det allerede erholdte Embede forbunden. —

Udelukkelse fra Forfremmelse til et bedre Embede.

Derimod giver Fd. 1 Febr. 1797 § 392 et Exempel paa, at en Embedsmand straffes med at udelukkes fra Forfremmelse til et bedre Embede, uden dog at miste det han allerede beklæder. —

§ 73.

Blandede Straffe der have Lighed med de foregaaende

Fölgende blandede Straffe, der have nogen Lighed med de i § 72 omhandlede, blive her at bemærke:

1. Relegation fra Universitetet. Se Fund: 7 Mai 1788 Cap: 2 § 7. Se og Fr. 16 Septb 1681 og Fd 23 Novbr 1697 der give nöiere Oplysning om denne Straffs Virkningen. —

2 Forbrydelser af Borgerskab, Laugsrettigheder eller anden Art til at drive en eller anden Næringsvei, eller øve en eller anden Kunst eller Videnskab. See foruden de mange Exempler herpaa Laugsartiklerne frembyde (blandt andre Artg: 10 Juni 1693 § 21. 5 Aug: 1724 § 25, 11 Novb 1744 § 16 og 24 Mz 1790 § 33) 3-4-8 sidste Membrum, Fd 1 Feb: 1797 § 107. 27 Sept 1799 § 20, 21, 3 Juni 1803 § 50 Lit a, 4 Mai 1803 § 18 (og 9 Apr: 1810 § 18 Skole Fd 7 Novb: 1809 § 104 (og 105 (og Fd om Vaccinen 3 Apr: 1810 § 20, giver og herpaa [illegible] Exempler.—

3. Forbrydelser af saadanne Herligheder, som Sigt og Sagefaldsmaal, der baade medfører Indtegter, og give Besiddere en eller anden Anseelse; see 3-2-1 og Fd 16 Decb 1743 § 23.—

5te Capitel

Om de Grundsætninger Dommeren haver at fölge ved Straffelovens Anvendelse.—

§ 74.

En Forbrydelses Strafbarhed bør ei bedømmes efter andre Love, end de som gjaldt paa den Tid, da Forbrydelsen blev

En Forbrydelse maa bedømmes efter de Love som

gjäldt de Hand-
lingen blev fore-
taget.—

begaaet. thi med den efter bestemte Straf, naar det Gjernings-
manden blev truet, dennes er det altsaa og, som ifölge den
Fornuftnödvendighed, der fordrer at Lovens Cursel [?] skal inde-
sættes naar dens Forbud ikke agtes, bör komme til Anven-
delse (§ 10.)

En formildende
Lov bör ikke anven-
des paa de for dens
Bekjendtgjörelse
begaaede Forbry-
delser.—

At give en Lov tilbagevirkende Kraft, som forvandler en
forhen ustraffelig Handling til Forbrydelse, eller skjerpe
den, ved den ældre Lov bestemte Straf, mildt og meer en
iöjnefaldende Uretfærdighed. Derimod følder det Første
for, at en formildende Straffelov og bör anvendes paa
de forhen begaaede, men ej endnu endelig paakjendte
Forbrydelser, i Henseende af hvilken Ytring, det
og maatte antages, at en forhen under Straf forbuden
Handling, ej kunde straffes naar dette Forbud blev hævet
inden endelig Dom faldt i Sagen.— Men ligesom de
borgerlige Loves Overtrædere, altid, som saadan, er straf-
skyldig, om end den forbudne Handling i sig selv var uskade-
lig (og ufarlig (hvilket er det sjeldneste, der af Lovens fornemste
Hensigt lader sig udlede), saaledes staaer og Graden
af hans borgerlige Straffeskyld, i Forhold til det Straf-

-grunde, hvorved Loven truede ham, uden at skue Grund til, som
tillige maatte vise ham, i hvad Grad Staten ansaae den
forbudne Handling, som stridende mod dens Formaal,
var tilstrækkelig til at tilbageholde ham; thi efter dette
Lovens Størrelse, maa Størrelsen af den forbryderske
Drift, som hindrede ham i at frygte for Straf, nemlig, som
at den, der uagtet den strengere Straffelov bestod, dristede
sig til at begaae den forbudne Handling, virkelig har
røbet en stærkere, og mægtigere betydelig Trang til
samme, end den, som siden under den mildere Straffe-
-lovs Herredømme tillader sig samme (Suppl: 1 D: p: 41-42)
Naar en ny Lov fastsætter Straf for en Handling, der forud
stod under en ubestemt Straffelov, eller udgjorde en
ubestemt Forbrydelse (§ 11) kan denne heller ikke
anvendes paa den, forend Lovens Udgivelse iværksatte
Handling; thi det er umuligt at conjicere, at
politiske Grunde, kan fastsætte en Straf, der er langt
større, end den som forhen, efter almindelige Straffrets
Grundsætninger, eller Lovens Analogie, kunde have

En Handling som før stod under en ulovbestemt Straffelov, eller udgjorde en ulovbestemt Forbrydelse, kan ikke straffes efter en senere Lov, der bestemmer Straffen for saadan Handling.

meest bestemt, og hvorvidt den Skyldige maatte have gjort Angring. See H: R: D: 30 Octb 1807 (Suppl: 2, p: 329, 330.)

En efter en ny Straf-felovs Kundgiørelse fuldført Handling naar bedømmes efter denne nye Straffe lovs Bud.

Derimod maa den efter en nye Straffelovs Kundgiørelse fuldførte Handling, bedømmes efter dennes Bydende, om end Handlingen er begyndt under den ældre Lovgivnings Herredømme, og alt uagtet, at det af den begyndte, den tid uforbundne Handlings Begivenheder, kunde flyde Tab for Gjerningsmanden; thi fra det Øjeblik, det bliver Borgeren umuligt at efterkomme Lovgiverens Villie, bliver denne forbindende for ham under Hensyn til den Skade som han deraf kan lide (See jur: Ark No 27 og 28 p: 262). —

§ 75.

Forskiel i Stand og Stilling, virker undertiden Forskiel i Straf. —

Stundom ere Straffene for en Misgierning forskiellige efter Forbryderens Stand og Stilling. — Naar der nu i denne er foregaaet en Forandring i det Mellemrum fra Handlingens Foretagelse og indtil Straffen skal ham tilkjendes, spørges der om denne skal fastsættes i Forhold til den Skyldiges forrige Stand, eller der skal tages Hensyn paa den, hvortil han nu hører. — Hvor Straffelovgivningen ved at skielne imellem de forskiellige Borgere:

=klasser eller personlige Forhold, er bygget paa at hans
=Lingens Strafbarhed skulde modificeres, kan ikke alene tages
Hensyn til den Skyldiges Stilling paa den Tid, Forbrydelsen
blev begaaet. Saaledes til Exempel kommer det i at bestem
=me, hvorvidt at Hustruen fortjener strengere Straf, som
begaaet mod hendes Husbond alene an paa Forbrydelsens
Øjeblik, og ikke paa den Tid, da Straffen skal anvendes.
Ligeledes maa det, hvor Embedsmænd for en vis Forseelse,
have større Straf end nogen anden (t. Ex for Hazard
=spil efter Fd 6 Octbr 1753 § 3, for ulovlig Skovhugst efter
Fd 18 April 1781 § 18 og 22 kun sees paa den Tid Forseelsen
er foretaget*) —) Hvor derimod Straffeforskjellen er grun=
=det derpaa, at samme Straffeonde for de forskjellige
klasser, vilde i forskjellig Grad være føleligt (Jmfr. derpaa
Fd 6 Decbr 1743 § 1743 § 13, 15, giver det nyt bestaaende Ex=
=empel) fordrer denne Lovens Grund, at den Skyldiges
nærværende Stand tages i Betragtning. — Forskjellen

Straffen maa bestemmes efter den Stand og Stilling Forbryderen var i, da Forbrydelsen blev begaaet —

* Dog maa Handlinger der for deres udvortes Skjeldenhed Skyld gjøre Een uværdig til den offentlige Tillid og Agtelse, Embedsmænd bør nyde, have Embedstab til Følge, om de endog ere udøvede inden Gjerningsmanden kom i Embedet, men dette grunder sig ei paa Straffelovgivningens Grundsætninger, hvorimod Aarsagen ligger i de Betingelser hvorunder et Embede maa antages og være Een betroet. —

Vanskeligheder i den her omhandlede Henseende, opstaar
alter naar Forbryderen i det Mellemrum fra han begik
Forbrydelsen, og indtil han for samme sættes under Tiltale,
er gaaet over fra den militaire Stand til den civile,
eller omvendt. — Ved. kommer for vore begge militaire Etater
ere der nemlig for en stor Mængde borgerlige Forbrydelser,
fastsatte andre Straffe, end de Landets almindelige Love
bestemme for lige Forbrydelser. Paa den ene Side er det
nu vel aabenbart, at den Strafskyld, Nogen efter de Love
under hvis Herredømme han stod paa den Tid han begik
en vis Handling, har paadraget sig, ej kan forøges eller
formindskes derved, at han siden forandrer sin Stand (cfr.
Rscr. 16 Octb. 1744). Men paa den anden Side gaaer det dog
neppe an, at de militaire Tribunaler øve Jurisdiction
over en Civil Person, eller omvendt, hvoraf og i Særde=
=leshed vilde opstaa en uopløselig Vanskelighed, naar den
Skyldige opdages at saavel i sin forrige som nye Stand, at
have udøvet Forbrydelser, der efter Lovgivningen ej skulde
kunde medføre en særskildt Straf, men alle under et

belegges med en forholdsmæssig Straf (f: Ex: Cæsaria). – Det
vilde og være upassende om en civil Domstol kunde dictere
en Straf, der skulde fuldbyrdes af Militaire (f: Ex Spidsrod).
Heller ikke vilde det komme overeens med den Hensigt, hvori der
for Krigsfolks borgerlige Forbrydelser, ofte er anordnet mili=
=tair Straf (nemlig at den Straffede nøje skal sees for Statens
lige som det omvendt vilde stride imod dette Øiemed, om
civil Straf, for Misgierninger af bemeldte Slags, skulde an=
=vendes paa den Militaire fordi han, i Forbrydelsens Øieblik,
havde hørt til den civile Stand. Naar nu alle foranførte
Synspuncter tages i tilbørlig Betragtning, saa det ikke,
at man kan antage en rimeligere og til saavidt muligt,
at give alle sine Collisioner, tydeligere Regel, end at
den Skyldige dømmes ved den Stat, hvortil han inden
Dagens Foretale er gaaet over, og til den Art af Straf, Ad 28de Martz 1816
som passer sig for hans nuværende Stand; men Straffens
Grad bedømmes med Hensyn til de Love han ved Forbry=
=delsens Udøvelse stod under *) Dog er det langt fra

*) See jur. Arc No 9 p: 9-14. Ovenanførte Princip vil naturligviis og
være at følge, hvis den Skyldige i hiint Mellemrum var gaaet over fra
den ene af de militaire Etater til den anden.

at anse Udvej førre nøjere Vanskelighed. Her mangler man faste Regler for Reductionen af en militair Straf til en forholdsmæssig civil, og omvendt.** ** See D 13 Decb 1793 § 92.

§ 16

Om Straffelovs Fortolkning.

Ved Straffelovens Fortolkning, bliver de samme Regler at anvende, som de Fornuftens Forskrifter for anden Lov-fortolkning * i.e. Alt de Grunde, hvormed Mange bestride analogisk Anvendelse og udvidende Fortolkning af Straffe-lovene, ere tilstrækkelige, vi viste oven § 11. cfr. Jur. Ark. No 29 p: 243 til finde. Men de kunne saa meget mindre forekomme i vor Criminalret, som baade selve Anord-ning af vor Straffecodex (Lovens 6te Bog) som og Maaden hvorpaa dens enkelte Bud ere fremsatte, tydelig tilkjende-give at Lovgiveren ej har lagt det an paa en fuldstændig Fremstillelse af alle Misgjerninger, eller paa de nøjag-tigste Udtryk i at bestemme de Forbrydelser som han har be-rørt, og man derfor og vilde faae de urimeligste, med ingen mulig Lovgivende Villie overeenstemmende Resultater

* See Sypps. 1 D. p: 57. ff.

** Paa det nysnævnte Sted vil man finde en Mængde Exempler herpaa opgivne. Det blev let at lægge mange flere til

=ter, naar Loven skulde forstaaes og anvendes aldeles bogstavelig (see Noten paa foregaaende Side). —

Om den Sætning at man i tvivl=somme Tilfælde bør følge den mil=deste Mening. —

Den Sætning, at man i tvivlsomme Tilfælde bør følge den mildeste Mening, er, naar den holdes inden sine behørige Grændser, aldeles rigtig men er egentlig intet andet, end en Anvendelse af den almindelige Tænknings Lov, der forbyder at antage Noget uden tilstrækkelig Grund (principium rationis sufficientis); thi de Grunde der ellers kunde tale for en Handlings Strafbarhed, tabe deres Kraft til at beviise samme, naar de ved Modgrun=de ere tilintetgjorte eller svækkede. — Da nu hiin logiske Grundlov, naturligviis maa virke i den hele Lovfortolk=ning (man kan f. Ex. heller ikke i tvivlsomme Tilfælde tillægge en Creditor Fortrin for de øvrige), saa sees det let, at for=anførte hos giældende Regel for Straffelovenes Anvendelse egentlig intet, den criminelle Lovkyndighed særeget inde=holder, skiøndt Tidsfølge og udentvivl med Føie til at bevare os mod de Misbrug en ilde forstaaet Menneskekjærlighed ofte har drevet med Regeln. —

Som ligebetydende med hiin Regel om den mildeste Menings Doctrin, anføres man jævnlig den Sætning, at cri=minelle Love heller bør forklares paa den indskrænkende

Hvorvidt den Sætning at criminelle Love heller bør forklares indskrænkende end udvidende er rigtig. —

end paa den udvidende Maade. Men dette sidste Udtryk betyg:ner noget ganske andet end det første; thi til Straffelovgivnin:gen hører og de Forskrifter der i visse Tilfælde ophæve eller formilde de almindelige Straffebud; men disses Udvi:delse kommer den Sigtede tilgode, deres Indskrænkning derimod bliver ham til Skade (saaledes f. Ex. vilde en udvi:dende Fortolkning af 6-12-4 være den mildere, en ind:skrænkende derimod en strengere). Ligeledes er en udvidende Fortolkning af et Lovbud der angaaer saakaldte furta rei minimæ*) til Fordeel for den Paagjeldende. Forøvrigt kommer heller ikke den udvidende og indskrænkende Fortolk:ning umiddelbar i Berørelse med hinanden, men hver for sig bliver at sammenligne med den bogstavelige (interpretatio declarativa s. stricta) hvilken er det, som altid har Formodningen for sig, og bør følgelig saalænge ikke afgjø:rende Grunde lade sig anføre for at Lovgiveren har villet noget mere eller mindre end Ordene indeholde.

Dette sidste er dog mangfoldige at bevise, og i Almindelig:hed mindre sandsynligt end det første, altsaa den indskrænkende Lovfortolkning sjeldnere anvendelig end den ud:videnede. — **

* See Ørsted om Tyverie p. 238 og 236.

** See Supps: 4 D. p. 85-86. —

§ 77.

Naar en Lov har bestemt fastsat hvorledes en Forbrydelse bør straffes, er man ikke beføiet til at skiærpe den lovbestemte Straf, uden formedelst Handlingens ualmindelige store Farlighed og Skadelighed in concreto, eller paa Grund af det særdeles ondskabsfulde Sindelag, Gierningsmanden maatte have lagt for Dagen og ligesaaledes kan den lovbestemte Straf nedsættes, fordi Forbrydelsen in concreto er mindre skadelig eller farlig end i Almindelighed, eller dens Bevæggrunde mindre strafværdige; thi Straffeloven omfatter ikke blot de Tilfælde hvor Forbrydelsen forekommer i sædvanlig objectiv og subjectiv Størrelse (for hvilken Graden intet bestemt Maal lader sig opgive) men ethvert under Forbrydelsens Begreb staaende Tilfælde, og ved at fastsætte en bestemt Straf har Lovgiveren viist at han ikke vilde Forbrydelsens forskjellige Grader skulde tages i Betragtning.

En i Loven bestemt Straf for en Forbrydelse kan ikke modificeres ved dens større eller mindre Farlighed eller Skadelighed, eller ved dens mindre lastværdige Bevæggrund.

§ 78.

Naar en Forb: tillige indeholder et andet Retsbrud, maa Straffen forøges.—

Naar imidlertid en under Begrebet om en vis Forbrydelse hørende Handling, indeholder foruden samme Forbrydelse endnu et ganske andet, dette Begreb uvedkommende Retsbrud, kan det i forrige § anførte, ej være hinderligt i at anvende en større Straf, dersom dette Retsbrud staaer under en anden Straffelov (f: Ex: Mened, hvorved der attenteres mod nogens Liv) maa Grundsætningerne om Straffers Cumulation, som i det Følgende skulle foredrages, ligefrem anvendes. Men selv hvor dette ikke er Tilfældet, kan man, naar man antager ubestemte Forbrydelser ikke undgaae at man er beføjet til at forøge den for en slig Handling bestemte Straf, med Hensyn til den ubestemte Forbrydelse der tillige er begaaet.— Saaledes bør sikkert saadan Vareforfalskning, der medfører Fare for Sundheden, afstraffes med en større Straf end den i 6–18–4de fastsatte, der kun har Hensyn til det pecuniaire Bedrageri.— Heller ikke bør det [illegible] i [illegible] at [illegible] i Ord og Gjerning som udøves mod dem, der forrette et offentligt Arbejde

under samme Udforskning, jo altid, skiøndt Lovene kun
for enkelte Tilfælde have fastsat det bør ansees med større
Straf end den Lovens 6-7 og 6-21 foreskriver; thi den Skyl-
dige har forøvet den Lovbestemte Forbrydelse, en reel eller
verbal Injurie, begaaet en ganske anden ulovbestemt,
nemlig forstyrret den Fred hvormed de offentlige For-
retninger bør kunne udføres. – Ligesaaledes er det
bekiendt, at jo den, der er Landets Tiener behiælpelig
i at gaae over til Fienden, for denne Misgierning, der,
uagtet den ej kan indbefattes under nogen af de i 6-4
omhandlede Forræderier, dog kommer flere af disse
nær, bør lide en langt større Straf end den Mandat
31 October 1740 har fastsat for Deserteurers Bortshielp-
ning i Almindelighed, (see pro Ark No 15 p: 118-126.)

Ligesaa maae de Straffelove som for visse Arter
af en Forbrydelse sette en udmerket Straf, kunne udvides,
naar en fuldstændig Overeensstemmelses Lighed finder Sted.

Saaledes ansees 6-4-1 i Almindelighed for anvende-
lig paa ethvert overlagt Drab, skiøndt Bogstaven ingenlunde

indbefatter samme. Ligeledes bør anlälte Gjerninger, formedelst deres fuldstændige Lighed med de som Loven har erklæret for grove, belægges med den derfor fastsatte Straf*

saa ligesaa er Dommeren beføjet til at nedsætte Lovens sædvanlige Straf, naar en bestemt Analogie viser, at et under en vis Forbrydelses Begreb staaende Tilfælde ej skal bedømmes efter den derom gjorte almindelige Anordning. Saaledes kan 3-18-15. 2-15, der viser at de Ægtefolk som har forsættlig Skilsmisses grund naar ej har erhvervet Skilsmissesdom, ej belægges med Lovens Straf for Hor, naar de har Samqvem med en anden, ikke tillade, at den i 6-13-24 fastsatte ordentlige Straf for Bigamie, anvendes paa den der i lige Tilfælde indlader sig i nyt Ægteskab.**)

§ 79.

Om corpus delicti.

Anmærkningen at Lovens Straf forudsætter iøvrigt naturligviis, at alle Bestanddele af den lovbestemte Misgjerning beviislig finder Sted. — Samlingen

* See Ørsted om Tyv: 157, 158, 163, 170. 171. 177. 179. 204.

** Nelin i jur. Ark. No 4 S. 66-68 indførte og i Høiesteret stadfæstede Hof og Stadsretsdom. —

af alle disse til at danne Forbrydelsens Begreb for-
-nødne Egenskaber, kalder man Corpus delicti (Forbry-
-delsens Væsen). –

Stundom afsondrer man imidlertid herfra det Subjec-
-tive i Gjerningen, og giver alene den forbrydeliske
Virksomhed, i Forbindelse med den deraf i Uden-
-verdenen frembragte Følge, forsaavidt denne hører til
Forbrydelsens Væsen, hiint Navn. – Undertiden
betegner man herved ikke andet, end Indbegre-
-bet af de sandselige Spor, der paavise Forbrydelsens
Existence (hvilke enkelte Spor, kaldes Indicia eller
Kjendsgjerninger). –

I denne sidste Forstand finder Begrebet om
corpus delicti, kun Anvendelse paa de permanente
Forbrydelser (§ 54.) –

Ogsaa den Vished, der frembringes ved hine sandse-
-lige Spors Beskuelse, kaldes Corpus delicti, hvilket
Navn og tillægges den Ting der frembyder disse
Spor, (saasom det dræbte Legeme, det afstjaalne

Documenter til vedkommende Skrift). Man pleier at
mindre betydende Bemærkninger af Vedel, saavel
tilføie disse anførte Hovedbemærkelser, hvilke ligge
til Grund for Forord. af 21 Mai 1751 § 3 og 4, og
altid, saavel i vore Systemer som ved vore Tribu-
naler er den herskende. —

Anm: Criminalisternes Definitioner paa Corpus delicti,
ere vel høist mangfoldige og forskjellige.
Man ville vel kun de betydeligere fuldeste og de
naturligste Forstaaelser af hin Terminus
bedst grundede Forskjeller, som her kunne
bemærkes. At mange af hine Definitioner
ere byggede paa Uklarhed i Forfatterens
Forestilling, er tydeligt nok. Saaledes
Saaledes vore Stübel, der har skrevet et
eget og udførligt Værk over denne Materie
(Über den Thatbestand der Verbrechen
o: s: w: Wittenberg 1805) vil at alle Ei-
genskaber, der bestemme Handlingens Til-
regnelighed bør udelukkes af Begrebet.

=rum corporis delicti (§ 1 og 2, men dog § 2 Anm. 2) til-
staaer at enkelte Forbrydelsers Begreb (f: Ex. Perjurier
og Injurier) forudsætte en vis subjectiv Beskaffenhed
der altsaa da maa regnes til corpus delicti, saa
er det os aldeles indlysende at dette i sig selv mod-
-siger hans Definition (thi den bør jo passe paa
enhver Forbrydelse), men det er endog umiskiende-
ligt, at det er ikke blot nogle, men alle Forbrydelser
til hvis Begreb der hører en vis subjectiv Forud-
sætning. Vel hører ikke enhver Forbrydelses
Begreb, dolus, endnu mindre en bestemt dolus spe-
-cifik, men hver forudsætter dog uundværlig alter-
nativ enten dolus eller culpa fordi Ordet mang-
ler noget i corpus delicti med mindre man efter den
anden eller tredie af de ovenanførte Definitioner
fra Forbrydelsens corpus aldeles afsondrede hvad
der hører til Forbryderens Sindelag, hvilket ikke er
nødvendigt. Dog til en nøjagtigere Critik over det
mere Sammenhængende, som allerede fortjente Forfatter har
anbragt med samme Tydelighed, er her ei Plads.

Naar noget mangler i de til en Forbrydelses Væsen hørende Egenskaber

§ 40.

Skjøndt det er klart at den fulde i denne fastsatte Straf, ej kan anvendes hvor der mangler noget i de Tyve Laber, som Loven, med det om Forbrydelsen opstillede Begreb har gjort til Betingelse for dens Straffebud, kan vel endeel af Straffen finde Sted, hvor nogle af den combinerede Forbrydelses Bestanddele, ere tilstede. —

Dog kan dette ikke antages ubetinget, men alene, forsaavidt disse enkelte Bestanddele, og for sig bærer en saadan Charac-teer at man efter de i § 11 udviklede Grundsætninger, er be-føjet til, uden derfor at (at samme Lovgivning udtrykkelig tillægges) ansee det som vist, at han vil have Straf anvendt. Deraf at Lovgiveren for en af flere Be-standdele sammensat Handling, foreskriver en vis Straf, kan man ingenlunde med Sikkerhed slutte, at hver enkelt Be-standdeel, og for sig selv har en forholdsmæssig Deel af den Strafbarhed, som tillægges det Hele. De enkelte Be-standdele, kunde nemlig være aldeles uskyldige og usædelige, eller dog i al Fald ikke strafbare (f. Ex. et Skamdoms Indgreb som ikke har sin Grund i dolus cfr. 24) og først ved deres Sammensætning faae en Criminel Character.*

* See mere herom i Jur. Arc. No 20 p. 251-256.

hvor noget af de Combstente Kjendemerker mangler, bliver altsaa Forbrydelsen af det ubestemte Slags, og de Criminalister som nægter Begrebet derom, Realitet, nemlig, naar de vare consequente, antage Straffriheden, hvor en saadan Mangel findes.**)

§ 81.

Vished om Forbrydelsens Tilværelse er nødvendig forend Straf kan anvendes

Forend Straffeloven anvendes, maa man have Vished om Til=værelsen af det Factum, altsaa naturligviis om alle til Forbrydelsens Begreb hørende Egenskaber. – Hvad der udfordres til saadant Beviis, er en Undersøgelse som tilfalder Crimi=nalprocessen. – Til den egentlige Criminalret hører imidlertid den Anmærkning at der udenfor de enkelte Tilfælde, med Hensyn til hvilke Lovgivningen udtrykkelig har fastsat det modsatte) Rescript [illegible] d: 2 Aug 1786 § 16 [illegible] maa ansees***) aldeles ingen Straf maa anvendes naar fuldt Beviis om en strafbar Handlings Foretagelse mangler. De Retslærde som antage, at det kun er til

**) En anden Sag er det naar en almindelig Forskrivt i Straffeloven fastsætter at der ved en eller anden Mangel i de til en enkelt Forbrydelse hørende Kiendemerker, f. E. naar denne ei er fuldendt, skal finde en for=ringet Straf Sted. –

***) Med Hensyn til 6-13-3 (og N.L. 6-9-12 første Membrum kan man see Suppl. 1 D. p: 186-187 (og Ørst: om Tyverie p: 331-332.)

Denne Mangel kan ikke engang berettige til en mindre Strafs Anvendelse.

den fulde Strafs Anvendelse, det fuldstændige juridiske Beviis ~~om en strafbar Handlings Foretagelse mangler~~ endogsaa, men at man retlig kan med den ufuldstændig beviste Forbrydelse forbinde Straf, naar denne kun retter sig efter i Forhold til Beviisets Mangler, ligger stiltiende den høist urigtige Forudsætning til Grund, at Graden af Visheden om en Forbrydelses Tilstedeværelse, er en Egenskab ved selve Forbrydelsen, og altsaa bestemmer dens Størrelse, istedet for at den blot angaaer det dømmende Subjects Berettigelse til at antage eller ikke antage den omtvistede Misgjerning, hvis indvortes Beskaffenhed, ej derved bliver forandret (Forb. Modalitet). Det er ogsaa langt fra at de for os gjeldende Love, saavelsom adskillige andre Landes*) for i Almindelighed paa en ufuldstændig Maade beviste Forbrydelser, at anvende en overordentlig Straf, at de kun naar stærk Formodning er tilveiebragt mod den Sigtede, tillade denne med Benægtelses Eed at fri sig for videre Tiltale. — Dette Middel

* See f. Ex. Allg. Criminalrecht für die preussische Staaten, Berlin 1806, 1 Th. § 405 ff. i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten finder og en overord: Straf Sted, naar der tilveiebringes betydelig Mistanke. See Verord 11 Dec. 1758. 24 Oct. 1775 og 26 Juli 1796 § 11.

anvendes maa ikke letteligen i vor nærværende Praxis, hvorefter er
Spørgsmaal om Straffe af sligt større Slags, men fordi Justitien
eftergiver selv som unyttig, kan den dog ikke paalægge
den Tiltalte, istedet herfor at udstaae en Straf, hvilket
heller ingenlunde for nærværende Tid antages ved vore Dom-
=stole. –
En anden Sag er det at Loven jævnlig med Hensyn til en
vis Handlings sandsynlige Forbindelse med et Retsbrud,
men forudsættende Forsætlighed, anordner Straf for samme. –
Ved en saadan Lov forandres den oprindeligen blot mistæn=
=kelige Handling til en virkelig Forbrydelse, der om endog
hin Forbindelse der udgjør Lovens Bevæggrund, aldeles
ikke in facto finder Sted, dog som Overtrædelse af Lovgi=
=verens Bud fortjener sin Straf. (See Suppl: 1D: p: 187 Noten
i Forbindelse med de der anviste Steder foran i samme Skrivt).
Efter de forhen udviklede Grundsætninger, bør og <u>overor-
=dentlig Straf</u> anvendes, naar ikke alle de til at danne
Begrebet om en lovbestemt Forbrydelse, fornødne Egenskaber,
ere tilstrækkelig godtgjorte, naar der dog er fremstillet
lovligt Beviis for saadanne Bestanddele af sin Forbrydelse,
som i og for sig have en strafværdig Caracteer. –

Ogsaa hvor relative Straffe ere bestemte maa Visheden om Forbrydelsens Tilværelse haves. –

§ 82.

Hvad der i § 77 er foredraget om en absolut bestemt Straf absolute Skiærpelse eller Formildelse gjelder og om den rela-tiv bestemte, forsaavidt de i samme angivne Grændser angaar, hvilke eller iblandt formedelst de med Forbrydelsen forbundne særdeles Omstændigheder, kunne overskrides; dog bliver det i § 78 Anførte, ligeledes at betænke. – Det Valg Dommeren indenfor de lovbestemte Grændser, gjør af en større eller min-dre Straf, kan ikke i streng Forstand kaldes Skiærpelse eller Formildelse, da ligesaavel den højeste som laveste Grad af Straffen, indbefattes i Lovens Bud, og hører til Forbrydelsens ordentlige Straf. – Ellers haver Dommeren ved Straffens nærmere Bestemmelse, forsaavidt de Momenter som skulle komme i Betragtning, ej i Loven selv udtrykkelig ere angivne, at rette sig efter Lovens Analogie, hvilket og gjelder hvor Straf-fen skal fastsættes for en aldeles ubestemt Forbrydelse, eller efter en Lov, der ganske overlader Straffens Bestem-melse til Dommerens Skjøn. De philosophiske Grund-sætninger for Straffens Udmaaling som Dommeren maatte antage, er han ej beføjet til at gjøre Brug af, uden

forsaavidt at lade dem bringe i Harmonie med de strenge Lovs Bud; thi det er, hvor Lovgiverens udtrykkelige Villies Erklæring mangler, hans præsumtive Villie Dommeren, der i denne sin Egenskab, og er beføjet til at prøve Rigtigheden af Lovgiverens Grundsætninger, haver at gjøre til sin Attention. — Det er altsaa en mærkelig Fejltagelse, naar en bekjendt Criminalrets Lærer *) holder for at Dommeren ved Anvendelsen af den ubestemte Straffelov, haver efter almindelige Fornuftsgrundsætninger for Strafbarheden, at bestemme den Straf, som Lovgiveren efter samme Grundsætninger maatte have anordnet for den omspurgte individuelle Handling, hvis han havde villet sætte en bestemt Straf derfor. — Inconseqventserne vilde og være mangfoldige, f. Ex. naar Dommeren i alle ubestemte Tilfælde lagde Gjengjeldelses Theorien til Grund, medens de bestemte Straffe vare udmaalte efter ganske andre Regler, naar Dommeren med ubestemte Straffelovenes Anvendelse, i Overensstemmelse med sin

*) Feuerbachs Lehrbuch § 77–102 jf. Revision 8ter med 9de Capitel

Criminalrets Lærere Theorie, skiærpet Straffen, formindsker den Skyldiges slette Opdragelse, medens Lovgiverne tildeels erkiendte denne Omstændighed for Grund til Straffens Nedsættelse. Derimod ville de philosophiske Grundsætninger for Straffens Udmaaling komme i Betragtning, siden Loven ikke indeholde nogen Grund til at antage en for samme afvigende Maalestok. Forøvrigt fortjener i Særdeleshed Fr. 20 Feb. 1789 Opmærksomhed naar der spørges om Regler, Dommeren haver at gaae efter, hvis Straffens Bestemmelse gandske eller tildeels er overladt til hans Skiøn. Og at de deri givne Forskrifter i Fr. 20 Decb 1799, og andre som anvendelige udenfor Lovens Tilfælde er allerede anmerket § 28.

§ 83.

Naar Forb: er ubestemt, maa Dommeren ved at vurdere dens Størrelse tage Hensyn til dens Forhold til de dermed nærmest beslægtede Forbrydelser.

Foruden at de i Loven forekiendte Grundsætninger for Straffes Udmaaling i Almindelighed, bør ledsage Dommeren ved Fastsættelsen af Straffen, hvor denne ikke paa en absolut Maade ved Loven selv er bestemt, haver han og, hvor Forbrydelsen er ubestemt, eller Straffen alene vilkaarlig, i at vurdere Forbrydelsens Størrelse,

-Værdeløshed at see hen paa sammes Forhold til de nærmest <u>beslægtede</u> Misgjerninger, hvorfor Straffen i Loven er bestemt; thi først lader sig best skiønne, hvorledes Lovgiveren <u>vil have Forbrydelsen straffet</u>.–

Da der iövrigt <u>ikke</u> i alle vore Straffelovgivningsbud hersker en fuldkommen Consequents, og streng <u>Forholds-mæssighed</u>, frembyder der sig ofte forskjellige Analogier, hvorfra Straffens Bestemmelse kunde hentes, (og som kunde give meget afvigende Resultater.) I slige Tilfælde bør Analogien af det, der er fastsat om den Forbrydelse, som staaer i nærmeste Slegtskab med den, der er Gjenstand for Undersøgelsen, foretrækkes den fjernere Analogie, thi derved vedligeholdes der den relative Consequents i Straffesystemet saa meget som muligt, hvor der ej kan være at tænke paa en absolut. – Ligeledes bør det komme i Betragtning, hvilken af de Love hvis Analogie frembyder sig, er mest <u>singulair</u>, hvilken derimod der bedst kommer overeens med Straffelovens øvrige Forskrifter.

og denne sidste, bør naturligviis fornemmelig komme i Betragtning. —

Den Analogie en yngre Anordning frembyder, bør have Fortrin for en ældre

Fremdeles bør, hvor flere Analogier ellers kunde være lige passende, den som hentes af en yngre Anordning, have Fortrin for den som en ældre (eller endnu sine Grændser gieldende) Lov frembyder; thi den Lov som senere modificerer enkelte Dele af den ældre Straffelov, vidner om Lovgiverens forandrede Grundsætninger, skiøndt han ej strax har villet forandre alt, hvad i den ældre Lovgivning, efter disse Grundsætningers Consequencer, kunde behøve Forandring. At de Straffebud, som findes i C. 5tes Danske og Norske Lov, som den almindelige baade civile og criminelle Codex, skulde være mere qualificerede til at tiene som Analogie i de ubestemte Tilfælde, end være yngre reformatoriske eller suppletoriske Straffeanordninger, er saa meget mere ukanteligt, som det aldeles ikke har ligget i hint Lovarbeides Plan at levere et udkommende Straffesystem, hvorimod det blot indeholder en fragmatiskt

C. 5tes Lov kan ikke ansees mere qualificeret til at tiene som Analogie end de yngre Anordninger. —

Om specielle Loves Anvendelse.

Samling af adskillige i Henseende til Omstændighederne specielle Straffebud, med hvilke altsaa de yngre Anordninger, staar i lige Linie.*) Hvorvidt alt holder ligeligt, bør den mildere Mening have Overhaand (see § 76).

Fra Straffebud, givne for en enkelt Provinds, eller en enkelt Stand, bør man være særdeles varsom i at hente Analogier udenfor samme; dog kunde de, hvor ingen for hin Provinds eller Stand særegen Bevæggrund er tydelig, lede til Oplysning om Lov=giverens Villie, og i de ubestemte Tilfælde have til Rettesnor. Forsaavidt de give et for den Paa=gjeldende fordeelagtigt Resultat. Derimod er Reglen: "at en Lov ej forbinder uden dem, som den er forkyndt," hinderlig for en saadan Anvendelse, hvor den vilde lede til en større Strenghed, end den efter vilde følge de almindelige Grundsætninger i Lovgivningen.**

---

* Med nærværende § 5 Indhold hidtil, maa Ørst: o: Tids: p: 397 ff. jevnføres, hvor man vil finde alt belagt med oplysende Exempler.

** Cf. Suppl: 1 D: p: 18–29. Vore Krigslove i Særdeleshed de for Søetaten, afgive ofte ikke uvigtige Momenter for vor Criminalrets Theorie. Man finder dem og paaberaabte ovenn § 11 og 35 ligesom der i det Følgende vil gjøres Brug deraf. —

Ved arbitraire Straffes Udmaaling haver Dommeren at se baade paa det Objective og Subjective i Forbrydelsen. –

§ 8.

Forøvrigt haver Dommeren i at udmaale arbitraire Straffe, at see, baade paa det Objective og paa det Subjective i Forbrydelsen. Ved det Objective forstaaes her ikke blot Størrelsen af det Retsbrud, Handlingen har bevirket, eller dog skulde eller kun=de bevirket, men og Omstændighederne eller nærmere Sammenhæng, hvori hint Retsbrud og denne Handling stod til hinanden, over=hovedet alt, hvad der bestemmer selve Handlingens Skadelig=hed eller Farlighed. Til Forbrydelsens subjective Side, regnes alt hvad der caracteriserer det Sindelag, hvorfra Forbrydelsen har sin Oprindelse. –

At begge disse Synspunkter bør overveies, er ej alene klart af vore Love, men følger og af Sagens Natur, skiøndt Læren derom i de senere Tider er opmaalt. Jo større det Onde er, der er til i dette Øiemed, at anvende en betydelig Straf; thi altid at anvende den høiste Straf (det draconiske Straffesystem) vilde være en skadelig Bortødlingstraf, da man i saa Tilfælde vilde ligemeget med den mindste og med den største Forbry=delse, foruden at et saadant System vilde finde megen Modstand i Folkets Følelser, til at det kunde udføres. –

Ligeledes er det indlysende at Størrelsen af den Forbrydelses

Kraft, der med Straffen skal overvindes, maa have Indflydelse paa Bestemmelsen af den Kraft der skal betvinge den. —
Imidlertid bör det ~~ikke~~ med denne Lethed ej lades ubemærket: at den objective Maalestok, for en stor Deel indflyder paa den subjective; thi der udfordres i Almindelighed voldsommere Lidenskaber til at frembringe den större, end til at bevirke den mindre betydelige Forbrydelse. —

§ 84.

Vigtigheden af enhver enkelt Retsgjenstand, beroer naturligviis paa den Forbindelse, hvori den staaer med det Formaal som den hele Retsordenen gaaer ud paa at opnaae; hvilket Formaal, ikke kan være et andet, end den for Menneskenes höjeste Bestemmelse fordeelagtigste Form for det udvortes Samliv *) Et Forsög paa, efter denne Regel at udregne Vigtigheden af de forskielligste Goder som udgiöre de enkelte Rettigheders Gjenstand, og, i Overeensstemmelse hermed at fastsætte Störrelsen af de Forbrydelser, hvorved samme krænkes, vil imidlertid her ikke være os til synderlig Nytte. —

Om de Rettigheders Vigtighed som ved Forbrydelsen kan beröves. —

*) Beviset herfor er ført i min Afhandling i det Skandinaviske Literaturselskabs Skrifter 1807, 1 Hefte p: 52–123. Man kan og see min Ark No 27 § 28 p: 1 – 16.

For det første vilde en paa almindelige Principer grundet Undersøgelse over Værdien af enhver Retsgienstand kun finde meget liden Anvendelse i Systemet af den dansk-norske Criminalret, eftersom Lovene indeholde bestemte Straffe for adskillige Forbrydelser som kunde udøves med Hensyn til hver af hine Rettigheder, hvilke Lovbestemmelser maae afgive Maalestokken for bestemte Forbrydelsers Afstraffelse, uden at det kan tillades her at tage Hensyn til det Forhold, hvori den krænkede Rettighed efter rigtige Grundsætninger, staaer til andre Rettigheder. Saaledes vilde f. Ex. Dommeren være ubeføiet naar der spørgtes om Fastsættelsen af en ubestemt Straf for Krænkelsen af Borgerens Ret til fri Disposition over sit Legeme at grunde sin Dom paa den større Vigtighed, som der, efter almindelige Grundsætninger, maatte tillægges denne Ret fremfor Eiendomsretten; men det Forhold hvori det udøvende Retsbrud staaer til dem som omhandles i Lovens 6-7 og 9, vil her fornemmelig blive at tage i Betragtning. Dernæst kan hin Undersøgelse, naar den skal holde sig inden for det

Almindelighed vi gjøre mange bestemte og anvendelige Resultater;
thi at slutte Forbrydelsen saa, naar man blot angiver hvem som
krænkes af dem eller hin Retlighed, ingen bestemt Stør-
-relse, og altsaa kan den ene blot ikke ubetinget sættes over
den anden. — Forbrydelser, hvorved Livet krænkes Nogen,
udgjøre vel en Undtagelse fra denne Ubestemthed. —
At saadan Misgjerning er større end nogen anden som kan
udøves mod det enkelte Menneske, er imidlertid ikke engang
ubetinget rigtig, men gjelder kun i Almindelighed af
den Grund at man ikke let paa en saa fuldstændig
og uopretlig Maade kan stille Nogen ved de væsentlige
Livsgoder, som med Livet selv — hvor dette kan skee f. Ex.
ved at Nogen paaføres en Anden ulægelig Afsindighed, vil
man uforandret naturligviis at der ingen Tvivl er om
denne Ulægelighed, nogen kunne tillægge saadan Forbrydelse
ringere objectiv Straf end for Drab.
At visse Bedragerier, Legemsbeskadigelser, Overlag Formuekræn-
kelser, kunne hver for sig modtage saamange Gradationer, at
man ingenlunde Lagsformen kan erklære de under en af disse Klasser
hørende Forbrydelser for større end de som staae under en anden

f. Ex. visse Formuesbrøde for mindre, end ethvert personligt Angreb, er øiensfaldende.* –

§ 85

Samfundets Interesse for den krænkede Rettigheds Overholdelse, kommer tillige i Betragtning

Videre maa der ikke blot sees paa den krænkede Rettigheds Værdie for det fornærmede Subject, men og paa den større eller mindre Interesse, Samfundet har i denne Rettigheds Overholdelse. At denne Grundsætning personlige Fornærmelser særdeles strafværdige som tilføjes Statens Overhoved eller andre Medlemmer af den regjerende Familie (see 6-4-1,9 Fd 21 Sept 1799 § 1 og 7 see og 6-7-12,13.17,18. 6-9-1.8 **)

Formedelst denne Synspunkt straffes Fornærmelser imod Regenten, den Kgl. Familie, fremmede Regenter og Embedsmænd i deres Functioner, haardere end naar det skeer mod Private

saa og fremmede Regenter eller disses Gesandter (Fd 1799 § 8 og 6-4-15) samt Embedsmænd eller andre Slags offentlige Functionairer i deres Forretningers Udførelse (see f. Ex. 1-22-31 og 51, 6-4-15.16.17,18. 6-9-20, 21. Anord 12 Feb: 1745 Post 1 § 3. Rs: 6 Sept 1762 § 2. Fd 5 Juli 1793 § 18. Rs: 28 Aug 1795. Fd 1 Feb: 1797 § 91, 92, 93, 94. Plan 1 Jul 1799 § 134. Rs: 31 Marts 1808 § 6; jevnføre det ovenn § 78, om denne Gjenstand Fremsatte, bør erindres). Ligeledes fordrer sin Betragtning, at Forbrydelser som øves paa visse Steder, f. Ex. offentlige Forretninger

---

* Man jevnføre hermed Feuerbachs Lehrbuch § 108 og Revis: 2 Th. S. 219 ff. hvor en Classification af Rettighederne med Hensyn til deres Vigtighed er forsøgt. Ved Hielp af det Foranførte og de følgende §§ vil det være let at see hvor feilende denne Sammenstilling er i det Hele. Den burde ellers endnu give Stof til adskillige enkelte Erindringer

**) Det behøver vel ei at anmærkes, at den ingenlunde er min Mening

forhandles, eller hvor det ubevist er at Almindeliges magtpaa-
liggende, at fuldkommen Tro og Tryghed skal hyttes, belegges
med forhøjet Straf. See de ovenciterede Steder af 6-7 og 6-9.
saa og 1-12. 6-9-16. 17, 18. 6-16-4. Fd 6 aug 1762, Fund: 29 Jan:
1782 § 50 m: fl: Anord. Af foranførte Grundsætninger lader sig
den Strenghed sig for en tid forklare, hvormed Lovene
behandle visse Forbrydelser i Tjenestanden, der i Hensyn
til det i dem indeholdte materielle Retsbrud, ere mindre
betydelige, men hvorved dem for Samfundet saa vigtige
Familieordenen undergraves (See L: 6-5-2 og 3 Pol: Anord
25 Martii 1791 § 14 Tyveries Fd: af s: D: § 12, Laugsfd: 21 Martii
1800 § 11 No 6 cfr: F. af 16 Octb 1697. -

Ligesaa naar de ind over paa visse Steder

Videre vigtige Forb: i Tjenestanden

Anm. den fortrinlige Sikkerhed som Lovene saaledes skjænke visse for-
aller Steder, ved at beskytte dem ved ualmindelige strenge
Straffelove, kaldes i Lovsproget juridisk Hellighed (sanctitas
juridica). i L 6-9 kaldes den Fred, hvilket Udtryk dog
ogsaa bruges om den almindelige Borgersikkerhed, hvoraf
Udtrykket Fredløshed cf. 1-1-1 hvor det hedder at Kongen gjør
alle sine Undersaatter Fred. -

Jur: Hellighed

At alle de i denne § citerte Love i deres fulde Strækning retfærdiggjøres ved
den her opstillede Grundsætning, kun holder jeg for at de overhovedet
slutte sig til denne. —

Een Forb: objective Strafbarhed bestem: mest ofte derved at den formedelst sin Form undergraver Grundstötterne for den offentlige Retfærdighed, Tillid og Sikkerhed. —

(§ 86.)

Med den i foregaaende § udviklede Sætning, staaer følgende, dog ej hermed aldeles identisk, i nøje Forbindelse, at en Forbrydelses objective Strafbarhed, ofte, ikke saa meget bestemmes ved det materielle, ofte meget ubetydelige Retsbrud samme indeholder eller tilføjer, som derved, at den formedelst sin Form undergraver Grundstötterne for den offentlige Retfærdighed, Tillid og Sikkerhed. Hvorhen hører f: Ex: Eedsbrud med falsk Protocolførelse, falske Vidnesbyrd og andre Meened, falsk Myntning, med mange flere Misgjerninger —

Værdien af en Rettighed maa ofte bedømmes efter den Fornærmedes Stand og Stilling. —

§ 87.

Det maa heller ikke lades ubemærket, at Værdien af en Rettighed ofte er relativ, og maa bedömmes efter den fornærmede Persons Stand og Stilling. Saaledes er Voldtægt udövet mod et Fruentimmer, hvis Kjønsære er ubeskadiget, en större Forbrydelse end om den Voldtagne var berygtet (6-13-16). Legemlige Angreb, Ærefornærmelser og Frihedsberøvelse, medføre for de mere dannede og finere følende Mennesker, et langt större Onde, end for den raaere Menneske Classe (See 6-8-6 og 6-21-7 cf. 6-7-11.) —

Indgreb i Eiendomsrett ere begaaede mere eller mindre farlige efter det fornærmede Subjects Formuestilstand (Frd. 20 Feb 1789 i 170 — samt efter den Fornærmedes Formue —

§ 88.

En Forbrydelses Størrelse, beroer og paa det Antal af Fornærmede hvis Rettigheder krænkede blive. Alle Misgierninger, der gaae ud paa Statens Død og altsaa paa Forstyrrelsen af alle dens Lemmers samtlige Rettigheder, af denne Aarsag staaer øverst paa Trappetrinet af Misgierningerne, [illegible]. — Ogsaa de Forbrydelser, hvorved ellers den offentlige Myndigheds Virksomhed hemmes, have fra denne Synspunkt en betydelig Grad af Strafbarhed, skiønt det, da denne Synspunkt ejer den eneste, som bestemmer en Misgiernings objective Størrelse ej lader paastaae, at benævnte Classe af Forbrydelser, ubetinget staaer over alle dem, som kun fornærmer een enkelt Mand. —

Størrelsen af en Forbrydelse beroer og saa paa de fornærmede Personers Antal. —

Den af Nogle opstillede Sætning, at en mod en Commune udøvet Fornærmelse, er større end en lige Fornærmelse mod en Enkelt, er imidlertid ikke ligefrem grundet i foranførte Grundsætning; thi ved den første blive alle Communens Lemmer tilsammentagne ej at større Afbrud, end den Enkelte ved den sidste. Jf. D.L: 5-10-37 og 38 har man endog en

Analogie, der taler for mildere Straf i Tyvesager i slige Til-
fælde. –
Dette er heller ikke uden Grund i Tingens Natur, da
Tabet bliver taaleligere for Communen end for den Enkelt,
fra hvilket Synspunkt (og det i F. 20 Febr. 1789 § i forbigaaende
Grundsætninger kunde anføres til Fordeel for den som
bestiæl en Commune cf. § 87*). Paa anden Vey bliver
det, naar man med en Formuemasse mod en enkelt Mand,
sammenligner en lige Formuemasse mod hvert enkelt
Medlem af Communen. – Endelig bemærkes, at de § 47
berörte almindelige Forbrydelser ere saavidt mindre strafbare. –
§ 89.
Med Hensyn til den Maalestok, som hentes fra den nærmere
eller fjernere Sammenhæng mellem Actsbrydelsen og
de foretagne Handlinger, som i 3 Capitel under No 2 er
lært om Fuldbragte og forsögte Misgierninger, om physiolo-
=giske (og physiske Aarsager), om Hovedmænd (og Bipersoner
m: m: vi haabe at Vigte. –
* Fra andre og her uvedkommende Synspuncter, kunde det self
være en skiærpende Omstændighed, at den stiaalne Ting tilhörte
en Commune. –

(§ 90.)

Vigtigt er det ogsaa fra denne Synspunkt om Handlingen umiddelbar angriber et af de Goder som Samfundet søger at tilveiebringe, (og sikre sine Medlemmer, eller blot er i Strid med en til disse sigtende Bestræbelse ved Lov fastsat Orden cfr. § 4 § 49). At denne sidste Maade at krænke en Rettighed paa, har en ringere Strafbarhed grund end at umiddelbart krænke paa samme Rettighed, er [illegible]. Men, de, som paastaaer at enhver umiddelbar Retskrænkelse er mindre strafværdig, end nogen umiddelbar * feile dog meget; thi andre Hensyn [illegible] Vigtigheden og Storheden af de Goder som sættes i Fare ved det forskjellige Slags Forbrydelser, kan jo opveie eller overveie dem. —

At være Love og ofte haardere Straffe af det betydeligste Slags, for Handlinger, som høre til den første Classe af Forbrydelser, medens adskillige umiddelbare Rets-krænkelser, ansees med mindre Straffe, er alt [illegible] cfr. § 14 (§ 49). —

(Forb: Størrelse beror ogsaa paa, om en Rettighed umiddelbar eller blot middelbar er krænket)

---

* dette har Lorer Feuerb. i sin Rev: der Grundsätze u.s.w. 2 Th. Side 225 // Han paastaaer som en Følgesætning, at Samlivet en mindre Forbr: end nogen privat Retskrænkelse, hvoringe denne end maatte være. —

Handl: Ubeqvemhed til at frembringe et Retsbrud, har Indfl: paa deni Strafbarhed—

Og Handlingers större eller mindre Beqvemhed til at frembringe et Retsbrud, har og megen Indflydelse paa deres Strafbarhed. Saaledes er Brugen af morderiske Vaaben, uden Hensyn til Anstrengelsens virkelig fremkaldte eller tilföiede Skade, i og for sig en Omstændighed som forøger et forsætligt Angrebs Strafværdighed. Dette er og iagttaget i 6-7-14.15, samt F: 1 Feb 1797 § 94 og 1 Novb 1805 § 147, saavel i Kr. Art. af 9 Martz 1683 § 24. Af lige Grund bör Dommeren og, hvor Straffens Bestemmelse er overladt til hans Skiön, straffe den Injuriant haardere, som ved en vel udtænkt og omhyggelig udspredt Lögn, antaster sin Medborgers Ære, medens hvis ~~An~~ Angreb maa er mindre skikket til at skade.*

*En lognagtig Beskyldning kan egentlig aldrig med Sikkerhed i sit fulde Omfang frembringe det Onde, hvortil den sigter; thi det kan ingenlunde være vist, at den vil giöre Indtryk paa Alle, og at dette Indtryk ei igien vil lade sig udslette. Dette er en Grund, hvorfor blotte Æresfornærmelser ei bör optages et saa höit Sted blandt Forbrydelserne, som ellers maatte svare til den Værd, der bör tillegges Medborgernes Agtelse. Dersom Feuerbach havde lagt denne Betragtning til Grund for sin Paastand, at Ære for

Lovene have og tildeels sat forhøiet Straf for den tykke eller offent-
lig opstaaende eller udstrøede Bestyldning. Begge, at ingenlunde saa-
ledes som adskillige Criminalister have meent, en Grund
til Straffens Nedsættelse (efter Nogle endog til fuldkommen Straf-
løshed); naar den Handling, der, efter Gjerningsmandens
Forestilling, maatte være tilstrækkelig Grund til at bevirke, at
Ende af en bestemt Størrelse, formedelst en tilfældig ~~Vildfarelse~~
Vildfarelse, ikke virkelig dertil er skikket f. Ex: naar den, der
vil forgive en Anden, tager et uskyldigt Lægemiddel istedet
for Gift; thi da Straffelovene gaae ud at virke paa Borgernes
Begjerenne, kan forrettige Antecedentser, saa maa Strafbar-
heden bestemmes efter de Forestillinger om Handlingens
Beskaffenhed, som ere, eller kunde være, i den Handlendes Be-
vidsthed. (See videre Brom i jur Ark: No 29 Side 235 til Enden)

§ 92.

Jo større Anledning den, som lider under Forbrydelsen, ved
uforsigtighed, eller fornærmende, eller andet lastværdigt Forhold

Naar den Fornærmede selv har givet Anledning til Fornærmelsen, maa denne anses mindre farlig

fornærmelsen staae nederst i Rækken af de Forbr: hvorved Privates Rettigheder krænkes;
ville han vel ei ubetinget have havt Ret i sin Paastand, men dog feilet mindre,
end ved den virkelig revolterende Grund han fremfører, at Ære er den mindst
vigtige Retsgjenstand (see Rev: 2 Th: S. 239. —

har givet til den ham tilföjede Fornærmelse, jo mindre er hans
Farlighed; thi Retsordenen lider mindre ved, at at tildele for-
skyldt Bud paaföre Nogen, end om han gjorde til Priis for
uforskyldt og uafvendelig Skade. Som Grund herfor, kunde det,
ved Gjerningens Bedömmelse, en til Mildhed anbefalende Om-
stændighed, at den Beskjæmmede ved skjödeslös Bevogtning, selv
har foranlediget sin Skade, men en Grund til Strenghed naar
Tingen var under nöjagtig Bevaring. – Hvorved maa det
altid staae ved Siden naar Tingens Natur eller den Beskjæm-
-medes öjeblikkelige Stilling eller hans Forhold til Ejeren og
Andre, ikke tillod streng Bevogtning, eller dog gjorde at den
Beskjæmmede maatte ansee det unödvendigt og upassende at forvare
Tingen bedre for Ejeren *. – Efter samme Grundsætning bör
Straffen for reelle og verbale Injurier, saavidt Lovens
positive Bud tillade det, være mindre, naar den Skyldige ved
foregaaende Krænkelse er opbragt til Fornærmelsen, end om
hensynslös Mand fornærmes. Ssr 6-9-24 samt Fd 27 Sept 1799 § 12
og 21 Marts 1800 § 11 No 6. Og saa den Aand der hersker i 6-12-4 kan
anföres til Styrke for ovennævnte Grundsætning, skiöndt denne Art neppe umid-
delbar kan taale Udvidelse til saadanne Tilfælde som ere analogiske med det her omhandlede **

* See om alt dette i Ørst: a: Tyv: p: 119 – 120 – 121.

** De i nærværende § anförte Omstændigheder nedsætte (og forhöje) subjective Störrelse; men om
Tales her som Grunde der indflyde paa dens objective Störrelse.

§ 93.

Jo vanskeligere en Forbrydelse lader sig opdage og beviise, jo større og mere uopretteligt er den Skade, man derved sættes blot for. Dette er til Ex. et af de Momenter hvorpaa Straffen for falsk Vidnesbyrd beroer; den større Straf Loven sætter for Tyverie, end for svigagtig Omgang med betroet Gods, maa og stedse hidledes (see Ørst: om Tyv: p: 368. — Og saaledes synes af samme Aarsag Tyverie, hvis Gjenstand er Penge eller andre Ting, som ej let kunde gjenkiendes, straffværdigere end det som gaaer ud paa en Gjenstand af modsat Beskaffenhed. —

Forbr: som vanskelig kan opdages er: hvis straffværdigere end andre

§ 94.

Uagtet den alt fuldendte Forbrydelses objective Størrelse, ikke strengt taget, kan siges at blive formindsket derved, at den Skyldige bag efter ophæver de skadelige Følger, samme kan føre med sig, saa indeholder den dog i de Grundsætninger, hvorpaa den objective Strafbarheds Grad beroer, et Motiv til under visse Betingelser desformedelst at nedsætte Straffen. Den Skyldige opmuntres nemlig derved til at gjøre Sit for igjen at ophæve de Følger, hvis Forebyggelse er Straffelovens Øiemed (see det § 33 anførte om den, der træder tilbage fra et Forsøg, hvilket dog ingenlunde i sin fulde Strækning kan anvendes paa den, der ophæver Følgen af den fuldførte Forbrydelse.) Det synes derfor, endog uden Hensyn til den deraf flydende formindskede subjective Strafskyld, at

Naar Forbryderen efter Forbrydelsens Fuldendelse, ophæver sammes skadelige Følger, fordrer Sagens Natur at Formindskelse i Straffen finder Sted. —

den Forfatter af et injurierende Skrivt, som Ærerklæring, Standsning af Skrivtets videre Omløb, og andre saadanne Midler, mister til at formindske den Skade, den Angrebnes Ære, derved kunde lide, bør, hvor der spørges om Bestemmelsen af en vilkaarlig Straf, finde en mere skaanende Behandling med den, som ellers maatte lide, og at det ligeledes maa komme Tyven tilgode naar han skaffer det Stjaalne eller dets Værd tilbage, hvor det havde staaet til ham at lægge Følgemaal derpaa.* Vore Love indeholde Data, som vi disse bestyrke ikke, men endog give Anledning til at tillægge den Skadeserstatning, hvortil Forbryderen sig selv med fri Bestræbelse, medvirker, lignende Indflydelse. –

Foruden at Analogien af den Forskiel, Lovene ofte gjør mellem Straffen for delictum consummatum, og delictum perfectum (§ 35) og at flere Bestemmelser der lade meget komme an paa den tilfældige Følge, en Handling fører med sig,** tale for en saadan Afvendelse, har og i Forordningen ang: 11 Juni 1808 § 81, udstrakt ved Pl: 11 Novb 1809 (Coll: Tid No 60 p: 724) bestemt dobbelt Straf naar Skaden ikke er erstattet, mod den, der i modsat Tilfælde skal

---

* See og et andet Expl: i en Dom i jur. Ark No 16, p. 187–11. No 25 p: 57–60. De Løbere som tillige militaire Deserteurer Straffrihed, naar de frivillig vende tilbage, ville blive anført i det sidste Capitel.

** See Ørst: om Tyv: p: 264–66.

Eiendeel. — Ikke at tale om, at 4-1-5, 4-3-24 (gientaget med en Mængde Lovens Anordninger) og 6-19-2 samt F. 4 Martii 1690) forsaavidt den handler om udtor Tjenere) og 26 Feb. 1739 lade hele Straffen beroe derpaa, om Skaden erstattes eller ikke, hvilket dog er noget forvovet for de der omhandlede Tilfælde. — At Erstatningens Eftergivelse eller den Forurettedes Forbøn ogsaa i Almindelighed tages i Betragtning, som Motiv til Mildhed i arbitraire Straffes Fastsættelse, kan ej udledes af almindelige Grundsætninger, hvormod det vilde være til Skade for dets Sikkerheden, da Forbryderen let kan gjøre sig Haab om derved at overtale den Forurettede. — See jur. Arc. No. 20 p. 201 og 202) Vel har man i Instrux for Politimesteren i Bergen 9 Dec. 1746 § 4, der er gjentaget Resc. 23 Septbr. 1763 (og gjelder for Trondhiem, see Resc. 2 Dec. 1769 § 4. samt den ved Resc. 30 Juli 1751, forsaavidt opsevede Instrux for Politimesteren i Kiøbenhavn 24 Martii 1741 § 4) henvegt paa med Hensyn til den Forurettedes Forbøn. Men af slige saa specielle Forordninger,* bør uegen nogen almindelig Princip i foranførte Henseende udledes, da Sagens Natur er derimod.

Enkelte Lovsteder ophæve endogsaa gandske Straffen naar Skaden erstattes.

Den Forurettedes Eftergivelse eller Forbøn, bør ikke bevirke Formildelse

§ 95.

Den vigtigste Forskiel, som med Hensyn til den subjective Maalestok for Strafbarheden, bliver at gjøre imellem Forbrydelser,

Det har en vigtig Indflydelse paa Handlingens Strafbarhed om den er forsætlig eller blot uagtsom.

er den, at de enten ere forsætlige eller uagtsomme. Denne Forskjels Væsen og Følger, er udførlig udviklet i det foregaa-ende 3die Capitels første Afdeling; ligesom man der og finder alt det, efter vor Plan fornødne om Modificationerne af det første Slags Forbrydelser, hvorimod en Deel af det, der bli-ver at iagttage ved Udmaalingen af Straffen, for de med Forsæt udøvede Forbrydelser, staae tilbage. —

§ 95.

De Hindringer der have vanskeliggjort Forbrydelsens Udførelse, eller de Omstændigheder der have lettet samme, kommer ikke i Betragtning med Hensyn til Straffetruselen. —

Hvad enten man seer paa Straffelovgivningens første og for-nemligste Øiemeed ved det Onde hvormed den truer Lovens Over-trædere, at afskrække fra Forbrydelsen, eller man tager Hensyn til det andet og underordnede Øiemeed, at betrygge Samfundet mod den individuelle Forbryder (§ 10) maa en forsætlig Lovovertrædelses Strafbarhed, staae i Forhold til dette Forsætes Styrke;* thi jo

* Under Styrken af den Tilbøielighed der fremkalder Forbrydelsen, indbefattes her ei alene dens øieblikkelige Heftighed (Intensitet). Feuerbach har (i Revision 2 Th. p. 374 ff. og Lehrbuch § 119 ff.) gjort to Momenter heraf, men uagtet det ei kan nægtes, at de i og for sig selv ere forskjellige, komme de dog i Anvendelsen paa de enkelte Strafbarheder modificerende Omstændigheder, næsten overalt ud paa et. — Feuerbachs egen Udvikling af hver af disse Synspuncters Resultater viser dette. Jeg har derfor ikke fundet denne Deling brug-bar. Hiin Forfatters tvende Momenter for Bedømmelsen af en Forbrydelse efter dens Dri-vefiedre, dennes Omfang, er aldeles ikke eensartet med de øvrige, og udgjør i hans Sy-stem en Inconseqventz. See ovenf. § 29 og Ørst. om Tyverie pag. 112. Note. —

større den Lyst er, som fremkalder Forbrydelsen, jo større maa
(og den Lyst være, som skal overvindes samme), og jo større den Til-
bøie-lige Hang er til Forbrydelsen, jo farligere er han for Selskabet. —
Det kunde altsaa synes, at man fra begge forenævnte Synspuncter maatte
tillægge en Forbrydelse forhøiet subjectiv Strafbarhed, naar
mange og stærke Bevæggrunde have fraraadet den, naar mægtige
Vanskeligheder havde lagt sig i Veien for samme, og derimod
formindsket Strafbarhed, naar betydelige udvortes Anledninger havde
opfordret til Gjerningen eller lettet dens Udførelse; thi i
hint første Tilfælde, har den contrastige Tilbøielighed nemlig
røbet en større Styrke end i det sidste. Men paa den anden
Side maa det bemærkes at de fraraadende Bevæggrunde og
udvortes Hindringer, understøtte Straffelovens Tilsyn, den
tilstedende Leilighed derimod befordrer Forbrydelsen. Denne Be-
tragtning holder aldeles Ligevægt med den første, forsaavidt
der er Spørgsmaal om Straffetruslernes afskrækkende Virk-
somhed, saa at den Lyst, Straffetruslen have at betvinge
(hvilken ikke blot beroer paa Driftens eiendommelige Natur, men
og paa de udvortes Omstændigheder, hvorved den udvikles
og ledes derhen, at den tager sin Beslutning) i begge Tilfælde
bliver den samme. —

Med Hensyn til det Øjemed at sikre Staten for den individuelle Forbryder, komme derimod hine Omstændigheder i Betragtning. —

Derimod maa man hensee til det Øjemed for Straffeloven, at beskierme Staten mod den individuelle Forbryder, den gemene Sikkerhed angrebs som en Grund til Straffens Forøgelse, og den overvundne Vanskelighed som Motiv til Straffeforhøjelse. Dette maa og agtes overeenstemmende med F. 20 Feb. 1789; baade forsaavidt denne nævner Gierningens Anordning, og forsaavidt den byder at tage Hensyn til den Skyldiges Forfatning. — Hvorledes disse samme Omstændigheder medføre forskiellige Betingelser samt en forskiellig Indflydelse paa Forbrydelsens objective Størrelse, er viist oven § 92. —

§ 96.

Forbrydelsens Gjentagelse er et vigtigt Motiv til Straffens Skiærpelse. —

En Omstændighed som derimod i Henseende af Kundskabsgrunde for den forstridige Tilbøjeligheds Styrke hos ham, og i Kraft af hvilken man virkelig har, den vigtigste Indflydelse paa den subjective Strafbarhed, er den Skyldiges Vane til at begaae Forbrydelser. — I denne Henseende kommer det fornemmelig i Betragtning naar den Paagieldende efter en Gang at være dømt for en Forbrydelse paa nye tillader sig samme. Dette røber aabenbar at hans Hang til Forbrydelsen er saa stor, at den ikke med den ham tilforn paalagte Straf, kunde overvindes eller hvis der er Tale om Forbrydelser af Magtsomhed, en Ligegyldighed som den

forrige Straf vi formaaede at vække ham af, og opfordrer, altsaa Straffelovgivningen (og hvor samme er ubestemt Dommeren, som ikkes Dygan) til at anvende et tilstrækkeligt Motiv til at agte Loven. Det er og indlysende at hans individuelle Farlighed bør ansees større end om han kun eengang havde forsyndet sig. – Hertil kommer endnu ydermere hvis den Skyldige forhen har lidt en vanærende, eller Legems- eller Frihedsstraf, den Bestan=dighed, at den, som eengang har udstaaet saadan Straf, for en saa stor Deel taber sin Sensibilitet for samme, at det hans Dristighed større, og han ligeledes bliver stumpere for physiske Ubehageligheder, som Frihedstab, Omgivelserne i Straffeanstalterne o: s: v: fører med sig. – Han vilde altsaa i Grunden straffes mildere end Andre, hvis Straffens materialiter blev den samme. – Saavel Chr. 5te Lov, som de Anordninger indeholde mangfoldige Exempler paa skjærpet Straf, for den som gjentager en Forbrydelse, hvorfor han forhen har været dømt! (See f: E: 2-2-5. 6-1-15. 6-13-9.13, 24, 25, 31. 6-10-3. 6-11-14, 15. 6-17-33 ff. Fd 6 Octb: 1735 § 3. 4. 18 Ap: 1781 § 26. 20 Feb: 1789. 28 Decb 1792 § 3. 4. 5 Sept: 1794 § 5. 29 Octb 1794 § 22. 1 Feb: 1797 § 107-392. Fe: 1 Juli 1799 § 127. F 27 Septb 1799 § 21 og 26. Regl 5 Juli 1813 for Kjøbst: § 47, 48, for Landet § 64, 65 Fd: 1 Novb 1805 Cap 1. –

I mange Tilfælde findes ingen Skiærpelse i Straffen formedelst Forbrydelsens Gientagelse, efter vore Love. —

Dog gives der en Mængde andre Tilfælde, hvori ingen Straffe-Skiærpelse formedelst denne eengang begaaede Handling kan finde Sted. —

See f. Ex. 1-5-8. 1-13-7. 1-17-3, 5, 6, 9 og 1-22-21. 6-7 og 6-9 næsten heelt igiennem. 6-11-1, 4. F. 1 Feb 1797 paa mange Steder, saasom § 92, 103, 162, 175, 394 og 393. F. 21 Martz 1800 § 2 og 4 ff. F. 14 Octbr 1808 § 4 med mange andre Anordninger* Undertiden har og Lovgiveren

Skiærpelse for 3 Gang Gientagelse uden at Straffen for 2den Gang er gientaget. —

paabudt forhøiet Straf for tredie Gang begaaet Skiørlevnet, uden at melde noget om den anden Gang forøvede (see 1: f: 6-13-8, 9)** ingen F. om teneræ ætatis o: s: m: 23 Dec: 1753 § 4) eller Skiørlevnet

** Disse Art: antages end ikke ubetinget at være anvendelige paa 3die Gang udövet Leiermaal, men kun under Forudsætning af at Forseelsen alle Gange er begaaet med forskiellige Personer. Canc: Skr: 26 Ap. 1800 (Fogtmans alphabetiske Register over Rsl: 2, 198) og 20 Novb. 1802. —

I Henseende til den förstnævnte Art: er dette og soleklart, hvorimod der vel, hvad den sidstmeldte betreffer, især med Hensyn til F: 19 Mar 1751 og 26 Ap. 1755 kunde være nogen Tvivl. —

* Her er ikke nævnt noget Tilfælde, hvor at förstegang begaaet Forbrydelse medförer en Straf, der i sin Art er den störste, ei heller noget hvori Loven overlader Straffens nærmere Bestemmelse til Dommerens Skiönnende (og denne altsaa derved er sat i Stand til at tage Hensyn paa Forbrydelsens Gientagelse. —

Straffen for mange Gange Gjentagelse uden at anordne mindre Skiærpelse, hvis Forbrydelsen atter gjentages (See L: Ex 6-13-30 No: 31. F: 13 Decbr 1793 § 92 Litr: C. F: 8 Febr 1805 § 39 No 1) At man nu et hvor Straffen er absolut bestemt, kan formedelst Gjentagelsen paalægge den Skyldige en skiærpet Straf, med mindre Loven udtrykkelig tillader det, flyder umiddelbar af den i § 77 udviklede Grund=sætning. — Men at denne Omstændighed, i det Tilfælde hvor Straffens nærmere Bestemmelse er overladt til Dommerens Skjøn, bør, skiønt ej udtrykkelig nævnt i den, Vedgaaende, gienta-tages i Betragtning, flyder af de ovenfor fremsatte Raisonnements og Analogier, hvoraf i Særdeleshed F: 20 Feb: 1789 efter det ofte=anførte Rescr 20 Decbr 1799, bør have en fortrinlig Vægt. — Da imidlertid Straffens Maximum ejer indskrænket til Gjentagelsen, kunde det dog i slige Tilfælde hænde sig at denne bliver uvirksom, naar nemlig Forbrydelsens øvrige Egenskaber alt kræve den høieste i Strafloven indeholdte Straf.

Anm: 1. Efter Udtrykkene i 6-1-13. 6-17-33 ff. F. 20 Feb: 1789 § 2 og 5, er det fornødent at den Paagieldende forhen ved Dom skal være fundet skyldig i Forbrydelsen, hvis han skal ansees for Gjentagelse, hvilket vel og i Almindelighed bør ansees som Regel. Imidlertid er der Undtagelser, hvorom i næste §. —

Skiærpelse for visse Ganger Gjentagelse uden at Skiærpelse findes Sted for de flere Gange.

Hvor Straffen er absolut bestemt, kan Skiærpelse kun finde Sted, forsaavidt samme tillige er bestemt.

Hvor Straffens nærmere Omstændigheder er overladt til Dommeren kan det derimod finde Sted.

Forbryderen maa i Almindelighed forhen være dømt hvis Straffen skal kunne skiærpes formedelst Gjentagelse.

Anm: 2, Adskillige Spørgsmaal som undertiden kunde opkastes i Hensyn til Begrebet om gjentagne Forbrydelser, især i sammes Anvendelse paa Tyverie og Hælerie, findes fremsatte og besvarede i Bogen om Tyverie S. § 42, 45, 46, 47, 65, 67.

Anm: 3. Nogle militaire Reglementer bestemme at alene de i samme Aar forhen begaaede Forseelser skulle komme i Betragtning til Straffens Skjærpelse. See t. Ex. Reglementet for Kongens Livjæger Corps 21 Novb 1806 § 47 Regl. for Kongens Livcorps 14 Mai 1808 § 43, 45. Regl. for Hans Borgervæbning 1 Juni 1808 § 81. Men disse Bud ere alle specielle, og byggede paa specielle Grunde. Imidlertid kan dog det kortere eller længere Mellemrum der har været mellem de begaaede Forbrydelser komme i Betragtning ved Straffens nærmere Bestemmelse af Dommeren, da man tildeels deraf kan slutte til Graden af den Skyldiges Hang i Forbrydelsen. —

Det kortere eller længere Mellemrum der har været imellem Forbrydelsens Gjentagelse kan ogsaa komme i Betragtning. —

Ogsaa naar samme Forbrydelse efterat er begaaet uden at nogen Straffedom er kommen imellem, har den Skyldige derved, skiønt ikke i samme Grad, som i det under § 97 omhandlede Tilfælde, viist en underlagt Tilbøjelighed til Forbrydelsen. I enkelte Tilfælde have Lovene endog ladet dette komme den Skyldige ligesaa meget til Last, som om han forhen havde været straffet. Hertil høre N. L. 1-22-16 efter al Sandsynlighed. Fr. 1 Febr. 1797 § 392, maaskee og 6-13-8 (og 9). Idetmindste er det en tydelig Misforstaaelse, naar Nogle mene at det i 6-13-8 brugte Ord "befinder" skulde afgive samme Argument for at den Skyldige forhen maatte været straffet, som det Udtrykkende i 6-17-33 ff. fr-for frembyde med Hensyn til gjentagne Tyverie; thi Argumentet ligger, hvad den sidste berørte Lovgivning angaaer, ikke i det Ord "befinder" for sig; men deri, at det siges, at den Saagjeldende skal befindes anden, tredie Gang o. s. v. (og altsaa forhen maa være befundet), hvorimod 6-13-8 ej lyder at han skal være befundet 3die Gang i Lejermaal, men kun at han (under de allerede nævnte Betingelser) skal befindes i 3 Lejermaal. — I Almindelighed kunde derimod flere under samme Dag befundne

Forbrydelsens Gientagelse fortiener uagtet den ikke forhen er straffet, ogsaa en skiærpet Straf. —

I enkelte Tilfælde straffes den gjentagne men forhen ustraffede Forbrydelse, lige saa haardt som den forhen var straffet. —

Flere under samme Sag befundne Forbrydelser af samme Slags.

Forbrydelser af eet Slags, hvor virke Straffenes Cumulation, hvor at efter Lovgivningens Grundsætninger, hver fører særskildt Straf med sig (: [illegible] :), eller og, hvor de alle skulle belægges med een samlet, til Dommerens nærmere Bestemmelse overladt Straf, slet en forhøjet Grad af samme, hvilken dog maa være ringere end om den Skyldige forhen var dømt for lige Forbrydelse, men større end om det samme Onde, der er bevirket med de flere lovstridige Gjerninger, havde været iverksat med een enkelt Fr. 20 Feb. 1789 § 1.

§ 98.

Forhen begaaede og straffede Forbrydelser af andet Slags burde efter Sagens Natur komme ligesaameget i Betragtning med Hensyn til Straffens Skiærpelse.

Vore Love stemme dog ikke hermed.

Ved arbitraire Straffe bør dat og komme i Betragtning.

Naar Forbryderen forhen har gjort sig skyldig og er bleven dømt for Misgjerninger af et andet Slags, end den, hvorfor han nu skal lide Straf, tale vel de i § 97 anførte Grunde næsten i samme Grad imod ham, som i det Tilfælde at han forhen er bleven straffet. See jur. Arc. No. 19 p: 90-92 (og om Tyverie p: 405-408:). Imidlertid tillægger vor Lovgivning hine Omstændighed langtfra ikke den Virkning som anden thi det er blot samme Forbrydelses Gjentagelse, de i § 97 nævnte Love tillægge en saa betydelig Indflydelse. Imidlertid følger det dog saavel af almindelige Grundsætninger som af Fr. 20 Feb. 1789 § 1. Forbindelse med Fr. 20 Dec. 1799 at under en af Forbryderne

tilforn udøvede Misgjerninger, og saa bør komme i Betragtning ved arbitraire Straffes Udmaaling, men følgelig kun bidrage dertil, at de ingenlunde kunne have saa stor Virkning, som om de vare af det samme Slags som den nu paatalte. — Efter den Aand som Lovgivningen hidindtil har lagt for Dagen, bør fornemmelig de Forbrydelser, som, skiønt, at de i Art ere forskiellige fra den sidst begaaede, dog høre til samme Slags, og i deres udvortes Væsen derimod ere overeensstemmende, have større Indflydelse paa Straffens Bestemmelse, end om de vare heterogene. Saaledes maa tilforn begaaede Bedragerier komme en Tyv mere til Last, end forhen udøvede Voldgjerninger af lige Grad af Strafbarhed. —

Alle Forbrydelser, som ere forskiellige i Art, men lige i Slags, bør i denne Henseende komme mere i Betragtning end heterogene. —

(§ 99. 100)

Et usædeligt, men ikke juridisk strafbart Levnet er heller ikke uden Indflydelse med arbitraire Straffes Udmaaling; thi ogsaa herfra kan hentes Grund til at tillægge det Forbry-dernes Forsæt en fortrinlig Styrke, og for den Skyldige en udmerket Farlighed, ligesom den af et aabenbart usæd-ligt Levnet flydende Foragtende Existents tildels har sam-me Følge som forhen udstaaet Straf til at afstumpe Sen-sibiliteten (§ 97). Efter enkelte Lovsteder troer endog

Et usædeligt Levnet kan ogsaa komme i Betragtning ved arbitraire Straffes Udmaaling.

den Skyldiges Straf i en saare høi Grad af hans forregaaende
Levnet. Vide J. L: 2-11-11 (og 6-6-19 sidste Membrum. Men
at der i Almindelighed ved arbitraire Straffes Bestemmelse
bør tages Hensyn hertil, belyses atter af Rt. 20 Feb. 1789 §. 1
og ast: 20 Decb. 1799. — At den Skyldiges forregaaende ulastelige
eller endog roesværdige Forhold, maa komme ham tilgode ved
samme Leilighed, følger umiddelbar af det Foranførte. —
Endelig bør bemærkes at de Laster som indeholde den fjernere
Grund til Forbrydelsen, ophøre fortsinne at tages i Betragt-
ning til at holde Ligevægt med den Undskyldning Forbry-
derens nærværende Tilstand eller maatte frembyde: thi
det vilde være farligt for Retssikkerheden hvis den, der
overlod sig til Laster, som frembringe en Tilstand,
der indbyder til Forbrydelsen, fandt en skaanende Be-
handling. Selvforskyldte Skade kan kunne derfor neppe
komme Nogen tilgode, dog taber den Grad af Nød, der
ophæver Tyvsforbrydelsens Anvendelse ikke sin Virkning
fordi Nøden er selvforskyldt.
See Ørst: om Tyverie p: 42-43.

§ 106.

Den skyldiges Ungdom er ordentligviis en Aarsag til at for=
minske, at den lovstridige Tilbøielighed ej hos ham har staaet saa
dybe Rødder, som hos det Menneske, der i en modnere Alder
begaaer Forbrydelsen. Fra denne Grund fraset, og ifølge Fr. 20 Febr.
1789 § 1 (og Fr. 20 Decbr. 1799), samt de Grundsætninger hvoraf de
oven i § 14 første Afsnit anførte Love maae udledes, er den
skyldiges Ungdom et Motiv til de arbitraire Straffes Nedsæt=
telse. — Dog findes dette kun Anvendelse naar Forbrydelsen
er af det Slags som kan forklares af den Letsind, hvormed Ung=
dommen overlader sig til sig selv, ikke ondartede Drifters Forsk. —
Naar Misgjerningen som forudsætter Ondskab, begaaes af den
Unge, eller Udførelsen vidner om Forsætlighed (og Kunst=
færdighed i Forbrydelsen, røber dette et dybtliggende og
tidligt udannet Anlæg til Ondskab (malitia supplet ætatem)*

Den Skyldiges Ungdom maa ved arbitraire Straffe være et formildende Motiv. —

Legger den Unge Ondskab for Dagen bør dette igien være Motiv til Skjerpelse. —

* I ovenmeldte § er der naturligviis ikke Tale om den Forskiel som er imellem denne Straf=
barhed der har naaet Lavalder, men kun om den der ~~ogsaa under~~ (~~og den~~) begrundet
ved andre Forskieller i Alder. —

En slet Opdragelse maa være Motiv til Straffens Formildelse, ligesom en god til dens Forøgelse. —

§ 101.

Det bør neppe omtvistes, at Fr. 20 Febr. 1789 § 1 ved at paabyde Hensyn til Forbryderens Opdragelse, har villet at Straffen skal nedsættes, naar Forbryderen findes at have nydt en slet Opdragelse, og forhøjes i det modsatte Tilfælde. Vel har en bekjendt Kriminalist meent, at slet Opdragelse netop giver en dybt indgroet Fordærvelse at formode, og derfor snarere maatte være et Motiv til Strenghed (see Feuerbachs Lehrbuch § 123. Arnesen 2 Th: p. 41 & 41.) Men naar den der har nydt en omhyggelig Opdragelse, alligevel nedlader sig til Forbrydelser, hvorimod denne hans Opdragelse burde have værnet ham, røber ikke igjen en desto større indvortes Hang til Forbrydelsen. — Det betingende denne maa ansees nødvendigere ved at raade Bod paa den Formildelse, der viser sig af Mangel paa Opdragelse, hvilken Mangel kunde haabes, skjøndt ej til Fuldkommenhed, saa dog i nogen Grad at blive oprettet i hensigtsmæssige Strafanstalter, paa hvis Indretning, en almindelig Undersøgelse maa anses. Det bør heller ikke lades ubemærket, at den objective Farlighed, endog stundom mere end at Forbryderen

er et Menneske af god Opdragelse, af hvem man ikke saa let kan
kunne have ventet en saadan Forbrydelse, og altsaa mindre
vogter sig for. – Endelig maa det ikke forglemmes, at naar
god og slet Opdragelse holdes imod hinanden som Momenter
der bør overveies ved Straffens Bestemmelse, bør der ikke sættes
nogen Forskiel mellem den Velopdragnes og Sletopdragnes foregaaende Levnet; begges Forhold maae forudsættes at være det
samme, og blot Hiin, at være forskiellig. Hvis den Sidstes
foregaaende Levnet har viist sig i andre Forbrydelser eller
Laster, kan dette Moment, efter Omstændighederne, ogsaa
holde Ligevægt med den Grund til Mildhed, hans forsømte
Opdragelse frembyder, men endog have en betydelig Overvægt. –

§ 102

Uagtet det, efter det i § 30 Anførte, er klart, at der ikke
i en Forbryders almindelige svage Sjelekræfter indeholdes
nogen tilstrækkelig Grund til at fritage ham for den almindelige Straf, naar denne hans Tilstand kun ikke har
været ham til Hinder i at indsee det Lovstridige i Gjerningen (cfr. § 14 og 24 in fine) kunde dog

Ved arbitraire Straffe-Udmaaling kan Forbryderens svage Sielekræfter ogsaa være et formildende Motiv. –

dog overeensstemmende med vore Loves Aand at lade Sindets Om-
-stændighed komme i Betragtning til hans Skyldigheds Fordeel, naar
der spørges om en *arbitrair* Straffes Anvendelse; thi en For-
-forbryder af slette Slags er ikke i Stand til at træffe saa hen-
-sigtsmæssige og virksomme Midler til at *naae sit Øiemed*
og *dække* sin Forbrydelse, som den *overlegne* og bedre under-
-rettede Misdæder, hvorfor de i § 91 og 93 udviklede Grund-
-sætninger her komme til Anvendelse. Og saa maa den *første*
Forbryders subjective Farlighed ansees *mindre* end den *sidstes*.

Anm: Efter de her anførte Grunde, kan det *ikke bifaldes* naar Feuerbach (Revision 2d Th. p: 421–423) antager de høiere Sielekræfters Svaghed for en Grund til Straffens Forhøielse og deres Styrke for en Grund til dens *Nedsættelse*, naar han beraaber sig paa at det forstandigere Menneske har en Kraft til at overvinde de lovstridige Driver, som mangle den slettere begavede, og at der altsaa behøver en svagere Straffetrusel mod *hiin*, end imod *denne*; saa betyder dette nok ikke meget, thi Forstanden lades sig og bruge til at overvinde den Kraft, *hvormed* Straffeloven skulde virke mod Forbrydelsen, saavelsom de physiske Hindringer der lægges i Veien for samme, og dette maa netop være Tilfældet, naar den med større Forstandskraft *begavede Person begaaer Forbrydelse* *

* Den nestsidste Periode i vor § 90 maa berigtiges efter det ovenanførte, hvorat

§ 104.

Hvad Virkning der tilkommer Forskjellen imellem den overlagte Forbrydelse og den som udføres i Affect ** eller med en øieblikkelig Bestemmelse, er forklaret i § 26. Det der Anførte maa og finde Anvendelse paa de i Brudskab udøvede særskilte Forbrydelser cf. § 96, hvorved dog det § 100 Fastsatte maa bemærkes, der viser at den Brødefuldigere bør ansees med Strenghed. Af § 95 vil det udledes, at og hvorfor Forførelse og Anfald, saavelsom det Onde der allerede kunde betrygge mere at befrygte hvis man ej tillod sig Forbrydelsen (forsaavidt disse Omstændigheder ej efter § 15 ophæve al Strafbarhed) ere Motiver som kommer til Hensyn, hvor der spørges om en arbitrair Straffe Bestemmelse. –

den Indflydelse det har paa Straffen om Handlingen er overlagt eller udført i Affect. –

Naar den er fremskyndt ved Forlokkelse eller Trussel

Hvorvidt der kan tages Hensyn til det mere eller mindre Ondartede i Forbrydelsens Bevæggrund er vist ovenfor § 29. I Sammenhæng hermed anmærkes at de særdeles Pligter som burde have afholdt Nogen fra en vis Retskrænkelse, stundom foraarsage, at denne bliver ham at tilregne i en forhøiet Grad. Vid NL. 1-7-5 F. 6 Octbr. 1753 § 3. F. 18 April 1801 § 28, 29. Desaa 6-16-2 og F. 21 Martii 1705 §§ 5, 8, 9, 10 og 1 Novb 1805 § 159, hvilke som forresten intet tilføier for det væsentlige Indhold af bemeldte.

Sørdeles Pligter som burde have afholdt nogen fra en vis Retskrænkelse

[illegible]

** Se ellers ved denne Leilighed Dr. Sibbern i hans Ark No. 23 meddelte Undersøgelse over Fortolkningen af 6-9-2 og 24. –

Forbrö udmerked Skammelighed.

Tilstrækkelig motiverede med det udmærkede Skammelige i Forbrydelsen ivrindre. Herhen hører og i en vis Henseende de personlige Forhold imellem den Fornærmede og Forbryderen, som kan Undskyldelse paa Straffen, men da denne Undskyldelse paa Straf~~fen, men da denne~~ tillige viser sig af alt andet Hensyn, der staaer i Forbindelse med den objective Strafbarheds Grad, er der alt ovenfor i § 85 handlet herom. –

Den Skyldiges trængende Kaar.

At den Skyldiges trængende Kaar (Fr. 20 Feb. 1789 § 1) tages i Betragtning til hans Fordeel ved Bestemmelsen af arbitrair Straffe for Hungersnoed Indgreb, fortjener og her at bemærkes, ligesom og her anføres en vis Grund hvorfor den retmæssige

Retmæssig Harme

Harme hvoraf en Forbrydelse har faaet Udspring, kan formindske hin sammes Strafbarhed (§ 93). Dels den ej tilstrækkelig begrundede kan fra denne Synspunkt komme i Betragtning (cfr. Udtrykkene i Fr. 27 Sept. 1799 § 12. –

§ 105. –

Anger over Forbrydelsen kan ogsaa have den formildende Undskyldelse

Da den Skyldige der viser Anger over sin Forbrydelse, röber en mindre Fasthed i den lovstridige Villie, end den, som viser Ligegyldighed eller Tilfredshed dermed, saa kan der og deraf tages Motiv ved ubestemte Straffelove Anvendelse

(cf. 6-13-26 og Pl: 4 Novb 1749 § 6, saa og 6-15-18. 6-17-41). Men ligesom den Virkning hiint Moment kan have, ej bør ansees meget betydelig, saa maa man og nøje vogte sig for, at ei Tegn til Anger, hvoraf man vil argumentere til Fordeel for den Skyldige, ere uforstilte. Virksom Iver for saavidt som mueligt at tilintetgjøre Forbrydelsens Følger, er naturligviis det sikkreste Beviis herfor. Ogsaa ulastelig Vandel som den Skyldige i lang Tid efter Forbrydelsen har viist, kan, fra ovenanførte Synspunkt, komme i Betragtning. —

§ 106.

Frivillig og uforbeholden Bekjendelse, vidner om en ringere Grad af subjectiv Farlighed hos Forbryderen, end den der maa tillegges ham naar han med Haardnakkenhed nægter sin Forbrydelse, (og med snedige Opfindelser lægger Skiul paa Sandheden. — Ogsaa herfra kan man følgelig hente Beviisgrund til en strengere eller mildere Straffelovs Bestemmelse. — Herfor taler endnu den Betragtning at det bliver den Skyldige et Motiv til at tilstaae Sandheden, naar han kan vente at denne Omstændighed kommer ham tilgode ved Straffens Fastsættelse; Fr: 21 Mar 1705 § 13 indeholder og et

Frivillig Bekjendelse kan ogsaa virke til Formildelse.

Mangel paa forudførte Omstændigheders Indflydelse paa Straffens Formildelse eller Skjærpelse, cfr §12, der i et Tilfælde endog fremkalder Strafløshed som strax aabenbarer Forbrydelsen. —

§ 107.

Ved at foredrage de Omstændigheder som forhøie eller nedsætte en Forbrydelses Strafbarhed, har man tillige udviklet ethvert af disse Omstændigheders Forhold til Grundprincipperne for Strafbarheden. —

Ved Hjelp heraf vil man i det givne Tilfælde blive i Stand til, med nogenlunde Sikkerhed at bestemme Værdien af ethvert enkelt Omstændighed, der taler enten for Strenghed eller for Mildhed i Straffens Udmaaling. — Men ved en bestemt Formel, at angive Vigtigheden af hvert enkelt Moment, er ugjørligt, da hvert for sig kan imodtage for forskjellige Grader i det Ubestemmelige, paa hvilke Grader, der ei lader sig angive ved noget Talforhold, dets Indflydelse naturligviis maa beroe. —

§ 108.

Naar et Maximum og Minimum er fastsat, er ikke hint blot anvendeligt naar alle skjærpende eller dette naar alle formildende Omstændigheder finder Sted.

Hvor Loven har fastsat et Maximum, saavelsom et Minimum af Straffegraden, kunde det synes at hint først kunde anvendes, naar alle skjærpende, og dette naar alle formildende Omstændigheder stødte sammen; eftersom den høieste Grad af Skyld, og den laveste Straffegrad til den ringeste Grad af Forseelse. — Men det bortfalder naar det betænkes at der intet absolut Maximum eller Minimum

af Skyld givne, da der altid lod sig tænke et Tilfælde, hvor endnu mere talte for eller imod den Skyldige, end det givne. — Straffens Maximum og Minimum vilde saa under bemeldte Forudsætning altid være nødvendig, hvilket aabenbar vilde stride imod Lovgiverens Hensigt. Man skulde herved vilde man endda ikke opnaae den attraaede Nøjagtighed; thi naar der ingen fast Punkt haves for den højeste og for den laveste Straffegrad, kan det naturligviis heller ikke nøjagtig bestemmes, hvormeget der i et nyt Tilfælde skal lægges til denne eller tages fra hiin. —

Undersøgelsen af Straffelove, der enten overlade til Dommerens Skjøn, saavel som den Omstændighed at Lovgiveren ingensinde ved alle lige Lejligheder har bestemt samme geometriske Forhold mellem Maximum og Minimum (jevnfør f. Ex. Fr. 20 Feb. 1789 § 1 og 2 med hinanden) godtgjøre end videre at han ej har lagt an paa at der tilsvarer forskjellig Grad af Forbrydelse, skulde svare en forskjellig Grad af Straf (cfr. Ørst. v. Tyverie § 41.) —

§ 109.

Lige som det paaligger Dommeren ved arbitraire Straffes Bestemmelse, saa nøjagtig, som det lader sig gjøre, at udmaale Forbrydelsens Størrelse efter alle dens, saavel objective, som subjective Modificationer, saaledes er en ordentlig Dom om Størrelsen af de forskjellige Straffearter, ogsaa fornøden naar han skal kunne finde det rette Forhold

Ved arb. Straffes Fastsættelse, maa der ogsaa tages Hensyn paa Størrelsen af de forskjellige Straffearter.

imellem Forbrydelsen og Straffen. Men de Vanskeligheder, som yttres hindrer en nöjagtig Bedömmelse af de Retsgrader i hvis Forbindelse en Forbrydelse bestaaer, gjör og, at det bliver umuligt, aldeles nöjagtig at bestemme de forskjellige Straffes quantitative Forhold. – Adskillige af de til denne vigtige Materie hörende Problemer, lade sig altsaa ikke med nöjagtig Sikkerhed og Bestemthed oplöse. –

§ 110.

Dödsstraffen anses for den haardeste. –

At Döden er den haardeste af alle Straffe er af sig selv indlysende. Dog maa det i Fd 18 Decbr 1767 bestemte, med saamange Piinsler og Forsmaelser forbundne svige Drabsdelict, ansees som en Straf lige i Grad med Döds-Straf, hvilken Straf, skjöndt forskjellig fra den begaaede Forbrydelse, dog formedelst Forbryderens særegne Sindsstemning, sandsynligvis i det her omhandlede Tilfælde. – Hvad de skjærpende Dödsstraffe angaaer, da kan det ikke med Föje paastaaes at alle udvortes qualificerede Livsstraffe ere haardere end de udvortes qualificerede (§ 60). Dette vilde blot være rigtigt saafremt den udvortes Skjærpelse altid bestod i en smerteligere Aflivelsesmaade, hvilket ej er Tilfældet, da Galgen til Exempel, blot formedelst det Vanærende samme förer med sig, er en större Straf end Halshuggelsen, ligesom og 6-16-4 tillige er for at denne sidste Straf, naar den er forbunden med begravet Henlæggelse paa Stegle og Hjul, der er en udvortes Qualification af Livsstraffen, ansees for haardere. Forresten vil man see meget

sjeldent være forlegen i at bedømme hvilken af de Straffe i § 60 angivne Dødsstraffe, der er den største. –

Dog gives der Tilfælde, hvor man ikke, med nogen Vished, kan bestemme dette, f. E.: naar Spørgsmaalet opstod imellem de Straffe, at hænges, at druknes, og at halshugges naar Hovedet sættes paa en Stage. Man til Lykke er det og sjeldent at en saadan Undersøgelse kan faae praktisk Virkning, og denne bliver endda lidet betydelig *. –

§ 111 –

Dernæst Straffearbeide for Livstid forbunden med Kagstrygning og Brændemærke

Strafarbeide paa Livstid forbunden med Kagstrygning og Brændemærkning, er udentvivl den Straf som kommer Dødsstraffen nærmest. Umiddelbar herefter kan man vel sætte Kagstrygning og Strafarbeide paa Livstid, og derpaa ærligt Strafarbeide uden Kagstrygning. – Dog kan det være Tvivl undergivet, om ej Lemlæstelsesstraffe, især den betydeligste af disse, Haandens Afhugning, maa ansees som haardere. Man forundre at et stedse-varende Tab af den frie Disposition over sine Legemskræfter, efter sin Natur synes at være et større Onde end Berøvelsen af en Deel af Kræfterne selv, hvorfor Pl. 3 Juni 1796 § 38 og Pl. 5 Mai 1797, betragtet ærligt Frihedstab som den betydeligste Straf næst efter Døden, i det bemeldte Anordning, hvor der spørges om nogen af

* Spørgsmaalet vilde opstaae naar Nogen havde giort sig skyldig i flere Forbrydelser, hvoraf hver medfører en af hine Straffe; thi da vilde den som ansaaes haardest blive anvendt. –

døgte ramende Straffe, har udelukket større Brøde for at den saa-gjeldende er kommet til Landalder, med i andre criminelle Tilfælde forveksledt og de Skyldige tilladt til at lide mindretrende Straf.

Vel kan man paa den anden Side anføre at den som dømmes til Arbeide for Livstid, dog ej saa virkelig har tabt sin Frihed, som den Lemlæstede sit Legemes Integritet; da Adgang til, ved Kongens Naade at sættes paa fri Fod, dog større som aaben, samt at 2. Art: Br: for Landsk. med Vort: § 64 bruge offentlig Arbeide paa Kongens Naade, som en mindre Straf end den at miste Haand og Ære. – Men den som dømmes paa Kongens Naade har vel et i selve Straffens Beskaffenhed grundet Haab om at faae sin Frihed tilbage; for den som dømmes paa Livstid, maa derimod ikke anføre som i de sjeldnere Tilfælde, og stundom har Lovgiveren (f. E. Fr. 20 Feb 1789 § 8) betaget Forbryderen alt Haab herom. Da for den Mening at Haandens Mistelse er den større at de om-spurgte Straffe anførte Data, synes altsaa mindre betydende end de som tale for den modsatte Mening, snarere altsaa udentvivl er den antageligste. – Derimod bør man vel i Henseende til det sidste anførte betragte Lemlæstelses Straffene som haardere end de til bestemte Arbeidsstraffe, skjøndt det, hvor disse ere langvarige, ej ganske er afgjort, at de bør sættes under de mindre Lemlæstelses Straffe f. E. at miste sine to Fingre. –

Lov 25 Octb 1815

§ 112.

At de negative Frihedsstraffe ere mindre betydende end de positive § 63-64, indlyser af det blotte Begreb, ligesom og en Mængde Data i Lovgivningen f. E. 6-1-10 og 12. Fr. 28 Jan. 1682 om Moratorier m. m. § 5, 27 Septb. 1799 § 2, 21 Mai 1800 § 11 No. 11. Pl. 19 Apr. 1805, vise at i Nordlandene Landsforviisningen er en ringere Grad af Straf end offentligt Arbeide (cf. Nyt Mag. 1 D. p. 223-225). [illegible] maa ikke og betragtes som mindre end Fængselsstraf i lige Tid, da denne i højere Grad indskrænker Friheden. At den partielle Forviisning igjen er en mindre Straf end den totale, følger af sig selv. At de forskjellige Slags Strafarbeide, er det klart, at det, som forrettes i Fæstningerne og Rasphuset, betragtes som en strengere Straf end Tugthuus- og Forbedringshuus Arbeide. Fr. 20 Feb. 1789 § 1, 2 og 7. Fr. 1 Feb. 1797 § 93. 94 med flere Anord: sætte det udenfor al Tvivl*). Rasphuusarbeide holdes igjen for strengere end Fæstningsarbeide. See Rsc. 15 Juni, 14 Sept. 1749, samt Fr. 18 Decb. 1767 § 1, og Pl. 19 Novb. 1803. Da det første Slags Strafarbeide er saa af Regjeringen bekjendt at være hensigts-mæssigere, end det sidste, vælge Domstolerne, hvor Valg finder Sted, snarere hiint end denne Straf, undtagen, hvor der ville medføre

De negative Frihedsstraffe betragtes som mildere end de positive.

Partial Forviisninger en mindre Straf end total Forviisning.

* Resc. 11 Decb. 1750 kunne tjene at afgjøre et Modargument. Men det bortfalder aldeles efter Fr. 3 Decb. 1763 § 3 cf. Resc. 31 Mai 1805 (Coll. Tid. N 25) og Canc. Skr. 1 Decb. 1798.

en længere og besværligere Transport, end der der vel være fortien-
=ter med den skyldiges Indbringelse til vedkommende Fæstning.
Der passe ikke nu saaledes som de ældre Rescr: 1742 forsatte paa
at skyldiges Benyttelse til Rasphuusarbeide, men endogsaa
Forbrydere af svage Legemskræfter, kunne nu der anbringes til
Arbeide, som kunne passe sig for dem. cfr § 65.
Skjøndt det saaledes ikke er nødvendigt at bestemme, hvilken af de
forskjellige Frihedsstraffe, der i sin Art, enten størst, er man
dog ikke istand til, med en ~~arbitrair~~ arithmetisk Normal at
angive Forskjellen imellem dem. Man kan derfor heller
ikke nøiagtigen bestemme hvormeget den i Art ringere Friheds-
=straf maa være større i Grad (Straffetiden) for at Ligevægt kan
frembringes. Dog anmærkes her at Fr. 19 Aug 1735 § 6, sætter
Fredløshed (der altid er for Livstid) ved Siden af nogle Aars
Slavearbeide og at det af Kontrakten imellem Fr. 27 Sept.
1799 § 2 og 4 med § 8, kan sluttes at 3 Aars Forbedringshuus
Arbeide ansees for en mindre Straf end svig Landsforvisning.
saa og at Fr: 4 Ap. 1809 § 4 sætter Fængsel paa Vand og Brød
ved Siden af simpel Arrest i dobbelt saa lang Tid.
(cfr § 113)
Slaget kommer med flere Lejligheder hvor at betragte Arrans Tab
som det straffende der kommer Døden nærmest (fr. h. f.

Æreslöshed maa betragtes for en mindre Straf end evigt Fængsel.

1-2-11 N.L: 9, 1-5-20 (og D.L. 1-9-6*) kan man dog ingenlunde antage Ærelöshed for en större Straf end evigt Rasphuusstraf. Foruden at dette vilde stride mod Tingens Natur gjendrives det og ved den § 111 anförte Lovgivning af 1796 og 1797. – Ogsaa de Lemlæstelser, der og tillige medföre Ærelöshed (cfr. § 61 Anm: 1.), synes strengere Natur, og maaden hvorpaa Loven udtrykker sig i 1-21-1, at man tör ansee for större Straf end den blotte Infamie. – Derimod viser Fr. 19 Aug. 1735 § 6 i Forbindelse med Rescr: 23 Martii 1736 at Ærelöshed sættes over nogle Aars offentligt Arbeide; ja Fr. 28 Dec. 1792 § 4 sætter endog simpelt Tab med Tiden af Forbedringshuus Arbeide

* Det kunde altsaa paa Spörgsmaal om ikke Lovgiveren ved Liv- og Æressager, oprindeligviis har forstaaet alle Misgierningssager i Almindelighed. 1-2-9 N.L. synes især at kræve denne Fortolkning; thi man behöver blot at see hen til samme Aar som Danske Lov udkom Krigsartikler, der omhandler mange Forbrydelser, som ei före Liv- eller Æresstraf med sig, for at overbevise sig om at bemeldte Lovens Art: ei indskrænker sig til de Sager hvorunder Nogen tiltales til at straffes med Döden eller Æreslöshed. – Dette er og i Særdeleshed klart af Krigsrets Instruxen § 10, samt af de senere Lovgivninger f. E. Fr. 5 Martii 1749 § 3 og Regl: 8 Januar 1781 § 11, der med Liv- og Æressager blot sætte civile Sager.

indtil 2 Aar. Dog kan man efter Fr. 19 Martii 1751 (og 26 Apr: 1755 at ombytte den med Vinstaks forbundne Legemsstraf med 6 à 8 Aars Tugthuusarbeide, slutte at saa lang Tids offentligt Arbeide, er en større Straf end Ærelöshed alene. – Ved Hjelp af formeldte Fr. 1792, vil man nogenlunde kunne bestemme den Störrelse Lovgiveren tillegger de Straffe som bestaaer i at den Skyldige erkiendes med et eller andet ufordeelagtigt Prædicat (see § 66.).

Af Landslovene vil man kunne fastsætte noget, om ikke blot bestemmende Straffes (§ 65) Forhold til andre. – Dog sees det af Fr. 9 Aug 1754 § 13, at Gabestokken ansees som en ringere Straf end noget saa kort Tids offentligt Arbeide. Naar Fr. 8 Juni 1767 for aabenbart Skriftemaal i Leiermaals Tilfælde, substituerer 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, saa kan man deraf ei gjøre nogen Slutning til disse Straffes lige Störrelse, da det er kiendeligt, at Lovgiveren har villet formilde deres Vilkaar som have gjort sig skyldige i sin Forseelse* – Fr. 19 Aug 1735 § 6 og Rscr. 23 Martii 1736 synes at sætte Ærelöshed over Fredlöshed. Imidlertid taler Fr. 27 Sept. 1799 § 2 og 4 sammenholdt med Ibid § 12, og de den ældre Lovens Artikler for det modsatte Forhold, som og synes være overeensstemmende med Sagens Natur.

---

* See om formeldte Anordnings Historie, Stampes Erkl: 5 Deel p: 251, 420, 513–514.

Boerlods Forbrydelse er ringere Straf end Ærens Tab.

At Boerlods Forbrydelse er en ringere Straf end Ærens Tab, er i sig selv indlysende, og bestyrkes ikkun saavel af Maaden hvorpaa f. E. 6-4 nævner disse Straffe, sammen, som af den oftbemeldte Fr. 1735 sammenholdt med det Lejermaals Placat af 1736. Derimod viser bemeldte Fr. at Boerlods Straffen dog staaer ved Siden af nogle Aars offentligt Arbeide, ligesom og Fr. 26 Jan: 1733 § 23 paralleliserer den med haard Legems Straf, hvorved udentvivl forstaaes offentligt Arbeide i en viss Tid. - Vand og Brød Straf, i Forbindelse med det foran Anførte, vil [illegible] Forhold til andre Straffe nogenlunde kunde indsees. At alle andre Formue- og Legems Straffe, skjønt de de facto kunde falde den Skyldige byrdefuldere, naar han nemlig intet ejer, og altsaa maa [illegible] Børnene, eller naar han for at udrede dem er nødsaget til at ~~arbeide~~ angribe sine faste Eiendomme, dog i Almindelighed maa betragtes som lemfældigere Straffe end Boerlods Forbrydelse, er aabenbart. — Men imellem disse Slags Straffe, og de ringere Livsstraffe, lader Forholdet sig vanskeligt bestemme; thi ligesom det beroer paa enhvers individuelle Formues Omstændigheder, samt hans øvrige Forhold, naar han vil lide mere under en vis Mulkt (som han

maa afsones med tilbørlig Frihedsstraf, hvilket under en
kort Tids Fængsel, hvorved kan man heller ikke af Domme Be-
=kiendelser udlede noget sikkert Resultat i Henseende til bemeldte
Straffes Forhold. Resc. 25 Martii 1791 § 31. 5 Jul: 1793 § 12
(cfr. Rsc. 6 Septbr 1805) Pl. 1 Decbr 1797. 1 Novb 1805 § 133 give An-
ledning til at ansee 4 Dagers Fængsel paa Vand og Brød som en
Straf lig resp. 33, 50 og 100 Rd. Bøder. Pl. 4 April 1809 § 4, skiønes
at betragte 100 Rd. Bøder og 4 Dagers Fængsel paa Vand og Brød,
eller 8 Dagers simpel Arrest som Straffe af lige Vigtighed. –
Man forandre at alterede Forholdene af de Bøder, hvorom An-
=ordninger handle sætte med Siden af en bestemt Frihedsstraf,
gjør at ingen fast Maalestok derfra kan hentes, ere der og
flere Anordninger som sætte ensteds corporlig eller Frihedsstraf
over Bøder, uden at den forstmeldte Størrelse. See t. Ex. Regl. 4 Junii
1802 § 18 og 19. 2 Martii 1804 § 31, 13 Juli 1807 § 37. 1 Junii 1808
§ 81 og samtlige Anordninger om Stifts og Lands Overretten (see
jur. Arch. No 17, p: 209 - 211) I Almindelighed kan altsaa Forholdet
imellem en vis Bøde og en vis Fængselsstraf, ingensteds bestemmes.
Anm: En Mengde speciellere Anordninger giøre end og at sætte visse
Bøder ved Siden af kort Tids Tugthuus Arbeide. Den 1ste

Instrux for Politimesteren i Bergen 9 Decb 1746 § 18. Resc: 8 Decb 1769 § 1. Pl: 27 Novbr 1775 § 9; Men disse tilhöre snarere forandrede Lovbud, ere altsaa anomaliske til at Straf kan giöres Brug udi nærværende Undersøgelse. —

§ 115

Borger= og andre lignende Rettigheders Fortabelse, er aabenbar en ringere Straf end Ærens Tab, og maa ligeledes udentvivl ansees mildere end Boeslods Fortabelse Erhvervelse; hvorimod slig Straf, da den baade vanærer og har vanærende Følger paa dens Ejere, og i Særdeleshed kommer Bestillings Fortabelse nær, vistnok maa sættes over Fængsel og de ringere Kirkestraffe. — Tab af Borgerskab og andre lignende Rettigheder. —

§ 116.

Dommeren er ved arbitraire Straffes Fastsettelse, udentvivl bunden til de Straffearter, hvorpaa Lovgivningen giver Exempel, og er altsaa ej berettiget til, selv at opfinde nye Straffemaader. — Nogle lære at Dommeren, aldrig hvor Straffens Bestemmelse er ham overladt, er beföjet til at idömme Livsstraf; men denne Mening er neppe vel grundet; thi foruden at det er soleklart at Dommeren kan dictere Livsstraf

Dommeren kan ikke fastsætte andre arbitraire Straffe end saadanne hvorpaa Lovene give Exempel

Ogsaa Livsstraf maa Dommeren bestemme som arb: Straf.

hvor Anner er opgivet som Alternativ i Loven, kunne og aldeles undermeste Culpfolde staar i et saadant Magtskab med at, hvorfor Livsstraf er fastsat, at der ingen Tvivl kan være om, at Lovgiveren (og man ville ~~betragte~~ lære frivoskelagte med Anner Straf. — Saaledes hører efter det i § 84 Anførte, ikke at maatte straffes med Døden som forsætlig paaførte Nogen ulægelig Afmindighed. Men uagtet somt er det at personlig skjøndt ikke i mordersk Hensigt udøvet Vold mod Kongen eller hans Kongl: Familiers Medlemmer, efter Lovens Grund:sætninger maa føre Livsstraf efter sig (cf. Ko: om Afv: p. 383 &c.) saaledes ikke kan det være Tvivl om at jo Livsstraf bør anvendes for Voldtægt paa en gift Kone, ligesaavel som paa ærlig Mör eller Enke (6-13-16) forsætlig Brandstiftelse paa Kirke i Almue (cf. N.L. 6-9-1). —

Forsætlig Frembringelse af Oversvømmelse, Digebrud eller andre Ulykker, der medføre øjensynlig Livsfare for flere Mennesker cf. Analogien af 6-19-1 og 4 samt Fr. 21 Marts 1705 § 2, der udvise enkelte Exempler paa den sidstnævnte Forbrydelse cf. F. 19 Mai 1763 § 35 og 10 Sptbr 1778 § 27. Neppe kan heller attenteret Mordbrand, Røveri o: s: v: straffes mindre end efter Analogien af 6-6-22.

§ 117.

I Almindelighed bør Dommeren, aller hvor Straffens Art er overladt til hans Bestemmelse, selv vælge nogen af de Straffe som hyppigst forekomme i Lovgivningen, og som altsaa af Lovgiveren ansees for de mest passende. – Han bør altsaa fornemmelig betjene sig af Frihed (og Fængselsstraffe. – Landsforviisning og Borgerlodsstraffe bør han neppe nogensinde bruge udenfor de lovbestemte Tilfælde, da Lovgivningsmyndigheden har saameget med dem at ændre, og de nyere Anordninger aldrig paabyde dem. Ærelöshed bør og meget sjeldent anvendes udenfor Lovens udtrykkelige Bud. (dog kunde en enkelt Forbrydelse have saa megen Lighed med dem hvorfor Loven selv efter deres Tal, at Consequentsen vilde fordre denne Straffs Anvendelse, f. Ex. adskillige Slags Mein=eed (cfr. jur. Ark No. 11 p: 157–158) maaskee og falsk Assecuration med Skatteangivelser, og i andre Tilfælde, hvor Loven byder slig Straffsbringsmaade. At aabenbart Skriftemaal ej maa anvendes som arbitrair Straf, er indlysende og ud=trykkelig bestemt i Rsc. 19 Aug. 1735. –

Som arb: Straffe bör Dommeren helst vælge de som hyppigst fore komme i Lovene.

Ærelösheid bör sjelden anvendes uden for de lov bestemte Tilfælde

Naar en Mangel i de til en Forbrydelse hørende Betingelser findes Sted, bør en mildere Straf end den lovbestemte anvendes. –

Hvor en Handling nærmer sig en lovbestemt Misgierning, men dog formedelst en Mangel i de ved Loven udkrævede Betingelser, ej kan medføre Lovens fulde Straf, er det naturligviis Pligt for Dommeren at vælge en Straf der er ringere end den lovbestemte. – Hvor nu denne Straffens Nedsættelse ej kan bestaae i en Gradforringelse, men en anden Strafart bør vælges, er det vigtigt at kiende Forholdene imellem de forskiellige Strafarters Størrelse. – Af dette klarlig vilde de i § 110 og 114 anstillede Undersøgelser være til Nytte, endog forsaavidt de angaae Straffe der aldrig bør bruges i nærværende Tilfælde. – Naar f. Ex. Nogen skal dømmes for et Forsøg paa en [illegible] qualificerende Forbrydelse, er det for at bestemme Tiden hvori den Skyldige bør dømmes til offentligt Arbeide (hvilket nu stedse bliver den Strafart som bør vælges) af Vigtighed, hvilket Forhold Lovgiveren antager imellem disse to Slags Straffe. Saaledes maa man og, naar Straf skal fastsættes, for den som forfalsker et privat Document, hvilket og ellers bestemmes til offentligt Arbeide, tage Hensyn til Størrelsen af de Straffe C. 4–10 anordner, for den som forfalsker kongelige Haandskrifter, da det er klart at hiin arbitraire Straf bør være ringere. –

§ 119.

Forøvrigt bør Dommeren i Bestemmelsen af arbitraire Straffe, hvorved muligt, straffe Forbrydelsen i samme Stand, d: v: med det Onde, som efter Beskaffenheden af den Drivefjeder, som fremkaldte Forbrydelsen, er mest skikket til at overvinde samme. Ligeledes raade samme han at see paa den Skyldiges Stilling, som gjør at en vis Straf bliver ham mere eller mindre følelig. Saaledes bør vilkaarlige Bøder afpasses efter Bøderes Formuens forskjellige Familie Tilstand (cfr. 6-10-3, 6-11-13 seq. 4, Fr. 6 Decb 1743 § 22). Hensyn paa de Straffe som afficere Følelsen og Agtelsen, maa der tages Hensyn til, at de for Mennesker af Opdragelse ere langt føleligere end for den raaere Classe. – og falder denne Betragtning bort, naar Forbrydelsen er af det Slags, der forudsætte Nedrigheden; thi da er deres Skyld ogsaa meget større (§ 104*) – Man seer det er Spørgsmaal om Forbrydelser, der reise sig af Lettsind og Dovenskab, vilde den som hører til de højere og mere dannede Stænder, straffes uforholdsmæssig haardere, naar han blev anseet med det samme Straffearbejde, som den der befandt sig i det modsatte Forhold. –

Forb: Straffe i hans Stand.

* Man vil neppe overse Forskjellen imellem den nærværende og den citerte § 5 Gjenstand. Der var Tale om den Indflydelse, Opdragelse, Stand o: s: v: havde paa Forbrydelsens Størrelse. Her tales om hvorvidt samme Straf formedelst slige Omstændigheder forandrer sin Størrelse. –

Dog kan Anordning, til Ex efter vore Grund til, kun at anvende Vægten
paa den Vogter for den Voxethe hvorfore den sidste bør straffes
med offentligt Arbejde. See 1-12-7, 6-5-7, 6-6-19. Fr. 6 Oct. 1793
§ 13, 14, 15; Fr. 18 Aug 1786 § 13. Alder, Kiön (og Legemsskabter), bør
og ligesaavidt, de indflyde paa en Straffe større eller mindre Føle-
lighed tages i Betragtning. —

§ 120.

Da de øvrige Lidelser Forbrydelsen førte med sig kunne have samme
Kraft til at afskrække fra Lovens Overtrædelse, som den der
paalægges i Egenskab af Straf, saa er det overensstemmende
med rigtige Grundsætninger, at lade de usædvanlige Lidelser

Lang Arrest kan komme i Betragtning.

Forbryderen har paadraget sig (f. Ex. udstaaet lang Arrest)
virke en Forholdsmæssig Nedsættelse paa Grund af den Om-
stændighed kan finde Sted i alle bestemte Straffe, saaledes
kan den heller ikke komme i Betragtning hvor Forbrydelsens
Natur og Lovens Grundsætninger fordre Dødsstraf (see § 116)
vrigt Kriminel Cab. o: s: v: —
Ligesaalidet kunne hine Lidelser komme Forbryderen tilgode, hvor
han, ved selv Skyld, Forbrydelsen fulgte medkommende Handlinger
for foraarsaget samme, f. Ex. naar han ved haardnakket Negtelse

og Lovgivelsen har forlænget sin [illegible]. — Ligesom den egentlige Straf kan, i hvor den er vilkaarlig, nedsættes, formedelst usædvanlige Lidelser Forbrydelsen har med sig, saa maa det og omvendt være Motiv til en højere Straffegrads Bestemmelse, naar Forbrydelsen har havt usædvanlige Fordele for Gjerningsmanden til Følge med sig, som vi ved Skadeserstatning igjen tabes; thi ellers vilde under saadanne Omstændigheder Forbryderen lide mindre for sin Misgjerning, end under andre.*

§ 121

Om de Tilfælde hvor en Person under samme Sag findes skyldig i flere Overtrædelser af Straffelovgivningen.

Endnu staaer det tilbage at bestemme den Fremgangsmaade der bør bruges naar en Person under samme Sag findes skyldig i flere Overtrædelser af Straffelovgivningen. Saadant Sammenstød af Forbrydelser (concursus delictorum) kan være af forskjellig Slags, enten har nemlig den Skyldige forbrudt sig: 1 flere Gange mod samme Straffelov, og det enten a) i samme uafbrudte Handling (concursus homogeneus simultaneus) eller b) ved forskjellige paa hinanden følgende Handlinger (concursus homogeneus successivus, efter Nogle concursus subjectivus). Eller og 2 overtraadt forskjellige Straffelove, (og det atter enten a) i

* Det indsees let, at den her fremsatte Lære, der ei angaaer Forbrydelsens Størrelse, men Straffens, hører hiemme paa dette Sted, og ei til de ovenanstillede Undersøgelser. —

samme afbrudte Handling, (concursus heterogenei simultaneus, eller som Nogle kalde det, concursus idealis s. formalis) eller ved forskjellige paa hinanden følgende Handlinger (concursus heterogenei successivus eller efter Nogles Terminologie concursus objectivus *.)

I Almindelighed er det vel klart, at en Straffelov er anvendelig saa ofte det deri bestemte Tilfælde er forhaanden, at en Forbrydelse ikke kan give Gjerningsmanden Frihed til ustraffet at begaae flere (og at altsaa den, der har gjort sig skyldig i flere Concurrentsdaader, bør ansees med den Straf, Loven bestemmer for hver især af dem, eller med andre Ord, at Straffene bør forenes (cumuleres). — Imidlertid maa denne almindelige Regel modtage adskillige Indskrænkninger og nærmere Bestemmelser, som deels have Hensyn til Beskaffenheden af Forbrydelsernes Sammenhæng, deels til de forskyldte Straffes Beskaffenhed. —

§ 122.

Forbrydelsens Grændse maa adskilles for at man kan sige at flere ere begaaede.

Hvad den anden Art af Forbrydelsers Concurrence angaaer, saa udfordres den efter sin Natur, at Forbrydelserne ere af det Slags, der have visse (quantitative) bestemte Grændser; thi

* Den her fremsatte Inddeling og Terminologie, finder man i Tittmanns Handbuch der Strafrechts, und der Strafgesetzkunde 1ste Th. til Ao 1806 § 95. Men jeg har alt forhen brugt samme i min Afhandling om Straffes Cumulation i Jur. Maaneds. for 1802, 8 Hefte p: 166-188.

under andre Betingelser kan man ikke sige at Forbrydelsen indeholdes flere Gange i een (og samme uafbrudte) Handling, man blot adskiller flere Forbrydelser ved Hjelp af den forskjellige Tid hvortil Loven er overtraadt. — Saaledes kan den, der paa engang skjelder flere Eng; ei ansees skyldig i flere Gjerninger; den, der tilføjer Nogen flere Skjeldsord eller Beskjel-dinger, ei alene for et saa stort Antal Injurier; ligesaa har forskjellige Voldsbøder, ikke straffes med disse for hver enkelt Deel af den udøvede Mishandling, som for sig kunde være nok til at fortjene slig Straf (cfr. i Særdeleshed 6-9-11) heller ikke falde de i 6-7-8 fastsatte Bøder cumuleret for hvert enkelt Slag, o: s: v: som nogen i en uafbrudt Akt tildeler nogen; thi hverken kunde ikke i Udtrykkene der ere væsenlig forskjellige fra de i 6-7-1 og 2 brugte, ei heller stemmer dette overens med det, der udgjør Forbrydelsens Grundbegreb (den tilføjede Be-skæmmelse) ligesom den anden, men mindre væsentlige Deel af Skaden (den physiske Lidelse) falder ei saa meget beroer paa Slagenes Tal som paa deres Styrke, og det er ikke usædvanligt i Loven, at Straffen bliver uforandret, skjøndt Forbrydelsen er noget tiltaget i Grad (see de nylig anførte Exempler) hvorfor endelig Misforholdene, som ved Cumulationens Antagelse vilde opstaae imellem de Straffe, som fastsættes i blandede Lovsted og dem som andre Artikl: i samme

Straffene cumuleres ikke for flere Forb. i een Handling udøvede.

Capitel (see f. Ex: Art: 1 og 9) forskrives, ere betydeligere end at som Cumulationens Nægtelse medføre: –

Naar Jemand nogen ved Giftmeddelelse, et Skud eller Slag, eller dog ved en uafbrudt fortsat Activitet, der maa betragtes som een Handling, dræber, beskadiger eller saarer flere Mennesker, bør Straffene cumuleres (see 6-7-1 og 2) forsaavidt deres Natur tilsteder Cumulation; hvilket dog forsaavidt in Specie Drab angaaer, kun er Tilfældet naar samme er uforsætligt (og altsaa skal straffes efter 6-11-1). Ligeledes kan det ansees som flere forskjellige Injurier, naar Nogen ved en og samme Udladelse angriber flere forskjellige Mænds Agtelse og det saa meget mere som hver af dem er berettiget til at anlægge særskildt Sag, og det altsaa bliver en tilfældig Omstændighed om de under eet paatalte Fornærmelser: –

Hertil kan og blandt mangfoldige regnes de Tilfælde, som omhandles i D.L: 5-10-35 og Fr: 18 April 1732 § 16 (fra hvilke Steder der dog er Undtagelse i Hensyn til Fuglevildt, hvoraf alt, der nedlægges ved et Skud, maa gaae under eet) Fr: 10 Nov. 1756, 4 Jan og 13 Mai 1757. Pl: 1 Aug. 1775. Fr: 8 Jan 1802 § 5 og 65. 3 Juni 1803 § 64. –

§ 123.

Forsaavidt Straffe cumuleres i de Tilfælde som ere omhandlede i § 122, er det utvivlsomt, at saadan Cumulation og maa finde Sted naar Forbrydelser concurrere paa den under No 1 No 6 angivne Maade; thi da findes nemlig hver for sig en mere forskieldt Hoved-straf, end i hine Tilfælde, ligesom og de ovennævnte Love passe paa disse Slags Concurrence, hvortil man endnu kan lægge adskillige andre, f: Ex 6-3-1-6-9-16-No: 5-10-2. Derimod kunde det synes, at det som i § 122 er anført om de Forbrydelser, der ei have bestemte Grændser, ej lader sig anvende paa det her omhandlede Slags Concurrence; thi saamange forskiellige Beskyldninger og Udførelser af Lovens Overtrædelse, der finder Sted, saamange forskiellige Forbrydelser synes man at kunne antage. – Imidlertid bliver uforholdsmæssigt, naar den der ved flere forskiellige Foretagender, udøvede en vis Skade, blev anseet med en mange Gange haardere Straf, end om denne samme hele Skade vare udøvet ved een enkelt Gierning, men det er og i Virkeligheden klart at Loven ej billiger dette. – Saaledes er det efter Fr: 20 Feb: 1789 der som

ofte bemærket, er særdeles mærkelig for Criminalretts Grundsæt-
ninger i Almindelighed: ~~ej godtgiør~~ gjørligt, at flere under
samme Dag paatalte, og een Dag tidligere overbragte Gjerninger,
hver for sig havde en særskildt Straf til Følge. — Til paa-
lægge kunde der tillægges en Straffeforhøjelse paa Grund af Gjernin-
gernes Mængde, men ingenlunde tilstedes der en Cumulation
af den Straf hvert enkelt Gjerning for sig kunde fortjene; thi ofte
vilde man ved at multiplicere endog kun det bestemte Mi-
nimum med Gjerningernes Antal, komme højere end til det
Straffemaximum som Loven tillader. Og efter den ældre Lov-
lovgivning blev Antallet af de, under een Dag opgivne Gjerninger
og for sig selv ikke taget i Betragtning, hvilket og tildeels
gjelder efter bemeldte Forordning; see sammes § 1, 3, 4, 5, 6 første
Membrum, 7 sidste Membrum. Og saa er det indlysende at sam-
tlige Straffebud som ere der indeholdte i L. 3-3-1. Fr. 20 April
1734 § 1 og 2. 1 Febr. 1794 § 5. 29 Oct. 16 f. Ct. § 22. Regl. 5 Juli 1803, for
Kjøbstæd. § 47 og 48, for Landet § 64, 65, med mange flere, ej taale
særskildt Anvendelse for hver enkelt Handling, hvorved de ere
blevne overtraadte, saalidet som de, da de indeholde aldeles be-

-stemte Straffe; ingenlunde tilsteder nogen Skiærpelse formedelst Overtræ-delsernes Mængde. —

§ 124.

Derimod bør Straffene altid, hvor disses egen Natur ej indeholder nogen Hindring, cumuleres, naar flere forskiellige Straffelowes Overtrædelser støde sammen, hvad enten saa Overtrædelserne er iværksat ved een enkelt Handling, eller ved flere afsondrede Handlinger (N. 2 a og b.) De Grunde som udi de i §§ 122 og 123 omhandlede Tilfælde ere i Veien for Cumulationen, falde her bort, hvorimod foruden Sagens Natur, Analogien af en stor Mængde Lovbud her taler for Cumulation, f. Ex 1-5-3. 1-12-2, 1-17-9. 1-22-31. 2-20-1. 3-21-21. 4-2-7. 6-7-15. 6-9-2, 7, 18, 20, 22, 24. 6-14-13. Kr: Artk: 9 Martii 1683 § 37; 29 Juli 1756 § 686*) Pl. 1 Febr. 1797 § 92. —

*) Disse for Militair Etaterne givne Lovbestemmelser bør uden Tvivl udvides til Civil-etaten, forsaavidt de til Straffen for falsk Vidnebyrd føie en særskilt Straf, naar en anden Forbrydelse deri tillige indeholder; thi at 1-13-10 intet fastsætter herom, er ingen Modgrund da dette Lovsted kun bestemmer Straffen for Vidners Meeneed som saadan, og ikke udelukker Anvendelsen af de andre Straffelove, hvorunder Handlingen tillige maatte kunne indbefattes, f. Ex 6-6-1 N. 23. —

begge lovstridige Handle størstedeels om at Caldeede hvor ett [illegible] naar een

(og samme Handling flere Straffelove overtrædes), man at Reglen og maa gjelde hvor ikke er stort med flere afsondrede Handlinger for klart, da ikke er stor Nogen Concurrence i Hensyn til hvilken Principet om Straffe-Cumulation mindst er blevet kaldt i Civil. Nog maa ved Anvendelsen af Cumulations Principet, paa flere sammenstødende ueensartede Forbrydelser, tages i Agt, at Forbrydelsernes Flerhed og Forskjellighed er virkelig, ej blot tilsyneladende. – Hvad det første angaaer, da, naar een af de begaaede lovstridige Handlinger, kun er en Bestanddeel af den anden*) eller udgjør det eeneste Beskaffenhe til samme Indretteltes fornødent Middel, hvortil det ellers i selve Straffe-bestemmelsen forgaaende sidste Forbrydelse maa være taget nødvendigt Hensyn, eller dog in casu ej har havt anden Hensigt, eller kunnet fremtri-ge anden Følge end Hovedforbrydelsens Befordring, da kan kun en Misgjerning siges at være begaaet**) hvorimod ikke ingen.

* Saaledes bør til den Straf, som dicteres efter 6-8-6. ei lægges den, som den begaaede Fornærmelse udenfor benævnte Tilfælde vilde medføre efter 6-7 og 6-21, men vel bør Dommeren i at vælge blandt de flere Alternativer, Artikelen har overladt ham Valget imellem, passe at Straffen bliver større, end den efter disse Capitler vilde blive.–

** See f. Ex. i jur. Maanedstidende for 1802, 10 Hefte S. 331, 334 indførte i Høiesterets stadfæstede Hof- og Stats Rets Dom i hvis Følge en Person, der havde gjort sig skyldig i Bigamie, og for at befordre denne Forbrydelse, forfærdiget et falsk Trolovbeviis, ei desaarsag blev dømt som Falsarius tillige.–

kunde i Almindelighed kan antages, fordi den Skyldige blot har villet den ene Forbrydelse som Middel for den anden; thi den, som for at fremme en lovstridig Hensigt tillige bringer at i sig lovstridigt Middel, gjør sig derved en dobbelt Tilregnelse strafværdig. –

Fortsættende den Fordring, at Forbrydelserne virkelig maa være concurrerende, da har denne Regel paa Tilfælde, hvor Forbrydelsen selv er den samme, skjøndt den Maade hvorpaa den er deeltaget i samme, staae under forskjellige Straffebud, f. Ex. Tyverie og Hælerie. Ved ligefrem at sammenføie den Straf, der paalægges den Skyldige for A, som overbeviste Tyverier, med den, som kunde have fortjent for de tillige paatalte Hælerier, vilde man kunde faae det inconseqvente Resultat, at disse sidste kom ham mere til Skade, end om de vare virkelige Tyverier; thi ifølge Straf kunde han efter Omstændighederne blive anseet med Tyvestraffens Maximum lagt til Maximum af Hælerie Straf (see Bornemann om Tyverie p: 253 & 254.)

§ 125

Dersom flere sammenstødende Forbrydelser ere af lige Straffes Natur, er ikke Skaden til Hinder for deres Sammensætning. Undertiden er denne nemlig physisk umulig f. Ex. naar flere simple Livsstraffe eller flere evige Friheds-straffe, eller flere Vanærestraffe ere forskyldte. Undertiden er den juridisk umulig f. Ex. at en til bestemt Frihedsstraf (og en Livsstraf; thi den lod sig ej iverksætte uden med denne sidste Strafs Udslettelse, hvilket nuldaa mere at give den Skyldige en Belønning, fordi han foruden Livsforbrydelsen havde udøvet en anden mindre. – Derimod er det uopføreligst

Den største Straf exeqveres først

naar man antager at alle de Straffe ere uforenlige (incompatible) paa hvis Forbindelse Loven intet Exempel giver. Det følger ei heller, at man, ved at dømme den, der har overtraadt flere Straffelove, til at for dem alle bestemte Straffe, kun følger nøie af disse Loves Bogstav, men derimod afviger fra samme naar man fritager den som har begaaet en vis Forbrydelse, for den Straf Loven sætter for samme paa Grund af, at han tillige har giort sig skyldig i en anden Overtrædelse, og at der altsaa ei behøves noget Lovbud for at authorisere hin første Fremgangsmaade. — [illegible] ind=sees det let, at der i en Lov som vor, der ingen almindelige Regler giver for Straffelovenes Anvendelse i Almindelighed, men strax tager fat paa de enkelte Forbrydelser, ikke kan ventes nogen Nøiagtighed for Misgierningers Sammenstød, men at det kun er ved tilfældige Leiligheder, Loven kan komme til at give et posi=tivt Beviis for Straffens Combatibilitet, nemlig derved at Lovgiveren stundom forbinder dem med hinanden i Hensyn til en og samme Forbrydelse. — Imidlertid gives der visse nogle efter det foranførte forenelige Straffe Slags, paa hvis Forbindelse med hinanden jo vore Love give Exempel. —
Saaledes (for blot at nævne de i sig mest mærkværdige Tilfælde) give, de Love som bestemme Livsstraff eller ere qvalificerede med foregaaende Pinsler (§ 60) Beviis paa at Lovgiveren ei anseer det for

upassende at forbinde Livsstraf med Lemlæstelse eller Legemsrevselse. Saa Livsstraffes Forening med Ære og Formuestraffe, fremhyder en Mængde Lovsteder (saasom 6-4-1, 2, 3. 6-7-9, 13, 17. 6-7-1, 6-9-1. 6-18-2. 6-19-1) Exempler. – At Lemlæstelse og Frihedsstraffe kunne forbindes, bestyrkes med Kr: Ar: Br: 1683 § 37 og Fr: 13 Octbr: 1703 ligesom det heller ingen vigtig Indvending herimod er at de største Lemlæstelser gjøre den Straffede uskikket til at forrette offentligt Arbejde; thi man maa her som i andre Tilfælde, hvor den Skyldige ej besidder de fornødne Arbejdskræfter, lade sig nøje med det Arbejde, han er istand til at gjøre, og kan ingenlunde paa Grund af denne hans Tilstand, fritage ham for den fortjente Straf (See om Straffes Cumulation Jur Ark No 18 p: 197-201.) (25 Octbr 1815)

§ 126.

Naar de med flere Forbrydelser forskyldte Straffe, ere uforenelige, er det klart at den strengeste af disse alene kan blive anvendt (poena major absorbet minorem)*): Men dog er det ikke strax en Følge af, at den ringere Forbrydelse, skal blive aldeles ustraffet (hvilket Praxis antager) hvorimod det synes at en anden Straf burde træde istedet for den, hvormed Loven har belagt den første Forbrydelse, eller at den af Straffene der anvendes, burde skjærpes forudsat allene at den mindre Forbrydelse i Forhold til den større ej var saa ubetydelig, at ingen passende Skjærpelse derved kunde bevirkes. Analogien af de i § 57 og 58 anførte Love og udviklede Grundsætninger tale herfor,

Hvor flere uforenlige Straffe concurrere, exequeres den strengeste alene.

*) De oven: § 110-115 anstillede Undersøgelser over de forskjellige Straffes indbyrdes Forhold, ere her af Vigtighed.

ligesom og det Modsatte af denne vil medføre, at for Almeenskabet saadan skadelige Følge at en Forbrydelse ofte bliver uden Straf for Gjerningsmanden, men endog den Urimelighed, at den Skyldige ikke sjeldent lider mere ved at han foretager den ringere Forbrydelse end om han havde tilladt sig en større, f. Ex. mere ved at han begaaet en ærløs Handling, og en anden, der medførte Bøde eller Tugtstraf for en kort Tid, end om han havde begaaet flere Forbrydelser, som hver for sig fortjente Døds-Straf.

§ 127.

Endnu bør der med Hensyn til Concurrencen af forskjellige Slags Frihedsstraffe, gjøres følgende specielle Anmerkninger. 1. At den Straf, der i Art er den største, først bør udstaaes, da den Skyldige, hvis det Modsatte antages milde, med den mindre Forbrydelse mindre [illegible] i den større Straf. 2. At naar Nogen ved forskjellige Forbrydelser har gjort sig skyldig til Forbedringshuusarbeide, og til Rasphuus- eller Fæstningsstraf, bør hele Straffen udstaaes i Rasphuset eller Fæstningen, dog med Moderation i Tiden.* 3. At hver Straffeart kun udstaaes paa eengang, uden at virke en Forhøjelse af dens Intensitet (hvilket ogsaa kan være

* See Hofft: Udvikl: om Tyverie p: 254.

Tilfældet naar flere Forbrydelser vare begaaede af eet Slags, der med-
førte Afstraffelse paa Vand og Brød cfr. § 71) tilsiger Retfærdigheden
at der tilstaaes et passende Mellemrum. –

6te Capitel.

Om Strafskylds Ophævelse.

§ 128.

Den Strafskyld man ved en Misgjerning har paadraget sig, ophæ-
ves enten: 1. ved Straffedommens Fuldbyrdelse 2. eller derved:
at denne gjøres umulig eller endelig 3. ved Straffens Eftergi-
velse. Det første Alternativ kan naturligviis ikke finde
Sted, hvor Straffen bestaaer i Noget man selv bestandig
skal gjøre, efterlade eller lide, f. Ex. evig Frihedsberøvelse,
Ærelöshed, Udelukkelse fra Embeder eller andre ærelige Ret-
tigheder. Hvor den egentlige Straf er af det Slags, at den
med en vis Begyndelse, eller om en vis Tid ophører, er
det dog ingen Følge at den med Fortrydelsen følgende Vanære
ogsaa dermed har Ende. See § 66 Anm. og de der citerede Steder
af Bapt: til Nørregaard. –

§ 129.

Den Skyldiges Död er egentlig den næste Begivenhed, der formedelst
den strax flydende physiske Umulighed at paaföre Forbrydernen

sin Straf, ophörer Strafskylden. Naa han ellers lader det Gode i sin Bevidsthed Straffen skulde betyde, hindre nu subsidiair Straf Stéd (§§ 57–58) (og med at römme Landet, kan han vel hindre Straffens Udövelse, men Strafskylden bliver ligesaavel til-bage, og bare sin Virkning naar han engang i Tiden lader sig finde i Landet. – Senere indtrædende Afsindighed, kan blot foraarsage at Straffens Execution udsættes, men Straffen selv staaer dog Forbrydelsen aaben, naar dennes Hindring ophörer. Det samme maa og gielde naar et Fruentimmer der er dömt til Livs eller Legemsstraf, er svanger (cfr. [illegible] 1 D: p: 120.)

§ 130.

Fred ikke Döden tilintetgiör ubetinget al Strafskyld. F: 18 Dec: 1764 indeholder endog et Exempel paa en Execution paa et dödt Legeme, hvilken efter Nogles Meening (og analogisk bör anvendes paa Statsforræderie. (og den grove Majestætsforbrydelse (cfr: 6-4-1) Ære og Godses Forbrydelse, forbundes jevnlig med Livsstraf, ligesom slige Straffe og anvendes paa Selvmord (6–6–21) og de som omkom i Duel (6–8–4). Da efter et paabraabte Forbud Formuesstraffe endog udtrykkelig paalegges i Tilfælde, hvor de aldrig kunne komme andre end Arvingerne til Last, hvorfor

§ 2-75 og Fr. 6 Febr. 1694 anordnede i Sindelighed godtgjørt hvor megen Virksomhed Congressen har tillagt Forestillingen om den Skade man ved Forbrydelsen kan tilføje sine Arvinger, lader det sig neppe med Hensyn til nogen Love paastaae, at disse Slags Straffe, tilligemed skulde bortfalde ved den Skyldiges død, hvilket og er saameget mere antageligt, som det Gode, man ved Straf for Lovens Overtrædelse skal vinde, egentlig alt er forbrudt i det Øjeblik Overtrædelsen blev begaaet, og Arvingerne ikke lade mere end at det udredes af hans Boe, end om det var erlagt i hans levende Live. — Fr. 30 Januar 1793 § 21 og 31, hvorsomhelst at vise, at Pengebøder i Almindelighed bør udredes af den Skyldiges Stervboe, da disse Consequenser aabenbar bære Præg af Undtagelser. Fr. 25 Mai 1804 § 27 No. 3, der i Henseende til Stervboer, blot modererer Mulkten for Smuglet Papiirs Intraderne. Forandringen forudsætter og at Bøder ej bortfalde ved den Skyldiges død. — Imidlertid tilsiger Retfærdighed, og Lovens Grundsætning i § 5-4, at Overtrædelsen af den Tilregnelighed, bør saaledes være sat udenfor Tvivl, at

den Afdøde ej kan have haft nogen, hvorved han muligen
kunde mærke sin Beskyldelse, hvis han havde levet og kunnet
forsvare sig. Naar Dom ej endnu er faldet, kan Boet ifølge
straf til blive fritaget, især hvis den Afdøde end ikke
havde erklæret sig over den ved ham gjorte Sigtelse. —
Men er endog Dom faldet, skjøndt ej endnu opfyldt, kunne Ar-
vingerne neppe, efter den strenge Ret, befries for at ud-
rede Bøderne. Grundsætningerne i 5-3-33 og Fd. 6 Decbr.
1743 § 12, hvorefter Bøderne under visse Omstændigheder
endog kunde komme Kreditorerne til Last (§ 70) tale i For-
bindelse med en saadan Fritagelse. —
Hvad i Særdeleshed de Formuestraffe angaar, som bestaa
i Konfiskation af visse Ting, hvormed der er brugt ulov-
lig Omgang (cfr. § 69) synes det at de som Konfiskationen
kommer tilgode, erhverve et Slags jus in re, som gjør
at Straffen, hvad der end antages om andre Formue-
straffe, ej kan andet end falde Arvingerne til Last.

§ 131.

Eftergivelse af den Straf man engang har forskyldt,
kan enten grunde sig i en almindelig Lov, som gjøre

den Skyldige Adgang til, under visse Omstændigheder, at befrie
sig for Straf, eller paa en Regjeringshandling alene i enkelte Til-
fælde paa de private Vedkommendes Renunciation.

Hvor Loven selv har paa Grund af det efter Forbrydelsens Ud-
førelse Foregaaende, ophævet den af samme flydende Straffeskyld, saa har
den uden Tvivl ikke Overgivelse til en ny Handling, hvor-
ved man skal erhverve Befrielsen eller ikke. – Exempler paa
det første Alternativ, haves i Fr. 21 Martii 1755 § 12. Kr. Art. for
Landv. ved Søeet. § 628, Fr. 16 Novb. 1783, 26 Decb. 1770, Rg. 27de
Decb 1780 § 6 (cfr. 7. 8 Jan. 1802 § 66 og 3 Juni 1803 § 65 (cfr. oven § 94).

Dog er der i nogle af bemeldte Anordninger, kun alternative tilsagt
at Paagjeldende fuldkommen Befrielse eller Straffens Nedsættelse.
Uden nogen mellemkommende Handling, kan det crimi-
nelle Søgsmaal ophæves, formedelst en ny Tids Forløb efter
Forbrydelsens Underrettelse, d. e. formedelst Præscription. Men
en saadan Præscription har ikke Hjemmel i vore Love, men
synes til meget enkelte, skjøndt dels ubetydelige Forsk-
rifter, at almindeligt Bud som hjemler Strafsagernes Præ-
scription findes ikke i samme; og det kan her forresten

om Praescription af Eiendomsretten, Servituter og Gjeldsfordrin-
1-13-23. =ger, 5-5-3,4 (og 5-13-2) taler ikke Udvidelse i til criminelle
Tilfælde, da de Grunde der fordre eller tilraade hiin Retlig-
=heds Praescription, hvilken, tvertimod som Generalprincip
med ikke fra den legislative Side har tilraadende Grunde
for sig. Kun dersom hiint Forbud ogsaa maatte komme den
tilgode, som ved Misgierninger havde sat sig i Besiddelse af
en fremmed Ting, kunde strax maaskee udledes et Argument
for Praescriptionen af det Spørgsmaal hvorvidt slige Mis-
gierninger skulde forfølges. Men hiint Forbud forholdes
i Almindelighed og uden Tvivl med Rette* saaledes, at det
ikke kunde finde Anvendelse til Fordeel for den, som ulov-
=lig satte sig i Tingens Besiddelse, hvilket for en Deel endog
fremlyses i Lovens bogstavelige Indhold, og selv i ikke medsatte
Tilfælde vilde man fra Talebrugt af den private Ret til
Erhvervning ikke kunde drage nogen sikker Slutning til Opheevel-
sen af Straffe Søgsmaalet, der tilkommer det Offentlige. –
Imidlertid gives der som ommeldt, enkelte Tilfælde,
hvori et criminalt Søgsmaal udelukkes ved Praescription,
hvilken altsaa ikke ganske kan udgaae blandt Maaderne hvor-
=paa Strafskyld efter vore Love kan ophøre. —

* See jur. Ark. No. 23, p. 8–11.

Som saadanne Tilfælde kan anmærkes Fr: 21 Martii 1705 § 11. Fr: 2 Aug. 1786 § 10, og Instr: til Skifteforvaltningsmændene i Norge 1 Jan. 1788, saa og 5-3-23 samt 3-14-9 og Havneforordn: 25de Martii 1791 § 17. –

De to sidste af disse Lovsteder indeholde egentlig dog kun en nærmere Bestemmelse af den Forpligtelse 1-14-1 med Hensyn paa private Forbrydelser paalægger den Forurettede til strax at paatale Sagen, naar han først er bleven vidende. – dette Lovsted som Praxis ikke nøje holder sig efterrettelig, hindrer for Resten ikke Søgsmaals Anlæg endog for private Fordringer efter nok saa lang Tids Forløb, efterat Forurettelsen havde Sted, naar samme imidlertid er bleven skjult for den Forurettede, hvorimod Tiden i de fleste ovenmeldte Tilfælde, regnes fra den lovstridige Handlings Foretagelse, uden Hensyn til om de Vedkommende inden den Tids Forløb, ere komne til Kundskab om Forurettelsen eller ikke

Anm. Hvorvidt man ved frivillig Bekjendelse, Skadens Erstatning eller Tilintetgjørelse, kan bane sig Adgang til Formildelse i den alt indførte Misgjernings Straf, er alt undersøgt oven. –

Anm: 2. De Grunde Criminalpolitikerne anføre for Misgjerningers Præscription, hentes fornemmelig fra Unødvendigheden af at straffe en Handling som allerede er gaaet i Forglemmelse hos Folket;[2] fra den Skyldiges præsumtive Forbedring, naar han i lang Tid efter Forbrydelsen har ført et ustraffeligt Liv;[3] fra Vanskeligheden at, efter en saadan Tids Forløb, at skaffe Beviis tilveje for den begaaede Forbrydelse;[4] eller endelig fra den derved foraarsagede Vanskelighed for den Paagjeldende at bevise de Omstændigheder som ophæve eller formindske hans Skyld...

× Men hvad den første Grund angaaer, da er det [illegible] til Straffs Anvendelse, at vedligeholde den Forestilling hos Folket at Straf skal følge Forbrydelse, og denne Forestilling styrkes, derved at intet Tidsforløb kan beskytte Forbryderen. –

× Den anden Grund er ej alene ifølge [illegible] utilstrækkelig, men endog, af den Aarsag, ikke anvendelig paa den Skyldige, der i lang Tid har meest at skjule den omhandlede Forbrydelse, ogsaa imidlertid kan have begaaet andre, der heller ikke ere komne for Dagen, ligesom der og gives Forbrydelser af den Natur, at de levere et Beviis for Gjerningsmandens farlige Sindelag, som ingen senere legal Vandel kan udslette.

Den tredie Grund er i sig selv imodsigende, thi hvis Beviset at til-
veiebringes, er ikke aabenbar upassende, og i modsat Fald be-
fører den Sagsøgende ej Præscription til sin Beskyl-
ningen. — Den fjerde kunde synes betydeligere, men er dog
ej af nogen Værd; thi lovgivende Viisdom fordrer at det
gjøres til Pligt for den, som udøver en i Almindelighed
strafværdig Handling, under saadanne fordeles Omstændig-
heder, der ophæve eller formindske dens Strafbarhed, saavidt
muligt at angive den foregaaende Begivenhed i sin de-
tail for den offentlige Myndighed, paa det at denne medens
der endnu er Spor til Gjerningen, kan gjøre ved hans
Foregivende den Sandheds Prøve, og at, naar dette forsøm-
mes, hine Omstændigheder ikke bevises, hvis de skulde komme
ham tilgode. Lovens 6-12-4, 8 og 6-13-19, ere og byggede
paa denne Grundsætning.-

Anm: 3. Lovens 1-13-23 indeholder blot Præscription af Vid-
neføringen om Ord, men ej en Præscription af selve Søgs-
maalet, skjøndt dette, hvor Beviset ikke kan frembringes uden
ved at føre Vidner om Ord, indirecte derved tabes.-

Forøvrigt er det klart, at den i bemeldte Lovsted forekommende Termin bør regnes fra den Tid, Skaden skeede, og ej, som Nogle (f. Ex: Nørregaard § 1176 Lit. A) mene, fra den Tid man først kom til Kundskab; thi ej alene henviser dette baade i Lovens Ord og Grund (Utilforladeligheden af Vidnernes Erindring om Ord, sagte for lang Tid siden *); men Sammenhængen med Art: 22, gjør og denne Fortolkning uomgængelig fornøden, ligesom den og saa bestyrkes med Udtrykkene i 6-21-3, sammenholdt med Art: 2.

Forøvrigt ere de Lovkyndige af ulige Meening i Henseende til det Spørgsmaal om 1-13-23 ligesom den foregaaende Art: bør indskrænkes til verbale Injurier, eller og anvendes paa andre Ord. Imedens H. Berregaard i sin Aar 1736, under Høyers Præsidio holdte Disputats; de interpretatione usuali et doctrinali, Art: 22 Cap: 13 Lib: 1. Codicis Christiani Danici, har sagt for den første, og Troyel i sin Commentair, over den Danske og Norske Lov 1ste Bog, 2. Bind p: 327 sq. har anført for den sidste Meening flere til de skiønneste Beviser paa skarpsindig Lovfortolkning, vor Litteratur ejer. – Imidlertid tilfredsstiller ingen af dem aldeles. —

* Jur. Ark: No 5 p: 144-145. —

§ 132.

Den Regjeringshandling, hvorved Straffen enten gandske eller for en Deel eftergives, kaldes Benaadning i videløftig Forstand. – (aggratiatio sensu latiori). Den udøves enten førend der er falden Dom i Sagen, derved at Forfølgningen gandske undertrykkes, hvilken Handling kaldes Abolition, eller og i Forveien, naar Gjerningen ved en offentlig bekjendtgjort Act (f. Ex. ved de saakaldte General Pardons Patenter tilsiges en Mængde Forbrydere Amnestie). Eller og følger den efter Dommen (og kaldes da Benaadning i indskrænket Forstand. – Hvad samme befrier enten den Skyldige aldeles for den idømte Straf (hvilket nogle kalde Benaadning i meest indskrænket Forstand) eller og sætter en mildere Straf i Stedet for den haardere som Dommeren i Overensstemmelse med Loven har tilkjendt den Paagjeldende (Formildelse, mitigatio) Hvor Benaadningen gaaer ud paa at ophæve de vedvarende Følger, der forbundne Straf pleie have med sig, kaldes den med et særdeles Navn Opreisning (Restitutio in integrum). Den finder f. Ex. Sted hvor Nogen er straffet med Æreløshed eller Vide.

udelukkes fra Adgang til Embeder eller Befordring (jvf 1-22-15 2-2-5. d: 1 Feb. 1797 § 39 70: th: Ordr. —

At Kongen er beføjet til efter sit Skiøn at udøve Benaadning i enhver Form, flyder umiddelbar af vor Statsforfatning, see Kongeloven og 1-1-1. (Grundl: § 2). —

Anm. 1. Fra Benaadning maa man skielne Dispensation, hvorved nogen faaer Tilladelse til at foretage en ellers forbuden Handling. — Ved denne ophæves ikke alene Straffen, men den giør endog at Handlingen selv bliver fuldkommen lovlig. — Derfor kan den som først efter Dispensation har foretaget en i Loven forbuden Handling, og siden uden lige Tilladelse tillader sig samme, ej ansees med den for gientagne Overtrædelse fastsatte Straf, hvorimod utvivlsomligen maatte tiltales den, som første Gang var bleven benaadet. See vedsl: Kundgiort med Gen: Comm: Collegii Skriv: af 19 Mai 1770 og d. 4 Jul. 1772.

Anm. 2. I hvilke Tilfælde en Straffedom forandres, som fuldbyrdes, bør forelægges Kongen til mulig Formildelse, hører til Criminal-Processen.

Anm. 3. Hvad den i 1-22-1. tilladte Bøders Afsoning med

Øvrigheden angaaer, saa findes der efter Fr. 6 Octob 1743 § 7 og 24 ×
ej mere Sted, undtagen i Medhold af senere Bestemmelser udi
Lejermaals Tilfælde, med hvilken Forseelses Afhandling
det derangaaende anordnede vel bliver at bemærke. –
Her erindres dernæst, at den egentlig hvorved kun er til-
lagt Øvrigheden i simple Lejermaals Tilfælde (som,
naar Forseelsen tilstaaes, ej qvalificerer sig til for-
melig Aktergang) – den Myndighed som ellers
saa ofte tilkommer Dommeren, at lempe Mulcterne efter For-
-seelsen efter Omstændighederne, thi de i 6-13-1 absolut
bestemte Bøder, ere nu at antage som Mulcternes Maxi-
-mum, (og 24 Rdlr: er nu deres Minimum. See Circ. 8 Sep:
1798 (og Prom: 26 Octbr 1799. Loo 1 Aug 1821. –

§ 13.

Foruden at den private Fornærmede altid (naturligviis
dog under de Bestemmelser som flyde af Lovgivnin-
-gen om Umyndighed) kan frafalde Skadeserstatning,
kan han og, som § 4 viser, i adskillige Tilfælde efter-
give den Straf, den Skyldige burde lide, endog tildels

hvor Skam er offentlig. Her bliver Grund at tilføie den Bemærkning, at: hvor Loven foreskriver offentlig Straf, skiøndt de kun hemle privat Forhold, skeer det vel i den fornærmedes Magt, forinden Dom falder at forlige Sagen, og saaledes befrie Fornærmeren for Lovens Straf, men at dette ej kan tillades som efterat Dom er afsagt, thi derved erhverver det Offentlige en Ret som den Fornærmede ej kan borttage. Imidlertid bliver en saadan Sag, naar den indkommer ~~hvor~~ som underdanigste Acter til Overdomstolene, ordentligviis blot forhandlet mellem de paagieldende Privatpersoner, uden at nogen nærmere Acter paa Justitiens eller paa den til Bøder berettigede Stiftelses Side, for at medtage de samme med den indankede Doms tilhørende Rettigheder. —

See No. 6 Decb. 1743 og No. som forbyder i private Sager o: s: m: 5 Juli 1793. Bestemmelsen i L. 1-14-1, lader og paa dette Sted erindres.

Inddelinger i den private Ret

Personernes Ret

Lovene

- offentlige og private
  - naturlige, borgerlige og blandede.
- almindelige, particulaire og specielle
  - Privilegier;
    - personelle, reelle og blandede.
    - velgjørende, bebyrdende, udelukkende og ikke udelukkende

Lovkyndighed

- naturlige og borgerlige
  - lovgivende og den doctrinelle
    - theoretiske og practiske.

Lovforklaring

- authentiske og den doctrinelle
  - grammaticalske og den logiske
    - lexicalske og syntaktiske.
    - declarative, udvidende, og indskrænkende.

Menneskets Stand

× indvortes og den udvortes ×

Personerne inddeles:

×1, efter Fødselen.
- ufødte og fødte
- ægte og uægte

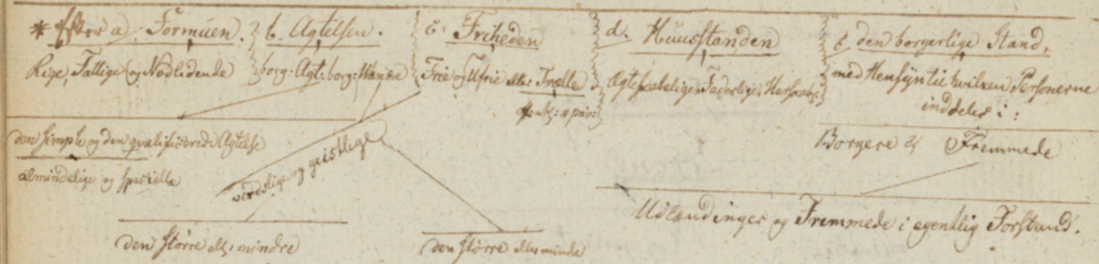
2, Formuen
- velskabte, vanskabte
- Uhyrer og vanskabte i egl. Forst.

3, Kiønnet
- Mandkiøn og Kv:

4, Sjels og Legems Fuldkommenhed
- friske og syge
  - syge paa Sjælen og syge paa Legemet.

5, Alder.

Personerne inddeles efter :

Hospitaler.

offentlige og private.

Øvrigheden

1, De høieste Øvrighedspersoner. 2 Overøvrighed. 3, Underøvrighed.

De Øvrigheden underordnede Personer.

1, Privilegerede Personer. 2, Overøvrigheden. 3, Bønder.

a, Adel & b, Lige med Adel privilegerede

den høiere og den ringere

begges Rettigheder ere enten, personelle eller blandede.

Hurtigkarls System 2d. 1 B:

Inddelinger

i

Tingenes umiddelbare Ret eller Ret i Tingen

pag. 4.

Ting inddeles i:

A. med Hensyn til deres naturlige Beskaffenheder

Legemlige og ulegemlige

rørlige og urørlige

naturligviis rørlige og urørlige. — borgerligviis rørlige og urørlige

Levende og livløse.

fortærlige og ufortærlige.

naturligviis fortærlige og borgerligviis fortærlige.

1ste B. med Hensyn til de Rettigheder Mennesker kunne have over Ting, inddeles de

i de, som ere i menneskelig Handel og Wandel, og de, som ere udenfor menneskelig Handel og Wandel.

1, offentlige Ting; 2, offentlige Stiftelsers Ting; 3 private Ting 4, ingens Ting

offentlige i egentlig og offentlige i uegentlig Forstand.

De Rettigheder som haves over Ting, kan være

1, naturlige eller fælles; 2, andre Rettigheder i Tingen eller til Tingen

Eiendom

fuldkommen og ufuldkommen Eiendom

Overeiendom og Undereiendom

indskrænket og uindskrænket

almindelig og særdeles – gienkaldelig eller uigienkaldelig

Erhvervelsesmaaderne

at oprindelige og at overdragne eller afledte

Adkomst

a, lovlig, b, retmæssig eller lovformelig, b, [illegible]

Løfte

givne og tilbudne;

Samtykke.

almindelig og særdeles.

f. Ex. Præscription

ærlig – uærlig

den høitidelige og den mindre høitidelige.

Tilvæxt.

a, med Hensyn til den tilkommende Tings Beskaffenhed.

oprindelig – afledt.

b, med Hensyn til Maaden, hvorpaa Tingens Forening er skeet. –

naturlig – kunstig – eller blandet.

pag 244. **Arv** 208

× Arv uden Testamente; Arv efter Testamente; Arv efter Arvepagt.

p: 253. **Arv i Sædegaarden**

den udtrykkelige — den stiltiende

Arv uden Testamente

Slægtningernes Arv — Ægtefællers Arv.

den ordinaire — den extraordinaire, som finder Sted ved

1, Len eller Grevskaber og Baronier; 2, Stamhuse; 3, privilegerede Sædegaarde; 4, uprivilegerede Jordeiendomme i Norge.

pag 317. **Arvens Forbrydelse**

den almindelige og den særdeles

Testamenter.

offentlige — private

Eenlige — privilegerede, som igjen kan være det enten for en heel Classe af Statens Borgere eller for en enkelt Person. —

p: 260. **Arvegangs Klasserne** ere 8 namlig:

1. Den Afdødes Descendenter 5-2-28.
2. Hans Fader 5-2-35.
3. Hans Moder tilligemed hans Søskende og disses Descendenter 5-2-36-39 incl.
4. Hans Bedsteforældre 5-2-40.
5. Hans Oldefædre opad 5-2-41
6. Hans Forældres Søskende og deres Descendenter. 5-2-42-45.
7. Hans Bedsteforældres Søskende og deres Descendenter 5-2-46-48.
8. Hans Oldeforældres Søskende og deres Descendenter. 5-2-49, 51.

Hurl. Syst. 28. 283.

Tingenes umiddelbare Ret.

eller Ret til Personen

pag. 4.

Ret til Personen kan stiftes

ved Forbund — ved Beskadigelse.

Skades Erstatning kan bestaae i

Gjengivelse, Opretning og Fyldestgiörelse

den fuldkomne og den ufuldkomne.

Maader, hvorpaa Erstatningen bestemmes.

Wurdering — den Fornærmedes edelige Erklæring

14.

Contracter

1. Eensidede og tosidede; 2, Velgiörende, Bebyrdende og Halvbebyrdende; 3, Saadanne, hvorved haves til Hensigt at erhverve Eiendom, og saadanne, hvorved ikke denne Hensigt haves; 4, Hovedcontracter og accessoriske Contracter (: Pant, Caution :)

Beskaffenheden ved en Contract kan være:

væsentlige, naturlige eller tilfældige

32.

Vilkaar

1, bekræftende mulige; 2, benægtende mulige; 3, bekræftende umulige; 4, benægtende physisk umulige; 5, benægtende moralsk umulige; –

Pag. 86.

Arter af Vilkaar i Kiöbecontracter.

1, pactum protimiseos; 2, pactum retractus, 3, pactum retrovenditionis; 4, pactum retroemtitionis; 5 pactum reBedendi; 6, Addictio in diem; 7, Lex commissoria; 8, pactum de evictione non præstanda.

43.

Maader, hvorved contractmæssige Pligter og Rettigheder ophöre.

1, Betaling; 2, lovligt Tilbud af det, som efter Contracten skyldes; 3 Modregning; 4, Confusion; 5, naar Grunden, hvorpaa en Contract kan være bygget, ophörer; 6 Eftergivelse; 7, folles Samtykke; 8, Contractens Misligholdelse fra een af Siderne; 9, naar Tiden, i hvilken Præstationen skal finde Sted, er forloben; 10, Döden, 11, Undergang af den Ting, som efter en Contract skal præsteres.

57. Maader, hvorved contractmæssige Pligter og Rettigheder kan forandres:

1, ved Novation i Særdelethed; 2, ved Transport i egentlig Forstand; 3, ved Transport i uegentl: Forstand

simple — skadeslöse

76

Egenskaber ved Kiöbesummen

at den er virkelig — at den er vis.

128

Renter inddeles i:

contractmæssige og Erstatnings eller Strafrenter,

lovlige og ulovlige

ordinaire og extraordinaire

138

Personerne i en Vexel ere:

1. Trassanten; 2, Remittenten; 3, Trassatus. Desuden kan der være Præsentant, Endossent og Indossatarius.

Endossementet er enten:

fuldkomment, eller ufuldkomment.

Vexler stiles paa at betales

enten a Dato eller paa Sigt.

og i saa Fald enten ved Sigt eller efter Sigt.

p. 187

Personerne i en Anvüsning:

Assignanten, Assignatus, Assignatarius.

190 NB se Ostes Tidss:

Hazard Contracter kan inddeles i:

aldeles forbuden – nemlig: Hazardspil, Indskud i fremmede Lotterier, Væddespil paa Lotteriets Trækning.

ikke forbudne – nemlig: Kunst og blandede Spil, Væddemaal.

tilladte – nemlig: Assurance, Bodmerie og Assurance.

229

De 4re Hovedklasser af Arvepagter:

I. pacta acquisitiva, hvorved en nij Arveret erhverves, hvilken kan bestaae i:

II. pacta conservativa, hvorved en Arveret vedligeholdes.

III. pacta dispositiva, hvorved en Arveret overdrages.

IV. pacta renunciativa, hvorved en forpligter sig til at afholde sig fra en Arv.

1. pacta conjugum; (Egtepagter.)
2. unio prolium; En Forening mellem Egtefolk, som af et forrig: Egteskab have levende Börn, om at disse ogsaa skal arve deres Stifforeldre.
3. donationis mortis causa;
4. pacta confraternitatis Forening imellem 2de Familier, at naar den ene er uddöd, saa den anden skal arve samme.

Pag 235 **Gavecontracter ere enten.**

donationes inter vivos eller donationes mortis causa

259 **Forvaring eller Giemme.**

a, den bedrövelige og den simple.

b, den regelmæssige og den uregelmæssige

263 **Interessentskabs Contracter kan være:**

1, saadanne, hvilke der af alle Interessenterne sammeseÿer Ting.

2, saadanne, hvilke alle Interessenterne foretage visse i Contracten bestemte Handlinger.

3, saadanne, hvori sammenseÿer baade Ting og Arbeider.

1, offentlige; 2, private

277. **Leie.**

Tingsleie — Arbeidsleie — Værksleie

278. **Arter af Leiecontracter.**

1. Fæste af Bondergaarde og Huse; 2, Forpagtningscontracter; 3. Skibsbefragtning; 4. Skibsfolks Hyre; 5, Tienestefolks Fæstning.

363. **Averie inddeles**

1. Efter Maaden hvorpaa den stifter i lovbestemt og contractmæssig.

2. efter Maaden hvorpaa Skaden fordeles paa Vedkommende i Gros Averie – Ordinair Averie – Partic. Averie;

Fuldmagt kan inddeles.

381. 1. Efter Gienstandens Udstrækning. i almindelig og særdeles;

2 Efter Gienstandens Beskaffenhed i judiciel og extrajudiciel;

3 Efter Fuldmægtigs Magt i indskrænket og indsk.;

4, Med H. til 3. Mand i aaben og hemmelig

Pant inddeles i:

contractmæssigt.

Efter den forskjellige Maade hvorpaa Rettig-heden erhverves

haandfaaet Pant

Pant som overdrages til Brug og Pant, som ikke overdrages til Brug

Underpant.

Almindeligt Pant - særdeles Pant - og blandet Pant.

nödvendigt

Retspant og stiltiende Pant

Cautionist

Hovedcautionist - Contracautionist og Rigtborgen.

Inddelinger i Criminalretten

Criminalret

almindelig og particulair

i indskrænket forst: og Criminal Processen

Straffe Theorie.

Giengieldelses Systemet

det formelle og det materielle

Statens Sikkerhed

Præventionstheorie og Straffedsalens Virkning

De Handlinger hvorved en Straffelov overtrædes, kan være:

A. Med Hensyn til Forsættet

1. forsætlige, uagtsomme eller tilfældige.
2. overlagte og uoverlagte.
3. culpa, dolo determinata.
4. dolus indeterminatus.

B. Med Hensyn til Handlingernes Form.

1. tilendebragte og ikke tilendebragte.
2. fuldendte og fuldbragte.
3. Ved umiddelbar at udføre Handlingen; ved at formaae Andre til at foretage den, ved at understøtte en Anden i Handlingens Udførelse, ved, efter Forbrydelsens Fuldendelse, at være Forbryderen behielpelig i at opnaae hans Øiemed eller ved at afværge Forbrydelsens Følger for ham.

Forbrydelser.

offentlige og private; / lovbestemte og ulovbestemte; Justitsforbrydelser og Politi Forseelser

De som fuldføres ved en virkelig strafbar Virksomhed (: delicta commissionis:) og de, som bestaae i en blot Efterladelse af en Wirksomhed (: delicta ommissionis:).

materielle og formelle

simple og qualificerede.

Jøbles og Søregne.

Denne Inddeling kommer blot i Betragtning med Hensyn til Anordningen af Criminalrets Systemet.

de, der efterlade sandselige Spor (: delicta facti permanentis:), og de, der ikke forudsætte saadanne Spor (: delicta facti transeuntis:)

Denne Inddeling har blot Indflydelse med Hensyn til Undersøgelsen og Beviserne.

aabenbare og uaabenbare.
Denne Inddeling kommer næsten ikke i Betragtning efter vore Love.

Pag. 95.

Crimen læsæ majestatis.

Crimen perduellionis — crimen læsæ majestatis i Særdeleshed

(den middelbare (og (den umiddelbare.

Misgierninger i Henseende til Religionen.

1, Apostasie; 2. Blasphamie; 3, Troldom; der har tre Grader; 4; Meened; 5, Letfærdig Sværgen og Banden. 6; Helligbrøde, begaaes enten ved foretagne eller efterladte Handlinger.

Meened:
1, Widners.
2 Stevnemænds
3. Godtroenheds
4. Løfters
5. Parters, eller og Benægtelses.

133

Misgierninger i Henseende til sig selv.

I, Overtrædelser af Pligter i Henseende til Siælen.

II, Overtrædelser i Henseende til Legemet:
1, Selvmord.
2, Lemlæstelse,
3. Drikfældighed,
4, Drukkenskab.
5, Omgængelse mod Naturen.

III, Overtrædelser af Pligter i Henseende til Menneskets udvortes Tilstand.

P. 138

Manddrab

forsætligt — uagtsomt

simpelt — qvalificeret.

Simpelt Mord — grovt Mord.

1, 6-9-1

2, F: 16 Octb 1697.

3, Fostermord, som kan skee enten:

a, ved at dræbe Fosteret /6-6-7/, eller

b, ved at fordrive det /: ulovbestemt:/.

c, Barnefødsel i Dølgsmaal /: præsumtio juris: /6-6-8.

4, F: 21 Marts 1705

5, 6-9-12

6, Assassinium /: ulovbestemt:/

7, F: 7 Febr: 1749, hvilken dog nu maa ansees hævet ved

8, F: 18 Decbr: 1767.

144. **Banesaar**

vulnus lethale

— non lethale

— per se lethale

— per accidens lethale

— absolut lethale

Ilbur — individualiter lethale.

Deeltagelse i Drab.

foregaaende — under Drabet — efterfølgende.

middelbar — umiddelbar

physisk — psychologisk

Naar flere have været physisk medvirkende Aarsager til Drab kan det 1, enten ikke være oplyst hvilke Saar enhver har givet, /: straffes alle som blotte Medhielpere 6-6-2:/ el: 2, være oplyst hvilke Saar Enhver har givet, men ikke hvilket der har været Banesaaret, /: ligesaa: Henseende til Straf:/ eller 3, intet Saar i og for sig været dødeligt, men samtlige /: den, har givet det sidste Saar, straffes som Hovedmand:/ el: 4, hvert Saar været dødeligt /: straffes alle som Hovedmænd:/ —

Injurier

reele — symboliske

simple.
a. törre Hug
b. Saar.
c. Lemlæstelse.

qualificerede.
Omstændighederne som qualificere ere:
a. Overlæg.
b. Den fornærmedes Stand. 6-4-15.16.17. 6-5-3.7.8. 6-8-6. F: 21 Martii 1705 § 8.
c. Stedet. 6-7-13,17.12. 6-9-8. 6-7-18. 6-9-16,17.18.19
d. Tiden, Stedet 6-9-22.
e. Tid Sted og Personen i Forening. 6-9-21.
f. Instrumentet. 6-7-14,15,16.

symboliske: egentlig Forstand

verbale.
grovere.
minder grove

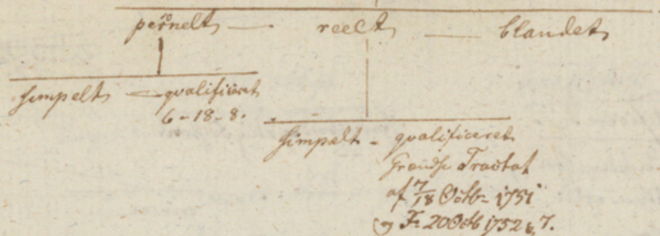
Tyverie.

simpelt — qualificeret — Besiddelses — Brugs — Proprietets.

qualificeret
Jr. F: 20 Febr. 1789 § 4.
— 21 Martii 1705 § 10.
— F. Febr. 1734.
— 6 Aug. 1762.
Pl. 28 Septb. 1813.
Fn. 8 Octb. 1725.
Rescr. 19 Decb. 1738.
6-16-4. NB. det er og Tvivl underkastet om denne Artikel kan ansees forandret ved Frd. 20 Febr. 1789.

Ran — Pag 258.

Proprietets — Brugs — Besiddelses.

Frandse Tractat
af 7/18 Octb. 1751
og Fr. 20 Octb. 1752 § 7.

Hoer

1ste — 2den — 3die Gangs — enkelt — dobbelt

Leiermaal

simpelt

Straffen herfor er ophævet
ved Fr. 8 Juni 1767. [illegible] ophævet.
— Pl. 23 Mai 1800 § 3.
og Pl. 12 Juni 1812.

qualificeret

Fr. 5 Martz 1734 § 7.
6-13-2, 11, 12, 10.
2-2-5. 2-11-13.
Fr. 9 Juli 1745
— 2 Septb. 1745
6-13-8, 9 cf.
ved Fr. 26 April 1755.

Straffe

lovbestemte og arbitraire.

absolut ubest: og relativ bestemte

enten har Dommeren forskiellige Slags Straffe at vælge imellem; eller er Graden blot overladt ham at bestemme, hvilken igjen, enten kan være ham aldeles overladt at vælge, eller og kan der være bestemt ham Grændser i denne Henseende. –

offentlige og private

geistlige og verdslige

subsidiaire.

Med Hensyn til det forskiellige Onde, de medføre.

1. Livsstraffe;
simple og qualific:
indvortes og udvortes

2. Legemsstraffe;
Lemlæstelser og revsende.

3. Frihedsstraffe;
positive og negative, hvortil hører Forviisning, som er enten
total eller partial
enten bestemt i Loven eller ved specielle Anordninger
(Fredløshed:)

4. Æresstraffe
1. vanærende
total el: partial
2 beskiæmmende
beskiæmmende i streng Forstand eller ydmygende.

5, Formuesstraffe; 6 bl: Straffe
Formuesstraffe i indskrænket Forstand og Pengestraffe.

Inddelinger i Processen

1ste Deel.

Sager

Enigheds Sager.

Uenigheds Sager

offentlige og private.

civile og criminelle

præiudicielle, reelle og personelle

Proces

civil og criminel

Beskaffenheder ved Proces

væsentlige og uvæsentlige

Jurisdiction

enten ordinair eller prorogeret

Lovbestemt, — frivillig

begge disse Inddelinger ere ængstige

egen og overlagt.

personel eller patrimoniel

Den ringere, den höiere

Søgsmaal

inddeler lige som Uenigheds Sager.

Personernes Proces.

Hovedpersoner

§. 1, Sagsöger
2, Sagvolder
3, Dommer.
4, Skriver
5, Tingmænd.
6, Befalede Sager, Procuratorer.

Bipersoner

§. Procuratorer,
Stevnemænd,
Wurderingsmænd &c.

214

En Dommer kan være inhabil

1. Hensende til Forstanden.
fornemmelig Vanvittighed, Drukkenskab, umyndig Alder, Mangel paa juridisk Kundskab.

2. Hensende til Villien.
naar Sagen er hans egen, naar han er bestukken, naar han selv har aflagt Vidnesbyrd i Sagen, naar han er Parterne beslægtet.

3. Med Hensyn til hans udvortes Stand.
naar han mangler den simple ære, den saakaldte borgerlige Agtelse.

Dommere

- ordinaire
  - verdslige, geistlige og militaire
    - Underdommere; Overdommere;
- extraordinaire
  f. Ex. Commissarier;
  Tolledommere,
  Meddomsmænd,
  Skiönsmænd,
  d. som omtales i 6-8-9.
  Medlemmer i Krigsretter etc.

Commissarier.

- befalede – bevilgede
- Hovedcommissarier, Contra Commissarier.

Ting. (Domme)

- ordinairt eller extraordinairt

Ret

- Overret
  - almindelig
    f. e. Stiftsoverretterne.
  - Særdeles
    1. Over- eller General Krigsret ved Land Etaten.
    2. Søe Etatens Over eller General Krigsret, samt Over-Admiralitetsretten (hvilke nu ikke mere finde Sted.
    3. Provsteinode eller Landemode.
    4. Overbergamtsretten
    5. Overbergamtsretterne i Grevskaberne
- Underret
  - Underret i Kiöbstæderne, Do paa Landet
    - almindelig
      f. e. 1. Byething;
      2. Bygdething.
    - de Særdeles
      f. e. 1. Skipper Laugsretten i Bergen
      2. Politieretten i Christiania, Bergen og Trondhiem.
      3. Regiments og Garnisons Retterne.
      4. Standretterne.
      5. Consistorial eller geistlig Krigsret
      6. Den saakaldte upartiske Krigsret.
      7. Underkrigsret paa en Flaade
      8. Provsteret
      9. Skifte Com. i Bergen og Trondhiem.
      10. Brandret.

Höjesteret — Rigsretten

Thingmænd

ordinaire og extraordinaire

Synsmænd

ordinaire, extraordinaire

Værnething

ordinairt

almindeligt fr. Hjemthinget

fordeles

fr. l. vedtaget
1-2-57 Værnething
2 kontrakts Værnething.
1-2-16
1-2-18 3 Regnskabs V:
1-2-21 4 Misgiernings V:
1-2-15 5 Faste Eiendom,
6 Hiemthing —
1-2-20. 7 Contra Ögemaals-
1-2-22. 8 naar Værnething skal søges i en anden Jurisdiction, saavidt, som det angaaer, at søge ere Værnething
1-2-19. forum rei judicatæ

preveligeret

findes entre Tilfælde i Henseende til visse Sager

fr. 1, Geistlige Sager Fr. 7 Aprl 1809.
2 Toldconfiscations sager i 2den Instants. Forordn 1815
3 Consulations Sager i 2den Instants.
4 Sager som ei taale langt Ophold.
5 Visse militaire Sager paa Grund af deres Vigtighed.
6 Politisager
7 Söefartssager i Bergen
8 Sager betreffende Söeassurance.
9 Sager vedkommende Brandanstalterne.

og i Henseende til visse Personer.

ordinair

1. Prindser og Prindsesser af Blodet 1-2-1.
2, Kongens naturlige Börn 1-2-2.
3 Grever og Barouer. Privileg.
4 Adelige og lige med Adelige privileg. 1-2-9.
5 Militaire Personal til Lands som Vands. Fr. 8 Sept 1812.

extraordinair

10, de Sager som Nordlandsfarerne have med Bergensborgerne
11, Sager som opkomme mellem Lodser og Skippere.
12, Sager, som angaae Bergenskontoret.
13, Sager som reise sig af Maaning.
14, Sager hvori Aktens Betjente søge for Aktens Brugsteste.
15, Mindre Gjældssager i Bergen og Trondhiem
16, Embedssager
17, Sager med Forl. Kommissarier angaaende Forretninger —
18, Ærindssager — —

Indt. i fornøjelig og endelig tvetfalder – i almindelig og særdeles, verbal og real, umiddelbar og middelbar gavnfre sig ikke for os..

Stevning

privat og offentlig — Aktens og Parters — truende eller advarende — Hind all Contra

Beskaffenheder ved en Stevning.

indvortes

f. e. 1 At den nøjagtig nævner Sagsøger og Sagvolder, og alle andre som ifølge Stevningen skal møde.
2 At Sagen, hvorfor han stevnes, beskrives.
3. Hvortil Stevnemaalet sigter.
4 At Vidner stevnes under Lovmaals Straf
5 At Lavdag er opsat.
6. At Stedet eller Retten samt Tiden, naar Stevningen skal falde i Retta, nævnes.
7 At Vedkommende gives lovlig Varsel

udvortes f. e.

1 At med Omstændernes brugte Retsstevninger.
2 Ved Underretterne, enten skriftlige eller mundtlige.
3 At de skrives paa stemplet Papir. —

Varselstiderne

1. Til Underretterne

a) i Byerne 1-4-7.

Naar den som kaldes boer i Byen.	Naar han boer udenfor Byen og i Landet.	Naar han boer uden for Landdommet.
8 Dage	14 Dage	2 Maaneder.

b) paa Landet 1-4-8, 9.

Naar han boer i Tinglauget	Udenfor Tinglauget.	udenfor Landdommet
14 Dage	4 Uger	2 Maaneder

2. Ved Overretterne.

I Landdommet	Udenfor Landdommet og Stiftet.	Udenfor Stiftet.
14 Dage.	4 Uger	6 Uger.

NB: i Nordlandene og Finmarken gives 6 Ugers Varsel til Stiftsretten i Trondhiem, og 8 Ugers Varsel til de övrige Stiftsretter.

3. Til Höjesteret.

a) efter Loven.

I Nordl. og Finmk.	I de andre Stifter
6 Maaneder i Finmk 3 — i Nordl.	2 Maaneder.

b) efter Loven af 12 Septbr 1818.

Söndenfjelds undtagen Stavanger Amt.	I Stavanger Amt, Bergen, Trondhiem	Udenrigs
6 Uger, undt. i den By, hvor Höjesteret holdes er det 14 Dage	8 Uger. Nordl. 3 Maaneder Finmk 6 Maaneder.	Sverrig 3 Maaneder undt. Lapland, hvor der er 6 Maaneder, Danm. Slesvig og Holsteen 4 Maaneder, andre udenrigske Steder 1 Aar.

4. Varselen for den som ikke har noget fast Opholdssted og paa en ulovlig Maade söger at skjule sig, er 6 Uger for hans sidste Hjemsted og Tinglauget. 1-4-10. – For den man veed er udenlands, eller hvis nærværende Opholdssted ikke vides, 1 Aar. 1-4-17.

5. I Gjesterets Sager, Aftens Varsel. 1-4-7.

6. I Aasteds- og Eigendomssager, finder Stevne. 1-4-7.

7. I Odelssager stevnes før Juul, til förste Tiirsdag efter Paaske. 5-3-10.

Opsættelser

tidsbestemte.
f: Naar der [illegible] den allerede skulde holdes, er en Hellig Dag l. 3-4.

ubestemte.
f: Naar Udsættelse [illegible] formedelst [illegible] vedkommendes lovlige Forfald.

contractmæssige,
som finde Sted paa Grund af begge Parters Samtykke

blandede.
som finde Sted paa Grund af den ene Parts Forlangende.

Exceptioner

forhalende

afgjørende.

- saadanne, som ere opkomne paa samme Tid, som den ang: Handel:
- saadanne som senere ere opkomne.
- saadanne, som ikke stille Citanten ved sin Ret til andre Tider.
- saadanne, som stiller Citanten aldeles fra sin Ret. –

Svaring til Gjenmæle. (litis contestatio.)

- 1, den sande, formodede
- 2, den bejaende – benægtende – blandede.
  - aldeles bejaende – eller bejaende Exception

Vedgaaelsen eller Tilstaaelse.

- 1, i Retten – eller udenfor Retten
- 2, udtrykkelig el: stiltiende.
- 3, godvillig – eller tvungen.
  - den solenne og den mindre solenne.

Processens 2den Deel.

Beviis

- I. Henseende til Maaden hvorpaa det tilveiebringes
  - confeßt og uconfeßt
    - som tilveiebringes:
      1. ved Vidner
      2. ved Documenter
      3. ved Parternes Eed.
- II. Henseende til Beviisets Grad
  - tilstrækkelig og utilstrækkeligt
    - tilstrækkeligt i Almindelighed og tilstrækkeligt i Særdeleshed.
    - halvt – mere og mindre end halvt Beviis. –

Formodninger /: presumtioner :/

Retts Formodninger – Lovs Formodninger – Uafbeviislige Formodninger
f. 14 Mai 1754; 26 Octbr 1804; 5 Marts 1734 § 1. 6-13-12.

Widner

- confeßte – uconfeßte
  - aldeles – ikke aldeles uconfeßte
    - i Almindelighed el: i Særdeleshed.
      2 D. p. 61.
- Øyevidner – Ørevidner /: efter Lange :/

Documenter

offentlige – private
originale – Copier

Et Documents Vedkiendelse

- udtrykkelig — stiltiende
  - med eller uden Exception –

Eed

- I Henseende til Objectet
  - Løfte Eed
  - Bekræftelses Eed
- I Henseende til Subjectet
  - Vidners
  - Parters
    - godvillig
    - nødvendig
      - Tilskydelses Eed og Benegtelse — legale judiciale
        - Tilskydelses Eed i egentlig Forstand — Afledningseed

Intervention

- Hoved- accessorisk
- frivillig — opfordret — befalet

Modbeviis

- I Henseende til jus eller factum — Modbeviis i egentlig Forstand — Exceptions Beviis

En Sags Indladelse til Dom

- frivillig
  - betinget — ubetinget
- nødvendig
  - lovbestemt — retsbestemt

Domme

- Interlocutorier — endelige Domme.

Skifteforvalere

ordentlige — overordentlige

som udöve Rettigheden, enten efter almindelige Landslove eller efter særdeles Privilegier.

Concurs Boer ere nemlig:
a. Arv og Gjelds Fragaaelses Boer
b. Opbudsboer
c. Fallitboer

Creditorers Fordringer i Concurs Boer.

Ret i Tingen

f. Ex. Eiendom, Pantebreve, Bodmeribreve 4-5-4. Respondentiabreve Rs. (19 Decbr. 1794.

Ret til Tingen

privilegerede

Forstrækkes enten dt., efter deres Con-trakt f. Ex.
1. Skibets Betjentes Sallarium Frd. 11 Juni 1788, 10 Art. § 23.
2. Curatores bonorum for deres Sallarium. NB. [illegible] blot af Dagens Natur.
3. Bjergemandskab for deres Hjelp og Red-ning, i Strandinger, Skib og Gods. Frd. 28 Decbr 1792 § 1. 4-4-8.
4. Skippere for udlagte Penge &c. i Nøds, Skib og Gods, forsaavidt det tilhører Rederne. Lige med Bodmeribreve. Frd. 28 Decbr. 1792 § 2

dt. som blot [illegible] for deres personelle Fordringer f. Ex.
1. Umyndige for deres Værger. NB. saa mange Steder som [illegible] stillende Caution.
2. Fogderne for Lensmænd for oppebaarne Skatter. Frd. 25 Martii 1795.
3. Apothekere for krediterede Varer. Priv. 4 Decbr. 1672 § 19. Frd. 6 Febr. 1686. m. fl. — for Bønder [illegible]

uprivilegerede

Liquide: f. Ex. saadanne hvorover Debitors conformelige Erkiendelse findes. 5-13-36.

Illiquide: f. Ex. saadanne hvorfor Debitors Erkiendelse mangler 5-13-36.

5, Alt som udtages til Begravelse og Underholdning for dem, som han efterlader med Bort. 5-2-1, 12, 24. 5-13-29.
6. Criminalsager. Fr. 31 Juli 1801 § 10.

Summarisk Process

finder Sted

1 i Gjæstevertssager 1-22-19
2 i Duelsager. 6-8-9-11.
3 i Vexelsager 4-8-1. Fr. 16 Febr. 1725 § 10. Fr. 21 Martz 1705 § 20.
4 i Politiesager. Fr. 22 Octb 1701 post 1 § 4. 12 Febr. 1745 § 4. 9 Augst 1754 § 14.
5 Brandretssager. Fr. 28 Augst 1767. Cap. 8.
6 Confiskationssager Fr. 1 Febr. 1797. Frdn 7 Decb. 1818.
7, Sager om [illegible] Sorenskrivere i Trondhiem. Fr. 21 Decb. 1792. Lov af 1 Juli 1816.
8, Sager angaaende Hammers Vedligeholdelse. Fr. 16 Septb 1735 § 1
9 Militaire Sager, især naar Standret holdes 2den Artk: Br:

Arrest

Civil — criminal

personal - real - blandet

For Arrest ere befriede

a) saavel paa Person som Gods
1 Fremmede Gesandter. Fr. 8 Octbr. 1708.
2 De som have faaet Moratorium.

b, paa Person
1, Grever og Baroner som have Privil: Pr: 1671.
2 De som ere i Kongens Tjeneste 1-19-5.
3 Kongl. Embedsmænd maae ikke arresteres uden foregaaende Anmeldelse Fr. 10 Decb. 1790 Pl: 27 Febr. 1782.

c, Gods
1, Kronskatter. 5-2-65
2, Klæder. 5-13-22.
3, Militaires Gage og Lønninger
4 Grevskaber og Baronier Gr. Pr. § 7 og B. Bar. § 5, 6

9 Fund. 14 Juni 1811 og § 62.
4 Officerer for Gield Fr. 24 Feb. 1734.
5 Gods § 66.
6 Degner boer paa Vaisenhu-set. Resc. 10 Octbr. 1776.

5 Officierernes Gage, Mundering og Ekvipage Fr. 24 Feb. 1734.
6 Brandtstedet. Resc. 3 Novbr. 1690.
7 Pensioner af den almindelige Enkekasse, saavelsom geistlige Enkers Pensioner Fr. 5 Martii 1760, Fund. 30 Aug. 1775.
8 Kongl. Betjenteres Gage Fr. 27 Juni 1781, 7 Jan. 1784; 18 Aug. 1797.
9 Bondens Midler § 68.
10 Kongl. Skatter. Resc. 10 Martii 1786.

Paaankningsmidler

ordentlige (Appel)

nødvendig

1, Naar Kongelig Foged dømmer til at betale Gield. 1-22-38.
2 Naar Indførsel skeer i urørligt Gods 5-6-2.
3 Naar Nogen døer, efterat Vedkommende er sammenvoret ved Underretten 1-22-40.

frivillig

overordentlige

Sandanne hvorved ikke Ret for os, dog kan Betydning i visse Tilfælde erholdes.

Criminal Process

- anklagende (accusatorisk)
- undersøgende (inqvisitorisk)
  - den almindelige
  - den særdeles

Indicier

Ere saadanne Omstændigheder, som opvække Formodning om, at en Forbrydelse er begaaet.

- fælles og egne
- nærmere el: bestemt og fjernere el: uvis

